

Täysistunto

Keskiviikko 30.9.2015 klo 10.07—20.34

2. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle kustannuskilpailukykyä vahvistavista toimista Valtioneuvoston tiedonanto VNT 2/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia, valtioneuvoston tiedonanto kustannuskilpailukykyä vahvistavista toimista.

Pääministeri Juha Sipilän esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 7 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Tiedonannon käsittelyn päätteeksi toimitetaan äänestys valtioneuvoston tai ministerin nauttimasta luottamuksesta, jos keskustelun aikana on tehty ehdotus epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle tai ministerille. Eduskunta voi päättää lähettää asian valiokuntaan, jonka tulee tehdä ehdotus eduskunnan päätökseksi.

Keskustelu

10.09 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki haluamme varmasti rakentaa parempaa Suomea. Eiköhän meillä kaikilla ole myös tiedossa, että elämme yhtä Suomen taloushistorian heikoimmista ajanjaksoista. Suomalaisessa yhteiskunnassa on laajasti hyväksytty tosiasia, että kilpailukyky on jäänyt noin 15 prosenttia keskeisistä kilpailijamaistamme. Sen seurauksena työttömyys kasvaa nopeammin kuin muissa EU-maissa. Olemme velkaantuneet nopeammin kuin muut EU-maat keskimäärin, ja työllisyysaste on kaukana kilpailijamaidemme tasosta.

Uskon, että jopa oppositio pääosin yhtyy hallituksen visioon vuoden 2025 Suomesta, jossa muun muassa mainitaan näin: "Julkisessa taloudessa tulot ja menot ovat tasapainossa. Emme elä velaksi. Suomessa palkitaan ahkeruudesta, työstä ja toimeliaisuudesta. Kasvava talous perustuu hyvään johtamiseen, vahvaan yrittäjyyteen ja omistajuuteen sekä koko Suomen voimavarojen hyödyntämiseen." Ja edelleen: "Julkinen valta tekee yhdessä suomalaisten kanssa vaikeitakin ratkaisuja tulevan hyvinvoinnin turvaamiseksi. Avoin ja positiivinen asenne toisiimme ja ympäröivään maailmaan tekee Suomesta ainutlaatuisen, hyvän maan." Tämä vuodelle 2025 rakennettu visio ohjaa hallituksen päätoimia 10 miljardin kestävyysvajeen nujertamiseksi seuraavilla päätoimilla: Teemme sovitut säästöt. Viemme päätetyt rakenneuudistukset maaliin. Teemme hallitusohjelman mukaiset toimet työllisyyden ja kasvun eteen.

Arvoisa puhemies! Työllisyys ja kilpailukyky eivät parane itsestään. Me olemme liian kauan odottaneet ja toivoneet kasvun ihmeen tulevan ja pelastavan. Hallituskauden työllis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

syys- ja kilpailukykyuudistukset lisäävät työn tarjontaa, yrittäjyyttä ja elinkeinorakenteen monipuolistumista sekä vahvistavat julkista taloutta yli miljardilla eurolla. Tavoitteena on nostaa työllisyysaste 72 prosenttiin ja vahvistaa työllisten määrää 110 000 henkilöllä. Tavoitteena on, että investoinnit viimeinkin lähtevät liikkeelle ja ylittävät poistojen määrän.

Käytännön keinona tavoitteeseen pääsemiseksi ovat seuraavat viisi kärkihanketta: Ensimmäisenä, kilpailukykyä vahvistetaan elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla. Toiseksi, työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja puretaan ja rakenteellista työttömyyttä alennetaan. Kolmanneksi, paikallista sopimista edistetään ja työllistämisen esteitä puretaan. Neljänneksi, työvoimahallintoa uudistetaan. Viidenneksi, asuntorakentamista lisätään. Näiden toimien lisäksi hallitus purkaa normeja myös työllisyyden ja yrittäjyyden tieltä.

Noin 15 prosentin kilpailukykyeroa hallitus lähtee kuromaan umpeen parantamalla kustannuskilpailukykyä noin 5 prosentilla. Lisäksi tarvitsemme maltillisia palkkaratkaisuja, ja viimeinen kolmannes tavoitteesta jää yrityksissä ja yhteisöissä tehtävän tuottavuuden parantamistoimien varaan. Kaikkien työelämän osapuolten panosta tarvitaan näissä talkoissa. Mikäli kustannuskilpailukykyhyppy ja palkkamaltili toteutuvat mitattavalla tavalla vuonna 2017, hallitus luopuu ehdollisista säästötoimista ja parantaa selkeästi palkansaajien ostovoimaa ensi vuoden budjetin 450 miljoonan euron lisäksi miljardin euron veronkevennyksillä.

Kustannuskilpailukykyyn parantamiseksi hallitus käynnisti kesäkuussa neuvottelut yhteiskuntasopimuksen solmimiseksi. Ensimmäinen yritys tehtiin jo hallitustunnusteluvaiheessa. Kun työmarkkinajärjestöjen kanssa ei päästy yhteisymmärrykseen edes tavoitteesta, hallituksen vastuu ja velvollisuus oli ryhtyä valmistelemaan itse sellaisia toimia, jotka ovat sen omissa käsissä. Perustuslain mukaan hallituksen velvollisuus on edistää työllisyyttä ja turvata peruspalvelut. Sitä olemme nyt tekemässä, ja sen tärkeämpää tekemistä meillä ei voi olla.

Arvoisa puhemies! Hallitus esitteli omat keinosensa kilpailukykyyn parantamiseksi syyskuun 8. päivä. Tämän jälkeen olemme kuunnelleet tarkalla korvalla keinoista käytyä keskustelua, julkista keskustelua ja palautetta, joka on tullut sekä tästä salista että työmarkkinajärjestöiltä. Työmarkkinajärjestöt ovat yrittäneet vielä tämän jälkeenkin löytää korvaavia toimia hallituksen keinojen sijasta, mutta eivät päässeet siitä yhteisymmärrykseen. Nyt onneksi viime viikolla työmarkkinajärjestöiltä tuli konkreettisia esityksiä pöytään. Ne on syytä yhä katsoa rinnakkaisena prosessina hallituksen prosessin kanssa. Työmarkkinajärjestöt siis pyrkivät nyt hakemaan yhtä aikaa ratkaisua sekä kustannuskilpailukykytoimiin että palkkamaltiliin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen syyskuun alussa julkistetun paketin suurin kritiikki kohdistui sunnuntai- ja ylityökorvausten leikkaamiseen. Ne koettiin epäoikeudenmukaisiksi. Nämä kaksi tointa olivat alusta pitäen myös hallituksen arvion mukaan sellaisia, että ne eivät kohtele kaikkia palkansaajia tasapuolisesti. Hallituksen keinovalikoima on suppeampi, mutta etsimme tosissamme vaihtoehtoisia keinoja. Pidämme tavoitteesta kiinni, mutta keinoja olemme alusta pitäen ilmoittaneet pitävämme auki. Käänsimme itsekkin kaikki kivet, kunnes parempi tapa löytyi. Keinona lomarahaan puuttumista pidettiin koko ajan parempana, mutta koska asiasta ei ollut lainsäädäntöä ja se oli määritelty vain työehtosopimuksissa, niin tulkinta oli, että siihen ei voida lainsäädännön keinoin puuttua. Ratkaisu kuitenkin löytyi säätämällä vuosilomalaisissa lomarahasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus tavoittelee 5 prosentin suuruista kilpailukykyloikkaa seuraavilla keinoilla kilpailukyvyyn vahvistamiseksi.

Loppiainen ja helatorstai muutetaan palkattomiksi vapaapäiviksi vuosityöaikaa lyhentämättä. Jos työtä ei tehdä näinä päivinä, vastaavat tunnit voidaan tehdä muuna aikana, jolloin työ tulee korvatuksi tehdyn työn mukaan. Aloilla, joilla tehdään työtä kaikkina päivinä viikossa, loppiainen ja helatorstai eivät enää kuitenkaan ole sunnuntaikorvaukseen oikeuttavia työpäiviä, vaan niiltä työpäiviltä maksetaan yksinkertainen palkka.

Toiseksi, sairausloman palkkaa koskevaa säännöstä muutetaan siten, että ensimmäinen työstä poissaolopäivä on palkaton ja sen jälkeisiltä kahdeksalta sairauspäivältä maksetaan 80 prosenttia normaalista sairausajan palkasta. Tämän jälkeen sairausajan palkka maksetaan työhön sovellettavan työehtosopimuksen mukaan.

Kolmanneksi, vuosiloman enimmäispituudeksi säädetään kuusi viikkoa. Tämä merkitsee pisimpien vuosilomien lyhentämistä julkisella sektorilla sekä joillakin yksityisen sektorin aloilla

Neljänneksi, työntekijälle säädetään lakisääteinen oikeus lomaraahan. Toimenpiteiden tasapuoliseksi kohdentamiseksi säädetään vuosilomapalkan ja lomakorvauksen lisäksi maksettaville lomarahaille enimmäismäärä. Se olisi noin 30 prosenttia vähemmän kuin useimmilla aloilla nyt on.

Viidenneksi, yksityisen työnantajan sosiaaliturvamaksua alennetaan 1,72 prosenttiyksiköllä. Tarkemmin rahoituksen rakenne ja aikataulutus, mukaan lukien mahdollinen porrastus, kuvataan kevään 2016 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Lisäksi hallitus parantaa työntekijöiden muutosturvaa irtisanomislanteissa, jotka tehdään tuotannollisten ja taloudellisten syiden perusteella. Tasaamme myös perhevapaan kustannuksia. Irtisanottavalle työntekijälle tarjotaan yli 20 työntekijän yrityksessä irtisanomisajan palkan ohella oikeus uudelleentyöllistymistä edistävään valmennukseen, jonka arvo vastaa vähintään yrityksen henkilöstön keskimääräistä kuukausipalkkaa. Toiseksi työnantajan on jatkossa tarjottava yli 20 hengen yrityksissä työterveyshuollon palvelut kuuden kuukauden ajan irtisanomisajan jälkeen. Lisäksi nuorten naisten tasa-arvoista kohtelua ja työllistymistä edistetään tasaamalla perhevapaista työnantajille aiheutuvia kustannuksia 2 500 euron kertakorvauksella. Nyt tämä pitkään pöydällä ollut asia tulee samalla kuntoon.

Viimeksi listalle tullut toimi eli lomarahat on herättänyt keskustelua. Tähän asti vuosilomapalkan ja lomakorvauksen lisäksi maksettavasta lomarahasta on sovittu alakohtaisilla työehtosopimuksilla. Nyt työntekijälle säädetään lakisääteinen lomarahaoikeus, jonka enimmäismääräksi säädetään noin 30 prosenttia vähemmän kuin useilla aloilla nyt on. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että työnantajat, jotka noudattavat yleissitovaa työehtosopimusta tai ovat järjestäytymisensä perusteella sidottuja työehtosopimukseen, ovat veloitettuja noudattamaan noin 30 prosenttia alemmaa lomarahaa, ellei työehtosopimuksissa paremmista sovita. Aloilla, joilla ei noudateta mitään työehtosopimusta, työehtosopimuksella voidaan sopia lomarahasta tai sen maksamisesta niin kuin tähänkin saakka. Jos ei mitään sovita, noudatettaisiin vuosilomalakiin lisättävää säännöstä.

Kaikki hallituksen esittämien toimien yksityiskohdat täsmentyvät lainvalmistelussa, ja ne valmistellaan normaaliin tapaan yhteistyössä työelämän osapuolten kanssa.

Arvoisa puhemies! Nämä esittelemäni toimet edellyttävät muutoksia työehtosopimuslakiin, työaikalakiin ja vuosilomalakiin. Tavoiteltujen vaikutusten saamiseksi säännökset toteutettaisiin enimmäispakottavina, eli niistä ei saisi sopia toisin työehtosopimuksissa. Sään-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nökset eivät koskisi lain voimaan tullessa voimassa olevia työehtosopimuksia eivätkä mitään osin työsopimuksia. Hallituksen ehdottamilla toimilla on vahva linkitys perustuslakiin, siinä turvattuihin oikeuksiin ja asetettuihin velvollisuuksiin. On selvää, että sopimusjärjestelmään puuttumista tulee arvioida perustuslain turvaaman ammatillisen yhdistymisvapauden ja siihen nojaavan sopimusvapauden kannalta. Niin hallitus on tiedonannossa tehnytkin, ja säätämisyjärjestystä tullaan perusteellisesti arvioimaan aikanaan annettavissa lakiesityksissä.

Vähemmälle huomiolle tuntuu usein jäävän, että ehdottomilla toimillaan hallitus pyrkii nimenomaan turvaamaan perustuslaissa säädettyjen sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen edellytyksiä. Nämä pystytään turvaamaan vain, jos julkisesta taloudesta pidetään huolta. (Ben Zyskowiec: Näin on!) Työllisyyden edistäminen ja peruspalvelujen turvaaminen on niin ikään säädetty julkisen vallan velvoitteiksi. Maamme talouden tila, kantokyky tuottaa hyvinvointipalveluja ja suomalaisen työn kilpailukyvyyn heikentyminen ovat vallitsevassa tilanteessa painavat yhteiskunnalliset perusteet kyseisille toimenpiteille. Hallituksen tarkoituksena on, että tiedonannossa todettuja toimenpiteitä koskevien säännösten pakottavuus on voimassa kolme vuotta määräaikaisella lailla. Poikkeuksellinen aika vaatii poikkeuksellisia toimia, ja siksi emme voi jäädä vain odottamaan. Aika ei nyt hoida näitä ongelmia, ja emme voi antaa itsemme jäädä kansainvälisen kilpailun jalkoihin.

Arvoisa puhemies! Keinot kustannuskilpailukyvyyn vahvistamiseksi eivät ole hallituksessa arvovaltakysymys. Tärkeintä on, että itse tavoite toteutuu. Olemme edelleen valmiita keskustelemaan keinoista ja ottamaan työmarkkinajärjestöiltä vaihtoehtoja vastaan. Tavoitteenamme on, että nyt esitellyn pohjalta laaditut lakiesitykset hyväksytään eduskunnassa kesällä 2016. Kilpailukykyä vahvistavat toimet ovat vain yksi osa kokonaisuutta, jolla Suomen talouden uutta nousua luodaan. Tämän lisäksi tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia, kuntien tehtävien karsintaa, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen, työttömyysturvan uudistamista ja paikallisen sopimisen lisäämistä. Muuten talouden sopeutustoimet leikkauslistoineen jatkuvat vuodesta toiseen, ja se koskee erityisesti ihmisiin, joilla ei ole työn tuomaa turvaa.

Arvoisa puhemies! Suomen tilanne on vakava, mutta ei toivoton. Meillä vastuussa olevilla päättäjillä ei voi nyt olla mitään muuta tekemistä kuin Suomen suosta nostaminen. Matkan varrella ei tyylipisteitä tule, mutta tärkeintä on suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen ja uudistaminen.

10.25 Matti Vanhanen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kevään hallituksen muodostamisen jälkeen myös voidaan katsoa, että ikään kuin tämä ongelmien syvyys tulkitaan nykyään yhä paremmin. Se tiedostetaan paremmin. Yhä paremmin ymmärretään myös se ketju meidän investointien näkökulmasta, että ensin pitää parantaa vientikilpailukykyä, siitä syntyy parempi vienti, syntyvät edellytykset investoinneille, työllisyydelle ja kasvulle. Hallitusohjelmassa oli tuo paljon tunnettu tavoite sopia näistä kysymyksistä laajasti, ja hyvin tunnetuista syistä sille ei valitettavasti ole edellytyksiä ollut. Siksi on haettava muita keinoja.

Kaikki palaa itse asiassa tämän kilpailukyvyyn osalta yhteen suureen taustakysymykseen, ja se on tämä yhteinen valuutta. Ei pidä ajatella, että siitä yhteisestä valuutasta saamme vain ne herkut, matalan korkotason ja sen, että ei tarvitse pelätä valuuttakurssiriskiä. Pitää oppia myös elämään yhteisen valuutan kanssa. Siihen on oikeastaan kaksi perusmallia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

olemassa. Ensimmäinen ja luonnollisin on se, että meidän tuotannon kilpailukyvyyn ehdoista pitää järjestöjen kyetä huolehtimaan — pitkäjänteisesti ja ennakoivasti. Toinen perusmalli on se, että pitää olla riittävä paikallisen sopimisen vapaus, jotta yritystasolla kyetään reagoimaan siihen, että kilpailukykyä ylläpidetään. (Kari Uotilan välihuuto) Ensimmäisessä mallissa emme ole 15 vuoden aikana onnistuneet, ja jälkimmäiseen toimintatapaan ei ole olemassa mahdollisuuksia eikä oikeutta. Siksi jäljelle jää nyt se, että kun 15 vuoteen tätä järjestelmää ei ole osattu säätää, niin nyt tätä säätöä haetaan keskellä kriisiä niillä välineillä, joita parlamentaaraisella demokraattisella järjestelmällä on olemassa, eikä se ole helppoa. Toimintarajoitteita on paljon enemmän kuin ehkä itse haluaisimme.

Parhaat ja tasapuolisimmat keinot vastata tähän kriisiin olisivat järjestöillä. Voidaan sanoa, että nämä keinot ovat nyt järjestöjohtajien selkien takana ja nyt toimitaan niillä keinoilla, joita hallituksella on. Kesän aikana viesti tuli järjestöiltä aika selvänä. Ne ovat valmiita keskusteluihin, kunhan ne tapahtuvat seuraavan tulopoliittisen kierroksen yhteydessä. Se on näiden järjestöjen näkökulmasta, jotka jokainen ajavat omien jäsentensä etua, jollain tapaa ymmärrettävää. Mutta kun asiaa tarkastellaan tämän kokonaisuuden kannalta, niin kyllä eduskunnan ja hallituksen näkökulmasta olisi mahdotonta jäädä odottamaan lopullista varmuutta tosiasiaa vuoden 2017 alkuvuoteen saakka. Ei voi ajatella niin, että keväällä 2015 valittu eduskunta odottaisi kaksi vuotta yhdessä vaalikauden keskeisimmässä asiassa varmuutta. Nimenomaan varmuutta ratkaisujen syntymiseen pitää saada aikaisemmin.

Arvoisa puhemies! Tämän koko tilanteen haastavuutta ja vaikeutta kuvanee hyvin se, että viime vaalikaudella hallitus ja eduskunta tekivät merkittäviä säästöpäätöksiä ja järjestöt tekivät maltillisen, tai ainakin melko maltillisen, pitkäaikaisen tulosopimuksen, mutta silti nämäkään toimenpiteet eivät käännettä saaneet aikaan. Siksi nyt uskottavuutta toimiin tarvitaan lisää, muuten ei hyvää seuraa.

Hallitus kuunteli, kuten pääministeri äsken kertoi, näitä reaktioita, joita tästä syyskuun alun ehdotuksesta tuli, ja löysi tasapuolisemman tavan toimia. Ehkä suurin kritiikkihän kohdistui siihen, että nämä toimet ovat pakottavia. Koettiin, että ne eivät sovi tähän meidän järjestelmäämme. (Eero Heinäluoma: Eivät todellakaan!) Mutta minusta nyt sen mallin, jossa keskellä kriisiä kriisitoimenpiteenä haetaan väliaikaista kolmen vuoden pakottavuutta, pitää olla siedettävissä. Siihen tämän järjestelmän pitää kyetä taipumaan, ellei järjestöjen puolelta tule omatoimisesti parempaa vaihtoehtoa.

Toinen kritiikki kohdistui sukupuolten kannalta hankalaan asetelmaan, jossa sunnuntailisien koettiin erityisesti kohdistuvan naisvaltaisille aloille. Minä uskon, että sunnuntailisien ja ylityökorvausten korvaaminen lomarahana leikkauksella kokonaisuudessaan on ratkaisu, jonka ihmiset, jos eivät nyt ehkä täysin täydellä innolla kannata näitä ratkaisuja, pystyvät kuitenkin sietämään. Tästä sietämisestä on kyse sekä julkisen talouden leikkauksissa että näissä ratkaisuissa. Minä uskon, että kansalaisten enemmistö on valmis sietämään nämä tienä saadaksemme paremman kasvun ja paremman viennin aikaan.

Myönteistä on myös se, että järjestöt ovat nyt kuitenkin lähentyneet toisiaan. Ne tekevät vakavasti omaa työtään ja tietävät, mikä mahdollisuus heillä on.

Arvoisa puhemies! Tämän paketin jälkeen seuraava tärkeä askel tähän samaan kokonaisuuteen liittyen on rohkea paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisääminen. Siitä selviytymies on tekemässä ehdotuksia, ja keskustan eduskuntaryhmä toivoo, että ne ovat kunnianhimoisia esityksiä, jotka luovat edellytyksiä myös tulevaisuudessa tässä euroyhteisvaluutassa parempaan selviämiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Normien purku, jonka pääministeri myös äsken nosti esille, on toinen suuri kokonaisuus, jolla luodaan edellytyksiä yritysten toiminnalle ja kasvun aikaansaamiselle.

Taloudessa ratkaisevaa on uskallus ottaa riskiä ja sijoittaa omaa rahaa hankkeeseen, jonka tulevaisuuteen uskoo. Tästä kasvu lopulta syntyy. Tästä syntyy kasvu niissä yrityksissä, joiden työllistämiskykyä me tarvitsemme. Eduskunnan on nyt tiedonantoäänestyksellä annettava viesti näille uutta Suomen kasvua luoville, että täällä tiedetään, mitä kello on lyönyt, ja kykenemme päätöksiin. Keskustan eduskuntaryhmä tulee äänestämään tiedonannon puolesta. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

10.32 Sampo Terho ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen taloustilanne on surkea. Talouskasvu piiputtaa jo kolmatta vaalikautta. Liian kauan me olemme ummistanneet silmämme taloudellisilta tosiasioilta, lykänneet päätöksiä ja odottaneet ihmeperantumista. Nyt uuden hallituksen on toimittava — ja toimittava kolmen vaalikauden edestä.

Suomen tilanne on kansainvälisestikin vaikea. Ongelma on jatkunut finanssikriisistä saakka. Velkaa on kertynyt kymmeniä miljardeja. Enää ei pitäisi kenenkään kysyä, onko korjausliike tarpeellinen. Viisaampaa on kysyä, miten syöksykierre oikaistaan, miten vastaava ehdinko voidaan välttää tulevaisuudessa, ja miksi päättäväinen korjausliike on kesäntynyt näinkin kauan. Suomen talous eli hyviä vuosia, kun nousimme 90-luvun lamasta kovalla talouskuurilla. Samalla liityttiin EU:hun ja euroonkin, joiden oletettiin tukevan vientiä ja talouskasvua, mutta jotka samalla pysyvästi, pysyvästi, muuttivat Suomen talouden toimintaperiaatteet. Entinen ohjattu, suljettu ja tarvittaessa devalvaatiolla ylläpidetty talousjärjestelmä jäi menneisyyteen. Uusi avoin, kansainväliseen päätöksentekoon ja kilpailukykyyn perustuva aikakausi alkoi.

Ajattelutavat eivät kuitenkaan muuttuneet yhtä nopeasti kuin toimintaympäristö. Uuden aikakauden hyvät puolet luultiin saatavan ilmaiseksi, ilman tarvetta sopeutua uusiin pelisääntöihin ja avoimen talousjärjestelmän toimintalogiikkaan. Tämä erehdys syntyi sitäkin helpommin, kun ajat olivat poikkeuksellisen pitkään poikkeuksellisen hyvät. Siksi, kun finanssikriisi ja sitä seurannut eurokriisi laukaisivat pitkän kansainvälisen taantumun, oli Suomi yhä henkisesti valmistautumaton niihin päätöksiin, joita avoimessa taloudessa toimivan maan on pakko tehdä. Kun vienti sakkasi mutta devalvaatio ei enää ollutkaan mahdollinen, seurasi vuosien hämmennys. Devalvaation vaihtoehto eli kilpailukyyn sisäinen kohentaminen ei kuulunut Suomen poliittiseen perinteeseen. Lopputulos oli, että ongelma kiistettiin, päätöksiä lykättiin, nahisteltiin. Aikaa kului — sitä kului miltei vuosikymmen. Suomesta tuli Euroopan sairas mies.

Vihdoin käännekohta on käsillä. Vasta nyt 20 vuotta EU-Suomessa elettyämme olemme riittävän kirkkaasti ymmärtäneet, kuinka paljon Suomen tilanne on muuttunut edelliseen lamaan nähden. Tänänsä ensimmäistä kertaa olemme kuulleet pääministerin esittelevän eduskunnalle sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat uskottavia nykyisessä toimintaympäristössämme. Olemme kansainvälisyyden ja avoimen talouden valitessamme myös valinneet maailman, jossa kustannuskilpailukykyistä huolehtiminen on välttämätöntä. Me emme tietenkään pysty hinnalla kilpailemaan halpatuotantomaiden kanssa, mutta meidän on oltava kilpailukykyisiä Suomen kaltaisten talouksien kanssa. Erityisen tärkeitä verrokkimaita ovat Ruotsi ja Saksa, jotka ovat omat taloudelliset korjausliikkeensä tehneet jo aiemmin.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskunta perustuu ajatukseen, että kaikki kynnelle kykenevät tekevät tuottavaa työtä, jotta yhteiskunta heidän panoksensa turvin sitten kykenisi huolehtimaan lapsista, vanhuksista ja sairaista. Hyvinvointiyhteiskunnan toiminta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

edellyttää, että työllisyysaste on riittävän korkea. Tällä hetkellä Suomen työllisyysaste on vajaat 69 prosenttia, mikä ei riitä. Muissa Pohjoismaissa työllisyysaste on useita prosenttiyksikköjä korkeampi.

Perussuomalaiset puolustaa jokaista suomalaista työpaikkaa kuin Salpalinjan viimeistä poteroa. Niin tekee myös Suomen hallitus, eikä meille riitä torjuntavoitto. Meidän on luotava uusia markkinaehtoisia työpaikkoja niille suomalaisille, jotka tällä hetkellä eivät ole töissä. Suomen pelastaminen ei kuitenkaan ole mahdollista pelkästään hallituksen voimin. Siihen tarvitaan kaikkia suomalaisia. Erityisen tervetulleita talkoisiin ovat työmarkkinajärjestöt omine ehdotuksineen. Hallituksella on yksin käytettävissään huomattavasti suppeampi keinovalikoima kuin yhteistyössä työmarkkinaosapuolien kanssa. (Jari Myllykoski: Onneksi näin on!) Tästä syystä on tärkeää, että työmarkkinaosapuolet voivat osallistua projektiin, mutta eivät käyttäköseen veto-oikeutta Suomen uudistamiseen, vaan tuodakseen pöytään ideoita. Hallitus on kuunteleva ja yhteistyöhaluinen. Mitkään hallituksen esittämät keinot kilpailukyvyyn nostamiseksi eivät ole ideologisia. Hallituksen ainoa ideologia on Suomen pelastaminen. Tästä emme tingi, kaikesta muusta neuvottelemme.

Arvoisa puhemies! Jos jatkamme syömävelan ottamista oman hyvinvointimme rahoittamiseksi, olemme jättämässä lapsillemme ja lapsenlapsillemme perinnöksi ennennäkemättömän velkataakan. Ensi kertaa historiassamme on Suomessa 2000-luvulla pyritty leviättämään ajatusta, että velkaa voi ottaa ikuisesti, sitä ei tarvitse maksaa takaisin. Perussuomalaiset eivät hyväksy tällaista vastuutonta ajattelua. Budjettivaje on tasapainotettava, ja se edellyttää vientisektorin kilpailukyvyyn elvyttämistä. Suomea ei voida pelastaa velkaelvytyksellä. Tätä on jo yritetty, ja se ei onnistunut. Lisäksi olemme myös sitoutuneet pelisääntöihin, jotka estävät velanoton kasvattamisen. Euroalueen jäsenenä olemme luvanneet pitää budjettialijäämämme kurissa. (Ville Niinistö: Brysselkö täällä päättää?) Mittava velkaelvytys vaatisi siis pelisääntöjen, lupaustemme, rikkomista tai Suomen eroa eurosta. Tämä kannattaa pitää mielessä, jos joku aikoo vielä velkaelvytystä täällä esittää.

Arvoisa puhemies! Muutos parempaan ei synny itsestään eikä helposti. Tänään on esitelty yksi osa suuremmasta suunnitelmasta. Paljon muutakin on tehtävä: maltillinen palkkaratkaisu löydettävä, byrokratiaa purettava, maahanmuutto saatava hallintaan, budjettikuria ylläpidettävä, EU:ta kehitettävä. Perussuomalaiset tukevat hallitusta sen vaikeassa tehtävässä. Ajat ovat poikkeuksellisen vaikeat, mutta silloin vaikuttaminen on sitäkin tärkeämpää. Suomessa ovat alkaneet suuret kansallistalkoot isänmaan tulevaisuuden pelastamiseksi. Näissä kansallistalkoissa meidän jokaisen on laitettava ryhmäetu toissijaiseksi ja otettava kansallinen etu ensisijaiseksi. — Kiitos. (Välihuutoja)

10.40 Arto Satonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasioita ei pääse pakoon. Julkisessa taloudessa on kymmenen miljardin kestävyysvaje. Velaksi eläminen jatkuu seitsemättä vuotta, eikä selviä merkkejä käännteestä ole. Suomi velkaantuu vauhdilla, joka hipoo EU:n finanssipolitiikan sääntöjen rajoja. Tarvitaan isoja uudistuksia laajalla rintamalla. Omissa käsissä olevat keinot on käytettävä. On saatava käänne aikaan. Meidän, kansan valitsemien päättäjien, on tehtävä sitä, mihin kansa on meidät valinnut: päätöksiä. Päätöksiä, joilla turvataan hyvinvointiyhteiskunta. (Eero Heinäluoma: Tekemään palkkaratkaisuja!)

Suomalaisen työn kilpailukyvyyn palauttaminen on yksinkertaisesti välttämätöntä tehdä. Reaaliset yksikkötyökustannukset ovat 2000-luvun aikana karanneet käsistä, ja sen me suomalaiset olemme antaneet tapahtua ihan itse. (Eero Heinäluoma: Kiihottaneet siihen!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Yhdessä nämä ongelmat on myös ratkaistava. Se on tehtävä, jotta voimme jatkossakin tarjota suomalaisille maksuttoman koulutuksen, laadukkaat terveystaloudet ja välttämättömät tulonsiirrot.

Pohjoismainen yhteiskuntamalli on maailman paras. Emme saa antaa sen Suomessa romahtaa päättämättömyyden seurauksena. Siksi meidän on itse, omilla päätöksillämme, varmistettava rahoituspohjan kestävyys. Sen on oltava riittävän vahva palveluiden ja huolenpidon varmistamiseksi myös tuleville sukupolville. Tästä on kysymys, ja siksi hallitus teki kaikkensa, jotta tähän maahan olisi saatu yhteiskuntasopimus. Sen suomalaiset olisivat tarvinneet. (Ben Zyskowitz: Ja ansainneet!) Vieläkin työmarkkinajärjestöillä on mahdollisuus, ja toivottavasti onnistuvat. Maltillinen palkkaratkaisu olisi tervetullut kilpailukykyä vahvistavien toimien jatkoksi. Sen lisäksi tarvitaan kunnianhimoista paikallisen sopimisen edistämistä. Suomalainen työ pitää kustannuksiltaan palauttaa samalle lähtöviivalle kilpailijamaiden kanssa. Näille uudistuksille kokoomuksen eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa.

Arvoisa puhemies! Tosiasioiden kiistäminen on kaiken viisauden loppu. Työttömyys on vuodessa kasvanut yli 30 000:lla — suunta on kestämaton. Näin korkealla työttömyyden tasolla ei voida turvata kestävästä hyvinvointia — se on fakta. Suomi on ainoa EU-maa, jonka talous ei kasva, ikärakenteemme on epäedullinen, vuosien saatossa kasaantunut byrokratia ja normitaakka ovat heikentäneet aloitteellisuutta ja riskinottohalukkuutta. Malliopilas on kiihtyvällä vauhdilla matkalla kohti kriisimaiden ja autettavien joukkoa.

Julkistalouden tasapainottamistarpeesta puolitoista miljardia on hallitusohjelmassa pyritty kattamaan ensisijaisesti yhteiskuntasopimuksella. On hyvä, että yhteiskuntasopimuksen korvaavat toimet takaavat nyt saman vaikutuksen. Emme joudu nyt leikkaamaan lisää emmekä korottamaan veroja. Suomi nousee tästä suosta turvaamalla nykyisiä työpaikkoja ja luomalla uusia. Siksi me tämän nyt teemme.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat poikkeuksellisia toimia poikkeuksellisinakin aikoina. Niitä ei tehdä siksi, että haluttaisiin leikata työntekijöiden etuja. Nämä uudistukset tehdään siksi, että suomalaisilla olisi töitä: turvataan olemassa olevia työpaikkoja, luodaan uusia työpaikkoja työnsä menettäneille ja koulusta valmistuville, tehdään työntekijän palkkaaminen nykyistä kannattavammaksi. (Markku Rossi: Se on tärkeää!)

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä on erittäin tyytyväinen siihen, että perhevapaiden kustannuksia tasataan 2 500 euron kertakorvauksella. Tämä on pitkään odotettu, merkittävä tasa-arvoteko, joka parantaa erityisesti nuorten naisten työmarkkina-asemaa. Ei voi olla niin, että 2010-luvulla äitiriski estää naisia pääsemästä työuralla eteenpäin.

Muutosturvapakettissa myös irtisanotuille annetaan tukea valmennukseen uuden työn etsimistä varten sekä myös oikeus työterveyshuoltoon puoli vuotta irtisanomisen jälkeen. Nämä ovat hyviä ja kannatettavia toimia.

Hallitus on ollut koko ajan johdonmukainen 5 prosentin kilpailukykytavoitteessa. Hyvään lopputulokseen voidaan päästä useampaa tietä. Onkin hyvä, että hallitus on vielä maanantaina muokannut pakettia tasapuolisemmaksi siten, että ylityö- ja sunnuntaikorvausten leikkauksista luovuttiin ja lomarahastoista vastaavasti tingittiin. Näin on saatu kokonaisuus, joka kohtelee reilusti eri aloilla työskenteleviä. Tämä oli tarpeellinen muutos.

Arvoisa puhemies! Edessä on vielä vuosien savotta. Nyt on kuitenkin otettu pitkä askel oikeaan suuntaan. Toimeen on ryhdytty suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

seksi. Tähän työhön ovat tervetulleita mukaan kaikki ne, jotka ovat valmiita tosiasiat tunnustamaan.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee hallituksen esityksiä.

10.47 Lauri Ihalainen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella on ollut historiallisesti kaksi vahvaa kykyä ratkoa yhteiskunnallisia asioita: luottamus ja kyky yhteistyöhön erityisesti vaikeina aikoina. Uudistustyömme rakentajat ovat olleet parlamentaarinen demokratia ja sitä vahvistava sopimusyhteiskunta. Minua askarruttaa tässä ajassa, miten historiatonta ja vähän tulevaisuuden toivoa antavaa viimeaikainen yhteiskunnallinen keskustelu on ollut. Epävarmuuden keskellä on myös merkkejä henkisestä lamasta. Miten on mahdollista, että olemme keskellä historiamme yhtä vakavimmista taloudellisista ongelmista ja kriiseistä ja samalla me ajaudumme hyvin nopealla ajalla luottamukseen ja yhteistyöhön pyrkivästä politiikasta syyttelyyn, syyllistämisen ja vastakkainasettelun tielle? Vastaukseksi ei riitä palkansaajien ja heidän järjestöjensä syyllistäminen, se on politiikassa kaikkein helpoin laji.

Viime hallituskaudella lähes kaikki merkittävimmät kestävyysvajetta korjaavat ja kilpailukykyä vahvistavat uudistukset saatiin aikaan kolmikantaisen yhteistyön tuloksina. Kevään vaalien alla pidettiin aika ponnekkaita puheita siitä, että konsensuksen aika on ohi. Konsensuksen aika on ohi. Tämä uusi ajattelu näkyy myös hallitusohjelmassa.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä hallituksen työehtoja heikentävää pakkolakipakettia sellaisenaan, ja syitä on monia.

Hallituksen tiedonantoon sisältyvä pakkolakipaketti on syvässä ristiriidassa sopimusvapauden kanssa ja muutoksien jälkeenkin sisällöllisesti epäoikeudenmukainen. Näin rankasti ostovoimaa heikentävät leikkaukset yhdistettyinä muun muassa lapsiperheisiin kohdistuviin säästöihin ajavat monet pienituloiset perheet kunnallisen toimeentulotuen piiriin. Ei ole ihme, että ihmiset kokevat tulleen kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti. Ihmiset ymmärtävät myös sopeutustoimien tarpeellisuuden, jos ne ovat oikeudenmukaisia ja niiden kuormaa jaetaan myös paremmin maksukykyä omaaville.

Toiseksi: pakkolakipaketti ei anna vastauksia talouspolitiikkamme ja kasvun nyt tärkeimpiin haasteisiin eli viennin vahvistamiseen, kotimaahan suuntautuvien investointien lisäämiseen, tuottavuuden ja työllisyyden nostamiseen tai osaamisen vahvistamiseen. Olsi tärkeää, että hallitus keskittyisi talouspolitiikan perusasioihin.

Hallitus on pakkolakipaketilla tiedostaen tai tietämättään sitonut itsensä kauluksiaan myöten työmarkkinasopimisen osapuoleksi ja työnantajille mieluisten esitysten muodossa. Poliitikkojen sotkeutumisesta sopimus- ja palkkapolitiikkaan ei ole ollut hyviä kokemuksia. Keskustelu lomarahosta kertoo siitä, miten sykkyrässä ja sotkussa taas ollaan. Viisas hallitus pyrkii aktiiviseen rooliin, mutta tasapainoisesti. Nyt työnantajat ovat voineet antaa ahkerasti hyviä neuvoja palkansaajille hallituksen tuulensuojassa.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee sitä, että työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen tasapuolisella tuella saadaan aikaan tuloksiin tähtäävä neuvottelutilanne. Oli hyvä, että maanantaina hallituksen ja järjestöjen tapaamisessa sovittiin jatkoneuvotteluista. SAK ja muut palkansaajajärjestöt ovat tehneet vastuullisia avauksia uuden sovun aikaansaamiseksi. On hyvä, että neuvottelujen kohteeksi tulee muitakin asioita kuin vain tämä paketti: palkkaratkaisut, työlainsäädäntöön, paikalliseen sopimiseen ja työttömyysturvaan liittyvät asiat. Se antaisi paremman vakauden pitkällä aikavälillä siitä, mitä pitäisi tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Arvoisa puhemies! Koska kysymyksessä on merkittävä kokonaisuus ja kun julkisuudessa on ollut uusia vaikutusarvioita, esitän, että tiedonanto lähtee työ- ja tasa-arvovaliokunnalle, jolle perustuslakivaliokunta, valtiovarainvaliokunta ja talousvaliokunta antavat lausuntonsa.

Jos eduskunta ei päättää lähettää tärkeätä asiaa valiokuntien arvioitavaksi, teen seuraavan epäluottamusesityksen: "Hallituksen valitsema toimintalinja loukkaa vapaata sopimusoi-keutta ja työntekijöitten perusoikeuksia. Siksi eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta."

Lopuksi haluan sanoa: Olisi hyvä löytää yhteisymmärrys. (Ben Zyskowiec: Tästä samaa mieltä!) Olisi hyvä, että työmarkkinapolitiikkakin säilyisi ensisijaisesti taito- eikä voim- alajina. Meidän on palattava hyvän, luottamukseen rakentuvan kolmikantayhteistyön tielle.

10.54 Ville Niinistö vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi on tilanteessa, jossa on etsittävä uutta suuntaa. Suomalaiset ovat aina pärjänneet vaikeina aikoina sillä, että olemme pitäneet yhtä. Olemme myös kansa, joka on kulkenut pitkän polun 1900-luvun alun Euroopan laidan köyhästä maasta vauraaksi talouden, osaamisen ja koulutuksen edelläkävijäksi. Yhtä meidän kannattaa pitää nytkin, ja sivistyksestä meidän kannattaa pitää kiinni nytkin. Meidän on uudistettava hyvinvointivaltiota, jotta voimme pelastaa sen. Hyvä uudistaminen tulee siitä, että kaikki ovat osallisia ja jakavat yhteisen päämäärän. Mikä on tämä päämäärä nyt?

Hallitus haluaa kyllä "tehdä edes jotain", mikä tarkoittaa suuria leikkauksia koulutuksesta, pienituloisilta, heikompiosaisilta — ja nyt työtätekevien palkoista. Sillä ei ole kuitenkaan tarjolla visiota siitä, miksi näitä leikkauksia tehdään. Kyllä, velka on ikävä asia. Se on se, mitä hallitus sanoo ja jankkaa. Mutta minkälaista Suomea näillä päätöksillä rakennetaan? Tämä on hallituksen heikkous. Se ei osaa itsekään sanoa sitä. Teot kuitenkin puhuvat puolestaan. Hallitus ajattelee, että Suomen pitää kilpailla halvemmilla hinnoilla ja alhaisemmilla palkoilla, pidemmällä työajoilla, heikommalla koulutuksella, heikommalla ympäristönsuojelulla, perinteisillä luonnonvaroilla sekä sulkeutuvalla kansainvälisellä asemalla. Näyttää kovasti siltä, että Sipilän hallituksen linjalla Suomesta tehdään kasvavien tuloerojen, halvan työvoiman ja matalan osaamisen raaka-ainevarastoa, mutta tällaisella strategialla ei ikinä päästä maailmantalouden edelläkävijäksi, ja maailmantalouden edelläkävijät menestyvät aina paremmin kuin halvalla hinnalla kilpailevat peesaajat. Suomalaiset ansaitsevat siis parempaa.

Vihreät haluavat uudistaa Suomea, ei mennä näköalattomien ja ylisuurten leikkausten tielle.

Ensinnäkin, tulevaisuuden kasvusta leikkaaminen on hölmöläisten hommaa. Juuri sitä Sipilän hallitus on tekemässä, kun se leikkaa koulutuksesta ja kasvatuksesta. Panostukset innovaatioihin uudistavat talouttamme osaamiseen, jolla on kysyntää koko maailman siirtäessä älykkäisiin ratkaisuihin. Kustannuskilpailukykyä tärkeämpää on osaamisen, teknologian ja sen soveltamisen kilpailukyky. Sillä saadaan tuottavuutta, ja sillä me olemme aina pärjänneet.

Toiseksi, meidän on tuotava työmarkkinoidemme pelisäännöt reilulla tavalla 2000-luvulla eikä katsottava peräpeiliin. Työelämäpaketissa on oltava myös parannuksia, jotka vastaavat työn muuttumiseen. Pätkätyöläisten, pienyrittäjien ja itsensätyöllistäjien sosiaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

liturvan vahvistamisella voidaan lisätä työn määrää. Perustulo olisi ratkaisu moneen. Myös paikallinen sopiminen olisi hyvä tapa edistää joustavuutta niin työnantajalle kuin työntekijällekkin, mutta sekin edellyttää tasapuolisuutta ja luottamusta.

Arvoisa puhemies! Ei ole mitään takeita, että hallituksen esitys palkkojen leikkauksesta lisäisi työpaikkoja. Se kyllä heikentäisi kotimaista kysyntää ja talouskasvua. Sisäinen devalvaatio on riskialtista hommaa, erityisesti näin huonosti tehtynä. Hallituksen alkuperäinen suunnitelma oli leikata erityisesti pieni- ja keskipalkkaisten naisvaltaisten alojen palkkoja pienentämällä sunnuntailisiä ja ylityökorvauksia. Hallitus oli valmis leikkaamaan jopa 10 prosenttia sairaanhoitajien, kättilöiden, kaupan myyjien, poliisien ja palomiesten palkkoja. (Jukka Kopra: Vanha juttu!)

Onneksi suomalaiset ihmiset eivät olleet sitä valmiita nielemään. Haluan kiittää suomalaisia siitä, että yli 30 000 ihmisen mielenilmaus ja kättilöiden tv-esiintyminen saivat hallituksen perääntymään lisien leikkaamisesta. Se osoittaa, että tämä hallitus ei voi tehdä mitä vain — vaikka se haluaisi. Ihmiset voivat vaikuttaa, myös vaalien välillä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen uusi esitys sisältää yhä ongelmia. Nyt kohteena ovat lomarahojen leikkaus, julkisen sektorin lomapäivät, arkivapaat ja sairauspäiväraha. Ehdotus lomarahosta on askel eteenpäin. Se kohdistuu oikeudenmukaisemmin tulojen perusteella. Mutta on kuitenkin myös ilmennyt, että pakottava esitys tuo yli 200 000 ihmistä lisää lomarahojen piiriin. Minkälainen sisäinen devalvaatio se on, jossa satunnaisin perustein toiset saavat lisää, kun toisilta leikataan? Ja miksi lomaksi neuvoteltu palkankorotus on leikkava, jos ei rahaksi neuvoteltu?

Eräs tuttu lastentarhanopettaja kertoi suruaan alan arvostuksen puutteesta, itkien. Ryhmäkokoja kasvatetaan ja samalla aiotaan viedä 8 lomapäivää pois — vaikka tässä korkeakoulutetussa ammatissa jää palkasta käteen vain noin 1 700 euroa kuussa. Lomaleikkuri haikahtaakin populistiselta kateudelta, ei tosiasioihin perustuvalta. Tälläkö Suomen viennin pitäisi nousta? Tärkeiden ammattien arvostusta loukkaamalla. Hallituksen ei pitäisi sotkeutua asioihin, jotka sille eivät kuulu. Palkkaneuvottelut ovat työntekijän ja työnantajan välinen asia, aivan keskeinen asia, jossa on erilaisia ratkaisuja eri aloilla.

Ikävintä on myös se, että hallitus näkee sairauden rangaistavana asiana. Ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus voi johtaa sairauksien pitkittymiseen. Pitkäaikaissairaat, jotka joutuvat olemaan toistuvasti yksittäisiä päiviä hoidossa, häviävät tuhansia euroja palkkassaan. Se on yksiselitteisesti väärin. Kokemus osoittaa, että sairauspoissaoloja hillitsee parhaiten luottamus ja hyvät käytännöt, ei kuri ja rangaistukset.

Arvoisa puhemies! Esitys ei ole edelleenkaan tasapuolinen. Edelleen se kohdistuu enemmän naiseen, ja edelleen se on sanelua. Paljon parempi ratkaisu saadaan aikaan, jos hallitus antaa työntekijöiden ja työnantajien neuvotella siitä. Nyt ei ole kyse siitä, että hallitus laittaisi korporaatiot polvilleen. Nyt on kyse tavallisista ihmisistä, heidän perheistään, heidän työnsä arvostuksesta, siitä, että hallitus haluaa tietoisesti leikata yhteiskunnalle tärkeistä poliisin, opettajan ja hoitajan töistä ja siirtää rahaa yksityisille työnantajille. Palkoista sopiminen on työmarkkinajärjestöjen perustehtävä, ja heidän on siitä sovittava.

Arvoisa puhemies! Hyvässä sopimuksessa siis parannetaan myös työntekijöiden ja pienyrittäjien asemaa. Kotimaista ostovoimaa ja pienituloisten palkkoja ei saa heikentää kohtuuttomasti. Siksi osa kustannuskilpailukyvyyn lisäyksestä voitaisiin toteuttaa alentamalla työnantajien sivukuluja laskematta palkkoja. Ilman samanaikaista elvytystä sisäinen devalvaatio johtaisi suurella riskillä vain syvenevään lamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Lopuksi, tärkeämpää kuin kustannuskilpailukyky on kuitenkin palkkamaltilti sekä tuottavuuden parantaminen. Jos näihin on työmarkkinoilla suurta valmiutta, ei sitä kannata uhrata riitelylle palkkojen leikkaamisesta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi teen epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta katsoo, että hallituksen toimet palkkojen ja sairauspäivärahan leikkaamiseksi heikentävät kotimaista ostovoimaa ja suomalaisten työntekijöiden asemaa kohtuuttomasti. Hallitus ei ole pystynyt osoittamaan, että yksipuolisella sanelulla tehty päätös auttaisi Suomen taloutta. Yhteiskunnan vakautta ja eheyttä heikentävien toimien perusteella eduskunta katsoo, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

11.02 **Paavo Arhinmäki vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! "Työmies on palkkansa ansainnut." Tätä perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini toisteli ennen vaaleja. Vaalien jälkeen tiukasta työväen puolustajasta on tullut Eteläranta kympin herrojen puudeli, joka haukkuu aitoja työväenpuolueita ja saa silityksiä vuorineuvoksilta. (Naurua)

Työntekijöiden palkkoja halpuutetaan eli pannaan pienipalkkaisia naisia ja miehiä halvalla. Lomarahoja leikataan pakkolailla. Ihmisiä pakotetaan sairaana töihin, kun heillä ei ole varaa jäädä sairastamaan. Mihin Elinkeinoelämän keskusliitto EK tarvitsee enää kokoomuslaista toimitusjohtajaansa Jyri Häkämästä, kun heillä on hallituksessa edustajanaan pääministeri Juha Sipilä? Pakkoleilla leikataan työntekijöiltä, mutta työnantajille esitetään vain hurskaita toiveita. Hallitus ojentaa hopealautasella työnantajille lähes kaikki heidän toiveensa. EK ei ole ollut halukas käymään neuvotteluja, koska hallitus antaa sille mistään luopumattakin. Onko koskaan ennen nähty tilannetta, jossa työnantajille ei kelpaa keskitetty pitkäaikainen nollaratkaisu palkansaajaliikkeen sitä tarjotessa? (Eduskunnasta: Ei ole nähty!)

Arvoisa puhemies! Se tiedetään, että kokoomus on ajanut sairauspoissaolopäivien omavastuuta jo pitkään. Mutta miten sitä kommentoivat kahden suurimman hallituspuolueen puheenjohtajat lähes päivälleen kolme vuotta sitten? "Kokoomus on nostanut Ruotsin mallista esiin sairauspoissaolopäivän omavastuun nostamisen. Tähän meidän ei pidä Suomesa lähteä. Sairauspoissaoloja ehkäistään parhaiten hyvällä johtajuudella ja työhyvinvointia parantamalla". Näin linjasi keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä. (Jukka Gustafsson: Se oli hyvin sanottu!) Vielä jyrkempi oli perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini: "On aivan posketonta, että tässä tilanteessa, kun ihmiset pelkäävät työpaikkojensa puolesta ja eurokriisi velloo, kokoomus ottaa puolueena kannan siihen, että sairastaminen kriminalisoidaan taloudellisessa mielessä." Näin siis perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini. Näitä lukiessa ei voi tulla mieleen kuin tuttu lastenlaulu — sitä mukaillen [laulaa]: "Kas näin heiluu takki, ja takki heiluu näin. Kas näin heiluu takki, ja takki heiluu näin." (Eduskunnasta: Hyvä ääni! — Hälinää — Puhemies koputtaa)

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen pyrkimys leikata palkkoja on väärää talouspolitiikkaa. Hallitus pitkittää taantumaa omalla leikkauspolitiikallaan tappamalla kotimaista kysyntää. Palkkojen eli ostovoiman pakkoleikkaaminen pahentaa vain entisestään Suomen työttömyystilannetta ja hidastaa kasvua. Palkansaajien lisäksi kärsijöinä ovat erityisesti pienet yrittäjät. Kun pienipalkkaisilla ihmisillä ei ole varaa kuluttaa palveluihin, yrittäjien tulot laskevat ja heidän mahdollisuutensa työllistää heikkenee dramaattisesti.

Myöskään hallituksen perusteet, joiden mukaan Suomen talouden ongelmat ensisijaisesti johtuvat hintakilpailukyvästä ja palkoista, eivät pidä paikkaansa. Hallitus on halun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nut vertailla Suomea erityisesti Saksaan, Ruotsiin ja Tanskaan. Katsotaanpa, mikä on tilanne: Suomessa maksetaan pienempää palkkaa ja tehdään pidempää vuotuista työaikaa kuin näissä hallituksen listaamissa kilpailijamaissa. No, entä sitten ne yksikkötyökustannukset teollisuudessa, joiden perusteella palkkaleikkauksia ajetaan? Eurostatin tilastojen mukaan Suomen teollisuuden yksikkökustannukset olivat vuonna 2013 samalla tasolla Ruotsin kanssa ja alemmat kuin Saksassa ja Tanskassa. Tämän jälkeen maltilliset palkkaratkaisut ovat parantaneet vielä lisää Suomen suhteellista kustannuskilpailukykyä verrattuna kilpailijamaihin.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen ongelma ei siis ole esimerkiksi kättilöiden, lastentarhanopettajien sairaanhoitajien, poliisien tai metalli- ja paperityöläisten liian suuret palkat. Mutta miksi siis hallitus haluaa hyydyttää kotimaista kysyntää ja työllisyyttä palkkaleikkauksilla? (Puhemies koputtaa) Syynä täytyy olla ideologinen halu rikkoa sopimusyhteiskuntaa ja murentaa työntekijöitä puolustavien ammattiliittojen asemaa. Kysymys on samalla valtavana tulonsiirrosta valtiolta ja työntekijöiltä työnantajille. Pakkolaieilla siirretään miljardeja euroja työntekijöiden rahoja työnantajille, ja sosiaaliturvamaksun alentaminen tuo 800—900 miljoonan euron vuotuisen aukon sosiaaliturvan rahoitukseen. Hallitus toivoo, että työnantajat käyttäisivät nämä lisärahat työllistämiseen ja investointeihin. Mutta miten te, pääministeri Sipilä, voitte täällä vakuuttaa ja taata, että niin myös käy? Mitkä ovat ne keinot? Kela-maksun poiston ja yhteisöveron alentamisen luvattiin lisäävän työpaikkoja ja investointeja, mutta lähinnä ne ovat vain paisuttaneet osingot ennätysuuriksi ja vielä tilanteessa, jossa Suomi on samaan aikaan lamassa. Kaiken lisäksi näistä osinkotuloista paljon valuu ulkomaille ja veroparatiiseihin. Ennätysosinkoja jaetaan potkujen ohella. (Puhemies koputtaa) Esimerkiksi...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Arhinmäki, nyt on laulu laulettu. (Naurua)

...Nokian Renkaat ilmoitti maanantaina 122 työntekijän irtisanomisesta, samaan aikaan kun yritykset ovat jakaneet viimeisen neljän vuoden aikana 735 miljoonan euron... (Puhemies koputtaa) — Arvoisa puhemies, edustaja Niinistö puhui 8 minuuttia.

Arvoisa puhemies! Tällä perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: "Pääministeri Sipilän hallitus kohdistaa epäoikeudenmukaisesti leikkaukset eläkeläisiin, työttömiin, opiskelijoihin, lapsiperheisiin ja sairaisiin. Hallitus horjuttaa yhteiskuntarauhaa hyökkäämällä työssä käyvien ja ammattiyhdistysliikkeen kimppuun. Tällä perusteella eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

11.11 **Carl Haglund r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, fru talman! Jag lovar att inte sjunga, så ni kan vara helt lugn.

Finland är inte längre det framgångsrika land vi har vant oss vid. Tyvärr hör vi till de få EU-länder där ekonomin inte växer just nu. Det finns alltså goda skäl att reformera vår ekonomi. Det här förklarar också varför vi i vår riksdagsgrupp redan före valet efterlyste arbetsmarknadsreformer. Målet bör vara att skapa jobb, för jobben upprätthåller som känt den finländska välfärden.

Teillä, herra pääministeri, oli viime keväänä, kun käytiin vaalikeskusteluita, iso vaalilupa, yhteiskuntasopimus. Asia oli tärkeä, ja moni halusikin uskoa, että gallupeja johtava Juha Sipilä kykenisi solmimaan laajan yhteiskuntasopimuksen. Moni meistä tosin epäili jo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

silloin, että tämä ei tule onnistumaan, ja niin myös kävi. En ainakaan itse ollut hirveän yllyttynyt. Tämä on epäonnistuminen teiltä, herra pääministeri. Tämä oli teille tärkeä vaalilupaus, ja olette myös tosi nöyrästi myöntänyt, että ette onnistunut tässä tehtävässänne. Teille on kuitenkin nostettava hattua siitä, että ette ole antanut periksi. Te jatkatte edelleen työtänne uudistaa meidän työmarkkinoita. Viimeksi maanantaina me saimme taas kuulla uusista toimenpiteistä.

Maanantaina siis meille kerrottiin, että neuvottelut jatkuvat, ja nyt neuvotellaan myös palkkaratkaisusta ynnä muusta. Hyvä näin, kaikki me toivomme yhteistä ratkaisua. Samalla kun te olette tosiaan viestineet, että te tarvittaessa olette vielä halukkaita avaamaan, herra pääministeri, tätä teidän pakettianne — tämä on varmasti hyvä asenne — haasteeksi muodostuu lähinnä nyt tämä teidän prosessikaavionne. Ainakin minulle on ollut hieman vaikea hahmottaa, miten neuvottelut voivat jatkua. Samalla me täällä eduskunnassa olemme perjantaina äänestämässä hallituksen luottamuksesta, kun tiedämme, että on edelleen mahdollisuus, että asiat muuttuvat. Tämä ei ainakaan minun maailmassani ole kovin järkevä tai looginen prosessikaavio. Olisi ehkä ollut loogisempaa lykätä koko tätä asiaa, tätä keskustelua ja äänestystä, parisen viikkoa nyt. (Välihuutoja) — Käydään neuvotteluita muualla samalla, kun meidän edellytetään äänestävän asiasta. Tämä ei, edustaja Vanhanen, ole hyvä tapa toimia.

Ärade fru talman! Svenska riksdagsgruppen tycker det är synnerligen viktigt att vi har en mera jämställd arbetsmarknad, och regeringen ska få beröm för de insatser man nu gör för att stöda kvinnor på arbetsmarknaden. Den här 2 500 euros engångsersättningen är ett bra initiativ, det tycker vi om. Det ska ni få en portion beröm för.

Myönteistä on myös se, että hallitus ei vie eteenpäin niitä uudistuksia, joissa pienipalkkaiset naisvaltaiset alat olisivat joutuneet maksajiksi. Siitä olemme täällä salissa puhuneet meidän eduskuntaryhmän toimesta viime viikkoina, ja peräänkuulutimme myös teiltä, herra pääministeri, tasa-arvovaikutusten arviointia. Sitä emme koskaan saaneet, mutta saimme sentään muutosta aikaiseksi, ja tästä teille kiitokset. Toivomme kuitenkin, että kun lopulta tuotte nämä esitykset, niin tuotte sen sukupuolivaikutusten arvion myös meidän edustajien tiedoksi.

Ärade fru talman! Det är självklart att vi skulle kunna diskutera uppnådda fördelar i vårt samhälle med en dålig ekonomi. Semestern behöver kanske inte vara längre än sex veckor och söckenhelgerna behöver inte vara lediga dagar framledes. Vi tycker också att de är logiskt att man ser på de här semesterpenningarna. Samtidigt vet vi ju nu det att det finns sådana branscher som inte har semesterpenning.

Te, herra pääministeri, pyritte äsken avaamaan tässä teidän puheessanne, miten te ratkaisette niiden yrittäjien aseman, jotka nyt joutuvat vaikeaan tilanteeseen, kun alatte säätämään lakisääteisestä lomarahasta. Mielestäni on ainakin hyvä, että te olette mieltäneet, että olitte tehneet tässä virheen. Se, mikä on haasteellisempaa, on se, että en usko, että tämä teidän korjaava liikkeenne kaikilta osin korvaa sen tilanteen monelle yrittäjälle. Tämä on ikävä tosiasia. Toivottavasti voitte vielä harkita, miten te tämän asian hoidatte.

Arvoisa rouva puhemies! Muun muassa edustaja Vanhanen puhui täällä hyvin paikallisesta sopimisesta. Tämä on tärkeä asia. RKP on pidemmän aikaa peräänkuuluttanut enem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

män paikallista sopimista, koska tiedämme, että sen kautta voimme ylläpitää työllisyyttä, voidaan huomioida eri toimialojen, alueiden ja yritysten tilanne, kun talousajat ovat vaikeita. Tässä toivomme edelleen hallitukselta kunnianhimoisia esityksiä, ja näitä on nyt ainakin luvattu. Jäämme niitä odottamaan. Toinen hyvä esitys, mikä on syytä ottaa talteen, on SAK:n ehdotus siitä, että vientiteollisuus asettaisi riman tuleville palkkaratkaisuille. Tämä on oikea tie, jos haluamme ylläpitää kilpailukykyistä Suomea.

Arvoisa puhemies! Suomen työmarkkinoiden kannalta maahanmuuttajat ovat keskeisessä asemassa tulevaisuudessa. Tämä on varsin selvää. Suomeen saapuu nyt samalla hyvin monia pakolaisia, ja moni heistä todennäköisesti myös jää Suomeen. Nyt kysymys kuuluu, mitä voimme tehdä sen eteen, jotta nämä ihmiset pääsisivät mahdollisimman nopeasti meidän työmarkkinoille. Olisi mielenkiintoista tietää, mitä hallitus tekee tässä, milloin aikansa elänyt ulkomaalaisen työvoiman tarveharkinta poistetaan ja niin edelleen.

Tarvitsemme kunnianhimoisia toimenpiteitä, muuten moni näistä pakolaisista helposti juuttuu sinne pakolaiskeskuksiin vailla mitään tarkoituksenmukaista tekemistä. Se ei po-vaa hyvää. Yksi vaihtoehto voisi olla Keski-Euroopassa paljonkin käytetty oppisopimusjärjestelmä, jossa saadaan ihmisiä työmarkkinoille sujuvalla tavalla.

Ärade fru talman! Som nämnt är det en dag som denna svårt att ta ställning till någonting då vi inte sett någonting slutgiltigt och regeringens planer ändrar hela tiden, också om de nu delvis har ändrat i en positiv riktning. Ni ändrar också på era tidtabeller. Att regeringen är målmedveten, det är välkommet, det behövs förändringar på vår arbetsmarknad. Svenska riksdagsgruppen tycker för sin del att en förhandlingslösning skulle vara bäst. Det tycker vi väl alla. Och vi anser framför allt att alla parter måste bjuda till, till exempel Akava och STTK har visat en stor vilja att förhandla, och det är en bra sak. Vi är alla medvetna om att arbetsmarknaden måste förändras, och det bästa sättet är att förändra den tillsammans. — Kiitos, tack.

11.18 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laiha sopu on parempi kuin lihava riita. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kannusti hallitusta yhteiskuntasopimukseen, johon kaikki työmarkkinaosapuolet olisivat sitoutuneet. Oli pettymys, ettei se toteutunut. Annan pääministeri Sipilälle tunnustuksen siitä, että vastarinnasta huolimatta tavoitteesta kilpailukykyyn parantamiseksi ei luovuttu ja toisaalta ovea neuvottelupöytään ei ole suljettu.

Annan tunnustuksen myös etujärjestöille siitä, että ne toivat konkreettisia kilpailukykyä parantavia esityksiä, vaikka yhteistä esitystä ei vieläkään syntynyt. Erityisen kannatettavaa on se, että pitkälle ulotettava palkkaratkaisu on nyt nostettu pöytään, sillä palkankorotuksilla pystyttäisiin helposti leikkaamaan se hyöty, mikä nyt esitettävillä uudistuksilla saataisiin aikaan. Toivomme, että neuvottelut tositaroituksella jatkuvat ja vielä syksyn aikana löydetään sellainen ratkaisu, jonka työmarkkinaosapuolet ja suomalaiset voivat laajasti hyväksyä. Yhdessä sovitut toimenpiteet Suomen kilpailukykyyn parantamiseksi, alakohtaiset erot huomioiden, antaisivat suomalaisille uutta uskoa maamme tulevaisuuteen.

Ilman omaa itsenäistä rahapolitiikkaa lamakausina ei enää voida parantaa kilpailukykyä heikentämällä oman valuutan arvoa. Tämä on johtanut siihen, että meillä ei oikeastaan enää ole kuin yksi nopeasti vaikuttava väline kilpailukykyyn parantamiseksi: sisäinen devalvaatio. Työvoimakustannusten alentaminen suhteessa kilpailijamaihin leikkaamalla palkkoja on huomattavasti vaikeampaa ja ikävämpää kuin olisi rahan arvoa alentamalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Tämän me kaikki saimme huomata edellisviikon perjantaina, kun Suomi pysähtyi poliittisen mielenilmaisun ajaksi, joka muun muassa metsäteollisuudelle aiheutti yli 40 miljoonan euron menetykset.

Ennen lamakausia pitäisi harjoittaa tiukkaa talouspolitiikkaa ja pyrkiä maltilliseen palkkakehitykseen, jotta kustannukset eivät karkaisi. Tähän ei Suomessa ole kyetty. Päinvastoin, juuri kun kansainvälinen finanssikriisi iski Suomeen viime vuosikymmenen lopulla, nähtiin ennätysuuria palkankorotuskierroksia kaikilla aloilla. Pitkän nousukauden päätteeksi poliittiset päättäjät lisäsivät vaalilupauksiensa kanssa paineita suurille palkankorotuksille. Toivottavasti me olemme nyt oppineet näistä virheistä.

Kokonaistuotantomme on laskenut yli 5 prosentilla vuoden 2008 tasosta. Tilanne on vakava. Finanssikriisin myötä Suomen vienti romahti ja samalla yritysten kannattavuus on heikentynyt, ja tämä on johtanut työttömyyden rajuun kasvuun viime vuosina. Kansainvälinen kysyntä on edelleen heikkoa, ja finanssikriisin lisäksi erityisesti Venäjän-kaupan tyrehtyminen vaikeuttavat taloutemme nousua. Tällä hetkellä vientituloja puuttuu jopa 30 miljardia euroa vuodessa, jotta julkisen sektorin menot kyettäisiin rahoittamaan ilman lisävelkaantumista.

Kristillisdemokraatit ymmärtävät tilanteen vakavuuden. Pidämme hallituksen tavoitetta parantaa Suomen kilpailukykyä yhteensä 15 prosentilla oikeana. Ilman järeitä toimenpiteitä emme saa aikaan talouskasvua emmekä luotua paljon kaivattuja uusia työpaikkoja. Kilpailukyvyen parantaminen ja työn lisääminen ovat välttämättömiä, mikäli haluamme ylläpitää hyvinvointiyhteiskunnan palvelut. Hallituksen esittämät kustannuskilpailukykyä vahvistavat toimet parantavat yritysten toimintaedellytyksiä. Esitys yksityisen sektorin sosiaaliturvamaksun alentamisesta on tarpeellinen uudistus uusien työpaikkojen luomiseksi. Kysymykseksi jää kuitenkin, miten tämä mittava uudistus rahoitetaan, siihen ei saatu selvää vastausta tiedonannosta.

Pidämme myös tarpeellisena esitystä vanhemmuuden kustannusten tasaamisesta 2 500 euron kertakorvauksen avulla. Tämä edistää nuorten naisten työllisyyttä ja helpottaa erityisesti naisvaltaisilla aloilla toimivien yritysten edellytyksiä. Hallitus ansaitsee kiitoksen myös siitä, että se on muuttanut esitystä järkevämmäksi niin, että tuki maksetaan kaikille työnantajille, jotka maksavat palkkaa äitiyspäiväraha-ajan aikana. Aiempi ehdotus, jossa tuki olisi maksettu vasta työhön paluun jälkeen, olisi kohdellut työnantajia eriarvoisesti. Vanhempainvapaiden ja hoitovapaiden kesto vaihtelee suuresti, ja aina äiti ei palaa saman työnantajan palvelukseen.

Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä on tyytyväinen siihen, että hallitus kuunteli herkällä korvalla kansalaisia luopumalla epäoikeudenmukaisesti kohdistuvasta sunnuntailisien leikkaamisesta. Tämä uudistushan olisi iskenyt erityisesti naisvaltaisille matalapalkka-aloille. Lomarahan alentaminen 30 prosentilla kohtelee palkansaajia tasapuolisemmin ja on näin ollen hyväksyttävämpi. Kuitenkin ilman lomaraha-oikeutta olevia järjestäytymättömien pienyritysten työntekijöitä on Suomen Yrittäjien arvion mukaan 157 500, ja lomarahan maksaminen voisi aiheuttaa jopa 235 miljoonan euron lisäkulun. Miten hallitus aikoo huomioida näitä yrityksiä uhkaavan kilpailukyvyen heikkenemisen?

Hallituksen esittämät toimet hintakilpailukyvyen parantamiseksi eivät vielä riitä, kuten hallitus itsekin toteaa. Tarvitsemme maltillisia palkkaratkaisuja ja muita kilpailukykyä parantavia toimia pitkälle tulevaisuuteen. Tästä syystä on ensisijaisen tärkeää, että hallitus yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa pyrkii löytämään kokonaisratkaisun, jonka kaikki osapuolet voisivat hyväksyä. Vetoamme myös työmarkkinajärjestöihin. Työntekijäpuolel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

ta tarvitaan joustoa, samoin työnantajaosapuolelta vaaditaan yhteiskuntavastuuta ja todellista halua luoda ja säilyttää työpaikat Suomessa.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä tukee valtioneuvoston tiedonantoa ja tulee äänestämään sen puolesta.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi myönnän puheenvuoron pääministeri Juha Sipilälle, 5 minuuttia tästä puhujakorokkeelta, sen jälkeen debatti.

11.25 Pääministeri Juha Sipilä: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) Kiitoksia myöskin rakentavista puheenvuoroista. Poimin sieltä kysymyksiä, joihin pyrin tässä nyt vastaamaan.

Ensinnäkin, mikä on syynä tälle toimelle? Kyllä syynä on pelkästään se, että nostamme työllisyysastetta ja saamme työttömyyden kuriin. Tämä on merkittävä toimi 110 000 uuden työpaikan synnyttämisessä. Mutta eihän tämä yksin riitä, se on selvä asia, että tarvitaan useita toimia — sanoisin, että tämä on yksi kymmenesosa siitä, mitä tarvitaan. Ja tarvitaan monia muitakin toimia. Tuolta netistä löytyvät nämä liitetiedostot ja taustamuistiot, joissa on muun muassa työpaikkojen syntymisestä arvio.

No, mitä odotetaan työmarkkinajärjestöiltä nyt? Kiitoksia, edustaja Ihalainen, rakentavasta puheenvuorosta. Työmarkkinajärjestöt, SAK nimenomaan, toivat pöytään nyt uuden ehdotuksen, kokonaan uuden lähestymistavan, jolla lähestytään tätä 5 prosentin kustannuskilpailukykyosuutta ja sitten palkkamaltin osuutta. Totta kai tartumme tähän tarjoukseen ja toivomme todella, että nämä meneillään olevat neuvottelut johtavat tulokseen ja saamme näihin kahteen asiaan yhtä aikaa ratkaisun.

Kiitoksia, edustaja Ihalainen, siitä, että olette taustalla vaikuttanut näihin keskusteluihin, ja toivon, että vaikutatte edelleenkin, että muutamassa viikossa nyt saisimme sieltä yhteisen ehdotuksen, jolla tämäkin paketti voitaisiin kompensoida. Jos saamme ratkaisun aikaan näistä kahdesta, niin silloinhan meillä on oikeastaan jo vuoden etuajassa tieto siitä, että pystymme myöskin tulemaan sitten veronalennuksella vastaan ja voimme näistä ikävistä lisäsäästötoimista luopua.

Sitten täällä oli kysymyksiä työnantajamaksun alentamisesta ja tästä fiskaalisesta devalvaatiosta. Ilmeisesti se nyt oli tässä suurimmalle osalle oppositiopuolueista ainoa toimi, joka voidaan hyväksyä, tämä sotu-maksun alentaminen. Me lähdimme liikkeelle pohtimaan tätä pakettia siitä, että pudottaisimme työnantajamaksuja ja rahoittaisimme sen arvonlisäveroa korottamalla. Mutta kun tätä vaihtoehtoa mietittiin, niin arvonlisäveroa olisi pitänyt korottaa todella paljon. Tämä olisi maksanut niin paljon, ja sen maksajiksi olisivat tulleet myös ne, jotka eivät ole työssä käyviä, jotka ovat työelämän ulkopuolella: opiskelijat, työttömät, eläkeläiset ja niin edelleen, jotka osallistuvat säästötoimiin jo tämän 4 miljardin säästöjen kautta. Sen takia lähdimme hakemaan ratkaisua, joka rahoittaa itse itsensä, eli haimme semmoisen tason sotu-maksun alentamiselle, joka voidaan rahoittaa julkiselle sektorille tämän paketin myötä tulevilla säästöillä. Ja, edustaja Räsänen, tämä oli samalla vastaus teidän kysymykseenne tästä, että millä se sotu-maksun alentaminen rahoitetaan. Se rahoitetaan julkiselle sektorille tulevilla säästöillä.

Sitten, edustaja Haglund, kysyitte yrittäjien huolesta, nostaako tämä kustannuksia. Minä toistan sen, mitä esitin jo puheessanikin, eli työnantajat, jotka noudattavat yleissitovaa työehtosopimusta tai ovat järjestäytymisensä perusteella sidottuja työehtosopimuksiin, noudattavat totta kai sitä, mitä on lomarahasta säädetty, niin kuin tähänkin saakka, nyt 30 pro-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

senttia alemmalla tasolla. Ja niillä aloilla, joilla ei noudateta mitään työehtosopimusta, työsopimuksella voidaan sopia lomarahasta tai sen maksamisesta, niin kuin tähänkin saakka. Ja jos mitään ei sovita — tulee uusi työsopimustilanne, ja siinä ei sovita mitään, ja on kysymys työnantajasta ja alasta, jolla ei noudateta mitään työehtosopimusta — niin silloin noudatetaan totta kai vuosilomalakiin lisättävää säännöstä. Tämä yksityiskohtainen lainsäädäntö sitten valmistuu aikanaan, ja siitä käydään tarpeellinen keskustelu ja tehdään tarpeelliset arvioinnit. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua keskusteluun, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. Ryhmäpuheenvuorojen pitäjien ensimmäiset puheenvuorot voivat kestää 2 minuuttia ja sen jälkeen kaikki muut puheenvuorot sitten 1 minuutin.

11.31 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri oli hyvin diplomaattinen kiittäessään rakentavista puheenvuoroista. Minusta puheenvuoroista kaikki eivät olleet kovin rakentavia tähän tilanteeseen nähden. Itse asiassa monissa opposition puheenvuoroissa, ruotsalaisen ryhmän ja kristillisdemokraattien lisäksi, ei jäänyt juuri kiveä kiven päälle niistä esityksistä, joita hallitus on tekemässä, eli teidän on selvästi vaikea hyväksyä oikein mitään.

Edustaja Arhinmäellä oli hyvä laulu. Minä en ollut täällä viime kaudella, mutta muistaakseni te olitte hallituksessa alentamassa yhteisöveroa 900 miljoonalla ja korotitte kaikkia arvonlisäverokantoja 800 miljoonalla. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Minä en ole lauluihmissä, mutta ehkä tämä "Eestaas, eestaas tiellä taistojen" sopisi ehkä tässä teidän siteerattavaksi. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Tämä tiedonantokeskustelu on sillä tavalla tärkeä vaihe, että vaikka me olemme eri mieltä näistä yksityiskohdista, minä uskon siitä huolimatta, että tämä tietoisuus tästä ongelmien syvyydestä on mennyt lävitse. Ja demokratiassa on myös vaiheita, joissa on tärkeitä, että tehdään ratkaisuja ja viedään niitä eteenpäin, toimeenpannaan ne. Nyt me elämme semmoista erityistä vaihetta, että tämä on nyt meidän tehtävämme, mutta tässä rinnalla on edelleen järjestöillä mahdollisuus tehdä se työ, joka järjestöjen tehtäväksi kuuluu. Elleivät ne siihen pysty, niin me emme voi välttää meidän vastuutamme.

11.32 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset oppositiolle näistä kommentteista. Yritän ottaa sieltä niitä rakentavia.

Ihalainen puhui henkisestä lamasta. Se on varmasti suuri uhka maalle, joka on näin pitkään ollut taantumassa, mutta se ei korjaannu yksinomaan valtion tuilla tai valtion ohjauksella. Meidän on ennen kaikkea luotava yrittämisen vapautta ja yrittämisen ilmapiiriä, uskoa siihen, että omalla toimeliaisuudella voi pärjätä. Se on paras tie eteenpäin. (Eva Biaudet: Lisärahaa Team Finlandille!)

Puhuitte myös kolmikannan tuloksellisuudesta ja sen merkityksestä. No, tätähän emme ole missään vaiheessa millään periaatteellisella tasolla kiistäneet, päinvastoin yrittäneet tätä kautta edetä asioissamme ja tavoitteissamme, mutta tähän mennessä kokemukset ja tulokset ovat olleet laimeita. Edelleen otetaan ehdotuksia vastaan. On myös hyvä, että puhuitte siitä, että kaikenlainen syyttely on turhaa, yhteisymmärryksen hakeminen hyvä — ainakin ennen kuin esititte meille epäluottamusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

No, Niinistölle vastaisin: Oletteko tosissanne, että Suomesta muka ollaan tekemässä kouluttamatonta halpatyömaata? Suomesta, jossa korkeakoulutettuja on noin 40 prosenttia 25—34-vuotiaiden ikäluokasta (Jyrki Kasvi: Tutkintomääriä lasketaan!) — tähän ei ole tulossa merkittävää muutosta — Suomesta, missä palkat ovat moninkertaiset halpatyömaihin nähden? Ajatuskin on älytön.

Arhinmäelle kommentoin — tästä on vaikea löytää niitä rakentavia osuuksia: Kutsuite puheenjohtajaamme puudeliksi. Huomaan, että te arvostelette puudelia mieluummin hänen ollessaan poissa. (Välihuutoja vasemmiston ryhmästä) Myös ilahduttitte meitä tällä laulunumerolla, johon en nyt vastaa laulaen, mutta kehotan, ettette vielä luovu päivätyöstänne.

Mitä tulee ylipäänsä opposition kommentteihin, (Eva Biaudet: Missä ministeri on?) niitä yhdistää lähinnä se — nimenomaan pääoppositiopuolueita — että mikään vaihtoehto ei kelpaa. Mikään ei käy, mitään ei voi tehdä. Hallituksella ei ole tätä luksusta. Meidän on pakko toimia, me olemme sen luvanneet äänestäjillemme, (Puhemies koputtaa) ja meidän on vietävä Suomea eteenpäin (Puhemies: Aika!) rutinasta huolimatta.

11.35 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos lähdetään siitä, mistä varmaan pitkälti ollaan yhtä mieltä, niin kaikkihan tässä salissa varmaan toivovat sitä, että työmarkkinajärjestöt löytäisivät yhteisen ratkaisun, yhteisenä sekä tämän kilpailukyvyyn vahvistamisen että maltillisen palkkaratkaisun. Ja on hyvä, että siellä kaikissa järjestöissä on osoitettu huomattavasti enemmän realismin tajua kuin osassa opposition puheenvuoroista. Eli se on hyvä lähtökohta, mutta — aivan kuten täällä taisi edustaja Terho sanoa aikaisemmin — ei voi olla veto-oikeutta, vaan on niin, että jos sopimukseen ei päästä, niin hallituksen pitää vastuunsa kantaa, koska viime kädessä hallituksella on vastuu siitä, että Suomen työllisyystilanne on sellainen, että hyvinvointipalvelut voidaan rahoittaa ja myös tuleville sukupolville hyvinvointi turvata. Tätä vastuuta ei voi ulkoistaa, eikä sitä kukaan vastuullinen päättäjä tee.

Sitten täällä viitattiin siihen tekniseen seikkaan, että tämä tiedonanto tulisi laittaa valiokuntakäsittelyyn. Näen sen asian niin, että kun sitten aikanaan nämä hallituksen esitykset tulevat, niin esitykset varmaan ovat useammankin valiokunnan käsittelyssä. Silloin käydään se parlamentaarinen prosessi. Tässä vaiheessa kyse on tiedonannosta, josta nyt kerralla sitten päätetään, hyväksytäänkö se vai eikö hyväksytä. Ja kuten sanoin, kokoomuksen eduskuntaryhmä on sen hyväksymisen kannalla.

Aivan lopuksi en voi olla kommentoimatta edustaja Niinistön puheenvuoroa. Te sanoitte näin, jos sain lainauksen oikein: "Hallituksen ei pidä sotkeutua asioihin, jotka eivät sille kuulu". Eli jos ratkaisua työmarkkinoilla ei tule, niin pitäisi toimia kuten tähänkin asti: ei tehdä mitään. Siis teidän viestinne on se, että jatketaan vapaata pudotusta, hyvinvointiyhteiskunnan palvelut romahtavat. (Hälinää) Tämähkö se on se teidän viestinne? (Puhemies koputtaa) Toivon, että se ei ole.

11.37 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kahteen asiaan kiinnittäisin huomiota.

Toinen on siis se, että olisi äärettömän hyvä, että saataisiin tällainen laajempi ratkaisukokonaisuus aikaan, siis kahden loikan kokonaisuus, jossa on pitkäkestoinen, maltillinen työmarkkinaratkaisu, jossa on toimenpiteitä työlainsäädännön kehittämiseksi, paikallisen sopimisen kehittämiseksi ja ratkaisut työttömyysturva-asiaan. Tästä kokonaisuudesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

pitäisi neuvotella eikä vain sen osista. Se olisi monessa mielessä tärkeää. Pitkäkestoista vaukautta ja ennustettavuutta tarvitsevat ennen kaikkea yritykset tässä maassa, ja olisi ihan hyvä, että joku talouspolitiikan kulmakivi, tällä kertaa työmarkkinapolitiikka, olisi kiinni, kun muuten tämä talouspolitiikan tilanne on niin levotonta ja elävää ja monet ongelmat tulevat eteen. Joku näköala puoltaisi tämmöistä ratkaisua.

Toiseksi paikallisen sopimisen kehittäminen, jos me sitä haluamme aidosti tehdä. Jos on tämmöinen pakkolakipaketti, joka rajaa paikallista sopimista, ja jos huonosti valmistellaan paikallisen sopimisen kehittämistä, niin että se on työnantajaehtoista, niin siitä ei synny hyvää jälkeä, joka lisää luottamusta työelämässä, ja tuo hyvää paikallista sopimista. Tuottavuuden nostamista ei tehdä poliittisilla päätöksillä, vaan tuottavuus voi nousta työelämässä vain hyvällä yhteistyöllä, hyvällä osaamisella. Sen seuraus on hyvä tuottavuus. Meidän ei pidä tarvella sitä ilmapiiriä, jota työelämässä tarvitaan tuottavuuden nostamiseksi, ja sen vuoksi siitä pitäisi tehdä toimialakohtaisesti, työpaikkakohtaisesti, yhteisen sopimisen kova asia.

11.38 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin nyt vakaavuutta tämän asian äärellä. Ihmiset ovat todella huolissaan. Se palaute, mitä on tullut esimerkiksi monilta julkisen sektorin ammanteilta, on, että edelleenkin lomapäiväleikkuri mukaan lukien voi lähteä lähes 10 prosenttia palkasta. Se on kova päätös, jos hallitus lähtee tällaista tekemään. Ja ei sovi naureskella, sanoa, että ei ole rakentavaa kyseenalaistaa tätä politiikkaa. Ihmettelen hallituspuolueiden asennetta. Suomessa ei ole vuoden 1940 jälkeen lähdetty siihen, että hallitus yksipuolisesti päättäisi rajoittaa työoikeutta ja määritellä kattoja työntekijöiden oikeuksille, kun työoikeus on ollut aina pohja niille. Tätä myös professorit ovat arvostelleet.

Se, mitä vihreät hakee, on se, että me tunnistamme, että meillä on syytä parantaa kilpailukykyä, mutta ensisijaista on kuitenkin tuottavuuden parantaminen, työhyvinvoinnin merkitys. Paikallisella sopimisella voidaan auttaa myös näitä asioita, jos luottamus on kunnossa. Sitä ei kannata kovin helpolla vaarantaa, pääministeri Sipilä.

Ja toiseksi: palkkamaltti. Pitkän aikavälin maltilliset työmarkkinasopimukset ovat nekin tärkeämpiä kuin lähteä tällaisella hallituksen hyvin epävarmalla keinovalikoimalla nopeasti ja vähän väkivalloin leikkaamaan palkkoja.

Käydään läpi teidän esitystänne ja sen ongelmia. Te sanotte, että se luo työpaikkoja, mutta asiantuntijat sanovat, että se on hyvin epävarmalla pohjalla. Mihin teidän lukunne perustuvat? Teidän omissa taustalaskelmissanne on arvioitu, että ei voida tietää sairauspäiväleikkurin tehoa, ja on jopa niin, että esimerkiksi Hämeenlinnan kaupungissa kokemukset osoittavat, että kun esimies voi myöntää pitempiä sairauspoissaoloja, niin menot ovat pienentyneet ja luottamus on parantanut järjestelmän tehokkuutta, luottamus on usein parempi. Sama pätee tähän lomapäiväleikkuriin, ja sama pätee muihinkin ehdotuksiinne. Tämä on "toivotaan, toivotaan" -ajattelua, jossa ainoa varma asia on se, että julkisen sektorin kysyntä laskee, ihmisten palkat laskevat, mutta työpaikkojen lisääminen on täysin sen varassa, että kaikki ne rahat, jotka siirretään suuryritysten tulokseen, toisivat työpaikkoja, ja todennäköisesti iso osa niistä (Puhemies: Aika!) menee osinkoihin ja jopa ulkomaille.

11.40 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vanhanen sanoi, että opposition puheenvuorot eivät olleet rakentavia. Eivät ole kyllä ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

vin rakentavia myöskään hallituksen toimet, esimerkiksi pakottaa ihmisiä sairaina töihin, kun ei ole varaa sairastaa. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Edustaja Terho puhui Brysselin herrojen suulla, sanoi, että nämä pitää tehdä, koska Bryssel käskää. Tämä on kummallinen näkemys perussuomalaisilta. Hän vetosi kansallistalkoisiin. Edellisen kerran kansallistalkoot pidettiin 1993, kun Kansallis-Osake-Pankki teki osakeannin. Pari vuotta myöhemmin se johti pankin tuhoutumiseen ja fuusioon. Toivottavasti nämä kansallistalkoot eivät johda siihen.

Mutta, arvoisa puhemies, oleellista on se, minkä edustaja Vanhanen sanoi. Viime kaudella todella alennettiin yhteisöveroa. Silloin elinkeinoelämä lupasi, että se luo uusia työpaikkoja ja se luo investointeja. Nyt nähdään, mitä on käynyt. Ennätysosinkoja jaetaan, tänä vuonna historialliset osingot, ja samaan aikaan yt-neuvottelut ja irtisanomiset ovat jatkuneet. Nokian Renkaat maanantaina ilmoitti irtisanovansa 122 työntekijää — samaan aikaan, kun neljän vuoden aikana on nostettu 736 miljoonaa euroa osinkoja.

Kysymys olikin pääministerille se, että miten te voitte vakuuttaa ja taata, että kun työntekijöiltä siirretään miljardeja euroja työnantajille ja sote-maksun alentamisella 800—900 miljoonaa euroa, niin nämä nyt tällä kertaa luovat työpaikkoja ja investointeja, kun Kelamaksun poisto tai yhteisöveron alentaminen, joiden näitä luvattiin tuovan, päinvastoin ovat johtaneet siihen, että osingot ovat kasvaneet ja irtisanomiset ovat lisääntyneet.

11.42 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Det är mycket bra att regeringen har förstått att backa när det gäller det första förslaget att slopa övertidsersättningar och söndagstillägg. Men den här processen hur man kom fram till det gör att man blir tvungen att ställa vissa frågor. Nämligen om det är så att vi här i riksdagen har efterlyst en könskonsekvensutredning, och regeringen säger att det finns en sådan, men man presenterar inte den. Vi har från många ledamöters sida framfört att det här kom att falla ut tokigt, och det enda som får regeringen att reagera är två duktiga barnmorskor i direktsändning i tv, som får en att vakna till. Då kan man fråga sig på vilken nivå lagberedningen och beredningen av stora reformer ligger just nu i Finlands regering.

Arvoisa puhemies! Hallitus on perääntynyt ehdotuksestaan poistaa sunnuntai- ja ylityökorvaukset, ja tämä on erittäin hyvä asia. Mutta kummallista on joka tapauksessa, että hallitus ei aiemmin selvittänyt ehdotuksensa vaikutuksia vaan heräsi sen asiallisen tiedon perusteella, jonka kaksi kättilöä onnistui antamaan suorassa tv-lähetyksessä, ja tämä saa minut joka tapauksessa ihmettelemään sitä, millä tasolla tällä hetkellä hallituksen tärkeitä hankkeita valmistellaan.

Mutta sitten, arvoisa rouva puhemies, vielä toinen asia: Hallitus sivuuttaa nyt kokonaan yhden kaikkein merkittävimmän tekijän tuottavuuden ja kilpailukyvyn vahvistamisessa. Nimittäin Terveys- ja hyvinvoinnin laitos on arvioinut, että työpahoinvointi maksaa noin 30 miljardia euroa vuodessa, ja suurin osa tästä johtuu ennenaikaisista eläköitymisistä. Elikkä me tarvitsisimme panostuksia työhyvinvointiin, jaksamiseen ja johtamiseen, ja meidän on myös puututtava mielenterveys- ja alkoholiongelmien. Tämä on tähän asti jäänyt huomioimatta täysin hallituksen esityksissä. Mitä hallitus aikoo näille tärkeille asioille tehdä?

11.45 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että me kaikki, hallitus- ja oppositiopuolueet yhdessä, etsisimme kansallista yhtenäisyyttä tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

män suuren haasteemme edessä, ja edelleen kyllä haluan luottaa siihen, että tämän syksyn aikana tuo yhteinen sävel myös löytyy. Nythän täällä on jokainen laulanut omia laulujaan.

Edustaja Haglund tuossa ryhmäpuheessaan teki teille, pääministeri Sipilä, tärkeän kysymyksen liittyen maahanmuuttoon. Te olette itse todennut, että maahanmuutto on tällä hetkellä talouttakin suurempi ongelma ja haaste meille. Todellakin tuo turvapaikanhakijoiden räjähdysmäinen kasvu merkitsee paitsi kasvavia vastaanottomenoja myös sitten suurta haastetta kotouttamiselle ja työllistämislle. Se tarjoaa myös valtavan suuren mahdollisuuden, jos osaamme sen mahdollisuuden käyttää, ja kun tuota budjettikirjaa on nyt päästy tutkimaan, olen kyllä huolestunut siitä, että nuo kotouttamisen määrärahat eivät tule riittämään siihen, että saamme nopeasti sitten oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat ja paikalliset kotoutumaan ja työhön. Toivon, että vastaatte tähän kysymykseen.

Mutta sitten lopuksi vielä, pääministeri Sipilä, yksi kysymys: kun kirkolliset arkkipyhät, loppiainen ja helatorstai, nyt tässä esityksessä muutetaan palkattomiksi vapaapäiviksi, miksi vappua ei otettu mukaan tähän samaan, jolloin oltaisiin voitu luopua vaikkapa tuon helatorstain osalta? Olisi otettu yksi kirkollinen juhlapyhä ja sitten vappu mukaan.

11.47 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni suurin ongelma tässä tämän salin keskustelussa on tässä ajassa olevien vaihtoehtojen puute. Olette valmistelemassa tietysti opposition puolelta omianne, mutta nyt pelkkä hallituksen esitysten teilaus ei hirveästi vie tätä keskustelua eteenpäin. Olette tietyllä tavalla huolissanne velkaantumisesta mutta ette pidä sitä riittävänä syynä kuitenkaan tehdä näitä toimia, mitkä meidän mielestämme ovat aivan ensiarvoisen tärkeitä.

Minun mielestäni tämä hallitus on osoittanut myös tekevänsä, ja te tietysti ohitate tämän asian. Esimerkiksi se, että naisten osuus on nyt kerrankin nostettu ihan teon tasolle, on pitkästä ajasta huomioitava asia. Tuo kahden ja puolen tonnin kertakorvaus työnantajalle on merkittävä muutos nuorten naisten työllistymisessä ja myöskin siinä, (Puhemies koputtaa) että vihdoin naisvaltaiset alat (Puhemies: Aika!) pääsevät kilpailukykyisiksi.

11.48 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen vaaleja kaikki puolueet olivat samaa mieltä, (Välihuutoja vasemmalta) että tämän kauden tärkein asia on talouden kuntoon saattaminen, ja ennen vaaleja kaikki puolueet olivat suurin piirtein yhtä mieltä sen suunnasta ja ongelman laajuudesta. Kaikki puolueet olivat myös samaa mieltä siitä, että tehtävät päätökset eivät tule olemaan helppoja.

Nyt hallitus tekee näitä vaikeita päätöksiä ja kantaa vastuunsa. (Eduskunnasta: On vaihtoehtoja, aina on vaihtoehtoja!) — Juuri niin, odotan, missä viipyvät ne opposition vastuulliset vaihtoehdot, (Välihuutoja vasemmalta) mihin te yhdyitte ennen vaaleja. Kantakaa se vastuunne ja tuokaa niitä vaihtoehtoja.

11.49 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, sanoitte esittelypuheenvuorossanne, että matkalla ei tyylipisteitä jaeta. Rohkenen olla eri mieltä, sillä te olette päättävällä toiminnalla näyttäneet, että jos järjestöt eivät saa päätöksiä aikaiseksi, niitä pitkäjänteisiä ja ennakoitavia päätöksiä, joilla tämän maan kilpailukykyä parannetaan, niin Suomen hallitus käyttää niitä toimia, joita sillä on. Ja te olette lisänneet siihen keinovalikoimaan myös yhteistyötarjouksen näille järjestöille. Myös kuuntelusta hallitus saa tyylipisteet. Viisautta on, että korjataan suuntaa silloin, kun huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

mataan, että mennään vikaan. Sunnuntailisien ja ylityölisien leikkauksella te toimitte juuri näin.

Perhevapaiden kustannusten kertakorvaus antaa myös uskoa naisvaltaisille aloille. Se antaa myös uskoa näille nuorille naisille, että he voisivat saada pysyvämpiä työsuhteita pk-sektorilla. Se voi myös edistää naisyrittäjyyttä. Ja ennen kaikkea se kannustaa naisia huolehtimaan omasta työura- ja (Puhemies koputtaa) palkkakehityksestään ja näin vaikuttaa (Puhemies: Aika!) myös tulevaan... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

11.50 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, teidän hallituksenne jakaa kansaa kahtia näillä epäoikeudenmukaisilla leikkauksilla. Toisaalta sitten talouspolitiikan linja on väärä suhteessa niihin ongelmiin, jotka meillä ovat olemassa. Ja kolmanneksi te olette nyt sotkemassa työmarkkinoita todella rajulla tavalla tällä pakkopaketilla. Tämä kritiikkinä.

Mutta varsinainen kysymys kohdistuu näihin laskentaperusteisiin. Meillä on vuosilomien lyhennyksien osalta 7.9. päivätty taustamuistio valtiovarainministeriöstä, jossa todetaan, että tässä suhdannetilanteessa ei ole suositeltavaa tätä lomien leikkausta toteuttaa. Se tulisi vain lomarahaleikkauksina valtiolle ja kunnille ja merkitsisi merkittäviä irtisanomisia julkiselta sektorilta. 7.9. päivättyssä muistiossa teillä on tämän rakenneyksikön arvio valtiovarainministeriöstä 3,92 prosenttia näitten säästöjen vaikutuksista, ja sitten seuraavana päivänä teidän omissa kalvoissanne 5,02 prosenttia. Mistä tämä reilu prosentin kasvu näihin vaikutuksiin tuli vuorokaudessa, kun ei näytä mitään taustamuistiotta kuitenkaan olevan siihen suuntaan?

11.51 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus syyttää nyt oppositiota siitä, että oppositio ei tarjoa vaihtoehtoja. Tosiasiassa hallitus itse on keväästä lähtien hokenut, että ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin leikata kaikkein köyhimmiltä ja kurjistaa palveluita. (Ari Jalonen: Tuokaa ne vaihtoehdot!)

Ja tosiasia on myöskin se, että oppositio on esittänyt vaihtoehtoja. Meillä vihreillä on ollut oma vaihtoehtomme. Voitte lukea sen meidän nettisivuiltamme, ja olemme tuoneet sitä joka päivä esille näissä keskusteluissa. Vaikuttaakin vahvasti siltä, että silloin kun muut ovat eri mieltä, hallitus kutsuu sitä vaihtoehdottomuudeksi.

On kuitenkin hyvä, että hallitus luopui jääräpäisestä esityksestään leikata ylityö- ja sunnuntailisia. Mutta tässä nyt käsillä olevassa esityksessä ehkä kaikkein pahin ongelma sisältyy vielä tähän esitykseen, että ihmiset pakotettaisiin (Puhemies: Aika!) sairaana töihin. Suosittelisin tässäkin... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

11.52 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kovasti perätään oppositiolta vaihtoehtoja, ja uskon, että niitä todellakin on tulossa. Mutta nyt me olemme keskustelemassa täällä valtioneuvoston tiedonannosta. Hyvä hallitus, teillä on mielenkiintoinen strategia huonojen päätösten esittelylle. Ensin te ilmoititte, että eläkeläisten asumistuki muuttuu yleiseksi asumistueksi, minkä seurauksena osa eläkeläisistä olisi menettänyt jopa satoja euroja kuukaudessa. Nyt te korjaatte esitystänne niin, että maksimimenetyks onkin 60 euroa kuukaudessa. (Välihuutoja oikealta) Te myös ilmoititte, että kilpailukyvyyn parantamiseksi ylitöistä ja pyhätöistä maksettavia korvauksia leikataan jatkossa, ja nyt te peruite tämän esityksen ja ehdotatte kaikilta leikattavaksi lomarahasta kolmanneksen. Aivan kuin luokanopettaja ilmoittaisi tänään, että koko luokka istuu kolme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tuntia jälki-istunnossa ja huomenna aamulla ilmoittaisikin, että jälki-istunto onkin vain tunnin mittainen. (Hälinää) Pitääkö kaikkien oppilaiden olla tyytyväisiä?

11.54 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samalla kun kristillisdemokraatit harjoittavat rakentavaa oppositiopolitiikkaa, meillä on täällä huolenkohtiakin. Niin kuin kaikki tiedämme, mitä niittää, sitä kylvää. Jos niittää kurjuutta, niin niittää syrjäytymistä ja köyhyyttä. (Eduskunnasta: Toispäin! — Naurua) Jos kylvää, anteeksi, kurjuutta, ei kun siis kaikkea... — No, viesti meni perille, (Naurua) vaikka sanat menivät solmuun. — Otetaan uudestaan: jos kylvää kurjuutta, niin niittää syrjäytyneisyyttä. Tässä on meillä nyt kipupiste. Tämä kannattaisi tarkistaa, onko todella kaikista tärkeintä leikata niiltä pienituloisilta niin paljon kuin nyt tapahtuu.

11.55 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kansa odottaa näinä viikkoina hallitukselta, eduskunnalta ja työmarkkinajärjestöiltä ainoastaan sitä, kykenemmekö luomaan edellytyksiä muuttuvassa maailmassa ja muuttuvassa Suomessa uudelle työlle — sellaiselle työlle, josta pystytään maksamaan sellaista palkkaa, jolla ihminen tulee toimeen. Mitä sitten tavallinen Suomen kansan edustaja voi tässä tilanteessa seuraavien viikkojen aikana tehdä? Hyvät edustajat, se ainut tehtävä on tukea hallitusta ja tukea työmarkkinajärjestöjä, (Hälinää) että he seuraavien viikkojen aikana löytävät ne kultajyvät, joilla nämä kaksi loikkaa pystytään tekemään, ja jos tässä me kykenemme antamaan tukea, niin lopputulos saattaa olla hyvä.

11.55 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä toistellaan sitä, että nyt nämä palkanalennukset näillä pakkolaeilla on pakko tehdä, jotta työllisyys saadaan kasvuun, ja on kerrottu, mikä näiden työllisyysvaikutus on. Olemme aikaisemmin kuulleet, että nämä tuovat 50 000 uutta työpaikkaa. Kun olemme kysyneet, mihin laskelma perustuu — siis se, että ihmisten ostovoimaa leikataan pakkopalkanalennuksilla ja se tuo lisää työpaikkoja — niin nythän se selvisi, kun eilen paljastui näistä VM:n muistioista, mihin tämä perustuu. Tarkka sitaatti: "Työllisyysvaikutusten arviointi on haastavaa ja asiantuntijoiden näkemyksissä on huomattavaa hajontaa." Ja niin kuin äsken puheenjohtaja Rinne totesi, niin yhdessä vuorokaudessa tuli yli prosenttiyksikkö lisää, ennen kuin hallitus esitteli nämä keinot. Mihin valmisteluun tämä perustuu? Mihin arvioon perustuu se, että nämä tuovat työpaikkoja, koska se on selvää, että nämä palkanalennukset tuovat välittömästi työttömyyttä, joka heikentää kotimarkkinoita (Puhemies: Aika!) ja... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

11.57 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuulimme, miten pääministeri juuri sanoi omassa puheenvuorossaan, että työllisyys ja kilpailukyky eivät parane itsestään, on tehtävä jotakin, ja hallituksen pitää tehdä se oma roolinsa. Pari kommenttia.

Ensinnäkin edustaja Ihalaiselle. Sanoitte, että tarvitaan laajempi paketti, täytyy olla kokonaisuus. Tässähän yritetään luoda nyt sitä kokonaisuutta, mutta me tarvitsemme myöskin sen, että täytyy tehdä jotain heti, että päästään liikkeelle. Toivotaan, että tulee tämä kokonaisuus mukana siinä. Me emme voi enää odottaa vuotta tai kahta sitä, että Suomeen tulee taas 30 000 tai 60 000 työtöntä lisää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Edustaja Niinistö ja myöskin edustaja Lindtman, jos ei tiedetä lopullisia vaikutuksia, niin se ei ole sitä, että jättää tekemättä. Nyt on pakko tehdä, on pakko tehdä näitä asioita, ja sitten katsotaan, miten tämä homma menee. Me uskomme, ja myöskin yritykset ja yrittäjät uskovat, että nämä vievät siihen suuntaan, joka luo niitä aitoja työpaikkoja. Tekemättä ei voi jättää.

11.58 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jaskari sanoi yhden todella tärkeän oivalluksen, ja se on se, että hallituksen pitää tehdä oma osansa. Oma osansa. Mutta mistä lähtien Suomessa tai missään länsimaassa palkka ja palkkaan liittyvien ehtojen sopiminen kuuluu hallitukselle? Sanokaa joku maa, missä eduskunnan käsittelyssä olisi tällainen paketti, minkä pääministeri Sipilä on tänään tuonut tänne. Se on työntekijöiden ja työnantajien välinen sopimus, miten palkka määräytyy, miten lomarahat määräytyvät, ja kun hallitus on lähtenyt perustuslain kannalta erittäin kyseenalaiselle linjalle tuomalla tällaisen paketin tänne ja vaatimalla hallituspuolueilta sen hyväksyntää, syntyy sotku, niin kuin on nähty, suuri sotku. Edestakaisin kuljetaan, kelle tämä lomараha tulee. Ensimmäinen pitää antaa, jotta se voidaan ottaa pois. Sitten se annetaan niille, joilla sitä ei ole ollut, ja sitten heidän pitää ryhtyä tekemään henkilökohtaisia ratkaisuja. Olemme saaneet sotkun. Jos palaisitte perustuslain mukaiseen järjestykseen, hoitaisitte näitä välillisiä maksuja mutta jättäisitte palkat järjestöille, niin oltaisiin paljon (Puhemies: Aika!) paremmassa tilassa.

11.59 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan tässä on erimielisyys siitä, mitä on pakko tehdä.

Onko hallituksen pakko sotkea työmarkkinat sillä, että se lähtee vähän väkivalloin tekemään hyvin heikkojakin esityksiä? Kun me katsomme ne läpi, niin tämä lomarahaesitys on sellainen, että ei vaikuta kauhean mielekkäältä, kun osa saa ja osalta otetaan. Sitten on lomapäivien leikkaus. Miksi lomapäivä on huonompi palkankorotus kuin se, että neuvottelee neuvotteluissa palkkaa lisää itselleen? Eli hallitus on valinnut sieltä täältä yksittäisiä keinoja, jotka eivät ole kauhean tehokkaita johtuen juuri siitä, että palkan sopiminen on työntekijöiden ja työnantajien välinen asema, ja sitä voidaan parhaiten ja maltilla arvioida uudelleen työntekijöiden ja työnantajien välisessä yhteisymmärryksessä. Sille hallituksen pitää antaa tilaa, koska hyvä johtaja kuuntelee, hyvä johtaja pyrkii löytämään hyviä kompromisseja. Tässä nyt uhrataan hyvin tehottomilla keinoilla ihmisten palkkoja, ja samaan aikaan ei tiedetä, saadaanko sillä yhtään mitään hyvää. Täysi hokkuspokkustempu, ja sitten katsotaan, tuleeko työpaikkoja ehkä. Hosumalla ei Suomea uudisteta.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Stubb paikaltaan 3 minuuttia, ja sitten jatketaan tätä debattia.

12.00 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Jos sanoisin yhden tällaisen yleishuomion ja sitten yhden vähän yksityiskohtaisemman.

Yleishuomiona ehkä tuohon edustaja Heinäluoman puheenvuoroon: Olen aina uskonut vahvasti, että paras yhteiskunta syntyy yhdistelmällä liberaalidemokratia ja sosiaalinen markkinatalous. Liberaalissa demokratiassa ja sosiaalisessa markkinataloudessa on tietty roolitus. Hallitus on demokraattisessa vastuussa eduskunnalle ja eduskunnan äänestäjille. Työmarkkinoilla on oma roolinsa työmarkkinajärjestelmän kehittämisessä, ja yksityissek-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

torilla on rooli, joka luo sitä hyvinvointia tähän yhteiskuntaan, niitä verovarvoja. Nyt olemme minun mielestäni tilanteessa, jossa nämä kaikki elävät symbioosissa. Me olemme tilanteessa, jossa kaikilla on yhteinen tilannekuva Suomen taloudesta, joka ei tällä hetkellä vedä.

Joku sanoi tuossa, olisiko ollut edustaja Jaskari, että tekemättä ei voi jättää. Me olemme tilanteessa, jossa meillä kaikilla on tulosvastuu. Hallituksella on tulosvastuu. Oppositiolla on minun mielestäni täysi oikeus kritisoida hallituksen toimia. Mutta me emme voi jättää työllisyyttä ja talouskasvua muiden varaan. Sen takia me olemme esittäneet nämä neljä plus yksi tointa. Sen takia tässä samalla kulkee polku työmarkkinajärjestöjen kautta.

Silloin me tulemme tähän yksityiskohtaiseen huomioon. Se on se, että me pidämme kiinni meidän tavoitteistamme, jotka ovat 5 plus 5 plus 5 prosenttia. Näistä me emme tingi, ja me olemme alusta saakka antaneet mahdollisuuden työmarkkinajärjestöille esittää erilaisia keinoja, ja he hakevat niitä keinoja tällä hetkellä. (Välihuutoja) Tämä maali ei liiku, mutta ne keinot siinä sisällä ilman muuta liikkuvat.

Eli me pidämme tavoitteista ja aikatauluista kiinni, mutta olemme valmiit keskustelemaan näistä keinoista. Se, mitä me ehkä hallituksen puolelta vielä kertaalleen pyytäisimme teiltä, opposition puolelta: kertokaa, millaisia vaihtoehtoisia keinoja voisimme käyttää, niin pääsemme silloin siihen yhteiseen rakentavaan keskusteluun, joka meillä tällä hetkellä työmarkkinajärjestöjen kanssa on.

12.03 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme varmasti yhtä mieltä siitä, että sairastavuuserot tässä yhteiskunnassa ovat suuret, ja se on yksi kiperä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ongelma. Jos nyt katsomme näitä välineitä, joita hallitus on varannut, niin se lähtee siitä, että sairaslomaan tulee karenssi. Jos tarkastelemme, miten tuo karenssi toteutuu teidän omien arviointinne pohjalta, niin siellä sanotaan, että tietopohja on hyvin epävarma, ei voida luottaa niihin tuloksiin, mitä tästä seuraa, ja että sairaana työssäkäynti voi lisääntyä ja toisaalta myös sitä kautta sijaisuudet vähenevät ja sen työllisyysvaikutukset ovat kyseenalaiset. Mutta me tiedämme sen, että vaikkapa keskivertoa alle sairastavan, kiinteistöalalla työskentelevän ihmisen vuosipalkasta tuo karenssipäivä leikkaa 700 euroa.

Mutta kaikkein huolestuttavinta on ne, jotka ovat vakavasti sairaita, vaikkapa syöpää sairastava ihminen, joka joutuu useamman kerran olemaan hoitojen takia poissa (Puhemies koputtaa) työelämästä, tai reumaa sairastava ihminen. Toivoisin, että kun mietitte tätä mekanismia, niin ajattelisitte myös näitä ihmisiä.

12.04 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on epäily, tuleeko hallitus järjestöjen tontille. Voin vakuuttaa kaikille täällä, että tämän hallituksen lähtökohtana on nimenomaan sopimusvapaus, mutta nyt kun meidän kustannustasomme on noussut korkealle, niin sitä on väliaikaisesti ohjattava alaspäin tässä poikkeustilassa. Mutta ilman muuta pyritään sopimusvapauteen ja siihen, että tähänastista joustavamin vidaan sopia työehdoista yrityksissäkin.

Haluaisin korostaa sitä, että kun täällä monet puhuvat kauniisti sopimusvapaudesta, niin ei se ole ollenkaan toteutunut monissa pienissä yrityksissä, joissa Suomessa yksilötasolla poikkeuksellisen pakottava työehtosopimus on estänyt tekemästä sellaisia ratkaisuja, joilla voitaisiin lisätä Suomeen työllisyyttä ja investointeja. Nämä asiat eivät ole selvästikään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

kiinnostaneet edustajia Heinäluoma ja Ihalainen heidän aikaisemmassa roolissaan. — Kiitos.

12.05 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alamme olla tämän asian ytimessä, edustaja Vartiainen. Kun te sanotte, että sopimusvapaus on voimassa, niin onko se nyt voimassa tällä pakkolainsäädännöllä? Eihän se ole voimassa, te olette tekemässä päätöstä, jolla kielletään tekemästä mitään muuta kuin mitä te päätätte. Ei saa sopia paremmin, vaan te leikkaatte lomarahat ja sanotte, että tämä on maksimi. Te estätte sairausajan korvausten maksamisen ja laitatte ihmiset ilman sairausajan korvauksia sairauslomalle. Aika kovaa lainsäädäntöä. Se on pakkolainsäädäntöä. Tällä teidän linjallanne, ministeri Stubb, ei ole mitään tekemistä liberaalidemokratian kanssa.

Nyt tämä ehdotus pitäisi lähettää ehdottomasti lakivaliokuntien käsittelyyn, että katsotaan tämä huolella lävitse. On saatu aika paljon uutta tietoa eilen valtiovarainministeriön laskelmista, joita meille ei kerrottu ollenkaan. Onko nytkään kaikki vielä tiedossa? Siis toivon, että tämä lähtee valiokuntakäsittelyyn ja eduskunta haluaa kokonaisuudessaan paneutua tähän, mitä tällä ollaan tekemässä ja miten tämä vaikuttaa perusoikeuksiin. Jos tämä hyväksytään, niin seuraavaksi varmaan säännellään vuokrat.

12.06 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pääministeri kertoessaan hallituksen suunnitelman vetosi sekä puheenvuoron alussa että sitten myöhemminkin työmarkkinajärjestöihin, että ne nyt sopisivat ne asiat, jotka ovat ottaneet sopiaksen. Siihen myös edustaja Ihalainen ja moni muukin on vedonnut. Varmasti näiltä osin se sopimus olisi parempi vaihtoehto kuin se, mitä tässä käsillä on. Mutta totta kai hallituksen pitää kantaa vastuu joka tilanteessa ja sillä pitää olla suunnitelma, kuinka edetä, jos sopimusta ei synnykään. Mutta prosessinhan pitää tukea sitä työmarkkinajärjestöjen prosessia. Sillä olisi myös ilmapiiriin nähden vaikutusta ja vältettäisiin vastakkainasettelua. Sitä paitisi materiaalista apuahan tulisi, veronalennuksia plus sitten ikäviä leikkauksia voitaisiin vettää pois.

Loppuun sanon vain sen, että jos tässä maassa katoaa sopimisen taito ja tahto, ei meillä ole kummoistakaan tulevaisuutta.

12.07 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On kyllä järkevää, kun vaikutusten arviointia ei tehdä. Kerroitte omissa tavoitteissanne, että ratkaisuja tehdään mahdollisimman tasapuolisesti. Kyllä tämä teidän sairausajan leikkauksenne on kaikkea muuta kuin tasapuolinen. Pienikin katselmus tuonne palvelualan sektoreille, missä kaupan alalla on paljon osa-aikaisia naisia töissä: Te olette viemässä tällä ratkaisulla 50 prosenttia työntekijän viikkotyöajasta monessakin tapauksessa. Esimerkiksi Alkossa osa-aikaisia työntekijöitä on 95 prosenttia kausivaihtelut huomioiden. Siellä on paljon ihmisiä, joittenka työviikko kestää 10 tuntia, ja te olette viemässä siitä yhden päivän osalta merkittävän osan. Kuinka te kehtaatte? — Mutta kyllä te kehtaattekin.

12.08 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni yksi tosi vaikea kohta tässä hallituksen esityksessä on se, että hallitus ehdottaa, että ensimmäinen sairauspäivä olisi palkaton. Ruotsissa tämä otettiin käyttöön jo muutamia vuosia sitten, ja tällä hetkellä Ruotsissa käydään debattia siitä, kannattaako tästä järjestelmästä pitää kiinni. Löytyy sekä puolestapuhujia että niitä, jotka kritisoivat tätä järjestelmää. Kysynkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nyt, kuinka paljon hallitus, ennen kuin ehdotti tätä samaa järjestelmää Suomeen, tarkasteli niitä kokemuksia, mitä Ruotsista löytyy tästä kokonaisuudesta.

Talman! Hur mycket övervägde regeringen och hur mycket tittade man faktiskt på Sveriges erfarenheter om att den första dagen är lönefri då när man är sjuk? För det finns tydliga både och-erfarenheter i Sverige.

12.10 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen tyytyväinen oikeastaan siihen, että kyllähän tämä keskustelu tässä salissa on hyvinkin rakentavaa, jos oikein herkällä korvalla sitä kuuntelee. Jopa edustaja Arhinmäen laulesitys on minun mielestäni aika rakentava — ja positiivinen, jos kuunnellaan, mitä edustaja Arhinmäki siinä lauloi. Tehän lauloitte, että "Näin heiluu takki, takki heiluu näin". No, tässä salissa varmaan kaikkien takki heiluu, koska muutoksen tuulet puhaltavat, mutta positiivista tässä on se, että, edustaja Arhinmäki, ette alentunut niin alas, että olisitte puhunut mistään takinkäännöstä, vaan ainoastaan heilumisesta, ja tämänkin on nähtävä positiivisena asiana. (Naurua)

Se on aivan niin kuin pääministeri sanoi: Miksi näitä toimenpiteitä tehdään? Niitä tehdään työllisyyden parantamiseksi ja niin, että saadaan 110 000 uutta työpaikkaa, ja sillä on suora yhteys velanottoon.

Meillä tänä päivänä annetaan vauvalle äitiyspakkaus, jonka hinta on 274 euroa, mutta sinne äitiyspakkaukseen, patjan väliin, on laitettu 17 000 euron velkakirja. Ja haluaako oppositio lisätä tämän velkakirjan määrää?

12.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä jälleen keran — niin kuin äsken Turunenkin viittasi näihin työllisyysvaikutuksiin — kun kysyin äsken valtiovarainministeriltä, hän jätti vastaamatta, mihin nämä arviot perustuvat, kun hänen omien virkamiestensä tekemissä muistioissa todetaan, että työllisyysvaikutusten arviointi on haastavaa ja asiantuntijoiden näkemyksissä on huomattavaa hajontaa.

Nämähän tulisivat voimaan vasta 2017, ja nyt yritetään hakea nopeita keinoja. Tämä on suuri sotku ja vaikea polku, jolle te olette lähdössä viemään. Tämä on täysin väärä tie.

Ja kun kysyttiin vaihtoehtoa, kaikki olemme sitä mieltä, että olisi parempi, jos työmarkkinajärjestöt ja hallitus pääsisivät sopuun. Mutta hallituksen oma toiminta vaikeuttaa sitä, kun te toiselle neuvotteluosapuolelle laitatte veitsen kurkulle ja sanotte, että nyt sopikaa niin kuin toiset haluavat. Sen osoittaa esimerkiksi laskelmanne tästä sairaussakosta, se perustuu EK:n laskelmiin. Olette antaneet yhden osapuolen vaikuttaa niihin päätöksiin ja perusteluihin, joita olette tehneet. Onko tämä tasapuolista?

12.12 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sairauspäivän karenssi on todella vastuuton, jos ajattelee monia hoito- ja hoiva-alalla olevia työntekijöitä. Heillä on perhe elätettävänä. He miettivät, onko varaa menettää päivän palkka pikku flunssan vuoksi. Ehdottaisin, että tätä pohdittaisiin myös joltakin yhteiskunnallisesti tasapuoliselta näkökantilta, koska on kuitenkin väärin myös se, että pienyrittäjä joutuisi maksamaan siitä, että työntekijät sairastavat paljon. Tähän voisi hakea jotain yhteisvastuullista ratkaisua, kuten on tehty tässä vanhemmuuden kustannusten kertakorvauksessa. Tätä pyytäisin harkitsemaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Sitten ihmettelen sitä, koska on kysymys kilpailukykypaketista, missä ovat tiedot digiloikasta ja sen kilpailukykyvaikutuksista. Jo viime kaudella aloitettiin esimerkiksi palveluväylähanke, alusta, joka tarvitaan siksi, että eri ohjelmistot ja eri tietokannat voivat joustavasti ja kitkattomasti kommunikoida keskenään. Kysyisin hallitukselta, missä vaiheessa on kansallinen palveluväylä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän minuutti, ministeri Lindström, paikan päältä.

12.13 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti. Tänne tuli minulle muutama kysymys liittyen ensinnäkin nyt sitten paikalliseen sopimiseen. Muutamia huomioita:

Edustaja Ihalainen kiinnitti huomiota siihen, että eihän tässä nyt ole kyseessä työnantajalähtöinen paikallisen sopimisen kehittäminen. Ei ole. Siellä ei lue muuten se sana "sopiminen". Sopiminen tarkoittaa sitä, että molemmat osapuolet ovat samaa mieltä. Sanelu on jotain ihan muuta. Ja tämä selvitysmies Harri Hietala — minä olen monta kertaa hänen kanssaan keskustellut tässä matkan varrella — tosiaan 15.10. antaa tämän raporttinsa, ja hänelle on evästetty, että hän antaa kunnianhimoisen raportin ja kunnianhimoisen selvityksen. Ja tämä on vastaus tähän kysymykseen, tähän paikalliseen sopimiseen. Se on parhaimmillaan erinomainen asia, että paikallista sopimista kehitetään. Se ei ole sanelua.

Pahoittelen, että aika on lyhyt. Vastaan seuraavaksi, jos aikaa on, tähän kotouttamiskysymykseen ja moniin muihinkin huomioihin, mutta tämä vastauksena paikalliseen sopimiseen.

12.14 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua nyt on kuunnellut, niin tässä alkavat näkemykset aika lailla selkiytymään.

Jos olen ymmärtänyt oikein sen, mitä esimerkiksi edustajat Heinäluoma ja Lindtman ovat täällä sanoneet, niin me kaikki olemme siitä samaa mieltä, että parasta olisi, että työmarkkinajärjestöt yhdessä löytäisivät sellaisen ratkaisun, joka tekee sekä tämän kilpailukykyloikan että maltillisen palkkaratkaisun. Mutta jos sitä ratkaisua ei synny, niin teidän viestinne on se, että sitten pitää nostaa kädet pystyyn eikä tehdä yhtään mitään, kun taas hallituksen viesti on se, että siinä tilanteessa, että sitä ratkaisua ei synny, hallituksen pitää kantaa vastuunsa Suomen työllisyydestä ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamisesta ja viedä sitten omat ratkaisut läpi, jos yhteiseen sopimukseen ei päästä. Ja tässä on todella iso ja merkittävä ero, ja se on hyvä, että se on nyt tämän keskustelun aikana käynyt selväksi.

12.15 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämä on todella iso soppa ja sotku. En ole ennen urani aikana nähnyt tällaista, että hallitus tekee esityksiä, peruu niitä ja menee sellaisille alueille, jotka eivät hallitukselle kuulu. (Välihuutoja)

Mutta erityisesti minua hämmästyttää tämän valmistelun heikko laatu. Täällä tehtiin esitys vuosiloman lyhennyksestä ja sitä perusteltiin kustannussäästöillä. Nyt valtiovarainministeriön omassa muistiossa, joka on julkistettu, sanotaan, että "Vuosilomien lyhennys alentaisi valtion ja kuntien menoja suoraan vain lomarahana verran. Muutoin säästövaikutus toteutuu vain, jos kyseiset tahot sitoutuisivat merkittäviin henkilöstövähennyksiin hyvin lyhyellä aikavälillä". Tätä ei muuten kuitenkaan esitetä eikä suositella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Minä olen sitä mieltä, että tämä asia on niin iso, että tätä ei tässä huutokaupassa voida päättää eikä ratkaista, vaan tämä pitäisi viedä valiokuntaan, asiantuntevat valiokunnat antaisivat lausunnon. Tähän voidaan varata kuukausi aikaa, ja katsotaan, mikä tämä kokonaisuus on, eikä säkki päässä puhuta asioista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Poikkeuksellisesti nopeasti uusi ministeripuheenvuoro, ministeri Stubb, paikan päältä 1 minuutti.

12.16 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lyhyen kaavan mukaan: Edustaja Haatainen ei tainnut olla täällä edellisellä kaudella. Voin todeta, että pariinkin otteeseen tapahtui niin, että hallitus teki esityksen ja sitten perui sen. (Välihuutoja)

12.17 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä pyydän nyt valtiovarainministeri Stubbia vastaamaan siihen esitettyyn kysymykseen, mitä nämä laskelmat tarkoittavat teidän mielestänne ja suositellaanko siellä tätä vuosilomien leikkaamista. Onko se näin vai ei?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rossi. (Eduskunnasta: Annetaan ministerin vastata!) — Puhemies johtaa työtä. (Matti Vanhanen: Ei tämä kyselytunti ole!)

12.17 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! (Välihuutoja) — Minulla on puheenvuoro. — Herra puhemies, kyllä selvästi käy ilmi, että tilannekuva ei ole vielä kukaan auennut. Jotenkin ymmärrän kyllä nyt edellisten hallitusten tilannetta huomattavasti paremmin, kun entiset hallituspuolueet ovat täällä täysin käsijarru päällä. Niin te olitte muuten viime hallituskaudellakin. Suomi ei pystynyt uudistumaan. Ja nyt ollaan tässä kansan valtakirjan kautta, kolmen suurimman puolueen yhteistoiminnan kautta uudistamassa Suomea.

Täällä puhutaan päivän palkasta ääni väristen. Herranen aika! Missä on solidaarisuus työttömiä kohtaan? (Välihuutoja — Paavo Arhinmäki: Te leikkaatte työttömiltä!) Tässä on kysymys juuri siitä, että me luomme työtä ja sitä kautta parannamme Suomen tilannetta.

Herra puhemies! Täällä todettiin myös edustaja Ihalaisen puheenvuorossa, että työmarkkinapolitiikka ei ole voimalaji vaan taitolaji. Minulle kyllä tulevat mieleen metsäteollisuuden 42 miljoonan euron tappiot sen takia, kun Puuliitto ja Paperiliitto (Puhemies koputtaa) pitivät vuorokauden mittaisen lakon, poliittisen lakon.

12.18 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vartiainen, empiirisiin selvityksiin perustuen Suomessa työlait ja -sopimukset tarjoavat suurempia paikallisen sopimisen mahdollisuuksia kuin käytetään. Empiirisiin selvityksiin perustuen Suomessa on EU-maista joustavimmat työaikajärjestelyt.

Toiseksi, edustaja Jaskarille: Se kokonaisuus olisi paljon nopeammin aikaansaataavissa kuin se pakkopaketti, joka tulisi 2017 voimaan, eikö niin? Tämä asia, mistä me nyt puhumme, pitäisi neuvotella paljon aikaisemmin ja luoda uskottavuutta meidän talouteen, työmarkkinoille, palkanmuodostukseen ja niin pois päin. Eräs neuvo voisi olla — tai ainakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

toivomus — hallitukselle: Älkää tuoko näitä pakkolakiesityksiä tänne eduskuntaan hosumalla. Jättäkää aikaa järjestöille rauhassa nyt neuvotella.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Haglund ja sen jälkeen ministeri Stubb.

12.19 **Carl Haglund r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paikallinen sopiminen, juuri niin kuin edustaja Ihalainen totesi, on teoriassa Suomessa mahdollista hyvin. Hyvin näin, mutta tiedämme myös kaikki sen, että tämä ei käytännössä toteudu. Tämä on myös se syy, minkä takia tarvitaan toimenpiteitä, koska paikallinen sopiminen käytännössä voi mahdollistaa sen, että ei mennä tähän raskaaseen yt-menettelyyn, niin kuin Suomessa hyvin usein tehdään, ja se näkyy meidän työllisyystilastossamme varsin rumina lukuina. Tämä on kyllä kaikkien pakko myöntää.

Te, herra pääministeri, varsin hyvin täällä vastasitte jo näihin huomioihin, jotka liittyvät yrittäjiin. Minun huoleni on taas se, että tuolla netissä pyörii paljon asiantuntijoita, jotka epäilevät sitä, onko tämä oikeasti mahdollista hoitaa niin, että yrittäjät eivät joudu kärsijäosapuoleksi. Toivottavasti tämä on mahdollista, koska muuten tulee aikamoinen pannukakku tästä teidän viime hetken muutoksestanne.

Te, herra pääministeri, viime kaudella olitte aika ärhökkänä tuolla isossa vanhassa salissa, moititte edellistä hallitusta siitä, että oli huonosti valmisteltuja esityksiä, jotka tuotiin nopeasti tänne. Nyt te olette itse vähän syöllistynyt samaan, joten pankaa tämä korvan taakse, koska se ei helpota meidän edustajien työtä. Mutta kannustan teitä jatkamaan määrätietoisia muutosten valmisteluja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Stubb, paikan päältä 1 minuutti, ja sitten vähän pidemmän edustajapuheenvuorokierroksen jälkeen ministerit saavat yhtä minuuttia pidemmät puheenvuorot. Nyt 1 minuutti.

12.21 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastaisin kahteen kysymykseen.

Ensimmäinen liittyy ehkä edustaja Rinteen ja Haglundin kysymykseen. Edustaja Rinne, entisenä valtiovarainministerinä te varmasti hyvin tiedätte, että ennen kuin me lähdemme lainvalmisteluun sinällään, niin me teemme erilaisia laskelmia valtiovarainministeriössä. Me katsoimme esimerkiksi tämän paketin kohdalta emme vain niitä neljää toimenpidettä vaan, niin kuin hyvin tiedätte, sunnuntailisiä, me katsoimme ylityökorvauksia, ja me katsoimme myös alv-kokonaisuutta. Jatkuvasti eri osastot meillä laskevat ja katsovat erilaisia muodostelmia tästä kokonaisuudesta. Ja sitten, kuten tuossa totesimme, tavoitteleme 5:tä prosenttia, ja kun lainsäädäntövalmistelu alkaa, niin me myös todennamme sen 5 prosenttia.

Sitten, edustaja Ihalainen, te viittasitte tuossa äsken paikalliseen sopimiseen. En tiedä, moniko teistä on nähnyt eilen World Economic Forumin tutkimuksen ja ulostulon, jossa me tipuimme kilpailukyvyssä kahdeksanneksi 140 maasta. Meidän vahvuksiamme ovat terveys ja peruskoulutus, talouden ja yhteiskunnan instituutioiden toimivuus ja innovaatioiden runsaus, mutta meidän heikkoutemme, suuri heikkous, on se, että 140 maan joukossa paikallisessa sopimisessa Suomi on 140:s.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajat Rinne, Arhinmäki, Lepomäki ja Niinistö, tässä järjestyksessä.

12.22 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan totta, valtiovarainministeri Stubb, juuri tuolla tavalla toimitaan ministeriössä, kun asioita valmistellaan. Ehkä meidän ja teidän välinen ero on se, että minä kuuntelin niitä ratkaisuja ja selvityksiä, joita sieltä tuli. Nyt näyttää siltä, että sairausajan palkka on pelkästään EK:n, Elinkeinoelämän Keskusliiton, pohjille rakennettu, se arvio sieltä. Tämä kyllä tuntuu hyvin oudolta. Kyllä sieltä ministeriöstä löytyy niitä asiantuntijoita myöskin tätä arvioimaan. Miksi sitä ei tuotu tänne ministeriön arvioon?

12.23 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön julkistamat laskelmat osoittavat, että hallituksen esitykset ovat hataralla pohjalla. Luvut ovat olleet hataralla pohjalla aikaisemminkin. Puhuttiin 50 000 uudesta työpaikasta, nyt pääministeri Sipilä puhui jo 110 000 työpaikasta. Tätä vauhtia tämä paketti tuo meille jo puoli miljoonaa työpaikkaa ennen kuin se säädetään, jos vauhti on tämä.

Mutta, arvoisa puhemies, olen kysynyt pääministeri Sipilältä, kysynyt valtiovarainministeri Stubbilta: millä te takaatte, että nyt, kun annetaan miljardeja palkansaajien rahoja ja 800—900 miljoonaa valtion rahoja työnantajille, niillä syntyy työpaikkoja ja investointeja? Te ette ole millään tavalla kertoneet, miten te voitte sen taata. Työministeri Lindström, teidät tunnetaan rehtinä miehenä, joka kertoo suoraan, miten asiat ovat. Kertokaa te, mikä on se mekanismi, jolla nämä rahat siirtyvät suoraan työllistämiseen ja investointeihin.

12.24 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäkihän tuossa jo aikaisemmassa puheenvuorossaan hämmästeli sitä, kun yritykset maksavat osinkoja. Ne maksavat osinkoja siksi, koska niiden ei kannata investoida tähän maahan.

Ministeri Stubb kertoi tuossa juuri World Economic Forumin uusimmasta tutkimuksesta, ja se kertoo aika karua kieltä siitä, että paitsi että meillä eivät työmarkkinat toimi, niin tänne ei tosiaankaan valu niitä sijoituksia. Ulkomaisia sijoituksia ei tule sen vertaa kuin kotimaisiakaan. Ollaan sijalla 80, jos katsotaan niitä. Tosiaan tällaisilla mukavilla, pehmeillä arvoilla mitattuna meillä menee täällä hyvin, mutta meillä menee varmaan niin kauan hyvin kuin meillä vielä riittää rahaa.

Ja aika huonolta tämä tältä osin näyttäisi, jos opposition käsiin tämä maa uskottaisiin. Sen takia paikallisen sopimisen ja sopimusvapauden edistäminen on tässä työlistalla ensimmäisenä. Ja toisin kuin vanhan liiton miehet täällä haluavat meille uskotella, sopimusvapaus ei tarkoita työmarkkinajärjestöjen sopimusvapautta, vaan sitä, että sitä voidaan yksikkökohtaisesti soveltaa työpaikkatasolla.

12.25 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vartiainen puhui aikaisemmin varsin hyvin paikallisen sopimisen merkityksestä, ja haluaisinkin siihen tarttua. Me vihreät näemme kyllä paljon mahdollisuuksia paikallisessa sopimisessa, ja tässä on kuitenkin asia, josta täällä ollaan varsin yksimielisiä. Nyt pitäisi puhua vain siitä, miten se toteutetaan niin, että sekä työntekijät että työnantajat hyötyvät siitä. Ruotsissa meillä on esimerkkimaa, jossa ei ole lähdetty siihen, että hallitus lähtisi yksipuolisesti tekemään tällaisia päätöksiä, mitä nyt tehdään. Siellä keskustasolla tehdään hyvin yleistason

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

raamit, ja siellä on tilaa paikalliselle sopimiselle paljon enemmän. Olennaistahan on se, että työehtosopimuksissa määrätään perusta ja siitä voidaan poiketa vain yhteisellä sopimuksella.

Itse näen myös, että Suomen yrittäjien ja pienyrittäjien asemaa näissä keskusteluissa pitää vahvistaa, koska Elinkeinoelämän keskusliitto edustaa vain hyvin pientä vähemmistöä suomalaisista yrityksistä. Sekin kannattaa muistaa, että maailma muuttuu, mutta olennaista on se, että hallitus vaarantaa työntekijöiden ja työnantajien yhteisen halun tehdä sekä työehtosopimuksissa alakohtaista joustoa että paikallista sopimista, jos te (Puhemies koputtaa) sanelette heidän ohitse.

12.26 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten oppositiojohtaja Niinistö sanoi, maailma muuttuu, mutta muutummeko me? Minun täytyy kuvata syvä ajatteluero edustajien Haatainen ja Pekonen kanssa, jotka täällä ovat irvailleet ja harmitelleet hallituksen muuttavan päätöksensä. Minä taas näen, että esimerkiksi se pääministerin puheenvuoro siitä, että kättilöiden mielipide vaikutti siihen, että hallitus vielä kerran halusi katsoa, että paketin oikeudenmukaisuus toteutuu, on kansalaisten suuntaan semmoinen viesti, että heitä kuunnellaan ja näkemyksiä arvostetaan. Ja toinen puoli tätä asiaa on se, että minä en ole ehkä kuullut täällä nyt oppositiolta varsinaisia vaihtoehtoja, miten te tämän kilpailukykyasian hoitaisitte, mutta minun oikeudentajuuni, kun on ollut ajatus siitä, että esimerkiksi olisi edetty sen arvonlisäveron korottamisen kautta, ei mahdu, miksi työntekijäporukka ei osallistuisi tähän asiaan.

12.27 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi täytyy sanoa, että minä tiedän, että lapsilla on valikoiva kuulo, ja nyt näyttää siltä, että oppositiolla on kyllä valikoiva lukutaito.

Ensinnäkin, kun puhutaan paikallisesta sopimisesta, niin pitää muistaa se, että silloin tulee työsopimuslaki, ja tässä hallituksen esityksessä sanotaan selvällä suomen kielellä, että nämä hallituksen toimet ja pakkokeinot eivät koske mitään osin työsopimuksia. Sen lisäksi siinä sanotaan, että ne eivät koske voimassaolevia työehtosopimuksia. Pelkäätekö te siitä, että työsopimuksella ei ole mitään voimaa tässä maassa? Pelkäätekö te työnantaja- vai työntekijäpuolta tässä kohdassa? Työsopimuksia voidaan aina tehdä.

Sen lisäksi te ette ole huomioineet ollenkaan sitä, että kun nyt saamme lomarahaa sille 10 prosentille työllisestä työvoimasta — ihmisistä, jotka tekevät työtä — jolla ei sitä aikaisemmin ole ollut, niin se on ehdottomasti tasa-arvoa. Se on ehdottomasti tasa-arvoisuutta, ja se tuo työntekijöille samanlaiset oikeudet kaikilla aloilla. Tämä näkyy (Puhemies koputtaa) muun muassa sillä alalla, joka on minulle kaikkein tutuin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Uotila ja sen jälkeen edustaja Heinäluoma.

12.28 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen huolissani tulevasta kustannuskilpailukyvästä. Kuuntelin lauantaina herkällä korvalla EK:n Häkämistä ja myöskin maanantaina. Lauantaina hän totesi, että kompromisseille ei ole tilaa, maanantaina hän torjui edelleen keskitetyn tulosopimuksen aikaansaamisen ja sanoi, että on liittokohtaisten vuoro. Mutta hän näytti vihreätä valoa sille SAK:n ehdotukselle, että tehtäisiin ratkaisu, jossa teollisuuden avoimen sektorin ratkaisut löisivät läpi kaikilla muil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

lakin aloilla. Nyt te olette tällä pakkolainsäädännöllä tekemässä todella kovat kompensatiovaatimukset myöskin vientisektorille leikkaamalla palkkoja, jatkamalla työaikaa ja käymällä sairausajan palkan kimppuun. Miten te turvaatte sillä ratkaisulla palkkakehityksen, kun vientialat, vaikkapa paperi, metalli, ryhtyvät käymään liittokohtaisia sopimusneuvotteluja tämä taakka niskassaan? Millä te turvaatte maltillisen palkkakehityksen ja sen palkkakehityksen, joka sitten tämän heidän esimerkkinsä mukaan levitetään kaikille muillekin (Puhemies koputtaa) aloille?

12.30 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppanen puuttui ihan tämän kysymyksen ytimeen, kun hän sanoi, että pelätäänkö täällä, että työehtosopimukset enää ei ole voimassa, että eikö ole luottamusta niihin. Kyllä ne ovat voimassa, mutta hallitushan pyytää nyt teiltä, edustaja Tolppanen, valtakirjaa siihen, että tämä päättyy vuoden 2016 syksyllä. Siitä eteenpäin eduskunta tai hallitus tekee päätöksiä työehdoista, säätää maksimit sille, mitä saadaan sopia. Se on pakkoyhteiskuntaa, ja se ei kuulu länsimaiseen demokratiaan, ja toivon, että eduskunta todella miettii, annetaanko tälle linjalle tuki.

Kun te puhuitte lomarahosta, että eikö ole hienoa, jos 150 000 ihmistä saa lomarahaa, niin sehän on hienoa, mutta olen kuunnellut keskustaryhmän puheenjohtaja Matti Vanhasta, joka on sanonut, että ei näin ole tarkoitus toimia. Ei näin ole tarkoitus toimia, hän sanoi, se pitää ottaa jotenkin pois. (Välihuuto: Miten jotenkin?) — No, se on vähän auki, miten se otetaan, mutta siellä työpaikoilla pitäisi sitten jotain tehdä, jotta sitä ei tarvitsekaan maksaa. Nyt tulee yrittäjiä — älkää nyt yhtään naureskelko — tulee yrittäjiä, jotka sanovat, että he eivät halua, että hallitus tulee sotkemaan sen heidän työpaikkansa ilmapiiriin, että heidän pitää ensin antaa jotain ja sitten ottaa pois. Kohta ovat kaikki suuttuneet teihin, pääministeri Sipilä.

12.31 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä edelleenkin muistuttaisin oppositiota myös siitä, että meillä on olemassa työlainsäädännössä työsopimuslaki, ja tämä hallituksen esitys antaa työ sopimukselle mahdollisuuden kävellä hallituksen pakkotoimien yli. Kyllä meillä keinoja on pitää myöskin työntekijöiden puolia tässä maassa, ja hallitus ei halua niitä viedä, vaan hallitus haluaa ehdottomasti sen, että saataisiin tasapuolisempaa olemista tähän maahan ja saataisiin myöskin koulutusta ihmisille, jotka joudutaan irtisanomaan, ja sen lisäksi saataisiin myöskin työterveyttä kuudeksi kuukaudeksi sen jälkeen, kun työpaikka on mennyt alta.

Lisäksi ehdottoman hyvä asia on se, että 2 500 tulee rahaa myöskin sille työnantajalle, jonka palveluksessa oleva nainen tulee raskaaksi. Sehän on erittäin hieno asia. Se on myöskin tasa-arvoa. Se on sen kaltaista kehitystä, mitä tässä maassa kannattaa viedä eteenpäin.

12.32 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hämmästyttää tässä keskustelussa se, että kun pääministeri Sipilä on esitellyt ihan todellisen oikean vaihtoehdon, miten Suomi nostetaan suosta, ja mitä Matti Vanhanen omassa puheenvuorossaan totesi, niin eikö meillä vielä tänään tämä kriisitietoisuus ole tässä maassa levinnyt tämän pitemmälle edustajien keskuuteen. Ihmettelen suuresti sitä, että ikään kuin tämä velanotto, mitä tällä hetkellä Suomessa tehdään, olisi joku pikku juttu. Tämä on varmaan Suomen taloushistorian vaikeimpia tilanteita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Yksi asia pitää vielä sanoa, arvoisa puhemies, ja se on se, että kansainväliset luottolaitokset seuraavat Suomen tilannetta äärimmäisen huolestuneina ja ovat tekemässä meidän luottokelpoisuuteemme laskua, mikä tarkoittaa välittömästi velan koron nousua. Sitäkö hallitus jäisi odottamaan, että meidän velan korkomme nousee? 100 miljardille laskettuna jokainen prosentti on miljardi pois valtion budjetista. Se iskisi kaikkein pahimmin työttömiin, pienituloisiin, sairaisiin ihmisiin, mikä olisi todella kova juttu tämän maan tulevaisuudelle ja ihmisten hyvinvoinnille. Älkää, hyvät ihmiset, jääkö enää (Puhemies koottaa) odottamaan kädet levällään, mitä tapahtuu. Tehdään tämä asia paremmaksi itse.

12.33 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyn, onko pääministeri Juha Sipilä eri mieltä yritysjohtaja Juha Sipilän kanssa, joka vuonna 97 sanoi vakuuttavasti, että Suomi voi kilpailla vain osaamisella, ei työvoiman hinnalla. Ja kysyn samoin, missä vaiheessa ja miksi päädyitte muuttamaan mielenne, että sairaussakko onkin hyvä idea, etenkin kun maa, josta malli on kopioitu, on tekemässä päinvastaisia muutoksia.

Valtiovarainministeri Stubb, olen eilen kaksi kertaa kysynyt, mihin laskelmiin tämä hintakilpailukyvyyn surkeus perustuu. En ole saanut vastausta. Voitteko vastata, koska olisi hyvin tärkeää, että tämä sali puhuu samoista luvuista?

12.34 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kilpailukyky ja työllisyys eivät todellakaan kohene itsestään. On arvokasta, että voimme käydä tätä keskustelua tässä, lähetekeskustelua siitä, miten hallitus vie tärkeitä toimenpiteitä eteenpäin, jotta Suomeen syntyisi työtä.

Mielestäni opposition linja on todellakin jääkylmä ja kivikova. Teidän puheenvuorojanne kun kuuntelimme, te sanoitte, että mikään ei käy, mikään ei kerta kaikkiaan käy. (Välihuutoja) Sillä linjalla ei tule Suomeen yhtään työpaikkaa. Ehdotankin sopimusta, arvoisa oppositio: aina kun te sanotte "ei käy", kerrotte, miten sitten. Kertokaa vaihtoehtoja. Suomi ei nouse tästä suosta, jos emme tee toimia ja toimi. Mielestäni hallitus on todellakin vastuullinen.

Tässä kilpailukykyloikkapaketissa myöskin tasa-arvo loikkaa. Kiitän siitä, että pitkään puhuttu vanhemmuuden kustannusten tasaus on todellakin tulossa. Se on oiva osoitus siitä, että tämä hallitus tekee todellista tasa-arvopoliitikkaa.

12.35 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus yritti ensin yhteiskuntasopimusta, joka kariutui, koska se olisi kohdellut kovimmin matalapalkka- ja vuorotyötä tekeviä naisvaltaisia aloja, joilla rahallinen menetys olisi ollut suhteellisesti suurin. Sitten hallitus ilmoitti, että se toteuttaa työvoiman kustannussäästöt muulla tavalla. Kaikki esitykset toteutetaan pakkolaililla, jota yleensä käytetään maissa, joissa demokratia ottaa ensiaskeliaan — siis Suomessa, jossa kahden vuoden kuluttua vietetään demokratian ja kansanvallan satavuotisjuhlaa. Onhan tämä aivan absurdia.

Hallituksen lääkkeet ovat kovat: lomamat lyhenevät, lomarahat pienenevät, pyhät palkattomiksi, sairauskarenssi lanseerataan ja niin edelleen. Ministeri Lindström, olitte ennen vaaleja työmiehen paras ystävä. Kysyn: miten teistä teidän taustallanne tuli työmiehen kurittaja?

12.36 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kustannuskilpailukyky päätökset ovat osa kokonaisuutta. Eilen keskusteltiin menosopeutuksesta ja kas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

vua lisäävistä kärkihankkeista. Hallitus on ollut kyllä reilu ja pitkämielinen tässä prosessissa, ja siitä pitää antaa tunnustusta. Nyt on annettu kolmas tilaisuus työmarkkinajärjestöille löytää ratkaisu, jossa kustannuskilpailukykyä parantava ratkaisu löytyy työmarkkinajärjestön omilla eväillä ja myös maltillinen palkkaratkaisu. Tämän vastineeksi hallitus on antanut lupauksen miljardin euron veronkevennyksestä ja uusista säästöistä luopumisesta. Tämä on niin hyvä tarjous, että se kannattaa kyllä ottaa vastaan. (Eduskunnasta: Sanoo Häkämies!)

Mutta se on tässä huolestuttavinta, että meillä on tällä hetkellä oppositio, jolla ei ollut eilen mitään omia esityksiä, ei ole tänään mitään omia esityksiä eikä varmasti ole huomenna omia esityksiä. (Välihuutoja) On vain kritiikki hallituksen toimintaan. Vähän lisääsi teidän uskottavuuttanne, kun toisitte pöytään omia esityksiänne ja kertoisitte, että nämä ovat parempia. Erityisesti vihreitten osalta täytyy ihmetellä: vihreät ovat esiintyneet täällä kaikista taantumuksellisimmalla tavalla. Voi sanoa, että sitä on kyllä vaikea uskoa, mutta pakkohan se on uskoa.

12.37 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teillä on ilmeisesti huono kuuntelutaito, kun miettii eilistä keskustelua. Siellä tuli paljon esityksiä, ja kerrottiin myöskin se, että marraskuussa on tulossa meidän talouspoliittinen vaihtoehtomme budjetin yhteydessä esitettäväksi.

Haluaisin kysyä kuitenkin pääministeri Sipilältä nyt, onko lomarahaoikeus tulossa kaikille niille, jotka eivät tällä hetkellä ole työehtosopimusten piirissä, vai ei. Siis tähän yksinkertaiseen kysymykseen vastaus.

Sitten haluaisin kysyä valtiovarainministeri Stubbilta, voisitteko yksinkertaisesti vastata, mitkä tämän pakkolaki-paketin vaikutukset ovat, miten se tulee vaikuttamaan verotuloihin ja miten se vaikuttaa 2016 budjettiin ja siitä eteenpäin taloussuunnitelmaan. (Eero Heinäluoma: Hyvä kysymys!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerit vastaavat kohta, mutta vielä muutama edustajapuheenvuoro.

12.38 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun tätä opposition marinaa tässä kuuntelee, niin ei voi olla tulematta mieleen paljon siteerattu mäkihypy legenda, joka sanoi, että tekemätöntä ei saa tekemättömäksi. (Naurua) Hallituksella on suuria suunnitelmia asioiden muuttamiseksi, mutta kun ei ole absoluuttista tietoa lopputuloksista, niin oppositio pitää parempana sitä, että ei tehdä mitään. Mutta tätä jahkailua ja vatulointia on jatkettu liian kauan. On parempi, että todellakin pannaan pyörät pyörimään ja saadaan sitä tulevaisuudenuskoa kuin että ei kerta kaikkiaan tehdä mitään. Tämä mäki-kotkan tekemätöntä ei saa tekemättömäksi -linja ei ole oikea, ja sitähan te ilmeisesti haluatte.

12.39 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on niin monta asiaa, mitä voisi kritisoida. Minä aloitan nopeasti.

Hallituksen leikkausten työllisyysvaikutuksista me emme tiedä mitään, mutta me tiedämme, että ostovoima sen sijaan tulee laskemaan. On myös todella iso ongelma, että hallitus tekee päätöksiä miettimättä niitten seurauksia, kuten viime päivinä tässä on tullut esille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Me osallistuimme aika monet kansanedustajat talouden puolustuskurssille viime kuussa, ja siellä eräs hallituspuolueen kansanedustaja kysyi, nousiko Nokia alhaisten työkuustannusten vai laadukkaiden tuotteiden takia. Me tiedämme, että vastaus on jälkimmäinen. Mutta mitä tekee hallitus? Te leikkaatte koulutuksesta, te leikkaatte tutkimuksesta ja yhdenvertaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta eli meidän tulevaisuudestamme. Tämä ei ole oikeisto—vasemmisto-kysymys. EK:n suunnalta, Etlan suunnalta on tullut viestejä siihen liittyen, että tämä ei kannata. Tässä on 150 vuoden taloustutkimusta takana. (Puhemies koottaa) Eikö tämä ole ristiriitaista politiikkaa? Miten tällä parannetaan kilpailukykyä?

12.40 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ihalainen piti täällä puheen, jossa oli hyviä kohtia. Hän on ennenkin pitänyt hyviä puheita. Lainaan tässä SAK:n valtuustopuhetta, joka on otsikoitu, että SAK:n on syytä tukea Suomen osallistumista Emuun. Hän hyvin toteaa, että "yhteiseen rahaan siirtyminen merkitsee Suomessa selkeätä pelisääntömuutosta. Devalvaatio jää pois. Sopeutuminen matalaan inflaatioon on välttämätöntä. Tässä tavoitteessa epäonnistumista ei voida hyvittää valuuttakurssipäätöksillä, vaan joudumme itse kantamaan seuraukset".

Tällaisessa maailmassa meidän ei kannata katsoa taaksepäin, me emme ole tällaisessa maailmassa koskaan ennen eläneet. Jatkuva globaali rakennemuutos, digitalisaatio, mobilisaatio, robotiikka etenee. Tässä meidän pitää rakentaa sitä työllisyyden siltaa ja juuri tehdä näitä uudistuksia, mitä tässä on ollut esillä. Hyvä on myöskin opposition nähdä tämä muutos, mikä meillä on meneillään. (Hälinää)

12.41 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Lainaus oli ihan oikea. Tästä kaikestahan seuraa, että devalvaation ja inflaation jatkuva kierre saatiin sillä ratkaisulla pois. Mutta siitä seuraa se, että kun yksi talouspolitiikan väline kansallisesti poistuu, rahapolitiikka, niin tulee entistä tärkeämmäksi finanssi-, budjetti- ja työmarkkinapolitiikan yhteensovittaminen, ei hajottaminen. Ja se on se meidän vahvuus. Tästä Emu-ratkaisusta seuraa tämä, ja siihen ei mahdu, että me hajotamme koko sopimusjärjestelmän, vaan meidän pitää juuri näistä talouspolitiikan lähtökohdista koettaa sitä yhteensovittamista vahvistaa.

12.42 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Juuri näin. Ja kun äänestäjät vaaleissa ja myös vaalien jälkeen ovat halunneet poliittisilta päätöksentekijöiltä päätäväisyyttä, uudistuksia, ratkaisuja ja johtajuutta, niin sitähan Juha Sipilä pääministerinä ja koko hallitus on osoittanut. Se myös luo uutta poliittista kulttuuria, juuri sitä, mihin edustaja Ihalainen tässä vetosi, asettamalla tavoitteet, selkeät tavoitteet, mutta ei tekemällä arvovaltakysymyksiä niistä ratkaisuista, joilla niihin päästään. Tämähän antaa pelivaraa kaikille mahdollisille yhteiskunnallisille toimijoille, tämähän on uutta kulttuuria. Ehkä juuri siksi se on vähän vaikea hyväksyä joillakin paikoilla. Valittu eduskunta ja hallitus on ainoa tässä maassa, joka katsoo kokonaisuuksia. Ei niitä oikeasti katso kukaan muu, ja siksi hallituksella ja eduskunnalla on täysi vastuu siitä kokonaisuudesta, että se onnistuu. Talouspolitiikan perusasiat on ykkösasia, jota täällä hallitus haluaa eteenpäin viedä uudistuksia tehden.

12.43 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilinen kilpailukykyraportti moitti Suomea palkanmuodostuksen jäykkyydestä. Mutta mitä hallitus on tekemässä? Se on jäykistämässä sitä entisestään, viemässä päätöksenteon pois sieltä, missä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

asiantuntemus on kaikkein paras, eli työmarkkinaosapuolilta. Mikä se teidän poliittinen uusi kulttuurinne, teidän uudistuksenne on? Palkkasäätely! Siis tämä hallitus, joka on ottanut tavoitteekseen purkaa säätelyä, tulee työmarkkinaosapuolten tontille palkkasäätelyllä puuttumalla valtioneuvoston toimin lomapalkkoihin, sairausajan palkkoihin ja ylipäättään siihen palkanmuodostusmekanismiin, joka on ollut meille perinteinen tapa huolehtia Suomen kilpailukyvyistä. Nyt pitäisi olla malttia odottaa työmarkkinaosapuolilta laaja ratkaisu, jossa sovittaisiin palkoista, ehdoista, työttömyysturvasta, paikallisesta sopimisesta ja niin edelleen. Sen lisäksi pitäisi huolehtia meidän pitkäjänteisestä kilpailukyvyistämme satsaamalla koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja ylipäättään sosiaaliseen kestävyteen — siihen, että jokainen voi täällä luottaa siihen, että kaikki voivat omalla työllä ja yrittämisellä (Puhemies koputtaa) elättää itsensä.

12.44 **Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on välttämätöntä, että etenemme tällä hetkellä kahdella raiteella. Yhtäältä hallitus on sitoutunut kilpailukyvyyn kohentamiseen ja sitä kautta työllisyyden parantamiseen. Samalla työmarkkinaosapuolet neuvottelevat siitä, löytyisikö heidän keskenä yhteisymmärrys, jolla voitaisiin nämä kilpailukyvyyn kohentamiset saavuttaa. Aikaa neuvotteluille tällä hetkellä kyllä on. Totta kai on parempi, jos ratkaisut saavutetaan yhteisymmärryksessä. Silloin koko paletti on käytössä, ja silloin myöskään ei synny sellaisia tummia pilviä ajatellen vuoden päästä olevia palkkaratkaisuja.

Täällä on vaadittu hallitukselta takeita siitä, että jos kilpailukykyä kohennetaan, se toella johtaa työllisyyden parantumiseen. Minä toistan kysymykseni: sanokaa sieltä oppositiosta edes yksi asiantuntija, joka kiistäisi sen, että kilpailukyvyyn kohentuminen johtaa pitkän päälle työllisyyden parantumiseen.

12.45 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Oppositiolla on tungokseen asti asioita, mihin he sanovat "ei". Jos sanoo kaikelle "ei", johtaa se siihen, että Suomesta tulee periferia ja maa näivettyy. Me emme kysy oppositiolta tai professoreilta, saako tätä maata johtaa. Me johdamme tätä maata. (Naurua) Hyvä johtaja kuuntelee kansaa, ja sekin teille näytti olevan ongelma. Hallitus kuunteli kättilöä, joka perusteli asian. Johtajan pitää demokratiassakin olla vahva. Johtamista ei tapahdu, jos ei pysty tekemään myös ikäviä päätöksiä. Johtaminen tarkoittaa sitä, että me sitoudumme siihen tavoitteeseen. Jos te ihmettelette, minkä takia ei rahaa ole jaossa, opposition jäljiltä meillä ei ole kuin velkaa.

12.46 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vetoan vielä hallitukseen siinä, että kantakaa vastuuta vähän pitemmällä aikavälillä. Kannattaako nyt ihan oikeasti ajaa alas se sopimusyhteiskuntamalli? Koko suomalainen yhteiskunta, itse asiassa pohjoismainen yhteiskuntamalli, jota ympäri maailmaa katsotaan, on perustunut siihen, että täällä osataan sopia, täällä tehdään työmarkkinaratkaisuja, täällä tehdään yhdessä kolmikantaa hallituksen ja työmarkkinaosapuolten kanssa. Älkää vaarantako tätä pitkää linjaa, joka on ollut suomalaisen yhteiskunnan vahvuutena vuosikymmeniä.

Toistan sen kysymyksen: minkälainen riski sisältyy siihen, että Elinkeinoelämän keskusliitto EK toistuvasti torjuu keskitettyyn työmarkkinaratkaisuun pyrkimisen ja sillä tavalla vaarantaa meidän kustannuskilpailukykykehityksemme pitemmällä aikavälillä? Vaikuttakaa tähän nyt jollain tavalla älkääkä vain kurkkiko sieltä EK:n selän takaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

12.47 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Saksa oli suunnitellut 20 vuotta sitten samassa tilanteessa kuin Suomi nyt. Vuonna 2000 silloinen liittokansleri sosialidemokraattien Gerhard Schröder teki niin sanotun Hartz-sopimuksen, jossa lupamatta yleissitovuudesta paikallinen sopiminen jätettiin mahdollisuudeksi myös työnantajapuolella. Käytännössä se johti siihen, että työehdoista, myös palkanalennuksista ääritilanteessa, saatettiin sopia yrityskohtaisesti. Jälkeenpäin kun katsotaan, mihin tämä johti, sinänsä Schröder menetti kyllä vaaleissa paikkansa, mutta Saksa ryhtyi käynnistymään. Tällä hetkellä Saksa on ainoa, joka tällä euron kurssilla menestyy oikeastaan kaikilla markkina-alueilla, ja ne analyytikot, jotka ovat pohtineet, mistä tämä johtuu, ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että nimenomaan paikallinen sopiminen on jättänyt niin paljon joustoa, että sekä työntekijän että työnantajan kannattaa (Puhemies koputtaa) paikallisesti hyödyntää tilanne.

12.48 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä kallis soppa muun muassa silloin syntyy, jos esimerkiksi tehtaat päästetään lakkoallossa seisomaan.

Jos me olemme ihan rehellisiä, arvoisa puhemies, niin kyllähän tämä koko sotku, missä me nyt olemme, lähti siitä, kun koko hallitus pääministeri Sipilän johdolla hyppäsi Elinkeinoelämän keskusliiton pukukoppiin. Siellä vain Soinin kääntyneen takin helmat liehuvat ovenpielessä, ja siellä pukukopissa ollaan. Elinkeinoelämän keskusliittoa johtaa kokoomuskaksikko Häkämies—Oksala, ja nyt tähän ketjuun on sitten liittynyt myös pääministeri Sipilä, ja siellä pukukopissa on sitten myös tämä jälki kirjoitettu. Täällä on esitetty esimerkiksi kysymys siitä, että nyt kansalaisille tuleva sairaussakko on tavallaan ainoastaan Elinkeinoelämän keskusliiton laskelmien varassa tuomittu.

Te sanotte, arvoisa pääministeri, että poikkeavat ajat vaativat poikkeavia toimia, ja se ilmeisesti tarkoittaa sitä, että nyt meillä on käsissämme (Puhemies koputtaa) historiallinen sotku. Jos ette kuuntele Lauri Ihalaista, kuunnelkaa Lasse Laatusta, joka...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja tässä vaiheessa ministeri Stubb, 3 minuuttia paikan päältä, ja sen jälkeen pääministeri.

12.50 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb:** Arvoisa puhemies! Vastaisin kolmeen esitettyyn kysymykseen, jotka ovat oikeastaan tulleet monelta suunnalta mutta erityisesti edustaja Aallolta ja edustaja Rinteeltä.

Ensimmäinen kysymys oli, että mihinkä nämä arviot perustuvat. Niitä on työstetty oikeastaan monta viikkoa, ja niin kuin aina, ne perustuvat meidän parhaaseen virkamiesasiantuntijaosaamiseen sekä valtiovarainministeriössä, oikeusministeriössä että sitten työ- ja elinkeinoministeriössä. Eli ne tekevät erilaiset laskelmat. Kuten edustaja Rinne tietää hyvin, valtiovarainministeriössä paljolti budjettiosasto ja kansantalousosasto tekevät ne laskentamallit, joihinkä kaikki meidän toimenpiteemme sitten loppujen lopuksi perustuvat. Ja totta kai nämä matkan varrella liikkuvat, koska eihän taloustiedekään ole eksaktia tiedettä. Mutta kyllä se vahvaan asiantuntemukseen perustuu, että tämä ei ole niin sanottua out of my stetson -politiikkaa, vaan tässä on tosi tarkkaan käyty läpi se kokonaisuus. Ja ne ovat nyt netissä niin pitkälle kuin ne on sinne pystytty nyt toistaiseksi pistämään. Ja totta kai he sitten keskustelevat ekonomistien, juristien, professoreiden kanssa matkan varrella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Toinen kysymys liittyi tähän työllistämiskysymykseen. Ymmärrän, koska nehan ovat aika karkeita arvioita, mutta se lähtökohta on — myös valtiovarainministeriön laskelmat totta kai perustuvat erilaisiin asiantuntemuksiin, mutta vaikkapa Martti Hetemäki on todennut — että jos yksikkötyökustannukset laskevat, se laskennallinen kaava siitä on, että työllisyystilanne paranee noin 2,5 prosenttia. Ja jos se paranee sanotaan 2—3 prosenttia, silloin puhutaan haarukasta 50 000—75 000 työpaikkaa. Voiko tämän todentaa ja sanoa, että näin tulee tapahtumaan? Ei tietenkään. Osa siitä on dynaamisia vaikutuksia, ja osa on sitten mallinnettu muualta maailmasta.

Viimeinen kysymys oli edustaja Rinteeltä, että olemmeko tietoisia fiskaalisista vaikutuksista tai vaikutuksista julkiseen talouteen ja niin edespäin. Olin siinä käsityksessä, että koko tämä keskustelu pohjautuu meidän perusmuistioon "Yksikkötyökustannuksia alentavien toimenpiteiden arvioiden tausta". Nämä taulukothan ovat tässä kolmessa osiossa, joista ensimmäisessä käydään läpi meidän toimenpidepaketin yksikkötyökustannusvaikutukset, se on se 5 prosentin taulukko. Sitten tässä seuraavaksi käydään läpi, mikä on laskelmien vaikutus valtion ja kuntien säästöjen osalta, ja tämän mukaan, ihan vain lukaisen nopeasti: "Valtion ja kuntien bruttosäästöt yhteensä 1 538 miljoonaa euroa. Tästä summasta suoria säästöjä noin 682 ja epäsuoria 856." Eli se on se vaikutus. Ja sitten täällä on viimeinen vaikutus täällä loppupuolella, julkiseen talouteen ylipäättään: "Toimenpiteiden julkista taloutta heikentävä vaikutus, vaikutus palkkasummasta maksettaviin veroihin ja veroluonteisiin maksuihin", ja ne löytyvät tästä kolmannelta taulukosta. (Antti Rinteen välihuuto) Mitkä ovat sitten dynaamiset verovaikutukset... — No, minä toivon, edustaja Rinne, että ennen tätä keskustelua te olette lukeut. Minä voin toki tässä lukea, mutta nyt on kellossa 2 minuuttia ja 59 sekuntia. Minä voin tuoda tämän teille, jos te ette ole lukeut. (Välihuutoja)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pääministeri, 3 minuuttia, ja hänen jälkeensä vielä jatkamme debattia, mikäli keskusteluvoimia riittää, noin puolen tunnin ajan ja sen jälkeen siirrymme sitten varsinaisiin puheenvuoroihin. Nyt pääministeri.

12.53 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Tätä asiaa ei todellakaan tehdä kiusalla. Tämä todellakin sisältää sellaisia toimia, joita ei olisi ikinä halunnut lähteä tekemään. Tämä johtuu siitä, että emme ole kyenneet elämään Emu-ajassa ja sopeuttamaan kilpailukykyämme tähän tilanteeseen. Meillä on seitsemän vuoden historia, jossa talous ei ole vielä saavuttanut 2008 vuoden tasoa.

Pitäisikö järjestöjen sopia tässä tilanteessa paremmista ehdoista ja itse asiassa tehdä tämä paketti? Kyllä pitäisi. No, onko sitä yritetty? Kyllä on yritetty, kolme kertaa, itse asiassa neljäs kerta on tällä hetkellä jo menossa. (Välihuutoja) Mutta aika turhauttavaa on se, että emme saaneet elokuun 21. päivään sovittua edes tavoitteesta. Ja kun ei saada edes tavoitteesta sovittua, niin kyllä oikeutetusti hallituksella silloin on huoli, että jääköhän tämä tekemättä. Silloin hallituksen täytyy tarttua omilla toimillaan siihen ja lähteä viemään asioita eteenpäin. Todella toivon, että nyt tämän muutaman viikon aikana, kun ikkuna vielä on auki, ennen kuin nämä lait annetaan eduskuntaan ja juna lähtee etenemään, sieltä tulee nyt sellainen ehdotus, joka osoittaa sen, että pystymme sopeutumaan kilpailukyvyn vaatimukseen Emu-olosuhteissa.

Sitten näihin tulevaisuuden ennustamisiin. Edustaja Rinne ja moni muukin kyselee täällä. Ei todellakaan tulevaisuuden ennustaminen ole helppoa, se perustuu aina arvioihin. Pystytäänkö siitä antamaan joku takuu? Kuka pystyy tulevaisuudesta antamaan takuun? Mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

niin kuin edustaja Zyskowicz sanoi, aina kilpailukyvyn paraneminen takaa työllisyyden paranemisen. Se on varma asia. Tämä on yksi pieni osa kilpailukyvyn paranemisessa. Suomen pitää edelleenkin osaamisella kilpailla, ja tämä paketti ei missään tapauksessa vie sitä kilpailuetua pois. Ei missään tapauksessa vie sitä kilpailukykyä pois. Me olemme vain nyt liian kauan jättäneet tekemättä.

Edustaja Rinteelle vastaan uudelleen. Niillä aloilla, joilla ei ole mitään työehtosopimusta ja joilla ei noudateta työehtosopimusta, työsopimuksella voidaan edelleenkin sopia lomarahasta tai sen maksamisesta, niin kuin tähänkin saakka. (Antti Rinne: Entä jos se nyt ei ole sovittu?) — Jos ei ole sovittu, niin sitten tietenkin laki määrää sen, se on selvä asia. (Vasemmalta: Leikataanko se pois?) — Ei, jos on sovittu. Kyllä työsopimuksella voi sopia myöskin paremmista eduista. Aina voidaan sopia paremmista eduista.

Edustaja Haatainen kysyi julkisesta sektorista.— Arvoisa puhemies! Saanko vielä minuutin käyttää?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Annetaanpa armon käydä oikeudesta ja pääministerille 1 minuutti lisää.

Kysyitte julkisesta sektorista. Tämä lomien vähentäminenhan lisää työaikaa ja sillä tavalla vähentää henkilöstön tarvetta pitkällä aikavälillä, ja tämä sopeutuminen voidaan tehdä eläköitymisen kautta ilman irtisanomisia.

Edustaja Henriksson, nostitte esille työpahoinvoinnin, päihteet ynnä muut. Totta kai nämä ovat tärkeitä asioita, niitä ei tällä paketilla ratkota, mutta niiden kimppuun pitää käydä sitten toisilla asioilla. Kysyitte myös, onko maahanmuutto mahdollisuus. Kyllä, maahanmuutto on myöskin mahdollisuus meille.

Edustaja Ihalainen, nostitte tuottavuustoimet esille. Se on yksi osa tätä 5 prosentin kokonaisuutta. Niitä tarvitaan ehdottomasti.

Edustaja Karimäki, nostitte digiloikan esille. Se on yksi hallituksen kärkihankkeista.

Edustaja Räsänen, kysyitte vapusta ja muista. Monia vaihtoehtoja tutkittiin, mutta näihin kahteen päädyttiin.

Edustaja Uotila, kysyitte, mitä me voimme tehdä, että EK saadaan pöytään. Voi, kyllä monta tekstiviestiä ja puhelua olen sinne kannustuksena laittanut, että menkää ihmeessä nyt ja tarttukaa tähän (Puhemies koputtaa) SAK:n tuomaan mahdollisuuteen.

Edustaja Hoskonen, luottoluokituksen putoaminen on meillä suuri huoli, mutta se on myöskin huoli asuntolainaa ottaville. Se on myöskin huoli yrityksille, jotka ottavat investointilainaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt, pääministeri, pidetään sopimuksista kiinni. Seuraavana edustaja Gustafsson.

12.57 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palautan mieleen edustaja Kääriäisen puheenvuoron, jossa oli järjen ääni, kun kannoitte huolta aidosti tästä sopimussyhteiskunnasta ja neuvottelukulttuurista. Arvoisa pääministeri, harrastan historiaa, aatehistoriaa. Te sinällään oikeasti toteatte, että tässä on ollut kolme neljä kierrosta hallituksen taholta, mutta kun historiaa tutkitaan ja kerrotaan, niin tullaan toteamaan se, että nämä ensimmäiset neuvottelut olivat sen kaltaisia, että työmarkkinajärjestöt aidosti kokivat, että maan hallitus teidän johdollanne istuu samassa pukukopissa sama peliasu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

päällä kuin Elinkeinoelämän keskusliitolla. Minä sanon ja arvioin näin, että historiankirjoitus tulee osoittamaan tämän. Nyt tilanne on varmaan toisen tyyppinen, ja itse toivon, että te myöskin nyt arvioitte vähän näitä teidän neuvonantajianne, että aidosti (Puhemies koputtaa) nousette valtiomiestasolle ja irrotatte tämän...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia, ja nyt edustaja Arhinmäki.

12.59 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Stubb sanoi, että näitä toimia on viikkoja työstetty. No, lomarahen leikkaaminen keksittiin maanantaina, ja niin kuin tästä keskustelusta on käynyt ilmi, niin itsekään ette tiedä, mitä olette tekemässä.

Mutta, arvoisa puhemies, pääministeri Sipilä, joka juuri poistui täältä, totesi, että kilpailukyvn parantaminen on aina parantanut työllisyyttä. Jos katsoo muutamaa viime vuotta, niin nimenomaan suomalaisen työn kilpailukyky suhteessa kilpailijamaihin maltillisten palkkaratkaisujen myötä on parantunut. Mutta mitä on tapahtunut? Työttömyys on lisääntynyt, yt-neuvottelut lisääntyneet, irtisanomiset lisääntyneet. Kun Kela-maksu poistettiin, kun yritysten maksamaa veroa alennettiin, vedottiin niihin dynaamisiin vaikutuksiin, joihin te nyt, Stubb, myös vetoatte. Vielä kerran kysyn: Mitkä ovat ne keinot, joilla huolehditte siitä, että se osingonjakovara ei mene kasvaviin osinkoihin, (Puhemies koputtaa) vaan se menee työllistämiseen ja investointeihin? Mitkä ne ovat ne teidän keinonne?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä perä perää kolmas oppositio-kysymys, elikkä edustaja Heinäluoma.

13.00 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikävä kyllä pääministeri poistui, mutta palaan tähän hänen perusjuttuunsa, joka lähtee siitä, että kun hallituksella on hyvä tavoite ja sen nimi on kilpailukyky, niin sitten perusoikeudet väistyvät. — Älkää naurako, ministeri Stubb. (Alexander Stubb: Aivan käsittämätöntä!) — Kyllä perusoikeuksiin kuuluu oikeus sopia työehdoista. Nyt te kerrotte meille, että kun kaikkea kamalaa tuhkua tulee taivaalta, niin teillä on oikeus ryhtyä päättämään työntekijöiden työehdoista hallituksen päätöksellä. Se on kaiken sen demokratian vastaista, mitä itse olen tottunut arvostamaan ja mitä näen kaikissa länsimaissa. Eivät nämä teidän kauheutenne kilpailukyvyistä oikeuta siihen, että teillä olisi kaikki valta tässä maassa. Kyllä täytyy kunnioittaa työntekijöiden oikeutta sopia omista työehdoistaan työnantajansa kanssa. Jos te ette tätä kunnioita, niin sitten ovat kaikki perusoikeudet vaarassa. Tätä ei lievennä se, niin kuin edustaja Vartiainen sanoi, että tämä sopimusoikeus menee vain kolmeksi vuodeksi.

13.01 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täältä on opposition taholta useaan kertaan penähty hallitukselta malttia ja kaukonäköisyyttä. Malttia jos mitä Suomi on osoittanut tämän kriisin hoidossa jo aivan ylen määrin. Noin kymmenen vuotta kestänyt taantuma meillä on käsillä, ja yhä pyydetään malttia ja kaukonäköisyyttä, jolla kaukonäköisyydellä tarkoitetaan toimenpiteiden lykkäämistä. Se ei yksinkertaisesti enää käy. Sopimussyhteiskunta on hyvä asia, ja se on ollut hallituksenkin ensisijainen ratkaisumalli nykytilanteessa. Mutta jos sopimussyhteiskunta ei saa tarvittavia päätöksiä aikaiseksi, nyt, melkein kymmenen vuoden jälkeen, ne sitten tehdään vaihtoehtoisella tavalla. Ja tähän ei voida enää jäädä, että sopimussyhteiskunta tarkoittaa veto-oikeutta estää uudistumi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nen. Sen pitää tarkoittaa ratkaisumalleja. Me emme enää voi pysyä tässä, niin kuin te oppositio taholta kutsutte, sopassa ja sotkussa, joka ei ole syntynyt tästä hallituksen muuttaman kuukauden taipaleesta, vaan siitä edeltävästä kymmenestä vuodesta, jolloin tämän sopan annettiin palaa pohjaan liedellä (Puhemies koputtaa) eikä saatu yhtäkään kunnollista uutta ainesosaa mukaan siihen keittoon.

13.02 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, hyvä oppositio, näitä toimia tehdään sen takia, että niin monta vuotta on tehty joko väärää asioita tai sitten ei olla tehty juuri mitään. Täällä eilen budjetin lähetekeskustelussa usein oppositio siteerasi Nobel-palkittua tutkijaa Joseph Stiglitzia, joka on sanonut, että nyt pitäisi edelleen elvyttää. Vuodesta 2008 vuoteen 2014 on elvytetty 57,5 miljardilla eurolla, (Välihuuto) lisävelkaa per kotitalous 23 000 euroa. Kyllä. Ilman tätä elvytystä kymmenet tuhannet kuntien ja valtion palveluksessa olevat olisivat joutuneet työskentelemään 1—2 kuukautta ilman palkkaa saatikka ilman lomarahoja ja sadattuhannet ihmiset olisivat jääneet ilman välttämättömiä tulonsiirtoja. Jokainen ymmärtää, että näin ei voi jatkaa. Nobelistilta on lapsellista väittää, että talouden kuntoon saattamisella viedään lastemme suusta tulevaisuuden leipä. Päinvastoin, nyt tehdään toimia, että myös sillä työttömän lapsella olisi oikeus ja mahdollisuus siihen leipään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajat Oinonen, Jaskari ja Rinne, ja sen jälkeen ministeri Lindström, paikalta 3 minuuttia. Eli seuraavana edustaja Oinonen.

13.04 Pentti Oinonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aiemmassa puheenvuorossaan SDP:n edustaja Ojala arvosteli voimakkaasti työministeri Lindströmiä ja hänen toimiaan. Edelliseltä hallitukselta jäi työministeri Lindströmille perinnöksi lähes 200 000 työtöntä — toistan, lähes 200 000 työtöntä. Tämä työttömien massa jäi silloisessa hallituksessa olleilta SDP:ltä, vasemmistolta, RKP:ltä, vihreiltä ja kristillisiltä nykyisen työministerimme Lindströmin hoidettavaksi. Selittelitte työttömien suurta määrää maailmanlaajuisella lamalla, vaikersitte, ettei vienti vedä. Nyt syytätte häpeämättömästi ministeri Lindströmiä työttömien suuresta määrästä ja siitä, ettei hän tee työttömyyden vähentämiseksi juuri mitään.

Tällaiseen alhaiseen oppositiopolitiikkaan en ole huomannut, että edellisen hallituksen aikana olisi sorruttu, ainakaan työministeri Ihalaisen osalta. (Puhemies koputtaa) Kiittelimme silloista työministeri Ihalaista aktiivisesta otteesta. Ministeri Lindström, muistikuvani mukaan ette koskaan oppositiossa ollessanne sekä ryhmänne vetäjänä sortunut henkilökohtaisuuksiin edellistä työministeri Ihalaista kohtaan. Kysynkin, ovatko mielestänne nykyisten oppositiopuolueiden kansanedustajien kielenkäyttö ja käyttäytyminen sekä syytökset teitä kohtaan ja tässä tilanteessa oikeudenmukaisia. (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Lindtman halua tähän välttämättä.

13.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä salissa on yritetty kysyä, minkä takia työministeri ei edes itse esittänyt lisää työllisyysmäärärahoja, vaikka omat virkamiehet ely-keskuksessa sanovat, että on huutava tarve, niin aina edellinen työministeri edellisessä hallituksessa puolusti näitä aktiivitoimenpiteitä, työllistämisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

rahoja. Nyt meillä on työministeri, joka ei ole edes esittänyt. Tästä on kyse, näistä asioista. Kun Soini aikanaan perusteli, että tähän oikeusministeriön ja työministeriön yhdistelmään päädyttiin, kun myös työelämään liittyy paljon oikeusalan säädöstä, niin nyt tiedämme, mitä se tarkoittaa. Liittyy todella paljon säädöstä, ja erityisesti toivoisin, että ottaisitte huomioon nämä työntekijöiden perusoikeudet sopia toisin.

Arvoisa puhemies! Leppä otti täällä tärkeän asian esiin, nimittäin ne puheet viime vaalien alla, ja mihin hallitus on saanut mandaatin. Minä kannatin sitä yhteistyösopimusta, josta Sipilä puhui ennen vaaleja. Minä kannatin sitä ajatusta, että pakko on pelolla johtamista ja menneisyyden maailmaa. Nyt te johdatte pakolla, (Puhemies koputtaa) ja ongelma on se, että ei saada tasapainoa, koska olette menneet EK:n pukukoppiin. (Matti Vanhanen: Höpö, höpö!)

13.06 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opposition puolella nyt haastetaan, että täytyisi löytää vaikutusarviointia. Nythän esimerkiksi edustaja Lehti sanoi, että Saksassa on 15 vuoden kokemus paikallisesta sopimisesta. Eiköhän tässä olisi jo vaikutusarviointia, että voisimme ruveta miettimään sitä paikallista sopimista, miten me toteutamme sen niin, että työllisyys kasvaa, kilpailukyky kohenee. Nyt esimerkiksi edustaja Tuppurainen sanoo, että nyt te viette vallan työmarkkinaosapuolilta, jotka ovat parhaat asiantuntijat. Minä väitän, että vieläkin parempia asiantuntijoita löytyy, eli siellä paikallisella yritystasolla olevat asiantuntijat ovat vielä parempia kuin työmarkkinaosapuolet. Ja oikein hienoa, jos lokakuun puolessa välissä löytyisi jo niitä keinoja, mitä voisimme ruveta käsittelemään.

Toinen asia. Edustaja Ihalainen sanoi, että malttaisitte odottaa tätä kokonaispakettia. Odotettiin kuukausia, ja edelleenkin halutaan sitä. Jos ei päästy elokuun 20. päivää edes tavoitteista minkäänlaiseen käsitykseen, kuinka monta vuotta meidän pitäisi vielä odottaa, kuinka (Puhemies koputtaa) monta kymmentä tuhatta työpaikkaa meidän vielä pitää menettää?

13.08 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nyt useampaan otteeseen viitattu Saksan ratkaisuihin. Se on totta, että siellä tämä minijob-järjestelmä varmaan toi osa-aikatyötä lisää, mutta johti se myös käytännössä siihen, että syntyi tämmöistä työssä käyvää köyhälistöä, joka ei päässyt avoimille työmarkkinoille.

Se, mitä Saksassa tehtiin, kun tehtiin paikallisia kriisisopimuksia — tästä olen pääministeri Sipilänkin kanssa puhunut — siellä yritys, firma, konserni, sitoutui sen kriisisopimuksen ajaksi siihen, ettei ketään irtisanota. Missäs ovat nämä puheet täällä Suomessa? Syntyisikö jotakin sellaista uutta Suomessakin, että kun tulee kriisiratkaisuja, niin yritys sitoutuu siihen, ettei ketään irtisanota? Siinä olisi jotakin tasapainoa eikä vain työntekijöiden kimppuun käymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tästä teemasta vielä muutama lisäpuheenvuoro ja sitten ministeri Lindström vähän pitempään. Seuraavana edustaja Myllykoski.

13.09 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tärkeä asia, mitä Lehti toi esille: pitää huomioida meillä täällä kotimaassa, Suomessa, missä tämä so-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

pimisen kulttuuri on sieltä tammikuun kihlauksesta asti ollut mahdollista ja sille on demokraattiset perinteet.

Jos nyt hallitus tekee ratkaisun lisäämällä paikallista sopimista, niin haluan kysyä sitten ministeri Lindströmiltä: Mitä tarkoittatte sillä tavoitteella, paikallisella sopimisella? Tarkoittaako se sitä, että voidaan sopia paikallisesti alle yleissitovan työehtosopimuksen? Mitä se tarkoittaa silloin työmarkkinajärjestöille neuvotteluosapuolina, jotka neuvottelevat yleissitovasta työehtosopimuksesta? Te romutatte sen. No, samalla kertaa tietysti Eteläranta kympeissä tulee paljon tyhjiä liikehuoneistoja. Ei kenenkään työnantajan enää kannata järjestäytyä, jos ei sillä omalla yleissitovalla työehtosopimuksella olekaan sopimuskellista pohjaa vaan se voidaan paikallisesti pois sopia. Toivoisinkin, että voisitte ajatella, että jos paikallista sopimista laajennetaan käsittämään yleissitovan työehtosopimuksen tämänhetkisiä tasoja, niin (Puhemies koputtaa) se voitaisiin tehdä järjestäytyneen työntekijän kanssa työpaikalla.

13.10 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sopiminen on aina kahden kauppa. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta oli juuri käymässä Saksassa ja kuuli laajasti niin työnantajapuolta, työntekijäpuolta kuin myös tutkijoita siitä, mikä on ollut se Saksan mallin salaisuus. Se on ollut nimenomaan se, että molemmat osapuolet ovat saaneet siinä jotakin: siinä on tullut työpaikkatakuuta, jos on sitten joustettu niissä työvoimakustannuksissa. Mutta itse asiassa laaja evaluaatio osoittaa, että verouudistus, eläkeuudistus, budjettiratkaisut, nopeutettu työnvälitys ja yksinkertaistettu työttömyysturva ovat ne avainsanat, jotka Saksassa ovat tuoneet tuota hyötyä. Ja tässä rinnalla on ollut myös europolitiikka, joka on Saksan markkinoille tällä hetkellä suotuisa.

13.11 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteinen hyvä on paras hyvä. Asken pääministeri Sipilä puhui perustellusti siitä, miten tärkeää on nyt päästä sopimukseen, ja antoi sille täyden tukensa.

Edustaja Ihalainen ryhmäpuheenvuorossa korosti luottamuksen ja sopimisen merkitystä. Tämä on tietyllä tavalla kohtalonkysymys Suomelle: pystytäänkö nyt sopimaan? Mutta minä en ole ihan varma, haluavatko kaikki tässä salissa, että sopimus syntyy. Sillä tavalla päästään kuitenkin vaikuttavasti parhaaseen tulokseen. On jotenkin hämmästyttävää se, kun kuuntelee opposition puheenvuoroja, miten asetutaan vastustamaan melkein kaikkia asioita. Erityisesti, kun vihreiden puheenvuoroja kuuntelee, jos kaikkia asioita vastustaa, niin varmasti joskus osuu kohdalleenkin.

Edustaja Viitanen eilen otti esille sen, miten hän voimakkaasti odottaa, on odottanut tehokkaita työllisyystoimia, innovaatioita ja kasvuun vahvasti vaikuttavia toimia (Puhemies koputtaa) hallitukselta. Teillä oli neljä vuotta valtiovarainministeriö, niitä kaivattuja toimenpiteitä todella odotettiin. Tulokset olivat huonoja.

13.12 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson, syytitte hallitusta EK:n asiamiehenä toimimisesta. Jos hallitus istui EK:n pukukopissa, niin eikö silloin SDP toiminut pelin tuomarina ja puuttunut peliin, ennen kuin pelaajat edes pääsivät pelikentälle? Tunnustakaa tämä tosiasia, että te ette halunneet, että hallitus onnistui niissä neuvotteluissa, ja tämän tähden teitte osanne siinä, että yhteiskuntasopimusta ei päästy solmimaan. (Välihuutoja) Teitä ei haittaa se, että maan talous menee alaspäin. Teil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

le on tärkeämpää se, että te saatte tuoda sitä oppositiopolitiikkaa (Eduskunnasta: Ohhoh!) sillä intohimolla, mitä te olette tänään täällä esittäneet.

Mutta itse asiassa tosiasia on kuitenkin se, että hallitus ei luo yhtään työpaikkaa. Ammattijärjestöt eivät luo yhtään työpaikkaa. (Välihuutoja) Yksittäinen teko, mikään teko ei luo mitään työpaikkoja. Yritykset luovat työpaikkoja, hyvinvointia ja perusturvaa kaikille perheille. Tätä hallitus yrittää tehdä: luoda toimintaedellytykset, jotta meidän yrityksemme voivat hyvin ja saavat luotua lisää työpaikkoja. (Puhemies koputtaa) Miksi te ette tähän työhön lähde mukaan?

13.13 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu paikallisen sopimisen merkityksestä, ja itse näen, että se on suunta, mihin pitäisi mennä, mutta Saksassa ja Ruotsissa myös työntekijöiden myötämääräisoikeutta siinä on vahvistettu. On tullut tämä työllisyystakuu, on tullut esimerkiksi edustajia yhtiöiden hallituksissa. Onko Suomen hallitus valmis edistämään näitä keinoja, joilla saadaan luottamusta siihen, että paikallinen sopiminen olisi tasapuolista? Minä uskon, että se olisi kaikille hyvä asia, ja tässä tullaan siihen, että kyllähän se, että hallitus tekee työehtosopimustasolla pakkotavaa lainsäädäntöä, joka estää tekemästä parempia sopimuksia työntekijöiden kannalta, vahvasti rajoittaa työntekijöiden halua myös siitä alemmalla tasolla työehtosopimuksissa luottaa siihen, että heillä on vahva neuvotteluasema, kun heidän oikeuksiaan juuri rajattiin työehtosopimuksissa. Aika harva yritys on valmis tarjoamaan siitä enemmän, mitä hallitus on kieltänyt työehtosopimuksessa. Kannattaa muistaa tämä asia eli se, että jos me uskomme siihen, että tuottavuus on ensisijaista ja palkkamaltilta on myös tärkeätä, niin suuri kysymys on se, onko hallitus vaarantamassa nämä tärkeät tavoitteet sillä, että se tekee nämä pakkolait. (Puhemies koputtaa) Minun mielestäni näyttää siltä, ja siksi tämä ei paranna kilpailukykyä vaan heikentää sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rinne, sitten edustaja Eestilä ja vihdoin ministeri Lindström.

13.14 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saksan malli tarkoitti näitten uudistusten jälkeen sitä, että 1 700 000 ihmistä ansaitsee alle 5 euroa tunnissa palkkaa ja osa-aikatyöntekijöitten määrä nousi 18 prosenttiyksikköä. Se ehkä talouteen kyllä vaikutti, mutta tavallisten ihmisten näkökulmasta todella onnetonta politiikkaa pitkälläkin vaihtoehdolla.

Arvoisa valtiovarainministeri, minä nyt kävin läpi näitä muistioita, jotka valtiovarainministeriöstä on laitettu, ja minä löydän yhden muistion 29.9.2015, 6-sivuinen muistio, jossa on yksi taulukko ja sen alla yksi lause, joka liittyy verotuksen vaikutuksiin. Siellä todetaan, että palkkamaltilta hidastaa keskipitkällä tähtäimellä verotulojen kehitystä. Täällä viitataan aiemmassa tekstissä yksikkötyökustannusten alentamiseen. Voisiko niistä verotulovaikutuksista saada yksityiskohtaisemman laskelman kuin tämä yksi lause?

13.15 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition näkökulmasta tässä on tällä hetkellä menossa historiallinen, ennennäkemätön sotku. Minua hieman ihmetyttää, että jos hallitus ei sanele, niin se on sotku. Ehkä olette avanneet hieman omaa arvomaailmaanne tällä lauseella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Minusta hallitusta täytyy kiittää siitä, että hallitus on avoimesti esittänyt oman linjansa, mitä Suomessa pitää tehdä, koska hallitus on vastuussa veloista, velanotoista ja pääomavastuista, joita muistaakseni on 17 miljardia budjetissa. Kun hallitus näin on menetellyt, sehän on käytännössä avannut tarjouskilpailun kaikille — oppositiolle, Suomen kansalaisille, kaikille päivystäville dosenteille, jotkut kättilöt tähän tarjoukseen ovat jo tarttuneet. Minun mielestäni, jos on avoin tarjouskilpailu olemassa, niin ei kannattaisi hirveästi moitita sitä perustarjouksen tehnyttä vaan esittää omat tarjoukset, jotta se linja, minkä hallitus on esittänyt, saadaan täyteen yhteistyössä ja neuvotellen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

13.16 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa herra puhemies! Jos lähdetään siitä, mitä edustaja Ihalainen ryhmäpuheessaan toi esille, tämän syyttelyn ja syyllistämisen tien, niin ikävä kyllä tässä keskustelussa sitä on paljon ollut. Minulla on aika paksu nahka, joten ei siinä mitään, antaa tulla lunta tupaan, mutta siinä vaiheessa, kun minua aletaan epäilemään, että en ole enää työmiehen paras ystävä, niin vedän herneen nenään ja tukevasti. Minä en istuisi tässä hallituksessa päivääkään, jos en uskoisi siihen, mitä tässä tehdään. Tässä työmiehelle ja sille työttömälle yritetään saada työpaikkoja. Siitähän tässä on kyse... (Välihuuto) — Työntekijöille ja työttömille, kaikille yritetään saada työpaikkoja aikaiseksi. Meidän täytyy tehdä asioita uudella tavalla.

Tämä on minun mielestäni järkyttävää kuultavaa, tämmöinen "EK:n pukukoppi". Minä en ole SAK:n pukukopissa, en EK:n pukukopissa, en edes Paperiliiton pukukopissa, vaikka olen Paperiliiton jäsen. Olen hallituksen pukukopissa, ja siellä tehdään yhdessä näitä asioita. Minä en kaikesta tykkää, niin kuin olen moneen kertaan julkisuudessa sanonut. Osa näistä ratkaisuista on semmoisia, että jos itse saisin päättää, niin varmaan tekisin toisella tavalla. Mutta nyt olen hallituksen joukkueessa. Siellä on paljon entisiä ministereitä. Te tiedätte, että te joudutte puolustamaan sellaisia asioita, joista te olette lähtökohtaisesti eri mieltä. Niin joudun minäkin tekemään, ja niin joutuvat perussuomalaiset tekemään, niin joutuu tekemään kokoomus ja keskusta. Tämä on hyvä muistaa.

Edustaja Räsänen omassa puheenvuorossaan ainoana toi esille sen, mistä tässä on isossa kuvassa kysymys, ainoana. 30 miljardia euroa puuttuu vientituloja, joilla pystytään kattamaan tämä julkinen sektori. Se puuttuu. Kertokaa meille, millä tavalla te katatte tämän. Sitä hallitus yrittää tässä tehdä. Se yrittää katkaista velkaantumisen, samaan aikaan nostaa taloutta, samaan aikaan puuttua työttömyyteen.

Minua syytetään siitä, että en vaadi työllisyysmäärärahoja lisää. Minähän hyppisin vaikka päälläni ja pomppisin ja heittäisin kuperkeikkaa, jos se auttaisi asiaa yhtään. Me menemme näillä raameilla, missä menemme. Minä olen kertonut, että me teemme myös työttömyyden hoitoon rakennemuutosta. Se tarkoittaa sitä, että asioita pitää tehdä toisella tavalla, kun rahaa ei ole käytettävissä loputtomiin.

Kiitan edustaja Ihalaista siitä, että hän on ollut rakentava. Hän puhuu ryhmäpuhujana tietenkin oman ryhmänsä suulla, mutta aina hän on ollut rakentava. Minulle ei tullut mieleenkään edellisellä kaudella arvostella hänen toimiaan, vaikka hänen aikanaan työttömyys paheni. Teilläkin oli tavoite 100 000 työpaikkaa, te ette sitä saavuttaneet. Ette te sille voineet mitään. Te varmaan teitte kaiken niistä lähtökohdista, omista arvoistanne lähtien, minkä te voitte. Nyt on tämän hallituksen vuoro yrittää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Aina vedotaan asiantuntijoihin ja siihen, että asiantuntijat sanovat sitä. Jokainen meistä varmaan löytää jonkun asiantuntijan, joka tukee juuri hänen ajatuksiaan. Hallitus on valinnut tämän tien, ja tällä mennään eteenpäin.

13.20 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström, hallitus on selvästi löytänyt EK:sta asiantuntijan, jota kuuntelee silloin, kun on kyse pienipalkkaisten ihmisten työehtojen tai palkkojen heikentämisestä. On aika surullista lukea tätä hallituksen taustamuistiota, jossa esitetään ensimmäisen sairauspäivän muuttamista siten, että työntekijä joutuu sen itse maksamaan. Siinähan on kuunneltu nimenomaan EK:ta. Ymmärrän myös, että ministeristä on ikävä kuunnella, kun oppositio kritisoi, mutta se on tässä parlamentarismissa ja demokratiassa opposition tehtävä.

Mutta ihmettelen kovasti sitä, että työministeri vähättelee työllisyysrahojen merkitystä. Kyllä totuus on se, että ensinnäkin, kun starttirahat ovat loppu koko maasta ja ovat olleet loppu heinäkuusta lähtien, meillä jää satoja ellei tuhansia yrityksiä syntymättä Suomessa. Samoin palkkatukirahoilla (Puhemies koputtaa) pystytään työllistämään esimerkiksi osatyökykyisiä, jotka ovat sitten paremmassa työkunnossa, kun tämä lama toivottavasti jonnain päivänä menee ohi.

13.21 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni edustaja Aalto kysyi täällä aikaisemmin hyvän kysymyksen siitä, että te, pääministeri Sipilä, olette aikaisemmin ollut vahvasti tätä sairaussakkoa, sairauskarenssia, vastaan ja olette kuitenkin mielenne tässä muuttanut. Aivan yhtä lailla olette aikoinaan sanonut Ylen haastattelussa yritysjohtajana, että Suomi ei voi kilpailla millään muulla kuin osaamisella, me emme voi kilpailla työvoimakustannuksilla, meidän pitää luottaa siihen, että tänne rakennetaan vahvaa osaamista. Samaan aikaan kun nyt tämä Suomen oikeistohallitus on päättänyt ja jopa ääneen kertonut poliittiseksi tavoitteekseen laskea suomalaisten koulutustasoa ja tekee tällä hallituskaudella lähes 3 miljardin leikkaukset koulutukseen, sivistykseen, osaamiseen ja tutkimukseen, tehdään Ruotsissa täysin päinvastaista politiikkaa, siellä satsataan lähes saman verran näihin asioihin.

Minä haluaisinkin kysyä hallitukselta, kumpi maa teidän arvionne mukaan tulee olemaan kilpailukykyisempi tulevaisuudessa: se, joka leikkaa lapsiltamme koulutuksesta ja osaamisesta, vai se maa, joka panostaa näihin (Puhemies koputtaa) asioihin?

13.22 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minkä takia Ruotsi panostaa koulutukseen ja terveyteen nyt eri tavalla kuin me? Sen takia, että he lähtivät 10 vuotta sitten tekemään niitä kipeitä työmarkkinauudistuksia, joita meiltä puuttuu.

Edustaja Niinistö sanoi, että Ruotsissa ei säädetä pakkolakeja. Tosiasiassahan siellä on tehty sairausasioissa, siellä on muutettu työttömyysturvaa kannustavammaksi tavalla, joka meillä kilpistyi kolmikantaan muun muassa viime kaudella. Kyllä tämä on askel siihen, mitä Ruotsi lähti 10 vuotta sitten tekemään. Meillä on tuottavuus romahtanut, se on patoutunut, irtisanomisaalto on tulossa, jos ei jotain tehdä. Jos nyt onnistutaan, niin 10 vuoden päästä voidaan panostaa koulutukseen, osaamiseen ja terveyteen. Toivon todella sitä, että tässä salissa enemmistö kannattaa, että mennään näin. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

13.23 **Ari Jalonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän kyllä merkillisenä tuota syyttelyä, mikä täältä oppositioista kaikuu, ettekä edes lopeta sitä sen jälkeen, kun ministeri vastaa esitettyihin kysymyksiin. Ihmettelen tätä.

Lisäksi te puututte joihinkin pieniin yksityiskohtiin, teette tikusta asiaa, ettekä katso tätä isoa kokonaiskuvaa. Tämän päivän keskustelu on vain pieni osa tätä kokonaisuutta, juuri niin kuin pääministeri sanoi, ja te puututte johonkin yksittäiseen taustamuistioon, josta olette löytäneet epämiellyttävän sanan teidän omaan politiikkaanne nähden. Me kuuntelemme kaikkia asiantuntijoita, totta kai, mutta hyväksykää nyt se, että me yritämme parhaamme, ja esittäkää omat vaihtoehdonne, jos nämä eivät miellytä teitä. (Välihuutoja)

13.24 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee näihin yksityiskohtiin tarttumisiin, niin kun tuli palkansaajilta esitys, ensimmäisenä valtiovarainministeri ilmoitti, että 4,2 on vähemmän kuin 5. Nyt näistä taustamuistioista on käynyt ilmi, että yhtäkkiä, simsalabim, yhden yön yli neljännes lisää tuli niihin vaikutuksiin, mitä valtiovarainministeriön virkamiehet vielä edellisenä päivänä olivat arvioineet. Ja sitten te syytätte meitä täällä, että yksityiskohtiin puututaan. Eihän tässä ole mitään järkeä.

Käydäänpä vielä läpi. Työllisyysvaikutukset ovat ilmassa, yhden yön aikana ilmestyi lisää vaikutuksia, sairauskarenssi perustuu EK:n erittäin hatariin arvioihin, ja nämä säästöt julkiselta sektorilta edellyttäisivät lähes 20 000 ihmisen irtisanomista, jota edes valtiovarainministeriön virkamiehet eivät suosita, ja sitten on tämä lomapalkkasotku. Eihän tässä nyt ole ihan pienistä yksityiskohdista kyse, sen takia tämä pitää saada valiokuntiin.

Arvoisa puhemies! Sanon vielä, että Mika Niikko antoi lähimmäisestä väärän todistuksen. Olemme koko ajan tarjonneet hallitukselle auttavaa kättä, Lauri Ihalaista selvitysmieheksi, jolloin sopimus olisi syntynyt, mutta te ette ole siihen tarttuneet. Miksi ette?

13.25 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se, edustaja Lindtman, on niin, että jos tässä kaksi kertaa yhteiskuntasopimusta (Eduskunnasta: Silloista!) yritettiin saada — silloista yhteiskuntasopimusta — käyntiin neuvotteluilla, niin te tyrmäsitte ensimmäisenä, aivan samoin kuin täällä on keskusteltu nytten. Teiltä ei ole tullut yhtään konkreettista esitystä siitä, mitkä ne vaihtoehdot ovat sille, mitä hallitus nytten on esittänyt. Niitä vaihtoehtoja ei haluta antaa. Yhtään siimaa ette ole antaneet hallitukselle, vaan tarkoituksena on saada hallitus kölin ali ja siellä pysymään ja sinne jäämään.

Teillä oli aikaa kaikilla oppositiopuolueilla viime hallituksessa tehdä niitä päätöksiä, mutta minkä perinnön te jätitte meille? Tekemättömät päätökset. Nämä tekemättömät päätökset maksavat nyt monin verroin, ja siitä joutuu maksamaan hintaa jokainen. Nyt olisi tärkeätä löytää se yhteinen linja. Neuvotteluihin ei voida palata, kuten pääministeri sanoi, vaan nyt pitäisi löytyä muita ehdotuksia, ja silloin ne ikävät päätökset pystytään torjumaan, jos niitä pystytään toisella tavalla paikkaamaan. Tämä on se keskeinen kysymys, mihin meidän pitäisi aikaamme käyttää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jatkamme keskustelua vielä noin 5—6 minuutin ajan, ja sen jälkeen, mikäli asianomaiset ministerit haluavat vastata, annetaan heille puheenvuoro, ja sitten siirrytään varsinaisiin puheenvuoroihin, joidenka välissä aika ajoin käymme myöskin debattia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

13.26 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty arvokasta keskustelua työmarkkinaosapuolista ja siitä, kuinka tärkeää neuvotteluosapuolien kunnioittaminen ja neuvotteluissa sopimukseen pääseminen on. Itse olen samaa mieltä ja tässä vaiheessa tuenkin hallituksen näkemystä siitä, että tässä tilanteessa hallitus tukee työmarkkinajärjestöjä, jotta maanantaina syntyneen esityksen jälkeen päästäisiin sopuun ja mentäisiin eteenpäin tässä muutaman viikon aikana.

Täällä on myös keskusteltu lomarahasta. Se on myös yksi neuvottelukohde, ja ihmettelenkin sitä, kun vasemmistosta aika paljon tulee sellaista näkemystä, että siihen lomaraan puuttuminen on nyt jotenkin huono asia, kun sitä noin 200 000 ihmistä Suomessa tulee saamaan. (Välihuutoja) Itse kuulun niihin yrittäjiin, jotka sen mahdollisesti joutuvat maksamaan, mutta tämäkin on neuvottelukysymys. On esitetty, että neuvottelupöydässä tämä asia ratkaistaan, ja toivon, että siinä vaiheessa kuunnellaan suomalaisia yrittäjiä ja työmarkkinaosapuolia, ja jos neuvottelusopimus syntyy, niin silloin asia etenee.

13.28 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aina arvostanut ministeri Lindströmiä ja arvostan edelleen. Hän on rehellinen ja suorasanainen, ja te olette vaikeassa tilanteessa. Puheenjohtaja Soini on häipynyt näissä keskusteluissa takalalle ja työntänyt teidät puolustamaan näitä kohtuuttomia esityksiä.

Mutta, ministeri Lindström, ei eduskunnan toiseksi suurin hallituspuolue mikään ajopuu ole. Teidän puheenvuorostanne sai sellaisen käsityksen, että teillä ei ole vaikutusvaltaa, te ette pysty omalla tahdollanne vaikuttamaan päätöksiin. Ne vain tulevat jostain ulkopuolelta.

Oleellista on se, että kotimarkkinoiden työllisyys heikkenee, kun ostovoima heikkenee. Työttömyys lisääntyy VM:n arvioiden mukaan julkisella sektorilla, koska pitää irtisanoa ihmisiä. Osingonjakovara kasvaa, mutta ei ole mitään elementtejä, millä ne ohjattaisiin kasvuun tai investointeihin. Kaiken lisäksi on täysin epäselvää, tuleeko 200 000 ihmiselle lomarahat vai eikö tule. (Puhemies koputtaa) Näihin kysymyksiin olemme pyytäneet vastauksia. Yhteenkään emme ole saaneet.

13.29 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhtenä keinona hallituksen työkalupakissa on sairauspäivien vähentäminen ja niiden korvausten pienentäminen. Valtiovarainministeriö on yrittänyt tehdä vaikuttavuusarvioita, mutta pitänyt sitä vaikeana sen takia, että etenkin lyhyet sairauslomat on niin huonosti tilastoitu. Itse tein neljä vuotta töitä muun muassa vanhemmuuden kustannusten parissa tiukasti ja törmäsin samaan ongelmaan. Tässä maassa ei kukaan eikä yksikään instanssi tiedä, kuinka paljon raskaudet aiheuttavat poissaoloja. Se on johtanut niin huvittavaan tilanteeseen, että esimerkiksi ministeriöt väittävät, että raskaus ei aiheuta poissaoloja, mikä tietenkin on aivan absurdia, ja sen jokainen synnyttänyt äiti tässä salissa tietää.

Siksi kysynkin: voisiko jatkossa hallitus jollakin tavalla yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja vaikka Työterveyslaitoksen kanssa määritellä sitä ja selvittää, kuinka paljon Suomessa on lyhyitä sairauslomia ja kuinka paljon niitä pidetään sairauksien ja kuinka paljon raskauksien takia? (Puhemies koputtaa) Tämä auttaisi päätöksentekoa, jota voisi sen jälkeen tehdä tiedon eikä vain uskomusten pohjalta.

13.30 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Arhinmäki luetteli tässä madonlukuja liudan, mikä on pielessä. Jos ajatellaan sitä, millaisilla konkreet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tisilla toimilla voitaisiin saada yrityksiä esimerkiksi sijoittamaan takaisin yrityksiin, niin kyllä tässä täytyy muistuttaa valtiovarainministeri Stubbin toteamuksesta, että Viron yritysveromallin soveltuvuus tutkitaan hallituskauden aikana. Kirjalliseen kysymykseeni saamassani vastauksessa ministeri toteaa, että valmista tulee vuoden 2016 lopussa. Me olemme vaikeassa tilanteessa. Tällaisia piristysruiskeita kaivataan. Tosin voisin veikata, että Arhinmäki, joka kaipaa konkretiaa, ei kuitenkaan tällaisia esityksiä hyväksy.

Arvoisa valtiovarainministeri Stubb, toivon todella, että tällaiset verotusjärjestelmän uudistukset otetaan tosissaan. Amerikkalaisen Tax Forum -ajatuspajan tuoreen tutkimuksen mukaan OECD-maista Virolla on kaikkein kilpailukykyisin verojärjestelmä. Niin kuin edustaja Marin sanoi sinänsä oikein, niin pitää katsoa vähän naapurimaihinkin, mitä on tehty oikein, ja ehkä ottaa sieltä myös sitten oppia.

13.31 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä nyt kannattaisi kuitenkin ensin hallituksen vastata kysymyksiin, joita täällä on esitetty, kritiikkiin ja hämmennykseen sen itse esittämistä toimista, ennen kuin aletaan luettelemaan taas uusia toimia, joita toteutetaan.

Ne kysymykset olivat: Kotimarkkinoiden työllisyys heikkenee ostovoiman heikentyessä. Eikö se vähennä työllisyyttä eikä lisää sitä? VM:n omien taustapapereiden mukaan työttömyys lisääntyy julkisella sektorilla näillä ratkaisuilla. Eikö se lisää työttömyyttä eikä vähennä sitä? Mitä konkreettisia keinoja hallituksella on siihen, että osingonjakovaran kasvaessa nämä ohjautuvat myös investointeihin ja työllistämiseen? (Puhemies koputtaa) Suunnitteleeko hallitus esimerkiksi pakkolakeja, joilla ohjataan nämä samalla lailla, kuin on pakkolakeja työntekijöiden suuntaan, myös yritysten suuntaan? (Puhemies koputtaa) Viimeinen kysymys oli se, tuleeko 200 000 ihmiselle lomarahaa.

13.32 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sairausloman ensimmäisen päivän palkattomuutta on vaikea hyväksyä, eikä se kohtelee kansalaisia yhdenvertaisesti. On paljon työpaikkoja, joissa esimerkiksi flunssakautena tartuntariski on paljon suurempi, ja toisaalta työpaikkoja, joissa on ehdottoman tärkeää, että sairaana ei saa tulla töihin tartuttamaan toisia. Pitkäaikaissairaat joutuvat aika ajoin olemaan poissa päivän töistään hoitajensa vuoksi. Usein nämä ovat hyvin sitoutuneita työhönsä, ja jos vain työnkuvaan liittyen on mahdollista, usein he hoitavat myös poissaolopäivän työt tavalla tai toisella itse.

Hyvä pääministeri, minä vetoan ja kysyn: voisiko hallitus kääntää vielä kiviä, (Puhemies koputtaa) löytää vaihtoehdon ja poistaa ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuuden? (Eero Heinäluoma: Hyvä puheenvuoro!)

13.33 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma ajoi Suomen ohitse, ja kuvittelimme, että vanhoilla pelisäännöillä pärjäämme, kun muu maailma ketterästi toimii. Tässä kohdin Suomella ei ole muita vaihtoehtoja kuin hakea ketteryyttä, vielä enemmän ketteryyttä kuin niillä meidän kilpailijamaillamme. Ehdotankin näin, että keräämme ne kaikki parhaimmat käytännöt kassiimme ja lähdemme toteuttamaan niitä. Voin sanoa, että kun on seurannut tätä ammattiyhdistysliikkeen jaakaamista, kun on annettu kuukausikaupalla mahdollisuus osallistua mutta ei mitään tule ulos, jossain kohdin täytyy sanoa, että pitää peli viheltää poikki. Silloin se päätöksenteko tulee olla hallituksella. Tässä on kysymys suomalaisesta työstä, työpaikoista ja siitä, että me pystymme työllis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tämään. Ihmettelen, eivätkö oppositiota kiinnosta ne lukuisat työttömät ihmiset, jotka haluavat päästä töihin.

13.35 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan, kun tätä keskustelua täältä on kuunnellut, niin aika hyvin on tullut selville se, että olisi todella syytä nyt harkita sitä, että tätä perusteellisemmin käytäisiin tässä vaiheessa jo valiokuntatyökentelyssä läpi. Täällä on kaivattu, että tämä lisää työllisyyttä, pienentää kustannuksia, vähentää kaiken maailman asioita, mutta sitten kun kysytään, mihin nämä vaikutukset perustuvat, mistä ne arvioidaan, niin sitten todetaankin, että ei näitä ole vielä arvioitu vaan se tulee ehkä tässä matkan varrella.

Nyt on hyvä puuttua ensin tähän lomarahakysymykseen, kun täällä on sanottu, että se tuo nyt 200 000 ihmiselle lomarahat. Sitten kun täällä on sanottu, että ei se tuokaan, niin mitä se tekee? Ollaanko tässä nyt lisäämässä kustannuksia vai vähentämässä kustannuksia? Samoin joku sanoi, että tästä tulee 50 000 työpaikkaa, ja toisaalta sanotaan, että jos nämä toimenpiteet viedään eteenpäin, niin tämä lisää työttömyyttä. Mitä tämä tekee? Olisi varmaan nyt syytä ottaa tässä vaiheessa järki käteen ja jo tässä vaiheessa käsitellä tämä asia perusteellisesti eduskunnan valiokunnissa, ennen kuin lähdetään mitään peruuttamatonta viemään eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraavana edustaja Leppä ja hänen jälkeensä edustajat Kasvi, Heinäluoma ja Li Andersson ja sitten ministeri Lindströmin vastaus.

13.36 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sen lisäksi, että Suomi on taloudellisesti halvaantuneessa tilassa, niin meillä on myöskin investointilama. Ja miksi meillä on investointilama? Siksi, että yritykset eivät uskalla investoida Suomeen, ja juuri sen takia me tarvitsemme tuottavuusloikkaa, kilpailukykyloikkaa, jotta me saamme myöskin pyörät pyörimään investointien näkökulmasta. Ja kun täällä on peräänkuulutettu sitä, voidaanko taata jotenkin, että nämä toimet saavat nämä asiat liikkeelle, niin ei tietenkään, mutta ei mikään yritys elä pelkästään osinkoja maksamalla, se kehittämistyö loppuu siihen. Me tarvitsemme kehittämistyötä yrityksissä, investointeja, innovaatioita. Vain sillä tavalla myös yritysten näkökulmasta kilpailukyvyssä pärjätään. Muut menevät joka tapauksessa ohitse. Ei se tarkoita sitä, että pelkästään osinkoihin menisi se hyvä, jota tällä kilpailukykyloikalla aikaansaadaan. Kyllä se saa aikaan investointeja ja kehittämistyötä ja sitä kautta työpaikkoja.

13.37 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on vähätelty yksityiskohtia, mutta yksittäiselle ihmiselle ne yksityiskohdat voivat olla todella suuria. Otetaan esimerkiksi tämä ensimmäisen sairauspäivän palkka. Mitä mahtaa ajatella se kroonisesti sairas työntekijä, jolla on usein lyhyitä sairauslomia? Jos otetaan esimerkiksi vaikka se miesten neljänneksi yleisin syöpä, rakkosyöpä, niin sen uusimiseen ehkäisyyn käytetty BCG-huuhtelu tarkoittaa aina yhden, kahden päivän sairauslomaa ensin kerran viikossa, myöhemmin kerran kuussa. Se alkaa olemaan yksilön kohdalla jo todella iso asia ja kannustaa hakeutumaan työkyvyttömyyseläkkeelle, koska tämä tilanne ei muuten taloudellisesti kannata hänelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

13.37 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän kun keskustelu on kulkenut eteenpäin ja on tultu myös isompaan talouspoliittiseen keskusteluun, niin useampi edustaja on täällä todella voimakkaasti tuominnut velkaelvytyksen. — Näen hyväksyviä katseita siellä salin oikealla laidalla. (Olavi Ala-Nissilä: Sitähän tehdään koko ajan!) — No juuri näin, sitä velkaelvytystä tehdään, ja se on täällä tuomittu erittäin ankaraasti ja sanotaan, että nyt siihen enää ei ole varaa. — Kun ministeri Stubb aloitti puheenvuoronsa alkupuolella keskustelua, hän sanoi, että sitten palkintona tästä kaikesta on miljardin euron veronalennukset. (Olavi Ala-Nissilä: Työn verotuksen alennukset!) Miljardin euron veronalennukset. No, milläs ne rahoitetaan? Millä ne rahoitetaan? Velalla. (Eduskunnasta: Kasvulla) — Velalla. (Eduskunnasta: Kasvulla) — No, nyt löytyi aika olennaista: kyllä te olette valmiit velkaa ottamaan, kun veronalennuksia tehdään, ja te uskotte, että se toimii. Mutta työntekijöille, arvoisa pääministeri, te tarjoatte miinus 5 prosenttia (Puhemies koputtaa) ja olette hyvin tyytymätön, kun he eivät suostu sitä sopimaan. (Juha Sipilän välihuuto) — Ei se ole nolla, vaan miinus 5.

13.39 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä oppositiota kiinnostaa työllisyys, ja juuri siitä syystä olemmekin tästä paketista huolissamme. Suurin ongelma tässä on, kun ollaan kuultu se epävarmuus, johon tämä kokonaisuus perustuu, juurikin se, että nämä väitetyt positiiviset vaikutukset tästä paketista ovat ne, joista meillä ei ole mitään varmaa tietoa ministerin omienkaan taustaselvitysten mukaan. Tässä saattaa siis hyvinkin käydä niin, että tämä palkkojen alennus kyllä toteutuu, jolloin ostovoima heikkenee, sairauspäivän karenssi kyllä toteutuu, jolloin työhyvinvointi heikkenee, ja tulonsiirrot työnantajille kyllä toteutuvat, mutta työllisyysvaikutukset eli nämä positiiviset vaikutukset jäävät toteutumatta. Hallitus on siis ottamassa valtavan ison riskin julkisen talouden ja palkansaajien kustannuksella tässä ja kaiken lisäksi myöskin tekemässä sitä sellaisilla keinoilla, jotka romuttavat tätä luottamusta työmarkkinaosapuolten välillä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri Lindström paikan päältä 3 minuuttia, ja katsotaan vielä sen jälkeen, jos ihan välttämättömintä debattia löytyy lyhyesti. Nyt ministeri Lindström.

13.40 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Kiitos, arvoisa puhemies! — Jos mennään ekana tuohon kotouttamiseen, kun siitä on jonkun verran kysely, kotouttamisen määrärahoihin ja niitten riittävyteen. Jokainen tietää, että kun tämä tilanne elää koko ajan, niin mehän reagoimme siihen, mitä me olemme arvioineet näitten tulijoitten määräksi, ja siihen ollaan sitten suhteutettu tätä rahaa. Kyllä se niin on, että kun nämä määrät kasvavat, niin silloin siihen täytyy sitten vastata, ja se vastaus on sitten lisätalousarvio, jos tarvetta ilmenee. Ja mitä tulee siihen isoon kuvaan, niin me olemme suhtautuneet tähän turvapaikkakysymykseen todella vakavasti, perustaneet maahanmuuton ministeriryhmän, jotta tämä tieto kulkee ministeriltä toiselle ja tiedämme joka päivä, missä mennään näihin asioihin liittyen. Kotouttamisen puolella on esimerkiksi semmoinen idea, että siinä vaiheessa, kun ihminen tulee maahan ja hänet rekisteröidään, kysytään sosiaaliturvatunnusta ynnä muuta tietoa, mahdollisimman nopeasti kartoitetaan myös hänen osaamisensa, ja silloin voidaan nopeuttaa näitä toimenpiteitä. Kyllä tätä seurataan ja koko ajan mietitään, sanotaan ennakkoon, mitä ollaan tekemässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

No, nyt sitten työllisyysmäärärahat ja suhtautuminen niihin. En todellakaan väheksy työllisyysmäärärahoja. Nehän ovat työkalut, millä minun pitäisi toimia. Mutta kun ne vähenevät, joka puolelta vähenee raha, niin pitää miettiä, miten asioita tehdään toisella tavalla. Tämä ei ole pelkästään omaa ajatteluani, vaan se on myös te-keskusten johtajien ajattelua. He ovat valmiita tekemään asioita uudella tavalla. Tiedän täysin hyvin starttiraha- ja palkkatukitilanteen, mikä se on eri puolilla maata. Se on ongelmissa. Mutta kun se on toimiva keino, niin emmehän me nyt semmoista keinoa ole lopettamassa, ettei tule nyt semmoista kuvaa.

Ja kun nyt päästiin tämmöiseen positiiviseen vireeseen, niin haluaisin kysyä — te varmaan olette samaa mieltä, kun tämä työhyvinvointi nousi tässä keskustelussa esille: Työelämä 2020 -hanke jatkuu. Eikö se ole hyvä asia? Se on nimenomaan sellainen asia, missä eri partit ovat kaikki sitä mieltä, että tätä on syytä jatkaa. Sitä on vain viime kaudella käyty vähän ylätasolla. Nyt tämän tulevan neljän vuoden aikana se on tarkoitus oikeasti viedä työpaikoille, ja se on se haaste, millä saadaan nämä asiat ja hyvät toiminnot vietyä myös pienille työpaikoille. (Välihuutoja) — No niin, tämä asia on tietysti oma keskustelunsa. Mutta ettei nyt tulisi sitä kuvaa, että jotenkin väheksyisin työllisyysmäärärahoja tai väheksyisin työhyvinvointia, niin haluaisin kertoa, että on myös positiivisia asioita, joista olen valtiovarainministerin kanssa paininut ja voittanut tämän Työelämä 2020 -hankkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Salonen ja edustaja Rossi ja sen jälkeen edustaja Kankaanniemi, ja kyllä me yritämme sitten siirtyä varsinaiseen listaan.

13.43 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän, että sieltä ministeriaitiosta käsin voi alkaa tuntua siltä, että sitä paksua nahkaa tarvitaan suhteessa ulkopuolisiin ihmisiin. Mutta sitä paksua nahkaa tarvitaan ennen kaikkea nyt siellä hallituksen sisällä — puolustaakseen niitä asioita, joita itse pitää tärkeinä. Ministeri Lindström toi esille juuri nämä työelämän kysymykset, ja sairaussakko on kaikkea muuta. Olen aivan varma siitä, että se on kaikkea muuta kuin sitä, mihin te, ministeri Lindström, uskotte.

Ministeri Sipilä sanoi, että näihin työelämän sisältökysymyksiin vastataan jossain muussa paketissa kuin nyt tässä pakkopaketissa. Mutta aivan samaan tulokseen voidaan päästä niillä mukavilla ja pehmeillä arvoilla: niillä, että panostetaan työhyvinvointiin, puututaan sairauspoissaoloihin, niiden takana oleviin ongelmiin — siis hyvällä johtamisella. Meillä on tutkittua tietoa tästä. Oma muistionne taas sanoo sairaussakkoista näin: "Kaiken kaikkiaan laskelman suurimmat epävarmuudet liittyvät tietopohjan heikkouteen." (Puhemies koputtaa) Näinhän ei voi olla. Uskokaa tutkittuun tietoon.

13.44 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos teille, edustaja Kasvi. Nimittäin tuo näkökulma tähän sairauspäivän karenssiasiaan on tietysti hyvin moninainen. Uskon, että viisas hallitus esitystä tehdessään, ja viimeistään eduskunta, huomioi sen, että jos kyseessä on henkilö, jolla on hoitotarve, joka toistuu, niin siihen ei sovelleta sitä samaa ajatusta kuin että ikään kuin se ensimmäinen sairauspäivä tulee sitten eteen. Nämä ovat niitä yksityiskohtia, jotka sitten, kun hallitus tekee esitystään ja eduskunta sen lopullisesti käsittelee, tulee tietystikin siinä valiokuntakäsittelyssä ja eduskunnan käsittelyssä ottaa huomioon. Eihän tämänkään esityksen tarkoitus ole todellakaan rangaista ke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tään, ei ollenkaan sitä, että ihminen sairastaa. Mutta me kaikki tiedämme myös, että sillä on tietty vaikutus siihen, (Kristiina Salonen: Tutkimukset tukevat päinvastoin juuri!) kuinka paljon ihmiset sitten todellisuudessa käyttävät vapaapäiviä perjantaisin tai vaikkapa maanantaisin. Kyllä tällä on oma merkityksensä, (Puhemies koputtaa) jota ei voi kieltää.

13.45 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin jatkaa edustaja Kasvin ja Rossin puheenvuorojen perusteella. Ensinnäkin on todella ongelmallista se, että hallitus puuttuu sairauspäivärahojen leikkaamiseen. Se heikentää sairaana olevien ihmisten toimeentuloa, heikentää heidän terveyttään ja hyvinvointiaan, ja kuten täällä ministeri Lindström totesi, niin hallituksen pitäisi panostaa todella voimakkaasti työhyvinvointiin ja työkyvyn parantamiseen, koska se tuo todellista yhteiskunnallista säästöä. Tästä syystä meidän olisi myös kysyttävä ei ainoastaan sitä, mitä tämä tarkoittaa sairaille ihmisille, vaan sitä, mitä se tarkoittaa myös, jos sairaanhoitaja, lääkäri tai lastentarhanopettaja tulisi sairaana töihin. Mitä lisäkustannuksia se toisi, jos työyhteisössä ihmiset sairastuisivat, ja mitä se merkitsisi myös potilasturvallisuudelle, jos lääkäri tai sairaanhoitaja tulisi sairaana töihin ensihoitoon tai muualle? Tämän takia meillä on olemassa toimialoja, joissa tämä sairauspäivärahan leikkaus ei yksinkertaisesti (Puhemies koputtaa) onnistu, emmekä me voi tämän takia riskeerata muun muassa potilasturvallisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän debattivaiheeseen viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Kankaanniemi.

13.46 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sopimusvapaus on meillä koko ajan olemassa, on ollut tämän kesän ja on tänä päivänä ja on varmaan vielä vähän aikaa tällaisena (Naurua) edelleenkin, mutta kun työmarkkinajärjestöt eivät ole sopimusvapautta käyttäneet, niin ei voida ajelehtia vapaalla tavalla eteenpäin, vaan silloin valtiolta kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta, ja sen luottamusta nauttiva hallitus on velvoitettu pelastamaan kansantalouden. Me olemme nyt sellaisessa ajossa, että on vaarassa, niin kuin pääministeri alkuun puheenvuorossaan sanoi, että perustuslain 16 §:n ja 19 §:n mukainen perusturva, oikeus sivistykseen ja sosiaali- ja terveysturvaan, on vaarassa pitimmällä aikavälillä. Vastuu kansantaloudesta (Puhemies koputtaa) on nimenomaan hallituksella, ja se on sitä näin käyttämässä määräaikaisella kolmen vuoden paketilla, (Puhemies koputtaa) ja näin juuri pitää vastuullisesti tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt siirrymme varsinaisiin puheenvuoroihin.

13.48 Elsi Katainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään käyty tiedonantokeskustelu maamme kilpailukykyyn liittyen on ollut laaja ja tulee varmasti jatkumaan vielä vuosia ja vuosia. Tästähän seuraa myöskin se laaja ja monitahoinen (Hälinää — Puhemies koputtaa) lainsäädäntötyö, jonka aikana valiokunnat tulevat kyllä varmasti hyvin ja laajasti kuulluksi myöskin. Sen takia keskustan eduskuntaryhmä katsookin, että tässä vaiheessa tämä tämänpäiväinen keskustelu on riittävä ja tältä pohjalta, jos oppositio näin haluaa, voimme tiedonannosta äänestää, oli ajankohta sitten tällä tai ensi viikolla.

Arvoisa puhemies! Koska toivomme, että vastakkainasettelua pyrittäisiin nyt häivyttämään tässä valtakunnassa, niin haluan ihan näin alkuun antaa jotain positiivista palautetta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

myös työmarkkinaosapuolille. Esimerkiksi SAK on pitänyt esillä työntekijöiden vahvempaa osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia yritysten hallinnossa, jos ja kun se paikallinen sopiminen etenee. Voin myös täysin allekirjoittaa vaatimuksen siitä, että kriisin aikana yrityksiltä edellytetään äärimaltillisuutta ylimmän johdon palkitsemisessa ja osingoissa.

Harmaan talouden ongelmaan puuttumisen tarpeen me allekirjoitamme kaikki, ja hallitus onkin siinä edennyt. Toivoisin kuitenkin, että kun ostovoiman kehityksestä ollaan niin kovin huolissaan, niin huomioitaisiin ennen muuta se, että työttömille pitäisi saada ostovoimaa eli työpaikkoja. Näitä uusien työpaikkojen luomiseen tähtäviä opposition täsmätoimia työttömyyden nujertamiseksi olisin tämän päivän keskustelussa todellakin jäänyt kaipaamaan.

Hallitusta puolestaan voi kiittää siitä, että esitetyillä ratkaisuilla parannetaan olennaisesti työntekijöiden muutosturvaa ja että nuorten naisten asemaa työmarkkinoilla perhevaapaat uudistamalla on parannettu. Nämä positiiviset asiat on haluttu sivuuttaa täysin julkisessa keskustelussa. Naisten asema itsessään on poliittisessa keskustelussa valitettavasti aina vähän mopen roolissa. Kun poliittiset päätökset muuttuvat vaikeiksi, naisten asia nostetaan väittelyiden etulinjaan. Näin on käynyt nytkin, ja uudistuksia kustannuskilpailukyvyyn parantamiseksi on esitetty. Näyttää kuitenkin siltä, että harvoin naisten asiat ovat edenneet puheiden kanssa samalla mitalla. Esimerkiksi samapalkkaisuus on toistaiseksi edelleen pelkkä haave, vaikka SDP on siitä puhunut niin Suomen kuin vaikkapa SAK:n keskeisillä paikoilla. Naisten työmarkkina-aseman parantaminen ei kuitenkaan vuosien myötä ole todellisuudessa noussut SDP:n etulinjaan.

Arvoisa puhemies! Kustannuskilpailukyvyyn kohenemisessä on olennaista, että paikallista sopimista edistetään, työllistymisen esteitä puretaan ja että normeja puretaan yrittäjyydenkin tieltä. Tämän lisäksi on selvää, että tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia, tehtävien karsintaa, sote-uudistuksen, työttömyysturvauudistamisen ja niin edelleen. Hallitusohjelmassahan aivan oikein linjataan, että hallitus käynnistää tarvittavat työaikalainsäädännön ja muun työlainsäädännön uudistukset, jotka tukevat paikallisen sopimisen edistämistä. On hyvä muistaa, että paikallista sopimista on nyt jo todella paljon, mutta sitä tarvitaan vielä lisää, ja tuolla lisäyksellä olisi merkitystä juuri kustannuskilpailukyvyyn kannalta. Suunta kohti paikallista sopimista on järkevää siitäkkin näkökulmasta, että paikallisesti asiat ja tarpeet tunnetaan kaikista parhaiten. Paikallinen sopiminen edustaa sitä tarvittavaa joustavuutta, jolla on merkitystä tässä kokonaisuudessa myöskin olemassa olevien työpaikkojen turvaamisessa ja siinä, että työntekijät myös sitoutuvat yritykseen ja työn tekemiseen.

Arvoisa puhemies! Kun työpaikkoja luodaan, on tietysti edistettävä yrittäjyyttä ja yrittäjien mahdollisuuksia luoda työpaikkoja. Tästä näkökulmasta laitan itse paljon painoarvoa sille, että yrittäjät ovat suhtautuneet hallituksen kilpailukyypakettiin erittäinkin myönteisesti. Uskon itse, että hallituksen suunnitelmat kilpailukyvyyn parantamiseksi ovat toteutuessaan merkittäviä.

13.53 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin kohdistaa huomion tiedonannosta löytyviin positiivisiin ja taloutta rakentaviin puoliin. Niitä nimittäin löytyy paljon, vaikka opposition puheenvuoroista voisi päätellä toisin.

Hallitus on asettanut päätavoitteekseen velkaantumisen pysäyttämisen. Kustannuskilpailukykyä vahvistavat toimet ovat hyvä työkalu kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi. Samalla yrityksille tarjoutuu paremmat olosuhteet selvitä kansainvälisillä markkinoilla ja pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

rantuneet olosuhteet palkata työntekijöitä. Tämä puolestaan edistää maamme kilpailukykyä ja vientiä sekä edistää työllisyyden kasvua.

Hallituksen toimet tulevat edistämään myös uusien vientituotteiden kehittämistä. Kehittämispotentiaalia on etenkin koulutusviennissä, joka on Suomessa vielä lapsenkengissä. Monille tulee yllätyksenä, että luovat alat ovat EU-alueen kolmanneksi suurin työllistäjä. Luovat alat, kuten muotoilu, musiikki, peliala, tulevatkin olemaan Suomessa kasvava työllistäjä lähitulevaisuudessa.

Suomalaisen maatalouden ja alkutuotannon kustannuskilpailukyvyyn vahvistamisesta hyötyy jokainen kansalainen. Uskon, että puhdas suomalainen ruoka ja vesivarannot tulevat olemaan tärkeä ja merkittävä vientivalttimme. Tulee huomioida, että jo nyt elintarviketuotanto ja siihen liittyvä liiketoiminta työllistää huomattavan määrän ihmisiä. Venäjän vastaiset pakotteet ovat heikentäneet huomattavasti maataloustuotteittemme menekkiä, joten uusia markkina-alueita on löydettävä. Lisäksi Suomen maatalouden EU:lta saama kompensatio Venäjä-kaupan hiipumisesta jäi vaatimattomaksi, kuten ylipäättänsä EU:n maataloustuet muihin jäsenmaihiin verrattuna. Kaikesta tästä johtuen onkin tärkeää, että pidämme kiinni vahvasta vientivalttistamme — puhtaasta ja geenimuuntelulta vapaasta tuotannosta. Jotta suomalaiset tuotteet ja palvelut kävisivät kaupaksi, pitää niitä markkinoida tehokkaasti kansainvälisillä markkinoilla. Haasteena Suomen viennissä on tehokkaiden markkinamiesten puute. Kustannuskilpailukyvyyn vahvistaminen ei yksin ratkaise kyseistä ongelmaa, joten toivon, että hallitus tarttuu tähän haasteeseen pontevasti.

Arvoisa puhemies! Eräänä esimerkillisenä menestystarinana mainitsen kotiseutuni Vakka-Suomen. Siellä on useita kohtuullisen hyvin pärjääviä yrityksiä: siellä valmistetaan Mersuja, ja Vakka-Suomi toimii kotipaikkana myös Vahterus-nimiselle menestyvälle vientiyritykselle, joka vie lämmönsiirtotuotteitaan maailmanlaajuisesti. Vahterus työllistää 230 työmiestä ja -naista.

Vakka-Suomen lisäksi Varsinais-Suomessa hyviä uutisia tuottaa Turun telakka, joka on viime aikoina vastaanottanut uusia tilauksia. Siellä toimii myös Muotikuu, vaatealan firma, joka työllistää suomalaisia hyvin laajasti, nimittäin ompelijat ompelevat näitä vaatteita Turussa. Pitääkin kysyä, miksi nämä firmat ovat pärjänneet. Se tieto olisi tosi tärkeä. Hallituksen kilpailukykytoimet tulevat luomaan paremmat olosuhteet vastaavanlaisten menestystarinoiden syntymiseen.

Hallitus on ryhtynyt tositoimiin Suomen viennin ja työllisyyden parantamiseksi. Toivon todella, että sopimus työmarkkinajärjestöjen kanssa syntyy. Tällöin niin työntekijät kuin yrittäjätkin voivat ryhtyä yhteistuumiin edistämään Suomen asiaa. — Kiitos.

13.57 Sanna Marin sd: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä aloittaa puheenvuoro kannattamalla edustaja Ihalaisen tekemää esitystä lähettää tiedonanto valiokuntakäsittelyyn ja hänen tekemäänsä ehdollista epäluottamuslausetta. Haluan myös kiittää edustaja Ihalaista hyvästä ja rakentavasta puheenvuorosta. Voisi jopa sanoa, että puheenvuoro oli valtiomiesmäinen.

Suomi on perinteisesti sijoittunut kilpailukykymittauksissa hyvin. Vahvuuksiamme ovat olleet ja ovat edelleen muun muassa hyvä koulutus ja osaamistaso, vahva innovointikyky, vakaa yhteiskunta ja vähäinen korruptio. Näitä asioita on pitkään pidetty arvossa, mutta valitettavasti hallitus on politiikallaan ja toimintatavoillaan murentamassa sekä koulutustasoamme, osaamistamme että vakaata yhteisymmärrykseen ja sopimiseen pyrkivää suomalaista kulttuuria. Yhdessä tekemisen tilalle on tullut keskinäisen luottamuksen ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

pauttaminen, puutteelliseen valmisteluun perustuvat pakkolait ja pelolla johtaminen. Osamisen vahvistamisen ja uudistumisen tilalle puolestaan ovat tulleet leikkaukset ja perinteisten vahvuksiemme murentaminen.

Suomen talouden kaksi keskeistä ongelmaa ovat liian hidas kasvu ja työttömyys. Tämän arvion me varmasti kaikki jaamme, vaikka toki muitakin tekijöitä on. Heikko kasvu ja kasvanut työttömyys ovat seurausta paitsi finanssi- ja eurokriisiä seuranneesta investointi- ja kysyntälamasta, johon myös hallituspuolella tänään viitattiin, myös elinkeinorakenteemme muutoksesta eli siitä, että elinkeinoelämämme ei ole kyennyt tällaisessa taloudellisessa tilanteessa viemään tuotteita maailmalle, vastaamaan siihen kysyntään, mitä edelleen olisi sika. Tarvitsemme siis toimia, joilla tuetaan kotimaista kysyntää ja ostovoimaa, saadaan investointeja liikkeelle ja vauhditetaan elinkeinorakenteemme ja vientisektorimme rakennemuutosta ja uudistumista.

Valitettavasti hallitus on kuitenkin päätenyt talouden ongelmien analyysissään sekä tätä kautta tehtävissä johtopäätöksissään toisenlaisiin lopputulemiin. Tästä johtuen se tekee kurjistavaa talouspolitiikkaa, joka ei tule toimimaan vaan päinvastoin johtaa heikompaan kasvuun ja kasvavaan työttömyyteen. Hallitus nojaa politiikkaansa prosentteihin, mutta se ei vaivaudu perustelemaan niitä tai käyttämiään lukuja eikä altistamaan niitä avoimelle ja kriittiselle tarkastelulle. Hallituksen esittämät kovat ja väärin kohdennetut leikkaukset ihmisten toimeentuloon, ostovoimaan, palveluihin sekä ennen kaikkea koulutukseen ja osamiseen ovat haitallisia kasvun ja uudistumisen näkökulmasta. Nämä leikkaukset heikentävät kilpailukykyämme ja talouttamme tilanteessa, jossa nimenomaan uudistuminen, osamisen vahvistaminen ja luovuuden tukeminen ovat tärkeämpiä kuin aiemmin.

Hallituksen työmarkkinapakettissa — sitä kutsutaan täällä kilpailukykypaketiksi, mutta minun mielestäni on ehkä reilumpaa ja rehellisempää puhua työmarkkinapakettista — on monia elementtejä, joihin pitää tarttua, monia kohtia, joita jokainen järkveä ihminen kyseenalaistaisi ja kritisoi. Näitä ovat muun muassa sairaussakko, palkkojen leikkaaminen ja tavallisten työssä käyvien ihmisten ostovoiman heikentäminen. Haluan kuitenkin nostaa esiin paketin kohdan, joka on tässä salissa mielestäni jäänyt liian vähälle kriittiselle arvioinnille. Kyse on hallituksen esittämästä yksityisten työnantajien sosiaaliturvamaksun alentamisesta 1,72 prosenttiyksiköllä. Kyse on todella merkittävästä tulonsiirrosta yksityisten työnantajien hyväksi, ja tämä maksaa valtiolle vuosittain 847 miljoonaa euroa, siis joka vuosi. Hallitus uskoo, että tämä luo kymmeniä tuhansia uusia työpaikkoja.

Työnantajakustannusten merkittävä alentaminen ei kuitenkaan ole uusi keksintö. Myös edelliset hallitukset ovat tarjonneet samaa keinoa työllisyyden lisäämiseksi sekä taloustilanteen ja kilpailukyyn parantamiseksi. Vuonna 2010 työnantajilta poistettiin Kela-maksu ja vuonna 2014 alennettiin yritysten maksamaa yhteisöveroa 4,5 prosenttiyksikköä. Kumpikin muutos on maksanut valtiolle lähes miljardin joka vuosi. Nyt esitetyn sosiaaliturvamaksun alentamisen kanssa puhutaan jo noin 2,5 miljardin euron vuosittaisista menetyksistä julkiselle taloudelle. On tärkeä kysyä nyt tässä vaiheessa, ovatko nämä toimet tehonneet, ovatko ne toimineet vai onko nyt tämän sosiaaliturvamaksun alentamisen kanssa tehty vain miljardien aukkoja valtiontalouteen. Ainakaan nyt tässä huonossa suhdannetilanteessa isoille yrityksille ja työnantajille suunnatut tulonsiirrot eivät ole merkittävässä määrin aktivoineet niitä investoimaan tai palkkaamaan lisää työvoimaa. Sen sijaan yritysten ulos maksamien osinkojen määrä on pysynyt korkealla tasolla, jopa kiihtynyt. Yritykset ovat siis maksaneet rahaa ulos eivätkä käyttäneet sitä uudistumiseen. Varovainenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

johtopäätös on, ettei tämä harjoitettu politiikka ole ollut erityisen vaikuttavaa huomioon ottaen, kuinka paljon se on maksanut.

Kannattaisiko jo vihdoinkin hakea myös konkreettisia vaikutuksia paljon puhuttujen dynaamisten vaikutusten sijaan? Mitä jos olisimme käyttäneet tai käyttäisimme 2,5 miljardia investointeihin joka vuosi? Tällä rahalla, jonka olemme nyt antaneet pois, olisimme varmasti saaneet myös oikeita vaikutuksia pelkkien dynaamisten vaikutusten sijaan. Tämä investointiveton politiikka loisi uusia työpaikkoja, tukisi vientiä ja elinkeinorakenteemme uudistumista, turvaisi ja loisi hyvinvointia, tukisi kasvua ja kääntäisi näin myös velkasuhteemme pitkällä aikavälillä laskuun, toisin sanoen parantaisi meidän kilpailukykyämme. Vaihtoehtoja on myös talouspolitiikassa, jos me haluamme ne nähdä ja niihin tarttua. Toivon, että tämä puheenvuoro halutaan kuulla myös hallituspuolueiden edustajien taholta.

14.03 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan aluksi edustaja Niinistön esittämää pontta.

Sipilän hallitus on hokenut viime keväästä lähtien, ettei vaihtoehtoja ole. Palveluista on leikattava ja ihmisten palkkoja pienennettävä. Jääräpäinen hallitus joutui kuitenkin luopumaan sunnuntailisien ja ylityökorvausten leikkauksista julkisen paineen alla. Tämän paineen saivat aikaan tavalliset työtä tekevät ihmiset, jotka hallitus pakotti mielenosoituksiin puolustamaan tienestejään hallituksen kynsiltä. Vaikka hallitus on väittänyt, ettei vaihtoehtoja ole, se itse joutui perääntymään halustaan leikata erityisesti pieni- ja keskipalkkaisten naisalojen palkkoja. Jos hallitus olisi saanut tahtonsa läpi, kärsijöitä olisivat olleet esimerkiksi lähihoitajat, lastentarhanopettajat, tarjoilijat ja kaupan myyjät. Myös vuorotyötä tekevät miesvaltaisten alojen työntekijät, kuten poliisit ja palomiehet, olisivat kärsineet hallituksen pakkolaista.

Hallituksen esityksessä kilpailukykyloikaksi on edelleen suuria ongelmia, pahimpana ensimmäisen sairaspäivän palkattomuus. Se johtaa sairaana töihin tulemiseen, kun pienipalkkaisella ei ole varaa olla pois töistä. Ongelmallista on myös palkkoja ja työelämää koskeva sanelu, vaikka pakottava lainsäädäntö olisi määräaikainen. Jos kaksi kättilöä saa pääministerin perumaan ylityö- ja sunnuntailisien leikkaamisen, kuinka monta flunssaista kättilöä tarvitaan perumaan palkaton ensimmäinen sairauslomapäivä? Kuinka monta raskaan päivätyön tehnyttä keittäjää, siivoojaa tai lähihoitajaa tarvitaan kertomaan hallitukselle, että vanhemmiten yhden päivän poissaoloja väistämättä tulee, että se on ainoa tapa pärjätä töissä, jaksaa vähän pitempään ennen putoamista eläkkeelle, joka ei riitä, koska asuminen on liian kallista ja kalliimmaksi tulee, kun hallitus seuraavaksi uhkaa leikata eläkkeensaa-jilta asumistukea 60 euroa kuukaudessa?

Viime keväänä hallitusohjelmaa kirjoitettiin Suomessa niin, että kolme miestä kuunteli 13:a miestä asiantuntijoinaan. Kyllä kannattaisi laventaa asiantuntijoiden alaa, määrää ja sukupuolta, ja etenkin silloin, kun asioita ei vielä ole päätetty, vaan niitä vasta pohdiskellaan. Nyt koko Suomi on huolissaan hallituksen osaamisesta ja harkintakyvystä. Taikurin hatusta vedetään esityksiä, joista kukaan ei tiedä, miksi ne vielä paljastuvat.

Hallituksen perääntyminen sunnuntai- ja ylityölisien leikkaamisesta vahvistaa todeksi sen, ettei hallituksen pitäisi puuttua palkkaratkaisuihin, vaan jättää ne työntekijöiden ja työnantajien sovittaviksi. Peruessaan sunnuntai- ja ylityölisien leikkaamisen hallitus kuitenkin ilmoitti päättäneensä, että nyt kaikkien lomarahoja leikataan 30 prosenttia. Julkisen sektorin lomapäiviä ja arkivapaita vähennetään ja ensimmäinen sairauslomapäivä muute-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

taan palkattomaksi. Edelleen kuritetaan niitä, jotka tekevät raskasta, kuluttavaa työtä ja siitä huolimatta kituuttavat vielä ikääntyneinäkin töissä. Kun ensimmäisestä sairaspäivästä tulee palkaton, nämä ihmiset eivät enää pärjää työelämässä.

Hallituksen politiikka on kovaa, kylmää ja todellisuudelle vierasta. Kätilöitä, hoitajia ja siivoajia kannattaisi kuunnella myös etukäteen, ei vasta jälkikäteen. Miksi nämä ihmiset pakotetaan mielenosoituksiin? Eikö hallituksen ja työlainsäädännön pitäisi pitää heikomman puolta? Työelämän tuntemuksesta ei perusoikeistohallitusta voi kehua. Pääministeri Sipilälle tuli yllätyksenä, että ylityö- ja sunnuntailisät ovat olennainen osa palkkaa hyvin monilla aloilla. Nyt pääministeri Sipilä tunnusti, ettei hän tiennyt, että lomarahat eivät koske kaikkia työntekijöitä.

Hallituksen esityksistä prekariaatti loistaa poissaolollaan. Hallitus ei ole tehnyt ainoatakaan epävarmassa asemassa olevien työntekijöiden, pätkätyöläisten ja pienyrittäjien asemaa parantavaa ehdotusta, ei ainoatakaan, vaikka nopeimmin kasvava töitä tekevien joukko ovat juuri itsensä työllistäjät. Pääministerin viesti on ollut, että Suomessa pitää saada aikaan enemmän vähemmällä. Jostain syystä tämä vaatimus kohdistuu vain pienituloisiin.

Vaihtoehdottomuuden retoriikkaa toistava hallitus väittää, ettei oppositiolla ole vaihtoehtoja. Tämä ei pidä paikkaansa. Vihreät ovat esittäneet sekä vaihtoehtoisen hallitusohjelman että vaihtoehtoiset talouslinjauksemme, ja vaihtoehtobudjettimme valmistuu lähipäivinä. Pääministerin kilpailukykypuheessa ei mainittu osaamista, koulutusta tai tutkimusta sanallakaan. Ne kuitenkin olisivat tie ylös lamasta ja avain tuottavuuden kohenemiseen. Hallitus sen sijaan on ottanut tietoisesti tavoitteekseen kansalaisten osaamistason laskemisen.

Hallitusta voi kiittää yhdestä asiasta: siitä, että se on tänään julkistanut taustamuistiot, joihin se perustaa päätöksentekonsa. Niistä ilmenee, että hallitus on kuunnellut asiantuntijoita valikoivasti. Taustamuistioista ilmenee myös, että vaihtoehtoja olisi ollut, (Puhemies koputtaa) jopa sellaisia, joilla oltaisiin voitu tehdä sosiaalisesti oikeudenmukaista politiikkaa (Puhemies: Aika!) ja kaventaa tuloeroja. Valitettavasti se ei vain ole hallituksen tavoitteena.

14.09 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Ensin kiitoksia pääministerille siitä, että avasi Kesärannan ovet ja sitä kautta mahdollisti työmarkkinajärjestöjen edelleen jatkuvat neuvottelut. Tietysti on pakko todeta, että kyllähän muutokseen pitää olla hallituksessa mahdollisuutta, mutta pakko kyllä sanoa, että hallitus ja pääministeri Sipilä ovat olleet kyvykkäitä omien näkemystensä muuttamiseen ja asiat ovat edenneet oikeampaan suuntaan. Mutta remontti on vielä raju. (Eduskunnasta: Eikös pakkoa pitänyt välttää?)

Nyt on tärkeätä, että hallitus puntaroisi keskuudessaan tämän karenssipäivän vaikutukset, vaikka edustaja Rossi vähän värikkäästi koetti sanoa, että joku puolustaa täällä ääni väristen yhden päivän palkan menettämistä. Ettekö te yhtään ole solidaarisia työttömiä kohtaan? Nämä asiat kun eivät ole yhteismitallisia laisinkaan. Kysymys on siitä yksinhuoltajaäidistä, joka on kaupassa kassalla töissä ja jolla on vaikka viikkotunnit 25 tuntia viikossa tai 10 tuntia. Kun sieltä viedään yksi päivä pois, niin se tarkoittaa, että tämä henkilö menettää viikkoansioistaan yli 50 prosenttia. (Kaj Turunen: Miten niin viedään päivä pois?) — Se on täysin mahdotonta lähteä tähän, koska jos viikossa on tuntimäärä vain 10, niin edustaja Turunen, kyllä se tarkoittaa yli 50:tä prosenttia, jos olet päivän pois töistä etkä saa siitä palkkaa. Mutta me voimme jatkaa tätä keskustelua. Minä en ole matematiikassa kovin lahjakas, mutta tämän asian minä kyllä tiedän. Minulle ovat kaupan alan ihmiset ja monet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tuttavat, jotka ovat kaupassa töissä, kertoneet tästä mahdollottomasta tilanteesta, minkä tämä tuo eteen.

Pakkolait ovat huono asia. Tärkeätä on myös katsoa paikallisen sopimisen edistämisen polku, ja jos nyt sitten käydään tätä keskustelua, niin nämä nyt ovat edustaja Myllykosken näkemyksiä ehkä niistä asioista, mitä nyt pitäisi tehdä tässä talouden tilanteessa, mihin suuntaan näitä asioita myös voitaisiin edistää. Ilman muuta tämä tarkoittaa sitä, että nämä paikalliset sopimukset voitaisiin minun näkemykseni mukaan — enkä usko, että Hakaniemestä kovasti tulisi vastustusta — vaikka heti tänä päivänä sopia niin, että kun sopijaosapuolena on järjestäytynyt työntekijä, niin paikallisen sopimisen kulttuuri voidaan ulottaa myös niille järjestäytymättömille työnantajille. Mutta jos nyt hallitus kaavailee sitä, että mennään alle yleissitovan työehtosopimuksen, niin tämäkään ei tietysti ole sellainen ratkaisu. Mutta uskoisin, että tällä menettelyllä, että kunnioitetaan sitä yleissitovan luonteisuutta, että siellä paikallinen pääluottamusmies on se sopijaosapuoli, kun tehdään paikallisia sopimuksia, tätä rakennetta pystyttäisiin kehittämään.

Oppisopimiskoulutuksen uudistus on tärkeä siltä osin, että meidän on pakko saada pk-sektorille toimiva järjestelmä, ja se tapahtuu sillä lailla, että yhteiskunta... (Kaj Turusen välihuuto) — Kyllä on pakko saada. Jos edustaja Turunen malttaa kuunnella, niin tulee niitä vaihtoehtoja. — Meidän on nimenomaan pakko luoda mahdollisuudet sille, että oppisopimusjärjestelmä toimii pienillä työpaikoilla, ja se tarkoittaa sitä, että meidän on yhteiskunnalta suunnattava mahdollisuuksia, että siellä todellakin tämä työssäoppiminen mahdollistuu. Sille mestarille täytyisi meidän maksaa se 30 prosenttia siitä palkasta, minkä työnantaja hänelle maksaa, koska pienillä työpaikoilla ei ole resursseja mahdollistaa tätä työssäoppimista, että se laadullisesti olisi todellakin hyvällä tasolla. Työaikapankkien käyttö niin, että tehty tunti korotetaan 20 prosentilla ja laitetaan sinne pankkiin: sen jälkeen pienissä yrityksissä suhdannevaihteluita voidaan ilman yt-neuvotteluja ja lomautuksia hyödyntää niin, että sieltä pankista otetaan sitä rahaa siihen taloudelliseen notkoon tilauskannassa, joka siellä yrityksissä on.

No, minä olisin valmis heti siihen, että kun on 200 päivää ollut työtön taikka nuori työtön ja on työnantaja, joka palkkaa tällaisen työttömän, niin vapautuu palkan sivukuluisista ensimmäisenä vuonna 100 prosenttia, seuraavana 70 ja kolmantena 30, ja tämä väli katettaisiin sillä ansiosidonnaisen päivärahan perusosalla taikka työmarkkinatuesta, jolloin vaikutukset kansantalouteen olisivat positiiviset jo toisena vuonna. Ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaaminen niin, että annetaan palkka- ja sivukuluja vähentää tuloksesta ensimmäisenä vuonna 100 prosenttia, seuraavana vuonna 50 prosenttia, on kustannusvaikutuksiltaan neutraali. Päinvastoin valtio menettäisi yhteisöveroa vähän vajaa 70 miljoonaa, mutta saisi verotuloina 72 miljoonaa, ja jos nämä kaikki olisivat työttömiä ja 10 000 työllistyisi, valtio säästäisi 69 miljoonaa (Puhemies koputtaa) euroa työttömyysturvamaksuisa.

14.15 Mats Nylund r: Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Huomaa, kun edustaja Myllykoski puhuu, että hän on ollut mukana neuvottelemassa, puhuu asiaa, vasemmistolainen kansanedustaja tässä tapauksessa.

Hallitus on aivan oikeassa siinä, että Suomen tulee vahvistaa kilpailukykyään. Hallituksen ehdotukset ovat tietenkin vaikeita, ja se on tullut esille monta, monta kertaa tänään, koska ne iskevät toisiin aloihin kovemmin kuin toisiin. Mutta on ilahduttavaa nähdä, että suunnitellut sunnuntai- ja ylityölisien leikkaukset lainsäädännöllä nyt peruuntuivat. Pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

remppi vaihtoehto, aivan kuten hallitus nyt esittää, ja eritoten tasapuolisempi ratkaisu on lomarahojen leikkaaminen. Pienyrittäjille ja muille yrittäjille, jotka eivät maksa tätä nyt, se voi tarkoittaa uutta kustannusta, vaikka pääministeri esimerkiksi sanoi, että se on mahdollista välttää, jos se aiheuttaa ahdinkoa. Sitä on pakko pystyä helpottamaan sitten.

Ärade talman! Det bästa skulle givetvis vara om arbetsmarknadsparterna själva skulle kunna komma med en lösning som regeringen kan omfatta, och det har regeringen visat beredskap till så här långt, en som höjer konkurrenskraften tillräckligt. Här spelar FFC en nyckelroll. För att få Finland på benen så krävs det att vi jobbar tillsammans och att samhällsfriden säkras. Där är det viktigt att fackförbunden inkluderas och då måste de också inse sitt ansvar. Det är inte bara minimilöner och olika ersättningar som är allmänbindande, också arbetsfreden är allmänbindande. Olagliga strejker leder, förutom till infekterat samhällsklimat, till enorma kostnader och problem med konkurrenskraften, leveranstider, och vi betalar alla för det i slutändan.

Arvoisa puhemies! Yrittäjien tilannetta voidaan myös helpottaa ilman leikkauksia ja ilman vaikeita työläinsäädännön tehtäviä. Normitalkoilla on tärkeä rooli kilpailukyvyyn vahvistamisessa. Ei voi olla niin kuin se on nyt, että jopa miljardiluokan investointeja ei voi tehdä, koska lupaprosessit ja valitusprosessi vievät niin kauan aikaa. Nämä ovat olleet ongelma ja ovat ongelmia esimerkiksi tuulivoimaa rakennettaessa, turvelupien lupaprosessissa. Nämä ovat vain pari esimerkkiä. Vähentämällä byrokratiaa valtio ja kunnat voivat säästää rahaa ja yritysten toimintaedellytykset parantuvat. Odotan, toivon ja odotan, että ratkaisu näihin ongelmiin tulee vielä tänä syksynä. Tiedän, että ne ovat valmisteluputkessa ministeriössä. — Kiitos.

14.19 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on uuden edessä. Suomi on uudistuksen edessä. Varmaa on, ettemme voi nykytiellä jatkaa. Vuonna 2003 Saksa käynnisti työreformin. Reformin, jonka käynnistivät sosialidemokraatit ja saattoivat loppuun kristillisdemokraatit. Muutos on vienyt aikaa 12 vuotta. Muutoksessa olivat mukana kaikki yhteiskunnan merkittävät toimijat. Ensin ammattiyhdistysliike vastusti muutosta, lopussa se kiitti muutosta. Ensin työttömyys kasvoi, lopulta väheni. Ensin palkat joustivat, sitten nousivat. Nyt Saksan työttömyysaste on noin 6,5 prosenttia, joillakin alueilla alle 2 prosenttia. Suomi on nyt samassa tilanteessa kuin Saksa 2003. Työttömyys pahenee, ja jäykät rakenteet estävät muutoksen ja kasvun ja uusien toimialojen syntymisen.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä nopeasti muuttuvassa maailmassa on pienen maan lisätävä ketteryyttä ja joustavuutta. Se tarkoittaa muutosta koko yhteiskunnan tasolla, erityisesti etujärjestöjen toimintakulttuurin muutosta. Molemmiin puolin pöytää on etsittävä uusia tapoja edistää työpaikkojen syntymistä ja kilpailukyvyyn parantumista. Suomen talous on heikentynyt merkittävästi viime vuosina. Vientitulot ovat noin 30 miljardia vähemmän kuin julkisen sektorin menot edellyttäisivät.

Arvoisa puheenjohtaja! On hyvä, että hallitus on tarttunut rohkeasti toimeen ja haluaa uudistaa niin rakenteita kuin toimintatapoja. Suomen kaksi edellistä hallitusta ovat vastanneet kansainväliseen sekä kotimaiseen nopeaan toimintaympäristön muutokseen lähinnä velkaa ottamalla. Kaikki välttämättömät rakenneuudistukset jäivät tekemättä poliisihallinnon uudistusta lukuun ottamatta. Taloutta on pitänyt yllä kotimarkkinoiden ostovoiman pysyminen kohtuullisena, mutta sekin rakentui velalle, jonka maksun aika on nyt. Joten nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

niitämme velanhoitokuluja, innovaatioiden puutetta, yritysten investointien siirtymistä ulkomaille ja massatyöttömyyttä. Olemme tilanteessa, jossa suomalaiset tuotteet eivät mene maailmalla kaupaksi samaan tahtiin kuin ennen, kotimainen ostovoima hiipuu ja kaupan alalla on odotettavissa merkittäviä irtisanomisia.

Nykyhallitus on lähtenyt etsimään tähän tilanteeseen uusia keinoja ja kustannuskilpailukyvn paranemista. Pyrkimys on oikea ja hyvä, ja sitä tulee kannustaa kaikkien tässä salissa. Hallituksen keinovalikoimassa on kuitenkin useita kohtia, joita tulisi arvioida uudelleen. Hallitus pitää lähes yksinomaan kilpailukyvn esteenä työvoiman liian korkeita kustannuksia, joten hallituksen toimien painopisteenä on palkkojen leikkaus, sen jälkeen palkkamallit ja nollalinjat palkankorotuksiin useiksi vuosiksi sekä yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja kustannusten alentaminen. Onkin huomattava, että yksi keskeisin strateginen virhe hallituksen linjauksissa on se, että lähes kaikki esitetyt muutokset johtavat kotimaisen ostovoiman heikkenemiseen, joten jos hallitus olisi nyt viisas, se kuuntelisi tämän vasemman laidan huomioita tältä alueelta ja olisi valmis korjaamaan joitakin esityksiä.

On huomattavaa, arvoisa rouva puhemies, että Suomi on siirtynyt tytäryhtiotalouteen. Yhä useampi Suomessa toimiva yritys on siirtynyt ulkomaiseen omistukseen. Täällä tuotettu taloudellinen voitto ei enää jää Suomeen vaan menee kansainvälisille sijoittajaryhmille. Hallitus ei ole esittänyt mitään keinoa siihen, miten nyt yrityksille annettavat taloudelliset helpotukset jäävät Suomeen, että ne käytettäisiin investointeihin Suomeen ja suomalaisen työvoiman palkkaamiseen. Nyt on vaarana, että koko tämä hyöty, joka yrityksiin kanna-voidaan, päättyy ulkomaisen omistajan tulotaskuun.

Myös tämä käsittämätön poikittaisraide liikenteen alasajo vain 15 miljoonan tähden nimenomaan alueilla, joilla on kasvua, joilla on sellaista, jonne on rakennettu teollisuutta, työtä, asuntoja — nyt 15 miljoonan tähden näille raiteille pistetään stoppi. Infralle, arvoisa puhemies, infralle, joka on rakennettu kestämään sata vuotta, sille laitetaan stoppi.

Arvoisa puhemies! Aikani on ylittynyt. Palaan asiaan myöhemmin. — Kiitos.

14.25 Markku Rossi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää kristillisdemokraattista eduskuntaryhmää ja edellistä puhujaakin, edustaja Laukkasta, erinomaisen rakentavasta ja hyvästä suhtautumisesta hallituksen kustannuskilpailukykyä vahvistaviin toimiin ja niiden arvioimiseen. Itse asiassa oppositiossa itsekkin muutaman kerran eri vaalikausina olleena täytyy todeta, että harvoin oppositioryhmistä löytyy niin jäntevää ja pitkälle löytyvää katsantoa yli hallitus—oppositiorajojen. Tästä tunnustus ilman muuta, nimenomaan tähän äänestyksen lopputulokseen vielä sitten viitaten, tulevaan sellaiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä valtioneuvoston tiedonanto on todella merkittävä asiakirja. Sehän ei ole loppuunsa asti valmis, mutta hallitus on määritellyt siihen tietyn tyyppisen kolmiloikkansa yhden osan. Tämä 5 prosentin kilpailukyvn parantaminen on totta kai meille kaikille tärkeä.

Sen verran edelliseen, edustaja Laukkasen, puheenvuoroon, että kun hän arvioi, jääkö tämä kilpailukykyhyöty Suomeen, niin on todettava, että ne toimenpiteet, siis jotka koskevat kaiken kaikkiaan hallituksen esityksen viittä eri toimenpidetä — siis loppiaista, helatorstaita, sairausloman palkka-asiaa, vuosilomakysymystä, lomarahasiaa ja työnantajan sosiaaliturvamaksukysymystä — muodostavat kokonaisuuden, joka säteilee koko yhteiskuntaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Esimerkiksi Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin puitteissa laskimme sen, mitä tämä tarkoittaisi, jos nämä hallituksen esitykset toteutuisivat. Se vastaisi kokonaisuudessaan tuolaista 8—9 miljoonan euron säästöä koko sairaanhoitopiirin kustannuksissa. Meillä on ensi vuoden talousarvion laadinta meneillään, ja siellä on noin 6 miljoonaa sellaista, joita täytyy vielä järjestellä, jotta tasapaino saavutetaan oikein 1 prosentin kasvulla, jota viedään eteenpäin. Tässä kokonaisuudessa lomarahat vastaavat hyvin samaa kokoa, 8,8 miljoonaa oli tuo tarkka summa.

Näin ollen katson, arvoisa puhemies, että nämä toimenpiteet, joilla tätä meidän kustannusrakennetta kevennetään, heijastuvat myös samalla kaikkiin näihin toimijoihin. Tässä tapauksessa puhutaan sairaanhoitopiiristä, 4 200:sta, vähän päälle, työntekijästä, niin nimenomaan näillä toimenpiteillä pystytään turvaamaan näiden työpaikkojen säilyminen jatkosakin paremmin, koska se on edullisempi ylläpitää, jotta pystytään sairaut hoitamaan. Muussa tapauksessa helposti ollaan sillä tiellä, että väkeä on pakko vähentää.

Ja tämä, edustaja Laukkanen, on se asia, joka näkyy sitten sekä tuolla meidän yrityksissä että myös esimerkiksi meidän kunnissa julkisella sektorilla kaikkien toimijoiden kesken. Tätä kautta sitä työtä ollaankin turvaamassa enemmän eikä vähentämässä, niin kuin oppositio on halunnut kaiken kaikkiaan — siis tämä vasemman reunan oppositio, vihreät mukaan lukien — kertoa, että näillä toimenpiteillä heikennetään työllistämistä. Tilanne on käytännössä juuri päinvastoin. Tämä on juuri hallituksen valitsema oikea linja, ja siksi sitä lämpimästi myös kannatan.

Edustaja Heinäluoma tuossa debatissa aiemmin totesi, että hallituspuolueet, käyttikö hän termiä "pakotetaan" kannattamaan tätä. Ei Herra paratkoon tätä pakoteta. Päinvastoin hallituspuolueessa me olemme käyneet tämän asian etukäteen läpi, ja hallitus toteuttaa niitä linjauksia, mitä eduskuntaryhmissä on sovittu ja päätetty. Näinpäin tämä kulkee. Meidän kansanedustajien pitää myös muistaa ihan oikeasti, että jos tässä järjestelmässämme valta kuuluu kansalle, niin kyllä se vaan näin on, että hallitus nauttii eduskunnan luottamusta eikä päinvastoin. Sen vuoksi kyllä on ollut äärimmäisen tärkeää, mikä on minusta ollut tällä kaudella todella käsin kosketeltavan hienoa, että nämä kolme suurinta eduskuntaryhmää, keskusta, kokoomus, perussuomalaiset... (Kimmo Kivelä: Väärä järjestys!) — Korjaan, edustaja Kivelä, pyydän anteeksi. — Keskusta, perussuomalaiset, kokoomus ovat pystyneet yhdessä myös eduskuntaryhmiensä kansanedustajien kanssa käymään nämä keskustelut läpi ja hakemaan sen linjan. Se, että täällä löydetään varmaan tuhansia — minäkin pystyn niitä löytämään — yksityiskohtia, joissa voidaan todeta, että "no, tässä se menee pieleen", niin ehkä opposition tarkoitus onkin, kun hallitus toteuttaa tietyntyyppistä savotaa, sitten kaataa puita siihen väliin ja muutama konkelokin sinne vielä pyörimään.

Eihän sillä lailla Suomen asioita ratkaista, arvoisa puhemies, vaan me todellakin olemme sillä tiellä, että Suomea on uudistettava, Suomea on vietävä eteenpäin. Tässä mielessä kyllä keskustan eduskuntaryhmä omalta osaltaan ja hallitus on viemässä näitä asioita eteenpäin, mutta SAK:nkin ja ammattiyhdistysliikkeen (Puhemies koputtaa) kanssa neuvotellaan. Siellä myös nämä viestit on otettava vakavasti.

14.30 Sari Multala kok: Arvoisa rouva puhemies! Tänään julkistetun raportin mukaan olemme tilanteessa, jossa Suomen pitkän aikavälin talouden kasvuedellytyksiä mittaava kilpailukyky on huonoimmillaan 2000-luvulla. Suurimpia heikkouksiamme ovat raportin mukaan kireä verotus, työmarkkinoiden jäykkyys ja kotimarkkinoiden pieni koko. Näistä kahteen ensimmäiseen pystymme vaikuttamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Taloukasvun edellytykset ovat heikentyneet merkittävästi, ja kustannuskilpailukyky verrattuna kilpailijamaihimme on heikko. Nyt käsiteltävät toimet ovat merkittävä askel suuntaan, jossa työllisyydelle annetaan mahdollisuus kasvaa.

Työpaikat syntyvät yrityksissä. Siksi on tehtävä toimia, jotka kannustavat yrityksiä kasvamaan ja työllistämään. Nyt ehdotettavat uudistukset tähtäävät siihen, että entistä useammilla suomalaisilla olisi töitä. Ilman riittävän korkeaa työllisyyttä ja menestyviä yrityksiä meillä ei ole palveluiden ja tulonsiirtojen maksamiseen tarvittavia verotuloja.

Hyvä puhemies! On hyvä, että hallitus määrätietoisesti pitää tavoitteistaan kiinni mutta on kuitenkin valmis joustamaan keinoista. Sunnuntai- ja ylityölisien poisto olisi kohtuuttomasti kurittanut naisvaltaisia vuorotyöaloja. Näillä aloilla lisät muodostavat huomattavan osan palkasta. Ehkä tästäkin löytyisi tulevaisuudessa jotain korjattavaa.

Hallituksen päätös tasata vanhemmuuden kustannuksia on oikea askel tasa-arvoisen työelämän edistämiseksi ja tulee edistämään naisten työmarkkina-asemaa sekä helpottamaan yrittäjän taakkaa naisvaltaisilla aloilla. Meillä on kuitenkin suuri joukko korkeasti koulutettuja naisia, joille eivät tällä hetkellä työmarkkinat aukea pitkien perhevapaiden jälkeen. Työtä tasa-arvoisen työelämän edistämiseksi vielä riittää, jotta kaikilla aloilla naisen euro olisi yhtä suuri kuin miehen euro.

Arvoisa puhemies! Hallitus käyttää nyt niitä keinoja, joita sillä on. Kukaan ei halua ehdoin tahdoin heikentää tärkeää työtä tekevien julkisen sektorin työntekijöiden, kuten lastentarhanopettajien, poliisien tai hoitoalalla työskentelevien, asemaa. On kuitenkin niin, että julkinen sektori ei voi rahoittaa itseään. Siksi on löydettävä keinot, joilla yksityisen sektorin kasvua ja työllistämistä edesautetaan. Nyt pallo tasapuolisempien keinojen löytämiseksi on työmarkkinajärjestöillä. Hallitus on omien sanojensa mukaan valmis keskustelemaan keinoista, mutta tavoitteista ei tingitä. Olen varma siitä, että niin työntekijät kuin työnantajatkin ovat valmiita tekemään osansa Suomen tulevan hyvinvoinnin eteen. Toivottavasti keinoista vielä päästään järjestötasolla yhteisymmärrykseen. Tasa-arvoinen ratkaisu toivottavasti löytyy loppujen lopuksi myös sairauslomien karenssipäivien suhteen liitosten välisissä neuvotteluissa.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen merkittävä asia on työllistämisen esteiden purkaminen. Lainsäädännön on oltava nykyajassa mukana. Työn tekemisen on aina oltava kannattavaa, ja verotuksen tulee kannustaa siihen. Nyt on aika tehdä myös muita työelämän uudistuksia. Esimerkkinä tästä on ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen keston lyhentäminen. Meillä ei pitäisi tukea työttömyyttä vaan työttömien työllistymistä. Se on inhimillisesti ja valtiontalouden kannalta kestävin ratkaisu, sillä työ on parasta sosiaaliturvaa.

Hyvä puhemies! Hallitus on lähtenyt reippaasti uudistusten tielle. Uudistuksia on jatkettava, ja normien purku on otettava merkittäväksi osaksi yrittäjyyden edellytysten helpottamista. Toivon myös, että liitot tekevät kaikkensa saadakseen aikaan maltillisen palkkaratkaisun. Tarvitsemme nyt kaikki keinot työllisyyden ja sitä kautta Suomen talouden saattamiseksi nousuun.

Lopuksi vielä haluaisin todeta, ettei se, ettei tähän mennessä tehdyillä toimilla ole onnistuttu kääntämään työllisyyttä nousuun ja taloutta kasvuun, tarkoita sitä, ettei nyt pidä toimia. Päinvastoin, nyt on yritettävä entistä kovemmin. — Kiitos.

14.34 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituspuolueiden edustajat ovat täällä koomisuuteen saakka korostaneet, että on pakko tehdä, tekemättä ei voi jättää, jotain on tehtävä. Edustaja Jaskari jopa totesi aika huolettomasti, että katsotaan sitten jälkeen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

päin, mitä tuli tehtyä. Tämä on aika vaarallista puhetta. Tärkeintähän on, että kun tehdään, niin silloin tehdään oikeita asioita eikä sutta ja sekunda.

Euroopan taantuma on pisin ja sitkein, jonka moderni taloushistoria tuntee. Se jatkuu seitsemättä vuotta. Euroopan oikeistoliberaali talouskuri ja leikkauslinja on pahentanut sitä. Kasvu kituu, velka kasvaa, samoin työttömyys. Viidessä vuodessa työttömiä on tullut 10 miljoonaa lisää. Joka neljäs eurooppalainen on köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa. Leikkauslinja on tappanut kysynnän, mikä on tappanut investoinnit. Jos hallitus jotakin Euroopan viimeisistä vuosista haluaisi oppia, hallitusohjelma ei todellakaan näyttäisi tällaiselta. Suomen surkeus ei siis ole täysin omatekoinen, toisin kuin hallitus aina hokee. Suomen viennistä menee EU-maihin 55 prosenttia, joten ei ole ihme, että Suomi on myös syvässä taantumassa.

Nykyinen lama on kansantuotteella mitattuna syvempi kuin 90-luvun alun lama. Toistan: pahempi kuin 90-luvun alun lama. Kun sanon tämän tosiasian, niin ihmiset eivät usko korviaan. Lama ei näy vielä kaduilla, avoin työttömyys ei ole vielä ylittänyt puolta miljoonaa. Onneksi ja toistaiseksi. Euroopan laman lisäksi hallituksen on syytä oppia myös Suomen edellisestä lamasta. Työttömyyden ei pidä antaa nousta yli 10 prosentin, sillä työttömyys roihahtaa nopeasti mutta laskee hyvin hitaasti, kuten täällä viime perjantaina kerroin. Tätä ilmiötä kutsutaan taloustieteessä hystereesiksi. Ja juuri nyt työttömyys on kovaa vauhtia nousemassa tuohon 10 prosenttiin.

Tässä tilanteessa on vastuutonta, että työllistämisen määrärahoja ei lisätä. Palkkatukea, starttirahapäätöksiä ei ole monilla paikkakunnilla jaettu moneen kuukauteen, koska rahat ovat loppu. Ensi vuonna työllistämistä leikataan vielä 50 miljoonaa lisää mukaan lukien nuorisotakuun alasajo. On työllisyyskriisi, mutta tässä asiassa hallituksella ei ole kriisitieitoisuutta, ja edessä on juuri se kierre, jota pääministeri Sipilä puheessaan pelkäsi — loputtomat leikkaukset.

Arvoisa puhemies! Hallituksen taloustavoitteet ovat sekavia ja ristiriitaisia. Ensin tavoiteltiin tuottavuusloikkaa, kunnes kävi ilmi, että työajan pidentäminen itse asiassa vähentää tuottavuutta. Sitten puhuttiin yksikkötyökustannuksista, kunnes ilmeni, että Suomen palkkataso on alhaisempi kuin Ruotsissa ja Saksassa. Nyt onkin sitten löydetty tällainen yleinen, riittävän epämääräinen kilpailukyvyyn parantaminen, ja numeroita heitetään silti sadasadesimaalien tarkkuudella. Se hävettää jokaista vastuullista taloustieteilijää, mutta ei näköjään valtiovarainministeriötä.

Mistä oikeasti on kysymys? Edustaja Vartiainen sai pienen painostuksen jälkeen kakaistua televisiossa sen todellisen tavoitteen: on tarkoitus muuttaa työn ja pääoman suhdetta. Kaiken tämän isänmaallisen päätöksen takana on tämä todellinen tarkoitus. Työltä otetaan, pääomalle annetaan. Tähän sotkuun tietysti sopii sitten se, että pääministeri Sipilä pelottelee kansalaisia sillä, että Suomi joutuu EU-komission holhoukseen liiallisen alijäämän takia, samalla kun hallitus aikoo lisätä alijäämää antamalla elinkeinoelämälle lisää veronmaksajien rahoja, jälleen 850 miljoonaa euroa, ja sitten työntekijöiden palkanleikkauksista tulee yhtä paha alijäämävaikutus ja työttömyys luonnollisestikin lisää entisestään alijäämää.

Hallituksen ratkaisu siis ei ole uusi eikä rohkea tulonsiirto työntekijöiltä työnantajille. Eihän tämä ole yllättävää, näinhän oikeistohallitus toimii aina kaikkialla maailmassa, ja siitähän Euroopan nykyinen lama vuonna 2010 alkoi, kun veronmaksajien rahat takavariikoitiin eurooppalaisten pankkien pelastamiseksi. Suomi kärsii yhä finanssikriisistä, joka on muuttunut valtiontalouden kriisiksi, leikkauskriisiksi ja on nyt muuttumassa työllisyys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

kriisiksi. Yllättävää ei ole sekään, että oikeistohallitus ajaa suuryritysten asiaa mutta ei ymmärrä pienyrittäjien arkea. Tämähän kävi karusti ilmi, kun pääministeri Sipilä tunnusti eilen, ettei tullut ajatelleeksikaan lomarahaleikkausta pienyrittäjien kannalta.

Viime vuodet osoittavat, että teidän reseptinne, jossa työltä otetaan ja pääomalle annetaan, ei toimi. Kilpailukyvyyn suuri ongelma on, kuten eilen täällä totesin, osaamistalouden ongelma. Innovaatiot eivät muutu investoinneiksi. Fiksu valtio investoi yhteiskunnan tuotantorakenteeseen, sen uudistamiseen, ja auttaa yrityksiä kasvamaan pienestä suureksi, piirikuntatasolta maailmanmestariksi. Mutta hallitus toimii piirikuntasarjassa. Tämä kiteytyy monien muiden rikottujen lupauksen joukosta ehkä sääliävimpiin, näin lopuksi, rouva puhemies: Oppositiojohtaja Sipilä lupasi useiden miljardien kasvurahaston auttamaan uuden teknologian alojen kansainvälistymistä, joka nyt loistaa poissaolollaan budjetista. (Puhemies koputtaa) Tulevien vuosien taloussuunnitelmasta löytyy momentti 35 miljoonaa. Alkuperäisestä rahastosta on jäljellä vaivainen 1 prosentti, (Puhemies koputtaa) huomataksaa, 1 prosentti. Tämä kertoo, millaiseen jamaan hallitus on Suomen tulevaisuutta ajamassa.

14.40 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Pakko tähän alkuun todeta, että meillä on ristiriitainen hallitus. Hallitus puhuu jatkuvasti kilpailukyvyyn parantamisesta mutta leikkaa juuri Suomen tärkeimmistä kilpailukykytekijöistä kuten koulutuksesta, tutkimuksesta ja innovaatiotoiminnasta, joilla Suomi tosiasiallisesti saataisiin nousuun. Kuten tänään aiemmin sanoin ja kerroin eduskunnalle, me monet kansanedustajat osallistuimme viime kuussa järjestetyille taloudenpuolustuskurssille ja siellä eräs hallituspuolueen edustaja, joka istuu tuolla — ei tällä hetkellä mutta yleensä — hallituksen riveissä, kysyi kysymyksen, joka oli seuraava: nousiko Nokia alhaisten työkustannusten vai laadukkaiden tuotteiden takia, tuotteiden, joilla pystyttiin käymään kilpailua maailmanmarkkinoilla? Me tiedämme, että vastaus on tämä jälkimmäinen. Suomen tosiasiallinen kilpailukyky perustuu tuotteiden ja palveluiden laatuun eikä työn hintaan. (Eduskunnasta: Juuri näin!)

Mutta mitä tekee hallitus? Leikkaa koulutuksesta ja tutkimuksesta eli tulevaisuuden kasvusta. Hallitus on perustellut toimiaan kauden alusta asti vaihtoehdottomuudella. Vaikka tätä vaihtoehdottomuuden ilmapiiriä on rakennettu hyvin pitkään, huomasimme kaksi päivää sitten maanantaina, että hallitus perui suunnitelmansa leikata sunnuntai- ja ylityökorvauksia, jotka olisivat vähentäneet muun muassa sairaanhoitajien ja palomiesten palkkoja tuntuvasti. Eilen ja tänään täällä salissa ja keväästä asti mediassa ja kansalaisten viesteissä on tullut selväksi, että todellisuudessa vaihtoehtoja on, ja niitä vaihtoehtoja toivottavasti hallitus todella tutkii ja harkitsee Suomen tulevaisuuden takia.

Hallituksen esityksessä on siis vielä paljon parannettavaa. Esimerkiksi sairauspoissaoloista rokottaminen on tehoton ja kustannuksia pitkällä aikavälillä jopa lisäävä toimi. On selvää, että Suomea pitää uudistaa, jotta saisimme sen jälkeen Suomen kasvu-uralle. Hallituksella on halu parantaa asioita mutta valitettavasti ei niinkään taitoa. Päätökset tehdään hyvin hatarin perustein ilman kunnan taustatyötä. Lomarahatoimi on hyvä esimerkki tästä: halutaan alentaa yritysten kustannuksia mutta pian päätöksen ilmoittamisen jälkeen huomataan, että uusi pakottava esitys tuo myös yli 200 000 ihmistä lisää lomarahojen piiriin eli satunnaisesti toiset saavat lisää rahaa, kun toisilta leikataan. Muistamme vielä pääministeri Sipilän kommentit vaikutusarvioinneista muutama kuukausi sitten. Pääministeri sanoi tasa-arvoselvitysten perään kyseleville professoreille kesäkuussa, että ensin tehdään uudistus ja sitten arvioidaan vaikutukset. Tämä on kuin haluttaisiin päästä autolla vaikkapa Jy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

väskylään ja ajettaisiin 300 kilometriä satunnaiseen suuntaan. Vasta 300 kilometrin johonkin suuntaan ajamisen jälkeen katsottaisiin, olemmeko Jyväskylässä. Tällainen päätöksen tekotapa ei herätä todellakaan luottamusta.

Arvoisa rouva puhemies! Kilpailukykykeskustelussa keinojen kanssa pitää olla tarkkana. Työntekijöiden ostovoiman alentaminen on kysyntää alentava toimi. Kotitalouksien ostovoiman laskeminen vaikuttaisi suoraan myös yritysten tuloihin ja niitten työllistämismahdollisuuksiin. Pitkät nollapalkkakorotukset, joista työmarkkinaosapuolet tälläkin hetkellä keskustelevat, ovat mielestäni kannatettavia tässä tilanteessa. Näissä yritysten kustannustaso alentuisi reaalisesti eikä kotitalouksien ostovoima kokisi suurta vahinkoa.

Hyvät kansanedustajat! Mietitään lopuksi vielä kerran pitkän aikavälin kilpailukykytekijöitä. Tasa-arvoinen yhteiskuntajärjestelmä, hyvä varhaiskasvatus, laadukas korkeakoulutus, laadukas tutkimustoiminta, nämä kaikki ovat elintärkeitä meidän kilpailukyvyllämme. Mitä tekee hallitus? Kuten aiemmin sanottu, näistä se leikkaa. Tämä on hyvin lyhytnäköistä politiikkaa, joka vaarantaa Suomen tulevaisuuden kasvun ja yhteiskunnallisen tasa-arvon. — Kiitos.

14.45 Li Andersson vas: Arvoisa rouva puhemies! Haluan heti alkuun ilmoittaa, että minä kannatan edustaja Arhinmäen tekemää epäluottamuslausetta.

Hallituksen hintakilpailukykypaketissa on kyse sekä merkittävästä palkan alennuksesta että merkittävästä tulonsiirrosta työnantajille ilman minkäänlaisia takeita siitä, että nämä toimet tosiaan parantavat työllisyyttä. Kyse on siis tosiaan työn ja pääoman välisen suhteen muuttamisesta. Kaiken lisäksi tätä ollaan tekemässä keinoilla, jotka rajoittavat sopimismvapautta ja jotka saattavat olla perustuslain ja kansainvälisten sopimusten kanssa ristiriidassa.

Näin rajujen toimenpiteiden esittäminen edellyttää vähintään painavat perustelut ja hyvin tehdyn valmistelun. Valitettavasti hallitus on pikemminkin osoittanut, kuinka esitykset on tehty puutteellisin tiedoin. Ensin puhuttiin tuottavuusloikasta työajan pidennyksen kautta. Kun kävi ilmi, ettei työajan pidentäminen paranna tuottavuutta, vaihtui käsite hintakilpailukykyyn. Tämän jälkeen yritettiin hieroa yhteiskuntasopimusta lyömällä etukäteen hallituksen toimesta lukkoon tavoite, joka teki neuvottelemisen täysin turhaksi neuvotteluiden toiselle osapuolelle. Kun neuvotteluista ei tästä syystä tullutkaan mitään, esitti hallitus tavoitteen saavuttamiseksi omat pakkokeinonsa, joihin sisältyivät sunnuntai- ja ylityökorvauksiin kohdistuvat leikkaukset. Sitten kätilöiden haastattelu telkkarissa sai pääministerin muuttamaan nämä leikkaukset koskemaan lomarahoja, kuitenkin tietämättä, että kaikki työntekijät eivät lomarahoja tällä hetkellä saa. Arvoisa puhemies, tässä on kyllä vatulointia kerrassaan.

Hallitus on perustellut tavoitteensa 5 prosentin hintakilpailukykyloikasta väitteellä, että Suomen hintakilpailukyky on jäänyt jälkeen keskeisistä kilpailijamaista. Tehdasteollisuuden alakohtaisia lukuja verratessa käy kuitenkin ilmi, ettei Suomessa ole merkittävää hintakilpailukykyeroa Ruotsiin tai Saksaan. Tämä lähtökohta ei siis näyttäisi olevan paikkaansa pitävä.

Arvoisa puhemies! Hintakilpailukykyloikka vaikuttaa kuitenkin taatusti palkansaajien ostovoimaan, työhyvinvointiin ja tulonsiirtoihin. Lomarahojen 30 prosentin leikkaus alentaa ostovoimaa ja vähentää verotuloja noin 600 miljoonalla eurolla vuodessa. Lomien lyhentäminen sekä sairausajan karenssipäivä heikentävät työssäjaksamista ja työhyvinvoin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tia. Työnantajan sosiaaliturvamaksun alentaminen taas tuo noin 850 miljoonan euron aukon sosiaaliturvan rahoitukseen.

Tätä valtavaa työnantajille tehtävää tulonsiirtoa perustellaan sillä, että saadaan jopa 50 000 uutta työpaikkaa. Näiden dynaamisten vaikutusten ongelma vain on se, että ne eivät näytä realisoituvan — ei työnantajien Kela-maksun poiston yhteydessä, ei yhteisöveron alennuksen yhteydessä eikä myöskään äärimaltillisen palkkaratkaisun yhteydessä. Epävarmuus työllisyysvaikutuksista käy hyvin ilmi myös VM:n taustamuistioista, joissa sanotaan, että asiantuntijoiden näkemyksissä on huomattavaa hajontaa. Selvityksen mukaan yksityisen sektorin työllisyysvaikutus lienee useita kymmeniä tuhansia. Se on kovin hatara sana näin rajuihin toimenpiteisiin liittyen.

14.50 Antti Rantakangas kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen velkaantumiskehityksen pysäyttämiseksi ja Suomen talouden kasvuun saamiseksi tarvitaan useita eri toimenpiteitä. Hallituksen keinovalikoimassa on kolme isoa kokonaisuutta, joiden yhteisvaikutuksen toivotaan johtavan parempaan talouskehitykseen ja Suomen hyvinvointiyhteiskunnan perustan ja palveluitten turvaamiseen. Nämä kolme kokonaisuutta ovat nyt käsittelyssä olevat kustannuskilpailukykyä vahvistavat toimenpiteet, sitten eilen käsitellyt menosopeutustoimet ja kasvua tukevat kärkihankkeet.

Täällä edellisessä puheenvuorossa kyseenalaistettiin edustaja Anderssonin toimesta Suomen hintakilpailukyky ja esitettiin, että se on parempi kuin Ruotsissa tai Saksassa, mutta tätä on vaikea uskoa, koska Suomen vienti näihin kahteen maahankin verrattuna ei vedä vastaavalla tavalla, ja se reaalielämässä kertoo siitä, että meidän tuotteemme eivät käy riittävästi kaupaksi ja meillä ei ole riittävästi kilpailukykyä, joka on nyt saatava kuntoon.

Hallitus on toiminut tässä määrätietoisella tavalla. Oppositio on täällä sanonut, että pitäisi odotella ja katsella ja ei saisi tehdä mitään voimakkaita ratkaisuja, ja nyt kun on monia puheenvuoroja tässä kuullut, niin mitään konkreettista esitystä ei opposition puolelta ole valitettavasti tullut, ei mitään. Ne ovat sellaisia sinänsä hyviä sanoja kuin "osaaminen" ja "koulutus" ja "vienti" ja niin edelleen, mutta millä tavalla sitä kilpailukykyä sitten parannetaan tässä? Ainoastaan "ei" kaikille leikkauksille on ollut viesti ja nyt kaikille muille rakennetoimenpiteille "ei". Tässä mielessä olisin toivonut, että paremmin nämä kotiläksyt olisi tullut tehtyä.

Hallitus ja pääministeri ovat olleet myöskin pitkämielisiä. Työmarkkinaratkaisun aikaansaamiseksi, yhteiskuntasopimuksen aikaansaamiseksi neljäs yritys on nyt menossa, ja kuten täällä aiemmin kuultiin, hallitukselle eivät ole nämä toimet arvovaltakysymyksiä, kunhan pidetään kiinni siitä tavoitteesta, 5 prosenttiyksikön kilpailukykyyn parantamisesta ja sitten yhteensä 15 prosentin parantamisesta, mutta nyt tämän käsitteillä olevan asian osalta puhutaan 5 prosentin loikasta. Tässä mielessä onkin toivottavaa, että työmarkkinajärjestöt käyttävät tämän mahdollisuuden tuoda pöytään omia mitattavia esityksiään, joilla samaan lopputulokseen päästään, ja nyt punnitaan tämä meidän järjestelmämme toimivuus. Kun aikaa on vielä muutamia viikkoja, niin näin pitää toimia.

Hallitus ei voi jäädä odottelemaan. Jos hallitus ei olisi tehnyt esityksiä, niin opposition puolelta sanottaisiin, että miksi hallitus ei tee mitään, miksi te ette tee mitään, kun talouskasvua ei synny, työttömyys pahenee ja meillä on kaikella tavalla pudotus käynnissä. Eli oli parempi, että hallitus on ollut tässä nopeasti liikkeellä.

Sitäkään kritiikkiä ei kyllä voi ymmärtää, kun sanotaan, että hallitus muutti kantaansa näissä sunnuntaikorvauksissa, ylityökorvauksissa. Sehän kertoo juuri siitä, miten meillä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nyt poikkeuksellisen herkällä korvalla kansalaismielipiteitä kuunteleva pääministeri ja hallitus: on valmiutta tarkastella esityksiä, jos löytyy parempia ehdotuksia. Mutta ymmärrän sen, että kun ei muuta kritiikin kohdetta ole tullut, niin nyt tätäkin on sitten kritisoitu, että kun on kuunneltu kansalaisia, niin sekin on väärin. Eli väärin sammutettu, jos näitä palokuntatermejä voi kertoa.

Kuten sanoin, nyt tämä käsittelyssä oleva kokonaisuus on yksi, mutta nämä menosopeutustoimet, joissa joudumme tekemään vaikeita ratkaisuja, ovat toinen iso kokonaisuus, julkisten menojen kasvun hillintä, ja siellä on tietenkin myös näitä rakenteellisia uudistuksia, kuten sote-ratkaisu, joka pitää tällä kaudella saada vihdoinkin päätökseen, kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsiminen, erilaisen byrokratian keventäminen ja niin edelleen.

Ja sitten ovat nämä kärkihankkeet, jotka ovat monessa mielessä uutta poliittista kulttuuria. Ne muutosrahat, joilla saadaan tätä konetta tehokkaammaksi ja toimivammaksi, ovat tärkeitä tässä kokonaisuudessa. Kasvupanostukset, 1,6 miljardia euroa, josta käytetään 600 miljoonaa infran parantamiseen ja sitä kautta kasvun edellytysten rakentamiseen, ja monet muut uudistukset.

Eli tätä pitää katsoa kokonaisuutena, ja tässä mielessä toivoisi, että opposition puolelta viimeistään nyt huomenna, kun budjettikeskustelu jatkuu, olisi vähän kättä pidempää, ainakin niitä suuntaviivoja vähän enemmän, mitä aiotaan tehdä ja mitä hyväksytään, kun nyt on ollut tällainen ei-liike. Oppositio on tällä hetkellä, niin kuin voi sanoa historiinkin valossa, poikkeuksellisella tavalla poteroihin asemoitunut ei-liike, ja toivon mukaan sieltä poteroista nyt jollain tavalla pääsette kaivautumaan pois.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän kaksi vastauspuheenvuoroa: edustaja Aalto ja edustaja Andersson.

14.55 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rantakankaan puheenvuoro meni osittain huumorin puolelle, osittain tragikoomisuuden puolelle. En tiedä, kuuntelitko eilen, edustaja Rantakangas, mitä ryhmäpuheenvuoroissa puhuttiin muun muassa vihreiden osalta. Kerroimme, että ensi vuoden verolait hyväksymme sellaisinaan. Rakennemuutoksissa olemme teidän kanssanne samaa mieltä, niitä tuemme.

Meidän suurin kritiikkimme oli näitten leikkausten painotuksessa ja niiden määrässä. Kerroimme sen kahden vaalikauden kehyksen, millä tapaa me lähtisimme asiaa tekemään. Kerroimme koulutusleikkausten osalta, miten ne voitaisiin korvata. Pyrimme kysymään noin neljä kertaa pääministeri Sipilältä, otatko meidän audienssimme vastaan, että voidaan keskustella, miten tämä voitaisiin toisella tapaa tehdä. Minä en tiedä, miten minun pitää puhua, mitä kieltä minun pitää puhua, että se kantautuu ihan edustaja Rantakankaan korviin.

Toinen asia, jota on kritisoitu: on kritisoitu sitä, että yleensä poliittinen päätöksenteko on parhaimmillaan silloin, kun se valmistellaan hyvin, ja jos valmistellaan hutiloiden, katsotaan, (Puhemies koputtaa) mitä tuleman pitää, niin silloin saattaa käydä semmoisia tilanteita kuin nyt on käynyt.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Andersson, ja sen jälkeen vielä edustaja Rantakangas, sitten mennään puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

14.56 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rantakan-kaalla menevät nyt hintakilpailukyky- ja kilpailukykykäsitteet selvästikin sekaisin omassa puheenvuorossaan. Eli se, mitä oppositio on kiistänyt, on tämä väite siitä, että Suomen kilpailukykyongelmat johtuisivat meidän palkkatasostamme, koska tutkimustulokset eivät tue tällaista väitettä, kun verrataan vaikkapa Saksaan tai Ruotsiin. Me emme ole kiistäneet sitä, etteikö Suomella olisi kilpailukykyongelmia, mutta me näemme, että kilpailukykyongelmat, mitä meillä on, johtuvat siitä, että meidän vientimme kysyntä on laskenut johtuen osittain Venäjä-pakotteista mutta ennen kaikkea Euroopan taantumasta sekä meidän teollisuuden rakennemuutoksesta eli Nokian ja myöskin metsäteollisuuden kokemista ongelmista.

Ne vaihtoehdot, mitä me olemme esittäneet, ovat ne, että panostetaan tuotekehitykseen, panostetaan tutkimukseen, panostetaan siihen, että saadaan uusia myytäviä, hyvin menestyviä tuotteita kehitettyä, että me saamme tuettua meidän elinkeinoelämäämme myöskin. Eli nämä samat vaihtoehdot, mitä muun muassa Elinkeinoelämän keskusliitto ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitos myöskin ovat hallitukselta peräänkuuluttaneet.

14.57 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että tässä edustaja Aalto tarkensi vielä tätä vihreitten listaa. Siellä todella oli muutamia asioita, jotka ovat yhdensuuntaisia hallituksen kanssa. Mutta kyllä tämän päivän keskustelun väre oli teidän puheenjohtajanne toimesta, voisi sanoa, yllättävän synkkää. Siellä ei nähty hallituksen esityksessä mitään hyvää, ja tässä mielessä, kun katsotaan tätä kokonaisuutta, eilistä keskustelua ja tämän päivän keskustelua, niin selkeämmin vaihtoehdot esiin, se on minun toiveeni.

Mitä tulee vasemmistoliiton esityksiin, niin teillä taisi olla vielä huomattavasti vähemmän näitä omia esityksiä. Me joudumme tekemään monia eri toimenpiteitä, ettei ole yksi. Kaikki me kannatamme tutkimusta ja tuotekehitystä ja niin edelleen, mutta nyt tarvitaan myöskin niitä toimenpiteitä, mitä hallitus tässä on esittämässä, tai sitten työmarkkinajärjestöjen korvaavia toimenpiteitä, joilla saadaan tätä 5 prosentin loikkaa aikaiseksi.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten siirrytään takaisin puhujalistaan.

14.59 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tätä salikeskustelua kun tässä on kuunnellut, niin on tullut vähän sellainen muisto mieleen, että yleensä on aina tässäkin salissa vaa-dittu, että Suomessa tämä aiottava päätöksenteko pohjautuu parhaaseen mahdolliseen tietoon siitä ongelmasta, mitä me käsittelemme; toisaalta siihen parhaaseen tietoon, onko tämä se ratkaisukeino, millä tähän ongelmaan vastataan; ja sitten kolmanneksi siihen, mitkä ovat nämä ratkaisukeinojen vaikutukset. Nyt kun tätä keskustelua on kuunnellut, niin on pakko kysyä, onko meillä tässä käsillä nyt tällainen tilanne. Mielestäni ei ole.

Täällä moni on kertonut sitten omia mielipiteitään tästä kilpailukykypaketista, työelämäpaketista, sen vaikutuksista työllisyyteen ja muihin asioihin, ja nämä vaikutukset ovat aika hataralla pohjalla. Vaikutuksien hataralla pohjalla olon vahvistavat ne muistiot, mitä valtiovarainministeriössä on teetetty. Ei olla aivan varmoja, miten asia vaikuttaa esimerkiksi sairausajan palkan osalta. Ei ensinnäkään Suomessa tiedetä, kuinka paljon meillä esimerkiksi sairauslomia pidetään, tästä ei ole mitään tietoa. Silti ajatellaan, että se määrä pie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nenee sillä, kun me sitten vähennämme sitä kompensatiota, mitä siitä työntekijälle maksetaan. No, voi ajatella, onko tämä toiminut muualla ja lahden toisella puolella Ruotsissa, missä on myös avoimesti myönnetty, että kun siellä sairauspoissaolot ovat vähentyneet, niin se ei ole ollut ainoastaan tämä toimenpide vaan muut toimenpiteet ovat toimineet paljon paremmin, kuten esimerkiksi panostukset työhyvinvointiin.

Sama asia tämän lomapalkan suhteen: Kukaan ei oikein tunnu tietävän, mitä se oikeasti tarkoittaa, jos me annamme nyt muutamalle sadalletuhannelle ihmiselle lomarahaa. Heille, kenelle sitä TESissä ei ole muuten määrätty tai TES ei ole voimassa, tässähän tulee olemaan sellainen tilanne, että kun sitä työntekijä ja työnantaja sitten alkavat työsopimuksessa määrittämään, niin eihän työntekijän kannata mennä tämmöiseen neuvotteluun, hänellä on sitten laki turvanaan. Laki sanoo suoraan, että selvä, 70 prosenttia saa siitä keskimääräisestä lomarahasta. Tämmöhän nostaa kustannuksia aivan valtavasti, kun minä luulin, että hallitus yritti tällä paketillaan vähentää niitä kustannuksia eikä nostaa.

Oikeastaan näiden esimerkkien taustalta minusta olisi kyllä syvää viisautta tässä vaiheessa jo käydä tätä asiaa perusteellisesti läpi eduskunnan valiokunnissa, ennen kuin lähdemme tekemään mitään sellaista, mikä loppujen lopuksi johtaa sitten aivan toisiin asioihin kuin on aiottu.

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu tästä kilpailukyvyvästämme ja varsinkin siitä, miten me saamme sen vientimme vetämään. Nyt ajattelin itse puuttua siihen, kun aina täällä nostetaan esille, että meillä on kysymyksessä kustannuskilpailukykyongelma. Varmasti osittain on ja varmasti sellaisilla aloilla, missä meillä on matalan jalostusasteen tuotteita, mutta muuten meillä on enemmänkin viennin laadullinen ongelma. Meidän viennin pohja on hyvin kapea, jalostusarvo on hyvin matala, ja näille tuotteille ei tällä hetkellä ole kysyntää. Me näemme sen, että ainoa kysyntä, mikä on kasvamassa, liittyy nimenomaan esimerkiksi kulutushyödykkeisiin. Mitä Suomessa valmistetaan perinteisesti: investointihyödykkeitä. Investointihyödykkeiden kysyntä ei ole missään maailmalla lähtenyt vielä kunnolla nousuun, joten ei ole ihmeäkään, että Suomessa esimerkiksi vienti kyntää. Toistaiseksi, jos meillä olisi pelkästään kustannuskilpailukykyyn kanssa ongelmia, niin tällä logiikalla esimerkiksi Nokian olisi pitänyt pärjätä erittäin hyvin vain myymällä puhelimia vielä halvemmalla tai paperiteollisuuden pitäisi pärjätä vain sillä, että se paperi olisi pikkuisen halvempaa. Tässäkään ei huomata sitä, että itse asiassa meillä monella viennin sektorilla se kysynnän pohja karkaa alta: lopputuotteelle ei ole enää kysyntää. Sitä täällä ei ole haluttu tunnustaa, siihen ei ole haluttu puuttua, ja siihen ei näissä hallituksen papereissa ole minkään näköisiä vastauksia.

Se, millä me voimme kilpailukykyämme parantaa, on todella panostamalla osaamiseen, toisin kuin hallitus on tekemässä eliikkä leikkaamassa sieltä. Siihenkin, että me oppisimme tuotteistamaan ja kaupallistamaan ne innovaatiot, mitä meillä Suomessa paljon enemmän on, pitäisi saada valtion resursseja. Toiseksi se, miten me helpotamme yritysten kansainvälistymistä: Varsinkin pienillä yrityksillä meillä on valtavan hyviä tuotteita, millä olisi kysyntää. Heitä pitäisi avittaa, että he pääsisivät maailmanmarkkinoille. Tai se, miten me ihan yritysten toimintaympäristöä parannamme sillä, ovatko esimerkiksi väylämaksut, rataverot ja logistiikkakustannukset sillä tasolla, että täällä kannattaa joitain tuotteita valmistaa, tai se, minkä hintaista energiaa täällä tarvitaan ja niin edelleen, tai se, miten me saamme niitä ulkomaisia investointeja. Nyt toivoisin, että tässäkin olisi uudelle ajattelulle sijaa. Esimerkiksi yliopistolain uudistamisen osalta silloin tehtiin niin, että kun ulkopuolinen an-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

toi euron, valtio antoi toisen. Miksemme tee nyt niin, että jos ulkomainen investoija antaa euron, niin valtio takaisi eri kanavien kautta sitten toisen?

Nyt olisi järkevintä edetä tässä asiassa niin, että jokainen pysyisi omalla tontillaan: hallitus huolehtisi niistä keinoista, mitkä sillä on käytettävissä, työmarkkinat hoitaisivat oman leiviskänsä (Puhemies koputtaa) totta kai vastuullisesti. Näin me välttäisimme sen, että me emme mene aivan täyteen kaaokseen ja suista meidän työmarkkinoita totaalisen huonoon tilanteeseen.

15.04 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi kannatan edustaja Ville Niinistön tekemää epäluottamuslausetta hallitusta kohtaan.

Suomen hallituksen keskeisin mantra tuntuu olevan se, että vienti pitää saada vetämään hinnalla millä hyvänsä, tuotteella millä hyvänsä. Ajatus on kopioitu suoraan Mao Tse-tungin Kiinasta. Maon idea oli laskea vientituotteiden hintaa laadusta ja aidosta kysynnästä piittaamatta. Kun tämä ei toiminut, yritettiin tuotteiden hintaa laskea entisestään. Lopputuloksena olivat — iso osa tästäkin salista saattaa muistaa — kiinalaiset valurautapannut, jotka menivät kahtia, kun niitä yritti vähän käyttää ja tuli pieni kolhu.

Haluaako hallitus tervellä Suomen kansainvälistä mainetta politiikan osalta myös yritysmaailman ja kuluttajien silmissä? Maon tapaan koulutuksesta, tieteestä, tutkimuksesta leikkaamalla hallitus näyttää valinneen sen kiinalaisen valurautapannuviennin sen sijaan, että yritettäisiin kilpailla markkinaosuuksista mahdollisimman hyvillä ja korkealaatuoisilla tuotteilla, joilla on kansainvälisillä markkinoilla aitoa kysyntää. Ja anekdoottina: kiinalaisen teräksen hinta, tuoreimpien tietojen mukaan, on tälläkin hetkellä halvempaa kuin kaali, joten kannattaa miettiä kaksi kertaa, mitä yrittää viedä ja ketä vastaan kilpailla.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus toittottaa kaiken aikaa, että kilpailukykyämme on niin huono, että meidän täytyy tehdä 5 tai 15 prosentin suuri harppaus, Maon tapaan, jotta tuotteemme kelpaavat kansainvälisille markkinoille. Tämä on outo väite, sillä tilastoja katsoessa Suomen kilpailukyky ei näytä niin synkältä kuin hallitus antaa ymmärtää. Täällä on tänäänkin viitattu World Economic Forumien listaukseen; se on totta, että Suomen sijoitus tippui 4:nneestä 8:nneen, mutta olemme yhä Pohjoismaiden ykkönen.

Jos katsotaan puhtaasti hintakilpailukykyä, esimerkiksi Palkansaajien tutkimuslaitoksen erikoistutkijan Pekka Sauramon alkuvuodesta tekemien laskelmien mukaan yksikkötyökustannukset ovat samalla tasolla kuin Ruotsissa ja matalammat kuin Saksassa. Saman putiikin, elikkä Palkansaajan tutkimuslaitoksen, ennustepäällikkö Eero Lehto puolestaan totesi viime viikolla 17.9., että Eurostatin tilastojen mukaan Suomen teollisuuden, työvoimakustannusten taso työtuntia kohti oli viime vuonna alempi kuin tärkeimmissä kilpailijamaissamme Saksassa, Ranskassa ja Ruotsissa. Jos kilpailukykyämme ja hintakilpailukykyämme on niin surkea kuin annetaan ymmärtää, miksi Suomen vienti kasvoi viime vuonna 3 prosenttia, jos kaikki öljytuotteet lasketaan pois? Niin, Suomihan on öljymaa. Me ostamme paljon raakaöljyä, jalostamme tuotteita, viemme niitä eteenpäin. Tässäkin taustalla oikeastaan oli Nesteen kahden kuukauden huoltoseisokki, josta se ei päässyt eteenpäin eikä yli kunnolla.

Kaiken kaikkiaan 75 prosenttia Suomen viennin eri kategorioista on ollut nousussa Tullin tilastojen mukaan. Hintakilpailukyky on tietenkin tärkeä, mutta hintakilpailukyyn nimissä tehtävät toimet pahentavat ainoan pinnan päällä olevan sektorin eli julkisen sektorin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tilannetta, eivätkä ne nosta öljytuotteiden jalostusarvoa tai luo Nokian kaltaisia tuotteita, joita maailma haluaa ostaa, hinnasta viis.

15.08 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä kun kuuntelee opposition juttuja, niin kuin edellisessäkin puheenvuorossa, niin tuntuu siltä, että tähän maahan kannattaa investoida. Mutta mikä siinä on, että niitä investointeja ei tänne tule? Kuitenkin me olemme maailmassa markkinaehtojen armoilla, ja silloin, jos tänne ei kannata investoida, investointeja ei tänne tule. Ja mitä tulee näihin tutkimuksiin: Jokainen laulaa omia laulujaan. Joku tekee, Työväen taloudellinen tutkimuslaitos, semmoisen, että se kuulostaa heille mieluisalta, mutta markkinavoimat eivät näitä kysele. Ne kulkevat vain omaa rataansa, ja siihen on sopeuduttava.

Tuosta ensimmäisen päivän sairauslomaomavastuusta otetaan esimerkki: Yrityksessä on tuotantolinja, jossa on esimerkiksi kymmenen työntekijää, ja siellä kaveri ilmoittaa, että nyt hän on sairaana pari päivää. Siihen joudutaan palkkaamaan, jos on iltatuuri menossa, edellisestä tuurista työntekijä, koska siihen ei ole muita valmiuksia. Hänelle joutuu maksamaan sitten prosenttitunnit. Kaksi päivää pois, työnantajalle se maksaa kuuden päivän palkan. Ja tämä laitetaan siihen lappuun, pakettiin, mikä kaupataan tuonne maailmalle. Kannattaako se sitten? Markkinavoimat sanelevat siihen ehdot sitten. Se on vain kylmä totuus.

Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston tiedonannossa todetaan muun muassa seuraavaa: "Vienti on jäänyt selvästi jälkeen maailmankaupan kehityksestä. On selviä merkkejä pysyvämmästä ilmiöstä, jossa yrityksemme eivät pärjää kansainvälisessä kilpailussa yhtä hyvin kuin aiemmin. Vientisektorin menestys on lyhyellä aikavälillä kiinni ennen kaikkea kustannuskilpailukyvyistä." Eilen siitä annoin kanssa esimerkin.

Yksi hallituksen viidestä toimenpiteestä on, että työntekijälle säädetään lakisääteinen oikeus lomarahaan. Sen enimmäismäärä olisi noin 30 prosenttia useimmilla aloilla vallitsevaa käytäntöä alempi. Muutos koskee arviolta 25 000:ta yritystä ja yli 200 000:ta palkansaajaa. Suomen Yrittäjien mukaan lomarahauudistus pitäisi rajata niille aloille, joilla on työehtosopimusmääräyksiä lomarahasta, tai asiasta pitäisi voida sopia paikallisesti. Olen lukuisia kertoja puhunut eduskunnassa paikallisen sopimisen puolesta. Euro on se valta, joka sanelee ehtoja tässä yhteisessä rahaliitossa, ja työ menee sinne, missä euro parhaiten tuottaa. Siksi edelleen peräänkuulutan joustavuutta sekä työnantajan että työntekijän puolelta.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen hallituksen toimenpide, jonka otan esille, on se, että yksityisen työnantajan sosiaaliturvamaksua alennetaan 1,72 prosenttiyksiköllä. (Touko Aalto: Kuka maksaa laskun?) — Sinun vuorosi tulee kyllä. — Tämä on mielestäni erittäin tervetullut uudistus, sillä palkan sivukulut ovat meillä liian korkeat. Millaiset tämän alennuksen tarkemmat kustannusvaikutukset ovat, jäänee nähtäväksi. Eilen tiedustelin asiaa, ja Yrittäjien ekonomisti vastasi, että he eivät vielä ole laskeneet yksittäisen toimen vaikutusta, mutta 5 prosentin kustannuskilpailukyvyyn parantaminen lisää työpaikkoja arviolta kymmenillä tuhansilla suhteessa perusuraan. Heidän ekonomistinsa mukaan tästä kokonaistavoitteesta työnantajan sosiaaliturvamaksun alentaminen 1,72 prosenttiyksiköllä on merkittävä.

Sitten vielä yksi esimerkki alalta, jonka tunnen aika hyvin. Meillä on puualalla, sahaalalla, viennin osuus 1,5 miljardia, ja se on tukossa tällä hetkellä, koska ruplan ja kruunun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

(Puhemies koputtaa) arvo on laskenut. Me emme pärjää siinä. — Nyt täytyy näköjään lopettaa, kun aika loppui. — Kiitos.

15.14 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi tarvitsee järkeviä päätöksiä ja nostetta. Työnteon tulee aina kannattaa. Työn vastaanottamisen on oltava helppoa ja yrittämisen kannattavaa. Tähän sopii perustulo, jota tarvitaan muuttuvassa maailmassa.

Tulevaisuudentutkijoiden mukaan ei ole niin, että kouluttaudutaan yhdelle alalle ja sitä työtä tehdään koko elämä. Tehdään sarjatoita yhtä aikaa, projekteja, sivuduuneja, keikkoja. Yrittäjyys-käsite tulee entistä yleisempään käyttöön. Jo nyt freelancetyö kehittyy, luovat osuuskunnat voivat olla yksi vaihtoehto itsensätyöllistämiseen. Tulevaisuudessa voi olla enemmän yrittäjyysosuuskuntia, joissa jaetaan työkaluja ja jäsenet voivat rakentaa itselleen uusia työn muotoja osuuskunnan kautta.

Pienyrittäjyyden edellytysten parantaminen on olennaista työllisyyden kannalta. Tehdään pienyrittäjän velvoitteita ja byrokratiaa karsivia uudistuksia, madalletaan riskiä työllistää. Koeaika pienyrityksissä tulee nostaa puoleen vuoteen, ja tarvitaan tukea yksinyrittäjän ensimmäisen työntekijän palkkaukseen.

Hallituksen kilpailukyypaketti lähtee siitä, että ihmisten palkkoja alennetaan ja ihmiset piiskataan tulemaan sairaina töihin, kun ensimmäinen sairauspäivä olisi palkaton. Sairaana ei pidä tulla töihin. Entä jos hoito- ja hoivatyötä tekevät tulevat sairaina töihin tartuttamaan muita? Monella pienipalkkaisella on perhettä elätettävänä. He joutuvat harkitsemaan, onko varaa menettää päivän palkka pikkuflunssan takia.

Sekään ei ole oikein, että pienyrittäjä maksaa työntekijän sairastamisen kustannukset. Olisi reilumpaa kehittää tähän yhteinen rahoitusratkaisu, jonka rahoittamiseen kaikki työnantajat ja työntekijät osallistuvat. Esimerkiksi hallituksen suunnittelema kertakorvaus yrittäjälle vanhemmuuden kustannuksista on hyvä ja kannatettava. Palkkamaltili olisi myös hyödyksi kansantaloudelle, ja toivon yhteistuumin neuvotellen löytyvää ratkaisua.

Hallituksen alkuperäinen esitys sunnuntai- ja ylityökorvausten heikennyksistä ei tunne työelämää, sitä, kuinka elintärkeää työtä tekevien hoitajien, poliisien ja tullimiesten toimeentulo muodostuu isolta osin korvauksista, jotka kompensoivat rankkoja työaikoja, kolmivuorotyötä ja ruuhkaisia hetkiä. Hallitus lopulta perui epäreilun esityksen kuultuaan kätilöitä. Hallitus tarjoaa ratkaisuksi lomarahojen leikkausta 30 prosentilla. On selvítettävä, ettei velvollisuutta maksaa lomarahoja langeteta pienyrittäjille. Jos ei löydy ratkaisua, lakimuutoksia ei tule hyväksyä.

Pätkätyöläisellä ei ole moniakaan niitä etuja, joista kokoaikatyötä tekevät saavat nauttia. Esimerkiksi tutkijat ovat Suomessa työtä tekevä köyhälistö. He eivät laske työaikoja eivätkä liioin ylityötunteja. Entsyymitutkija menee yöksi poimimaan aikasarjanäytteitä pimeään laboratorioon. Oivalluksen saanut it-kehittäjä valvoo työnsä ääressä tuntikausia, jos koodausflow on päällä. Tutkimusta ja tuotekehitystä tarvitaan, mikäli haluamme pärjätä globaalissa kilpajuoksussa työnjaosta. Mutta mitä tekee hallitus? Suunnittelee massiivisia leikkauksia opetukseen ja tutkimukseen yliopistoille ja Tekesin tutkimusrahoitukseen. Isolla kouralla otetaan sieltä, missä ennestään on liian vähän. Hiljattain Tutkaksen seminaarissa kuulimme, ettei Suomi pysty nostamaan tieteen tasoa, ellei yliopistoissa ole tarpeeksi rahaa isoille tutkimustiimeille, jotka käyttävät huippututkimuksessa tarvittavia kalliita laitteita ja reagensseja. Niitä tarvitaan uusien ilmiöiden havaitsemiseen ja tieteellisen todistusaineiston kokoamiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Digitalisaatio on yksi tärkeä lupaus Suomen tulevaisuudelle. Mutta missä viipyy kansallinen palveluväylä, alusta, jossa tieto siirtyy ketterästi sovelluksesta toiseen ja eri tietojärjestelmät voivat kommunikoida keskenään? Tätä odotamme. Tätä me tarvitsemme.

Nuorisotyöttömyyden nujertaminen on yksi tärkeimmistä tehtävistämme. Moni nuori haluaa oppisopimuskoulutusta, mutta sitä on vaikea löytää. Saksan alhainen nuorisotyöttömyys on osin oppisopimusjärjestelmän ansiota. Siellä yrityksille on helppoa ja edullista ottaa nuoria koulutettaviksi, ja pääosin nuoret työllistyvät yritykseen koulutusjakson jälkeen. Oppisopimusjärjestelmä on uudistettava sellaiseksi, että siitä tulee varteenotettava koulutusmuoto ja väylä työelämään.

Suomi tarvitsee nyt yhteen hiileen puhaltamista ja paikallista sopimista pienyrityksiin, jotta kaikki voivat luottaa, että Suomessa menestyy työllä ja yrittämisellä.

15.19 Lasse Hautala kesk: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä hallituksen tiedonanto kustannuskilpailukykyä parantavista toimista. Meillä oli eduskuntavaalit keväällä, ja kansa antoi vahvan valtakirjan hallituspuolueille. Yleinen toivomus vaalikentiltä oli se, että nyt pitää Suomessa tehdä päätöksiä. Tuntui siltä, että kansalaisten kriisitietoisuus oli varsin hyvällä tasolla. He eivät halunneet enää kasvavaa velkataakkaa tuleville sukupolville. Myöskin työttömyydestä kannettiin paljon huolta, ja ihmiset olivat valmiit jopa leikkauksiin.

Hallitus esitti jo varhaisessa vaiheessa tavoitteet ja aikataulun kilpailukykyä parantaville toimille. Hallitus kutsui työmarkkinaosapuolet yhteiseen neuvottelupöytään ja pyysi heiltä esityksiä. Tästä huolimatta osa työmarkkinaosapuolista ei halunnut asettaa edes tavoitteita kilpailukyyn parantamiseen. Hallitus oli varsin pitkämielinen, avasi tämän mahdollisuuden useasti ja — nyt tänään kuulimme pääministerin puheenvuoron — jo neljännen kerran tämä mahdollisuus on nyt työmarkkinaosapuolille annettu.

Kun hallitus ei saanut työmarkkinaosapuolilta mitään ehdotuksia, niin hallitus julkisti omat esityksensä kilpailukyyn parantamisesta, ja ne ovat nyt sitten täällä olleet tänään laajassa käsittelyssä.

Ehkä julkisuudessa yksi eniten keskustelua aiheuttanut on ollut hallituksen esitys sunnuntai- ja ylityökorvausten leikkaamisista, ja hyvä niin. Hallitus kuuli kättilöitä ja muita tahoja ja teki paremman ehdotuksen eli lomarahojen leikkauksen. Myöskin katugallupit aikaisemmin antoivat lomarahojen leikkaukselle varsin suosiollisen hyväksynnän. On hyvin ymmärrettävää, että niin hoitohenkilökunnan, poliisien, palomiestenkin kuin muiden kannalta, joiden palkasta merkittävä osa tulee sunnuntai- ja ylityökorvauksista, se aikaisempi vaihtoehto olisi ollut huono.

Arvoisa rouva puhemies! SDP:n ryhmäpuheenvuorossa tänään esitettiin, että tämä hallituksen tiedonanto tulisi laittaa valiokuntakäsittelyyn. Itse pidän sitä tarpeettomana, koska kustannuskilpailukykyä parantavat vaihtoehdot tulevat sitten aikanaan lakiesitysten muodossa käsittelyyn. Yksittäiset lakiesitykset ovat lähete keskustelussa täällä salissa ja sitten aikanaan valiokuntakäsittelyssä. Lisäksi tiedonannon käsittely valiokunnissa tässä vaiheessa on tarpeeton myös siksi, että hallitus on pitänyt edelleen mahdollisuutena työmarkkinaosapuolille esittää omia korvaavia toimenpiteitä näille toimille. Eli mikäli tätä käsiteltäisiin valiokunnissa, niin nämä korvaavat toimenpiteet, joita toivottavasti tulisi, jäisivät pois näistä käsittelyistä.

Täällä tänään on monissa puheenvuoroissa käsitelty koulutusta ja päivähoitokysymystä. Vaikka kuinka tarkoin katselin näitä asiapapereita, niin näissä ei puhuttu kyllä sanaakaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

koulutusleikkauksista eikä päivähoidon osuudesta, joten tuntuu siltä, että nyt tässä yhteydessä on monia asioita seattu tarpeettomasti.

Sen lisäksi, että tämä viisikohtainen ohjelma kustannuskilpailukykyä parantavista toimista tulee, hallitus parantaa työntekijöiden muutosturvaa sekä tasaa perhevapauksia. Tämä 2 500 euron kertakorvaus on tervetullut uudistus nuorten naisten tasa-arvoisen kohtelun aikaansaamiselle, josta muun muassa naisyrittäjäjärjestö on pitänyt paljon asiaa esillä. Myöskin muutosturva irtisanomistilanteissa on tärkeä asia, koska silloin ihminen on uuden haasteen edessä ja tällöin muutosturvalla on keskeinen vaikutus henkilön tulevaisuuteen.

15.25 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! 2000-luvun aikana Suomen vienti on kasvanut 40 prosenttia huonommin kuin vientimarkkinoilla kysyntä. Samalla ajanjaksolla esimerkiksi Saksa on parantanut vientimarkkinaosuuttaan noin 15 prosentilla, vaikka Kiina on noussut ja niin pois päin, osittain ottanut meiltä. Tästä nyt suurin piirtein enemmistö tästä salista tuntuu olevan samaa mieltä, mutta siihen se sitten päättyykin. Mistä tämä johtuu? Täällä joku puhuu tuottavuudesta, hallitus kustannuskilpailukykyä.

Minä väitän, että tässä on kysymys synkkyuden kehästä, jossa on kolme kulmaa, jotka ovat kaikki totta. Kustannuskilpailukyky ja toisaalta joustojen puute upottavat sellaisia tuottavuutta lisääviä investointeja kannattamattomiksi. Niitä ei tehdä Suomeen. Meillä syntyy innovaatioita täällä edelleen maailman huipputahtia, mutta ne kaupallistetaan myös suomalaisten yritysten sisällä valitettavan usein muualle, koska täällä ei kannata sitä toimintaa valitettavasti useimmiten tehdä. Kun näin käy, niin meillä konekanta vanhenee, kuten tiedetään, poistot ovat suurempia kuin investoinnit ja ennen kaikkea investoinnit sinne tuottavammille alueille niistä ikään kuin vanhan teollisuuden haaroista jäävät tekemättä, mikä taas toisaalta, totta, aiheuttaa tämän ongelman, koska iskeytyy takaisin siihen kustannuskilpailukykyyn. Todellinen työn kilpailukykyyn mittahan ei ole sinänsä se työn hinta verrattuna vaikka saksalaisen tai ruotsalaisen palkkaan, vaan se, miten meillä, Saksassa ja Ruotsissa työn hinta on suhteessa meidän, heidän ja kolmannen osapuolen myymiin hyödykkeisiin ja heidän ja meidän käyttämien panostuotteiden hintoihin.

Tässä suhteessa valitettava tosiasia on se, että vaikka meidän palkkamme olisivat olleet ihan samoissa, sanotaan nyt, TESeissä kuin saksalaisten palkat, niin meillä olisi silti ongelmakuilu edessä, koska saksalaiset ovat pystyneet investoimaan tuottavampiin aloihin, heidän tuottavuuskehityksensä ja hintatasonsa maailmanmarkkinoilla on paljon parempi heidän keskimääräistuoteportfolioissaan kuin meillä. Me tarvitsemme, jos me haluamme pitää työpaikkoja, selvästi maltillisempaa työn hinnan kehitystä kuin Saksassa, ennen kuin me sitten saamme sitä kautta, että täällä kannattavuus paranee, investointeja tuottavuuteen ja sitä hinnoitteluvoimaa, joka viime kädessä tietysti määrää meidän elintason, että voidaan maksaa täällä vähintään yhtä hyvää palkkaa kuin vaikkapa Saksassa, noin yksinkertaistusti.

Tässä suhteessa, kun täällä esimerkiksi arvostamani edustaja Yanar päivällä sanoi, että ei Nokia pelastunut kustannuksilla vaan laadulla: totta, mutta väitän, että paitsi että viisaasti 90-luvulla pidettiin kyllä Tekesin rahoista huolta, niin myöskin sitten eri kommellusten kautta, kun oli päädytty isoon devalvaatioon ja kustannuskilpailukykyyn palauttamiseen, se oli yhtä lailla edellytys sille, että Nokia ja muut alihankkijat pystyivät Suomessa kehittämään aika kauan sitä toimintaa. Nyt meillä ei ole sitä devalvaatioasetta käytössä. Meillä on samantyyppinen pulma, meidän täytyy nyt käyttää sitä asetta, mikä on, eli yksikkötyökus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tannusten alentamista, kuten esimerkiksi Latviassa, Irlannissa, mutta myös muissa maissa on tehty ja saatu kriisin jälkeen tunnelin päähän valoa.

No, sitten täällä on kysytty sitäkin, että yksikkötyökustannukset itse asiassa ja palkan taso eivät lisää työllisyyttä lainkaan. Esimerkiksi Arhinmäki puhui tästä, ja heittäisin kylä pallon vasemmistoliitolle siinä, pitäisikö meidän kenties sitten nostaa palkkatasoa nykyisestä esimerkiksi 5 prosenttiyksiköllä, jos kerran se ostovoiman lisäys työllistää vähintään saman verran tai enemmän ihmisiä. Uskoisin, että aika harva vastaa tähän vakavisuutaan "kyllä". Kuitenkin aivan sama logiikka tässä edustaja Arhinmäellä oli päivän mittaan useita kertoja väittää, ettei yksikkötyökustannusten alentaminen, ei palkanlisien alentaminen, lisää työllisyyttä. Se, kuinka paljon se lisää: meitä ekonomisteja riittää moneen sävyyn siinä, mikä on se prosentti. Valtiovarainministeri Stubb viittasi täällä valtiovarainministeriön korkeimman virkamiehen arvioon, että jousto on noin puolet siitä prosentuaalisesti, mitä alennetaan yksikkötyökustannuksia, sen verran työllisyys lisääntyy, mutta kyllä jokainen sen näkee, että jos palkat ovat korkeat, niin töitä teetetään keskimäärin vähemmän.

Yksi sellainen erityisyys tähän pakettiin liittyy minun mielestäni: aika harva on huomannut, että itse asiassa suurin tekijähän tässä on työnantajamaksujen alentaminen, jossa valtio, vaikka saakin säästöjä toki muiden palkanlisien pienentymisestä, ottaa riskiä myös noin 150 miljoonaa. Tehdään 850 miljoonan euron puhdas kädenojennus suomalaiselle työllistämiseksi. Samaan aikaan ollaan työtulovähennystä lisäämässä lähes 500 miljoonalla eurolla. Käytännössä ensi vuoden alussa palkkakuitissa keskituloiselle nämä vaikutukset ostovoimaan ovat paljon pienemmät kuin se, mistä nyt täällä puhutaan, ja se on todella hyvä asia, että se ostovoima nettona pienenee vähemmän, mutta me saamme kustannuskilpailukykyä nopeasti ylös. Silloin me voimme saada investointeja maahan, kun täällä kannattaa tuottavasti tehdä, ja silloin tulevaisuudessa ei tarvitse niin paljon alentaa kustannuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Uotilalla yksi vastauspuheenvuoro, sitten puhujalistaan.

15.30 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamalleni edustaja Mykkäselle kuitenkin toteaisin vähän vastakysymyksenä: kiistääkö hän ekonomistina sen, etteikö sillä, jos kotimaista ostovoimaa, kulutuskysyntää leikataan erittäin voimakkaasti, vaikkapa prosentilla x, olisi vaikutusta kotimaisen kulutuskysynnän laskemisen kautta työllisyyteen? Sitä me kritisoimme, siitä me varoitamme.

Mitä tulee vientituotteisiin: Täytyy muistaa, että meidän vientituotteidenkin ulkomainen osuus, tuontiosuus vientituotteissamme kasvaa koko ajan. Meillä on komponentteja, jotka tulevat ulkomailta, sitten ne täällä rakennetaan ja viedään ulos. Elikkä palkkojen kustannus myöskin vientituotteissa on pienentynyt siitä, mitä se oli aikaisemmilla vuosikymmenillä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mykkänen vielä vastaa, ja sitten mennään listaan.

15.31 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Niin, nyt unohdetaan se, että työllisyys kasvaa — niitä on kymmeniätuhansia yrittäjiä, jotka sanovat, että olisivat valmiita palk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

kaamaan mutta eivät juuri uskalla, kun se on niin monimutkaista ja niin kallis työ Suomessa — jos saadaan kuitenkin kohtuumerkittävästi työn hintaa alaspäin. Ja vaikka per työntekijä se ostovoima olisikin pienempi, niin väittäisin, että kun moni heistä, jotka ovat nyt vailla omaa haluaan työtä vailla, saa työn — osin tämän paketin ansiosta, vähintään yhtä paljon todennäköisesti paikallisen sopimisen paketin ansiosta — silloin se ostovoima ei tipu. Plus sitten viennissä tietysti asia on selvä, kuten olemme edustaja Uutilan kanssa samaa mieltä: siellähän se kilpa käydään sillä, millä hinnalla, hinta—laatu-suhteella saadaan myytyä.

Eli kyllä minun mielestäni tämä suunta on tässä ihan selvä. Jos joku väittää, että palkkatasoa nostamalla voidaan saada niin paljon ostovoimaa lisää, että sitä kautta työllisyys kasvaa, sittenhän tämä on hyvin helppo homma. Me voimme palkkoja nostamalla saada täys-työllisyyden ja lisää elintasoa.

15.32 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! On sinänsä hienoa, että hallitus pyrkii nyt etsimään kustannuskilpailukyvyyn parantamiseksi sellaisia keinoja, jotka eivät kohdistu niin yksipuolisesti vuorotyöläisiin. Samoin on positiivista, että parempia ratkaisuja pyritään edelleen etsimään työmarkkinajärjestöjen neuvottelujen kautta. On toisaalta hieman kummallista, että hallituksen huonoja vaihtoehtoja viedään tässä sivussa kuitenkin eteenpäin, aivan kuin mitään ei olisi tapahtumassa. Mitä tämä tarkoittaa? Jos työmarkkinajärjestöt pääsevätkin yhteiseen näkemykseen, miten hallitus toimii tämän jälkeen? Se jää meille varmaan nähtäväksi ensi viikolla.

Hallituksen pakkolaeista kyseenalaisimpia on ensimmäisen sairauspäivärahan karenssi sekä sairauspäivien korvauksen leikkaus. Ensinnäkin on hyvin epäselvää, mitä ongelmaa tällä yritetään ratkaista, sillä Suomessahan sairauspoissaolojen määrä on pysynyt pitkään hyvin vakaana. Ongelmana on pikemminkin se, että sairauslomajaksomme ovat kansainvälisestikin katsoen melko pitkiä. Tähän taas ei vaikuteta rankaisemalla ihmisiä sairastamisesta vaan panostamalla henkilöstöön, työhyvinvointiin ja työskentelyergonomiaan eli toimenpiteillä, joiden vaikuttavuudesta on olemassa jo tietoa. Ei ole liioin näyttöä siitä, että Ruotsissa karenssipäivällä olisi ollut merkittävä vaikutus sairauspoissaoloihin. Jos ne Suomessa tällä toimenpiteellä vähenisivät, olisi syynä todennäköisesti se, että pienituloisella ei ole varaa palkattomiin päiviin. Moni asiantuntijatyössä oleva voi toki tehdä työtä flunssasakin esimerkiksi kotoa käsin, mutta useilla aloilla tätä mahdollisuutta ei yksinkertaisesti ole.

Onkin paikallaan kysyä: kuka hyötyy siitä, että sairaanhoitajat, lastentarhanopettajat ja myyjät tulisivat sairaana töihin? Toisaalta me voimme myös kysyä: Mitä tapahtuu, jos sairaanhoitaja, lääkäri tai lastentarhanopettaja tulisi sairaana töihin? Mitä lisäkustannuksia se toisi, jos he tartuttaisivat muut työntekijät, ja mikä olisi se riski myös potilasturvallisuudelle? Meillä on toimialoja, joissa sairaana työskentely on todellinen riski, emmekä me voi asettaa eri työntekijäryhmiä tältä osin eriarvoiseen asemaan. Me emme voi myöskään tällä riskeerata meidän terveydenhuoltoa emmekä potilasturvallisuutta. Sairauskarenssi ja korvauksen leikkaus sattuvat lisäksi kovimmin pitkäaikaissairaisiin, esimerkiksi syöpäpotilaisiin, kuten täällä on todettu, tai reumaa sairastaviin ihmisiin, jotka saattavat joutua olemaan sairautensa vuoksi useita jaksoja poissa töistä. Heillä palkattomia päiviä kertyisi vuodessa jo niin monta, että se näkyisi merkittävästi heidän toimeentulossaan.

Arvoisa puhemies! Työnantajille korvataan tällä hetkellä sairausvakuutusjärjestelmästä lähes 70 prosenttia sellaisista vanhempainvapaakustannuksista, jotka voidaan riittävällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tarkkuudella arvioida. Korvaukset rahoitetaan työtulovakuutuksesta, jota maksavat kaikki palkansaajat, työnantajat ja yrittäjät. Vanhemmuuden kustannuksia tasataan tällä tavoin siis kohtuullisen hyvin, mutta on totta, että kustannustaakka on voittopuolisesti naisvaltaisten alojen harteilla. Tässä mielessä hallituksen lupaama 2 500 euron kertakorvaus äidin työnantajalle on kaunis ele, mutta siinäkin on useita ongelmia.

Ensinnäkin: Paras tapa tasata vanhemmuudesta aiheutuvia kustannuksia olisi se, että isät käyttäisivät nykyistä suuremman osan perhevapaista. Jos vapaita käytettäisiin tasapuolisesti, työnantajille ei syntyisi kannustimia syrjiä nuoria naisia työhönotossa äitiysvapaiden ja niistä aiheutuvien kustannusten pelossa. Vapaiden tasaisempaan jakamiseen hallitus ei kuitenkaan ole esittämässä mitään kehittämistoimenpiteitä. Tämä 2 500 euron kertakorvaus, joka koskee hallituksen tiedonannosta päätellen vain ja ainoastaan äitien työnantajia, ei kannusta yhtään isää osallistumaan lapsensa hoitoon nykyistä enempää.

Toiseksi: Kun vuosien ajan on puhuttu vanhemmuuden kustannusten tasaamisesta, tällä on tarkoitettu kustannusten tasaamista järjestelmän sisällä, eli siten, että palkansaajat ja työnantajat rahoittaisivat edelleen sosiaaliturvamaksuillaan järjestelmän kustannukset. Nyt tämä 2 500 euron kädenojennus on kuitenkin tarkoitus maksaa veronmaksajien rahoina, joten se tulee osaksi suurempaa hallituksen tulonsiirtoa veronmaksajilta (Puhemies koottaa) työnantajille.

15.37 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa hallitus! Tänään meitä puhuttaa se, mitä on kilpailukyky ja miten sitä edistetään. Kilpailukykyhän merkitsee kansantalouden kykyä selviytyä taloudellisen kilpailun olosuhteissa. Sitä arvioidaan yleensä hinnan, markkinoinnin ja tietotaidon perusteella — siis myös tietotaidon — erikseen kotimaisilla ja kansainvälisillä markkinoilla. Kilpailukyky on sitä, että se mahdollistaa jalostusarvon nostamisen, korkeamman katteen ja paremmat palkat. Kilpailukyky on saatavuutta, hintaa ja laatua, siis myös laatua.

Tämän aamun uutiset kertovat Suomen sijoittuvan kilpailukykyä mittaavan Maailman talousfoorumin vertailussa kahdeksanneksi, kun viimevuotinen sijoitus oli neljäs. Selvä pudotus siis entiseen omaan tulokseen nähden, suunta on väärä. Silti tässä vertailussa olemme edelleen maailman huipulla, tässäkin tilanteessa kansainvälisten vertailujen kärkipäässä, mitattiin sitten kilpailukykyä tai inhimillistä pääomaa. Tässäkin tilanteessa Suomi jättää Maailman talousfoorumin kilpailukykyvertailussa taakseen muun muassa kaikki Pohjoismaat, Kanadan ja Itävallan. Mitä tämä merkitsee? Talousfoorumin vertailuhan selvittää maiden rakenteellista kilpailukykyä eli pitkän aikavälin kasvupotentiaalia, jota meillä siis on muita paremmin nytkin. Meillä on hyvät raamit kasvulle, meillä on potentiaalia. Nyt kysytään tämän potentiaalin hyödyntämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Meillä on tietotaitoa ja laatua. Pelkästään hinnalla emme koskaan ole kilpailussa ykkösiä. Meidän on pidettävä tinkimättömästi kiinni osaamisesta ja laadusta, muutoin ei synny uutta kasvua, innovaatioita, eikä meillä muutoin ole hyvän ja kilpailukykyisen tulevaisuuden tekijöitä.

Me kaikki tiedämme, että nyt keskustelussa olevien kilpailukykyloikkaan tähtäävien toimien ohella samaan päämäärään tarkoitettuja muita valtion budjettiin liittyviä isoja muutoksia valmistellaan. Ne kaikki liittyvät siis suoraan myös kilpailukykyyn. Toistaiseksi vahvuksiimme ovat kuuluneet muun muassa toimiva yhteiskuntarakenne, terveydenhuolto, korkea koulutus ja innovaatioiden korkea määrä.

Erittäin hyvä, jopa maailman paras perusopetus ja hyvään koulutukseen pohjaava osava työvoima ovat kilpailukykyimme peruskiveä. Lieneekö pitkällä tähtäimellä viisasta ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

lousajattelua, että hallitus ryhtyy itse muilla toimillaan murentamaan tätä osaamista? Tasapuolisesti, laadukkaasti koulutettu kansa, jossa eriarvoisuus ja tuloerot ovat mahdollisimman pienet, on kilpailukykyisin, tulevaisuudessakin hyvinvoiva ja kansainvälisesti kaikkein varmimmin menestyvä. Tälle me vihreät sanomme "kyllä". Näitä valtteja te, arvoisa pääministeri ja hallitus, ette ehkä riittävästi ole huomioineet, sillä hallituksenne esittämät toimet taitavat johtaa osittain aivan päinvastaiseen suuntaan hyvistä aikeistanne huolimatta.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on sitoutunut siihen, että jos kilpailukyypaketin lisäksi saadaan aikaiseksi maltillinen palkkaratkaisu, hallitus alentaa työn verotusta. Nyt esitetty kilpailukyypaketti vaikeuttaa erityisesti pienituloisten palkansaajien ennestään hankalaa asemaa. Voisiko hallitus tulla pienituloisia vastaan lupaamalla suunnata tätä ehdollista veronkevennystä pienituloisille? Voisiko se auttaa myös maltillisen palkkaratkaisun saamisessa nyt, kun etuuksien leikkaukset luovat erityisen kovaa painetta nostaa palkkoja juuri pienipalkkaisilla aloilla?

Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilän siteeraaman vision mukaan julkinen valta tekee yhdessä suomalaisten kanssa vaikeitakin ratkaisuja, yhdessä. Työllisyys ja kilpailukyky eivät todella itsestään parane. Ratkaisujen ja vaihtoehtojen yhteinen perkaaminen on meneillään. Tehdään sekin huolella ja yhdessä, tarkalla korvalla eri vaihtoehtoja kuunnellen ja punniten.

15.42 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tänään monessa yhteydessä on todettu, Suomen talouden ongelmat ovat syviä. Bkt:n kasvu on lähellä nollaa, työttömyys kasvaa, työttömyysjaksot pitenevät. Kansainvälisen talouden kehityksestä on aivan viime aikoina saatu jälleen huolestuttavia uutisia. Suomen bkt:n ennustetaan kasvavan hyvin vaatimattomasti, ja mikä erityisen huolestuttavaa, yksityiset investoinnit alenevat neljättä vuotta peräkkäin ja kuluvana vuonna ne supistuvat 2 prosentilla. Julkinen talous pysyy alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka. Julkinen velka ylittää tänä vuonna 60 prosentin rajan, eikä velkasuhde ole taittumassa lähivuosina, joskin velkasuhteen kasvu hiukan hidastuu. Tilannekuva on siis huolestuttava ja synkkä. Olemme siinä synkkyyden kehässä, kuten edustaja Mykkänen osuvasti joku tuokio sitten sanoi.

Itse otin nämä tiedot tähän esille siksi, koska muun muassa näiden kautta olen vakuutunut siitä, että tilannekuvan huomioiden hallituksen esitykset ja toimintatapa kustannuskilpailukyyn kohentamiseksi ovat erittäin perusteltuja. Monissa puheissa täällä on esitetty, ettei meidän työvoiman hinta voi olla mikään ongelma vientimarkkinoilla. Itse ymmärrän kuitenkin niin, että kun verrataan työn kokonaiskustannuksia, työn hintaa, yritysten tekemän tuotannon arvoon, arvonlisään, niin se yksinkertaisesti on liian korkea Suomessa, ja tämä on erityinen ongelma nimenomaan viennissä.

Hallituksen esitysten tai yhteiskuntasopimuksen ja kustannuskilpailukyyn kohentamisen merkitys talouskasvun hakemisessa on aivan oleellinen. Merkitykset ulottuvat viennin ja investointien kautta työllisyyteen ja julkisen talouden alijäämään. Yhteiskuntasopimuksella, näillä ratkaisuilla, on mahdollista vaikuttaa merkittävästi työllisyyskehitykseen. Sen vaikutus myös julkisen talouden alijäämän supistusmahdollisuuksiin on tätä kautta oleellinen. Talouden asiantuntijat ovat arvioineet, että hallituksen tavoitteleva 5 prosentin kilpailukyyn parantaminen työelämän muutoksella lisäisi vientiä useilla prosenteilla. Jokainen osaa siitä laskea, että silloin vaikutus myös bruttokansantuotteeseen olisi merkittävä. On syytä muistaa, että kun markkinat eivät kasva, voimme lisätä vientiä vain markkinaosuuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

sia muilta voittamalla. Se edellyttää paljon suurempia muutoksia kuin menestyminen kasvavien markkinoitten oloissa ratsastamalla aallonharjalla.

Viime hallituskaudella tehdyt ratkaisut eivät ole hyödyntäneet Suomen kustannuskilpailukykyä. Siksi nyt joudutaan lähtemään takamatkalta. Ongelmasta hankalan tekee se, että kyse ei ole vain suhdanneluontoisesta kriisistä, vaan epäkohdat ovat ennen kaikkea rakenteellisia. Jos Suomessa tuotanto, työllisyys ja investoinnit ovat vuodesta toiseen kilpailijamaita heikompia, syynä on, että investoinnit ja työllistäminen Suomessa eivät ole kovin houkutteleva vaihtoehto. Tämä on kai täysin kiistaton tosiasia. Sekin on fakta, että edes palkkamaltilti ei tuo nopeaa kilpailukyvyn parannusta. Kilpailukyvyn palauttamiseksi reaaliensiotkaan eivät valitettavasti voi meillä nousta moneen vuoteen.

Miksi sitten pitäisi sitoutua tällaisiin uudistuksiin, jotka on helppo kokea epäoikeudenmukaisiksi? Minusta yksinkertaisesti siitä syystä, että vaihtoehdot, kaikki vaihtoehdot, ovat huonompia. Ilman tällaisia muutoksia meidän talous ei kohene, minkä myötä tavalliselle suomalaiselle tärkeä hyvinvointivaltion rahoituspohja romahtaa ja sen myötä turverkot ja palvelut. Niin kauan kuin valtio ja kunnat voivat jatkaa nopeaa velkaantumista, tämä äskeinen uhka ei realisoidu. Ja ehkä tämän vuoksi ihmisille on ollut ja on yhä vaikeaa perustella, miksi ikäviä asioita olisi tehtävä nyt.

Oppositio tässä arvioi, että hallitus olisi romuttamassa sopimussyhteiskuntaa. Todellisuudessa nyt kaikkien kolmikannan osapuolten on osoitettava, että Suomessa kyetään tekemään vaikeissa oloissa sopimus tilanteen vaatimista uudistamisista. Sopimussyhteiskunnan rikkoutuminen ja säilyminen sekä kehittäminen on kaikkien osapuolten yhteinen hanke. Kukaan ei pysty sitä ylläpitämään mutta ei myöskään rikkomaan yksin. Nyt on tehtävä päätöksiä maamme suunnan (Puhemies koputtaa) muuttamiseksi.

15.47 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen kustannuskilpailukyky on heikko. Tämä johtuu pitkäaikaisesta heikkenemisestä lähes kaikilla toimialoilla. Tuottavuuden kasvu on heikentynyt suhteessa kilpailijamaihin, ja työvoimakustannukset ovat samaan aikaan kohonneet kilpailijamaita nopeammin. Näin ei voi jatkua.

Maailmalla — siellä, missä Suomella oikeasti on hyvä maine, vaikka oppositio mieluusti jotain muuta väittää — johtavat kilpailukykyä arvioivat auktoriteetit ovat International Institute for Management Development eli IMD ja World Economic Forum eli WEF. IMD mittaa kustannuskilpailukykyä ja WEF rakenteellista kilpailukykyä. Joskus olimme maailman kilpailukykyisin maa, emme ole enää, etenkin kilpailijamaihin verrattuna.

Yhteiskuntasopimusneuvottelujen tavoitteena oli sopia yhteisistä toimista ja kantaa vastuuta maamme tilasta. Epäonnistuimme, syyt tiedätte.

Hallitusohjelma edellyttää palkkamaltiltia ja yksikkökustannusten alentamista. Hallituksen toimenpiteet eivät ole mukavia, mutta ne ovat välttämättömiä. Samaan aikaan, kun toverit vasemmalla älähtävät, pyydän heitä katsomaan peiliin, sillä "jatkuvat palkankorotukset" -malli ja malli Arhinmäki eli "velka maksaa itsensä takaisin" ovat, toden totta, tuottaneet tulosta ja ajaneet meidät tähän suohon. Nyt kansalaiset joutuvat maksamaan sen kovan hinnan, koska aikaisemmin ei ole uskallettu toimia ja tehdä välttämättömiä toimenpiteitä.

Arvoisa puhemies! Hallitus alentaa lomarahoja 30 prosentilla. Se on oikeudenmukainen toimenpide. Mahdollisesti samalla kaikille tulee oikeus lomaraahan, jota ei aikaisemmin ollut. Vuosilomat lyhenevät 30 päivään, mikä koskee pääosin julkista sektoria. Yksityisen työnantajan sosiaaliturvamaksuun tehdään alennus, joka auttaa työllistämään. Valtiova-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

rainministeriön tiedotustilaisuudessa 8. syyskuuta arvioitiin, että työnantajan sosiaaliturvamaksun alennus 1,72 prosenttiyksiköllä alentaisi työvoimakustannuksia 1,72 prosenttia. Tämä on osoittautunut virheelliseksi arvioksi, koska sosiaaliturvamaksu maksetaan palkkasumman eikä työvoimakustannuksen perusteella. Valtiovarainministeriö arvioikin nyt, että toimenpide alentaa työvoimakustannuksia 1,41 prosenttia. Vuonna 2017 yksityisen sektorin palkkasumman arvioidaan olevan 61 577 miljoonaa euroa ja työvoimakustannusten 74 857 miljoonaa euroa. Tässä voi tehdä pientä laskutoimenpidettä: 1,72 prosentin alennus sotu-maksussa alentaa sosiaaliturvarahastojen maksutuloja 1,72 prosenttia kertaa 61 577 eli 1 060 miljoonaa euroa. Tämä on se noin 1,41 prosenttia työvoimakustannuksista. Sosiaaliturvamaksun verovähennyskelpoisuuden vuoksi alennus nostaa maksettavia veroja oletettavasti 20 prosenttia kertaa 1 060 miljoonaa eli 212 miljoonaa euroa. Nettona siis työnantajien maksut ja julkisen sektorin tulot alenevat 847 miljoonaa euroa. Minun mielestäni se on erinomainen asia. Hallituksen ajama palkkamaltili johtaa noin 2 prosenttia korkeampaan bruttokansantuotteen tasoon, toisin kuin aiemmin tehty niin sanottu peruslaskelma. Tämä siis verrattuna vuoden 2019 tasoon. Tässä pitää tietysti muistaa, että palkkamaltili hidastaa vielä keskipitkällä tähtäimellä verotulojen kehitystä, ja pitkän aikavälin julkisen talouden vaikutusten arviot ovat varmasti keskipitkää paremmat.

Vielä lopuksi muutama sana työaikaista. Siinähan säädetään arkipyhien korotetusta palkasta, mutta pyhäpäivän luonteesta säädetään kirkkolaisissa. Hallitus ei voi muuttaa kirkkolakia, vaan se edellyttää, totta kai, kirkolliskokouksen päätöstä. Arkipyhien ajankohtaa ei voi siis siirtää ilman kirkon kantaa. Helpompi ja käytännönläheisempi ratkaisu olisi siirtää helatorstai ja loppiainen lauantai, mutta sehän ei ole niin yksinkertaista. Kirkko on peräänkuuluttanut vastuun kantamista pakolaiskriisissä, joten olisi toivottavaa, että se tulisi myös vastaan Suomea ja suomalaisten ongelmia koskevissa kysymyksissä. Suomi tarvitsee yhteistyötä kaikilla osa-alueilla vauvasta vaariin, (Puhemies koputtaa) hallituksesta kirkkoon.

15.53 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Suomalainen työelämä on ollut suuressa muutoksessa viime vuodet. Muutos on jo pakottanut meitä tarkastelemaan työtä ja sen tekemisen ehtoja ihan uudella tavalla. Työntekijän työajan joustot ovat lisääntyneet työn kynnyn vaihteluiden myötä. Johtamista on parannettu ja työn mekaanisen seurannan sijaan on voitu keskittyä työn laatuun ja itse lopputulokseen. Tuloksena on ollut työn tuottavuuden kasvu sellaisilla keinoilla, jotka ovat kaikkien mielestä reiluja.

Samaan aikaan työelämässä on myös ikävämpiä ilmiöitä. Pahoinvointia, ylisuuria työmääriä ja työuupumusta on liikaa. Moniosajuuden vaade ja esimerkiksi lisääntyneet kielitaitovaatimukset ahdistavat monta työntekijää. Entistä enemmän tehdään osa-aikatyötä, jota valitettavasti moni joutuu tekemään kuitenkin sen vuoksi, ettei muuta työtä ole saatavilla. Näiden ongelmien selvittäminen on tärkeää. Esimerkiksi työhyvinvoinnin kehittämiseen on panostettava entistä enemmän, kun tavoitteena on myös pidentää työuria. Tavoitteeseen päästään kuitenkin yhdessä pohtimalla ja yhdessä sopimalla. Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on rakennettu yhteistyöllä, ja niin on tulevaisuudessakin oltava.

Hallitus on kuitenkin ottanut käyttöön toisenlaiset keinot. Yksipuolinen sanelu ja työelämän kova pakkopaketti saivat maassa aikaan myrskyn, aiheesta. Onneksi hallitus on nyt perääntynyt muutamasta eniten vastustusta herättäneestä ehdotuksestaan, mutta jäljelle jää yhä paljon sellaista, mitä on vaikea ymmärtää ja hyväksyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Sairaussakko kurittaa edelleen eniten esimerkiksi hoiva-alalla työskenteleviä pienipalkkaisia naisia. Heillä ei ole mahdollisuutta esimerkiksi etätöihin flunssassa eikä toisaalta myöskään mahdollisuutta tulla sairaana töihin vaarantamaan potilaiden turvallisuutta. Pitkäaikaissairaat, jotka joutuvat olemaan sairauslomalla usein, kärsivät todella merkittävää tulonmenetyksestä.

Hallitus on hakenut sairaussakossa mallia Ruotsista, jossa sairauspoissaolot ovat kuitenkin lisääntyneet vuodesta 2010 lähtien, minkä lisäksi ne ovat myös pidentyneet. Sairastamisesta rankaiseminen on paitsi inhimillisesti väärin myös pidemmän aikavälin tavoitteiden ja työelämän kehittämisen kannalta lyhytnäköistä politiikkaa. Jopa valtiovarainministeriön omissa muistioissa todetaan, että uudistus voi lisätä työntekoa sairaana, mikä myös heikentää tuottavuutta. Tämän lisäksi käytännössä todetaan, ettei uudistuksen vaikutuksia voi täysin arvioida. Kuinka tällaisia uudistuksia voidaan tehdä näin heikoin perustein?

Lomarahojen leikkaus tekee satojen eurojen loven monen perheen toimeentuloon ja uhkaa siten vaikuttaa rajusti kotimaiseen kysyntään. Kun vienti takeltelee, kotimarkkinoiden pyörien pyörittäminen kaikin mahdollisin keinoin on äärimmäisen tärkeää. Huomioitavaa on myös se, että lomarahojen leikkaus uhkaa tehdä lisäksi satojen miljoonien eurojen loven julkiseen talouteen verotulojen menetyksenä.

Pakkopaketin sisällä on siis nämäkin esimerkit huomioiden sellaisia esityksiä, joita valiokuntien on harkittava mahdollisimman nopeasti. On kuultava alan asiantuntijoita ja arvioitava vaikutuksia laajasti. Siksi kannatan edustaja Lauri Ihalaisen tekemää esitystä asian lähettämisestä valiokuntakäsittelyyn.

Ennen kaikkea hallituksen sanelupolitiikka on kuitenkin sellaista poliittista johtajuutta, jota Suomessa ei ole totuttu näkemään. Hyvällä johtamisella voidaan yrityksessä saada aikaan parempia tuloksia ja mahdollistaa se, että työaikaa käytetään lisäarvoa tuottavaan työhön. Työhyvinvointiin panostamalla vähennetään sairauspoissaoloja ja työkyvyttömyyttä. Hyvä johtajuus on hyvää johtajuutta myös politiikassa. Maltilla ja yhteistyöllä ja keskustelemalla päästään paljon pidemmälle kuin pakolla ja sanelemalla.

15.57 Kimmo Kivelä ps: Arvoisa rouva puhemies! Tunnustan, että minua on usein tynninyt sellainen yhteiskunnallinen keskustelu, jossa talous on kaiken keskiössä, ikään kuin kaikki inhimillinen elämä olisi taloudelle alisteista. Tämä on usein johtanut siihen, että kaikkea inhimillistä elämää pyritään arvottamaan taloudesta käsin: mitä taloudellista hyötyä siitä on ja niin edelleen. Tämä on johtanut moniin ikäviin ilmiöihin, esimerkiksi siihen, että inhimilliset ihmissuhteet rakennetaan tällaisen taloudellisen hyötyajattelun perustalle. Työelämässä vaatimukset ovat lisääntyneet ja koventuneet, ja sitä kautta ihmiset ovat raadollistuneet monella tapaa.

Tosiasia kuitenkin on, että vain toimiva talous sittenkin turvaa leivän, hyvinvoinnin ja työn. Kuitenkin on ymmärrettävä, että toimiva talous ei ole itsetarkoitus. Sillä on välinearvo, jotta ihmiset ja ihmisyhteisöt pääsevät rakentamaan entistä enemmän yhteistä hyvää, toteuttamaan henkilökohtaisia ja laajemmin ihmisyhteisöön liittyviä unelmia ja tavoitteita.

Nyt olemme ajankohdassa, jolloin meillä ei mene kansakuntana taloudellisessa mielessä hyvin, ja kun ei mene taloudellisessa mielessä hyvin, niin siitä seuraa moninaisia muita yhteiskunnallisia ongelmia ja myös traagisia ihmiskohtaloita. Jotta yhteiskunnallisista lieveilmiöistä voitaisiin selvittää mahdollisimman vähin vaurioin, on talous saatava terveille pohjalle, jotta on sitten edellytyksiä yhteisen hyvän jakamiseen ja rakentamiseen, koska ne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

kaikki vaativat taloudellisia panostuksia. Silmien ummistaminen tosiasioilta on äärimmäisen vaarallista.

On inhimillinen osa demokratiaa, että esitetään vaihtoehtoja ja kritisoidaan vallassa olijoita, mutta vastuullista oppositio toimintaa ei ole sellainen, että vain luetellaan yhteiskunnallisia epäkohtia, ilmassa olevia vaikeuksia, ilman että tartuttaisiin ja etsittäisiin ja esitetäisiin todellisia reittejä ulos vaikeuksien keskeltä. Ei riitä eikä ole millekään asialle hyväksi, että huudetaan tyyliin "väärin sammutettu".

Yksi näistä hallituksen suurista tavoitteista — haluan sen tässä vielä nostaa esille — on puhe tästä digiloikasta. Todellakin digitalisaatiossa meidän on päästävä eteenpäin. Olemme kansainvälisessä vertailussa kiistatta jääneet jälkeen, mutta vaara piilee siinä, että lähdetään konsulttidemokratia edellä niin, että härskit rahastajat pääsevät saaliinjaolle, että nyt on mahdollisuus kääriä liiveihin isoja voittoja. Valitettavasti julkishallinnon it-historia viime vuosilta on ollut varsin masentavaa historiaa.

16.03 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä näinä päivinä on puhuttu paljon pakottavasta lainsäädännöstä. Pääsääntöisesti lainsäädäntö on pakottavaa. Kaikista rikkomuksista tosin ei seuraa sanktiota, mutta yleinen oikeustaju lähtee siitä, että lakia noudatetaan, ja Euroopassa ja varsinkin Pohjoismaissa näin tapahtuu.

Kun nyt on kysymys työlainsäädännöstä, jossa hallituksella on toimivalta rajoitettu, olen ihmetellyt, kuinka ammattiyhdistysliike pitää niin tiukasti kiinni yleissitovuudesta, joka ei suinkaan ole yleinen tapa toimia työmarkkinoilla, paremminkin erityinen poikkeama. Kun yleissitovuus koskee myös niitä, jotka eivät ole sopijaosapuolia, ja vielä usein huonommalla joustolla, niin jään ihmettelemään, että samoissa puheenvuoroissa tähän asiaan ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota. Varsinkin kun näissä kansainvälisissä vertailuissa, joissa Suomen työelämää ja yhteiskuntaa laajemmin arvioidaan, todetaan nimenomaan työmarkkinoiden jäykkyys kaikista heikoimmoin hoidetuksi osa-alueeksi. Saksa, joka korjasi tämän asian, menestyy erittäin hyvin. Kannattaisi todella pysähtyä siihen, olisiko näille työmarkkinoille jotain tehtävissä muuta kuin valitella sitä uhkaa, että yksipuolinen veto-oikeus työasioihin on ehkä joidenkin mielestä vaakalaudalla.

Tässä viitattiin edustaja Kiljusen puheenvuorossa sairaana työssä käyntiin. Minun mielestäni ei sairaana pidä tulla töihin. Se on vaarallista muille työntekijöille, asiakkaille ja todennäköisesti joissain tapauksissa jopa kaikista eniten asianosaiselle itselleen. Sehän on nimenomaan lähtökohta, että sairaana ei tulla. Kysymys on siitä, kuka sen vastuun kantaa siitä palkkasummasta, jonka yrittäjä, usein hyvin pieni yrittäjä, maksaa. Valtaosa suomalaisista yrityksistä on alle kymmenen, jopa alle viiden ihmisen työpaikkoja, joissa joku muu, usein yrittäjä itse, tekee sen työsuorituksen, jolla sitten maksaa sairaana olevan ihmisen ansiotason tiettyyn karenssipäivään asti, jolloin yhteiskunta tulee vastaan.

Sama tavallaan koskee vanhuuden kustannuksia. Minä en ymmärrä, en ole koskaan ymmärtänyt, minkä takia sen pitää olla työnantaja. Miksei se kuulu samalla lailla kuin peruskoulu tai muu koulutus tai muu yhteiskunnallinen sosiaaliturva yhteiskunnan vastuulle? Nämä kaksi asiaa ovat johtaneet siihen, että Suomeen on syntynyt ammatinharjoittajien, yksinyrittäjien ylisuuri joukko, ehkä 150 000—200 000 ihmistä, jotka yrittävät mutta eivät ota ketään työhön, eivät pysty kasvattamaan sitä yritystä, koska eivät pysty kantamaan sitä riskiä, mikä työsuhteen synnyttämisestä syntyy juuri näiden sairauspäivien poissaolojen, muidenkin poissaolojen ja ennen kaikkea ehkä siitä syystä, että kaikkien kohdalla ei voi suinkaan olla varma, vaikka kuinka olisi selvitetty, menestyykö kyseisessä tehtävässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Ja pienessä yrityksessä on vähän muita työtehtäviä, vastoin kuin suurissa yrityksissä, joissa henkilö voidaan ainakin jonkin ajan jälkeen siirtää muuhun tehtävään.

Kuulun kirkkoon, mutta olen alkanut miettiä, mikähän se kirkon yhteiskunnallinen vastuu näiden arkipyhien siirtämisen osalta on. Olen oman kirkkoherrani kohdalle ilmoittanut, että minulle on henkisesti vaikeaa, jos koko yhteiskunnan pitäisi kantaa vastuuta, hyväksyä se, että kirkko vetäytyy uskonnollisiin syihin vedoten, ettei arkipyhiä voi siirtää viikonlopun yhteyteen. Eivät suomalaiset kaikki edes kuulu kirkkoon, mutta tämä kirkollistuki, joka annetaan entisen kirkollisveron korvauksena, jää tässä mietityttämään. Olisiko parempi, että kirkko keräisi omat varansa ja tekisi sitten omia päätöksiä ja tämä tiukka side valtion ja luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon välillä arvioitaisiin uudestaan.

Tämä tasa-arvo — sinänsä hyvä. Sanoisin tasa-arvon osalta, että Suomessa on onneksi kaikilla lähes samankaltaiset mahdollisuudet itsensä kehittämiseen. Vapaa koulutus aina tohtorintutkintoon asti käytännössä tarkoittaa sitä, että jokainen pystyy kehittämään omaa itseään käytännössä siihen suuntaan, johon haluaa ilman, että siihen juurikaan omaa taloudellista tukea tarvittaisiin. Valtio kantaa kustannuksen. Mutta siitä, että kaikki jaettaisiin tasaveroin, oli naapurimaassa Neuvostoliitossa laaja yhteiskunnallinen kokeilu, jolloin motivaatio itsensä kehittämiseen katosi, ja kyllä suomalaisen yhteiskunnan keskeinen lähtökohta on tarjota ihmisille mahdollisuudet myös itsensä kehittämiseen ja nauttia siitä, mitä on sitten omalla työllään aikaansaanut.

16.08 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen heikko kilpailukyky on heijastunut vuosien ajan suoraan työllisyysasteeseemme. Kuvaavaa on, että kun maailmantalous ja Eurooppa elpyvät, Suomen vienti ja kansantalous eivät. Velkarahalla elvyttäminen ja työpaikkojen synnyttäminen julkiselle sektorille eivät riitä. Uusia työpaikkoja tarvitaan nimenomaan yksityiselle sektorille, jotta meillä on mahdollisuus huolehtia yhteiskunnan palveluista kuten tähänkin asti. Yksityisten työpaikkojen synnyttämiseksi tarvitaan puolestaan kustannuskilpailukyvyyn roimaa parannusta. Se voi tarkoittaa lyhyellä aikavälillä palkansaajien ostovoiman laskua, mutta viennistä riippuvaiselle Suomelle Sipilän hallituksen esittämät kilpailukykytoimet ovat välttämättömiä.

Arvoisa rouva puhemies! Olen ylpeä siitä, että Sipilän hallitus on lähtenyt etsimään todellisia syitä ja muuttamaan tilannetta. Täällä salissa keskusteluja kuunnellessa tulee tunne, etteivät kaikki tunnista tilannetta eikä sitä nähdä kovin vakavana. Oppositio ihmettelee, että hallitus ottaa toimistaan huolimatta lisää velkaa samalla unohtaen, että omilla ehdotuksilla sitä velkaa otettaisiin huomattavasti enemmän. Kustannuskilpailukyvyyn nostossa yhtenä viidestä toimenpiteestä pääministeri Sipilä on esittänyt yksikkötyökustannusten alentamista 5 prosentilla. Loppiainen ja helatorstai muutetaan palkattomiksi vapaapäiviksi, vuosiloman enimmäispituudeksi säädetään kuusi viikkoa, sairauspäiväkarensi astuu voimaan, yksityisen työnantajan sosiaaliturvamaksua alennetaan 1,72 prosenttiyksiköllä. Pitkän selvittelyn jälkeen osoittautui mahdolliseksi säätää lomarahasta lailla ja siten leikata sen tasoa keskimäärin 30 prosentilla.

Olen henkilökohtaisesti erittäin tyytyväinen tähän muutokseen. Se osoittaa, että hyvään johtajuuteen voi kuulua myös keinojen muuttaminen lennosta, jos parempia keinoja ilmenee käytettäväksi. Vaikka sunnuntailisien maltillisella leikkauksella olisi kiistämättä ollut piristävä vaikutus esimerkiksi matkailu- ja ravintola-alalle, olisi lainsäädäntöteitse toteutettava leikkaus kohdentunut ehdottomasti voimakkaimmin pienipalkkaiselle hoitoalalle, jossa lisillä on suuri osuus palkanmuodostuksessa. Kuten pääministeriltä kuulimme, koros-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tan vielä, että lomarahoja ei olla asettamassa niille, joilla lomarahoja ei ole ollutkaan. Kustannuskilpailukykyä parantavien toimien lisäksi hallitus parantaa työntekijöiden muutosturvaa ja vanhempainvapaan kustannuksia tasataan naisvaltaisten alojen tilanteen helpottamiseksi. Vanhemmuuden kustannusten jakaminen ei ole kolmikannassa edennyt, joten nyt oli korkea aika muuttaa suuntaa.

Arvoisa puhemies! Yrittäjä on vapautettava yrittämään, työtön työllistymään, hoitaja hoitamaan ja opettaja opettamaan. Hallinnollisen taakan vähentämisestä on puhuttu iät ja ajat, mutta vasta Sipilän hallitus on ottanut norminpurun kärkihankkeekseen. Sääntelyllä on todellakin hintansa. Keskustelin juuri Viroon muuttaneiden suomalaisten yrittäjien kanssa, ja hieman yllätyksenä minulle tuli se, että verokohtelu ei olekaan perimmäinen syy Viroon siirtymiseen, vaan maan yksinkertainen ja jouheva byrokratia. Tässä kohtaa Suomessa on menetetty paljon, mutta järkevällä norminpurulla ja pääsemällä eroon pahimmista säätelyn älyttömyyksistä vapautamme ihmiset toimeliaiksi ja yritykset kehittämään toimintaansa. Sellaisessa Suomessa toimittomuutta ja työttömyyttä on olennaisesti vähemmän. Esimerkkinä voisin nyt jo mainita ympäristöministeriön rakentamista vauhdittavat lakimuutokset kaavoituksen helpottamiseksi. Esimerkiksi syksyllä tulee eduskuntaan esitys maakuntakaavojen yhteisten yleiskaavojen vahvistamismenettelystä luopumisesta. Haluan vielä nostaa esiin, että eniten kilpailu paranee sillä, että koko Suomea kehitetään tasapainoisesti.

Arvoisa puhemies! Ymmärrykseni mukaan eduskunnan tehtävänä on säätää Suomen lait. Tähän kuuluu myös työlainsäädäntö. Olemme myös täällä vastuussa Suomen taloudesta. Ministeri Stubb totesikin, että hallituksella on tulosvastuu. Minusta on vastuullista päättää asioista, jotka vaikuttavat tulokseen, eikä jäädä odottamaan, että jotain tapahtuisi. Olemme jo nähneet, että odottamalla ei mitään tapahdu. Pääministeri Sipilä on myös erinomaisen rakentavasti kutsunut eri puolia pöytään jo neljättä kertaa, ja edelleen uudet, paremmat ehdotukset ovat tervetulleita.

16.14 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi täytyy antaa oppositiolle ja ay-liikkeelle kiitosta hienosta retorisesta oivalluksesta: te olette keksineet, että on olemassa pakkolaki, jota täytyy noudattaa. Toivottavasti ette kuitenkaan kuvittele, että on eipakollisia lakeja, joita voi noudattaa, jos siltä tuntuu. Mikäli ette vielä tienneet, niin neuvon teitä noudattamaan säädettyjä lakeja, sillä ne ovat kaikki pakkolakeja. Siinä ei ole mitään uutta, että laki rajoittaa osapuolten tekemiä sopimuksia, se aivan normaalia lainsäädäntöä. Luonnollisesti perustuslakikorttikin on vedetty esiin, kun joku esittää ajatuksia, jotka eivät ole vihervasemmistolle mieleen. Eikö 195 miljoonaa verovähennyksiin subventoitua jäsenmaksurahaa todellakaan tuota parempia ajatuksia Hakaniemen päässä? On todella sääli, että ainoana pohjoismaisena hyvinvointivaltiona olemme eurovaltio ja sidottu liian vahvaan valuuttaan. Muut Pohjoismaat porskuttavat omalla valuutallaan loistavasti, ei puhuta samanlaisista hyvinvoinnin leikkauksista.

Koska olemme euromaa ja valuutta ei joustaa, on jonkun muun joustettava, ja se valitettavasti on hyvinvointivaltion palvelut ja työn hinta. Koska ei ole olemassa rahaa, jota devalvoida, vaihtoehdoksi jää vain sisäinen devalvaatio. Näistä asioista varoitettiin kyllä, kun maa sosialidemokraattien johdolla vietiin eurovaluuttaan hyvin kyseenalaisin menettelyin. Silloin se oli populistien pelottelua. Mitä olette mieltä nyt, kun hintaa todella maksetaan siitä kaikissa pöydissä olemisesta? (Riitta Myller: Ei ole oltu nyt kaikissa pöydissä!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Arvoisa puhemies! Kilpailukykyloikan keinot ovat suomalaisille karvasta kalkkia. On aivan varma, että Elinkeinoelämän keskusliitto lukuun ottamatta ei ole monta tahoja Suomessa, jotka näistä ratkaisuista nauttivat. Olisin mieluusti suonut, että kolmikanta, myös EK, olisi ollut aktiivisempi eikä laittanut hallitusta likaisen työn tekijäksi. Etelärannankin on syytä muistaa, että edustaa vain yhtä osapuolta asiassa. Toimien on tehottava tai ne voidaan peruuttaa.

Vastineeksi omasta toimeentulostaan tinkimiselle kansa odottaa hallitukselta tiukkoja toimia turvapaikkakriisin suhteen. On oikeustajua vastaan, että maahanmuuttokustannuksille piikki olisi auki, kun aivan kaikesta muusta säästetään. Nyt säästöt uhkaavat valua hukkaan maahanmuuttokuluihin. Turvapaikkakäytäntöjen välitön tiukentaminen, vetovoi-
matekijöiden vähentäminen sekä vastaanoton yksikkökustannusten alentaminen nopealla tahdilla ovat omalta osaltani vaatimuksia sille, että ehdotettuja toimia voi puolustaa.

16.17 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan vaan nyt muistutukseksi, että pakottava lainsäädäntö on juridinen termi, aivan samalla tavalla kuin tahdonvaltainen lainsäädäntö, ja niillä on tietty määritelmä lainsäädännössä. Se tulee nyt vain muistaa eikä sortua siihen, että nyt kaikki lait ovat pakottavia. Kaikki lait eivät ole pakottavia.

16.17 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän on muistettava, että kilpailukyky on paljon muutakin kuin palkat, sosiaalikulut tai työaika. Ennen kaikkea kysymys on osaamisesta, siitä, miten me voimme Suomessa tuottaa sellaisia tuotteita, joista on maailmalla kysyntää. Tämä on sitä parasta kilpailupolitiikkaa, ja tämä on myöskin sitä parasta sisäistä devalvaatiota, että me käytämme osaamisemme tuottamaan sellaisia tuotteita, joita aidosti tarvitaan.

16.18 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Ymmärsin tuon äskeisen edustaja Mäkelän puheenvuoron siten, että hän halusi kertoa, että kaikki lainsäädäntö on velvoittavaa ja hän halusi tuoda esille sitä, että emme rummuttaisi tämmöistä käsitettä, että tämä on nyt jotain kovin erityistä, että lainsäätäjät säätelee lakeja.

Halusin vain juristina sanoa tämän, että varmaan me kaikki tiedämme, mitä ovat pakottavat säännökset, eli niistä ei voi toisin sopia. Mutta ei mitään lakeja säädetä sitä varten, että ne ovat jonkinlaisia runoja, että me voimme niitä katsella ja toteuttaa, jos haluamme.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten takaisin puhujalistaan. Edustaja Jaskari on poissa. Edustaja Kurvinen.

16.18 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Tänään Iltalehdessä, ainakin nettiversiossa, oli minusta hyvin kuvaava uutinen tähän tämän päivän keskusteluun. Siinä mainittiin jo aikaisemmin keskustelussa esille tullut Maailman talousfoorumin, WEFin, arvio, että Suomen kokonaiskilpailukyky oli pudonnut neljänneltä sijalta kahdeksannelle sijalle viime vuodesta tähän vuoteen.

Kokonaiskilpailukyky on muutakin kuin hintakilpailukyky, mutta juuri hintakilpailukykyvystä tänään on puhuttu. Asiantuntija, tutkija Juha Tervala Helsingin yliopistosta totesi, että joka tapauksessa Suomen on hintakilpailukykyyn tartuttava, mitä hallitus nyt tällä tiedonannolla hakeekin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Arvoisa puhemies! Olin maanantaina kiertämässä paikallisia kauhavalaisia yrityksiä kotipaikkakunnallani, ja sieltä oli selvä viesti, että mahtavaa, kun vihdoinkin, vuosien jälkeen, monen vaalikauden jälkeen tuntuu, että joku tekee jotakin ja on tarttunut asioihin.

Minä olen, puhemies, aina kuulunut liittoon. Minä olen kuulunut Lukiolaisten Liittoon, Varusmiesliittoon, ainejärjestöihin yliopistossa, kuulun nytkin ammattiliittoon. Minulle on henkilökohtaisesti hyvin tärkeää sopimussyhteiskunta. Itsekin haluan vielä tässä vedota sen puolesta, että työmarkkinaosapuolet löytäisivät paremman ratkaisun kuin nyt käsillä oleva tiedonantokeskustelu. Näyttää siltä, että suomalainen työmarkkinajärjestelmä on lukossa, se ei tällä hetkellä toimi. Luottamusta ei jostakin syystä ole. Toivonkin ihan sydämeni pohjasta, että nyt niin Etelärannassa kuin Hakaniemessä lähdetäisiin sieltä omasta kuplasta liikkeelle ja alettaisiin sopia asioita suomalaisten parhaaksi.

Tässä paketissa on monia kipeitäkin tekijöitä Suomen huonon talouskehityksen — Suomen talouskehitys on yksi Euroopan unionin huonoimmista, olemme siellä tarkkailuluokalla Kreikan kanssa, työttömyytemme kasvaa eniten EU:ssa tällä hetkellä — purkamiseksi.

Tartun nyt kuitenkin erityisesti kahteen seikkaan, joita tässä paketissa nyt esitellään. Oikeastaan molemmat niistä seikoista ovat sellaisia, joita on niin kauan Suomen politiikassa puhuttu kuin minä olen sitä seurannut, eliikkä semmoiset vajaa parikymmentä vuotta.

Naisten asema työmarkkinoilla. Tähän asti on vain puhuttu siitä, että pitäisi jollakin tavalla tasata sitä ongelmaa, kun nuoret naiset, parhaassa perheenperustamisikässä olevat naiset, eivät pääse työmarkkinoille, saa vakituisia työsuhteita, koska työnantajat pelkäävät niitä kustannuksia, joita raskaudesta, äitiyslomista ja vanhempainvapaista oikein tulee. Ensimmäisen kerran, arvoisat kollegat, meillä on sellainen hallitus tässä tasavallassa, joka puuttuu tähän asiaan 2 500 euron kertakorvauksella työnantajalle.

Toinen asia, mistä on puhuttu se parikymmentä vuotta, ovat liian korkeat työnantajamaksut, työn sivukulut. Meille on puhuttu jo kauan kauan sitten Holm—Vihriälä-mallista, on ollut muita monia malleja. Ja nyt myös tähän asiaan — siihen, että kun ihminen otetaan töihin ja kerroin on melkein kaksinkertainen, niin mitä se yritykselle maksaa — tartutaan. Työnantajan sotu-maksua alennetaan 1,72 prosenttia.

Tämä lomarahen leikkauskysymys on ollut hieman yllättävä — se on yllättänyt varmasti meidät kaikki — mutta itse pidän tätä lomarahen leikkaamista ja lomarahen säättämistä vuosilomalakiin oikeudenmukaisempana keinona kuin näitten iltalisien ynnä muitten lisien leikkaamista.

Olen saanut tänään useita yhteydenottoja mikroyrittäjiltä, pienyrittäjiltä, jotka ovat tällaisilla ei-yleissitovilla aloilla, joille nyt lomaraha tulisi. Ja pidänkin erittäin tärkeänä, että nyt sitten, kun vuosilomalakia uudistetaan, siellä sallitaan paikallisen sopimisen mahdollisuuksia ei-yleissitovilla toimialoilla, niin ettei kenenkään pikkuyrittäjän asemaa tässä lammilanteessa tukahduteta enää yhtään enempää.

Arvoisa puhemies! Täällä on kysytty, että kenelle näitä päätöksiä tehdään. Minusta tätä pakettia esitellään nimenomaan työttömiä varten, sitä valtavaa, kasvavaa suomalaisten työttömien joukkoa varten. Siellä on monia nuoria vastavalmistuneita, joilla tuntuu toivon kipinä menevän. Heitä varten näin kovaa ja rajua pakettia hallitus nyt esittelee. Minusta myös hyvin tärkeä on se asia, että nyt ei maksateta tätä sisäistä devalvaatiota eläkeläisillä ja opiskelijoilla, jotka ovat niitä todellisia köyhiä.

Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että kestäväan kehitykseen kuuluu myös taloudellisesti kestävä kehitys. Ja kun olen tämän alkueduskuntakauden kuunnellut näitä vihreitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

puheenvuoroja, niin ihmettelen, minne se ajatus on kadonnut. Mikä laulaen tulee, se viheltäen menee. Tiukkaa taloudenpitoa tarvitaan.

Toivon, että voin tämänkin prosessin jälkeen pysyä liiton miehenä, sekä maalaisliiton miehenä että sitten myös ammattiliiton miehenä.

16.24 Elina Lepomäki kok: Arvoisa puhemies! Rahaliitossa olevan kansantalouden vaullutta ei jousta. Jos tämän lisäksi ei tuotantopanosten hinta jousta, joustaa ainoastaan työtömyys, ja se on meillä nyt realismia. Tuotantopanoksista työn kokonaiskustannus on keskeisin hintakilpailukykyemme määrittäjä. Professori Vesa Kannianen työryhmän tänä vuonna julkaisemassa kirjassa arvioidaan työn määrittävän suoraan ja välillisesti suurimman osan myytävän tuotteen tai palvelun hinnasta. Tilanne on hämmästyttävän samankaltainen niin palveluissa kuin teollisuudessaakin. Palvelutyössä tilanne on selvä. Monessa työssä kuten tarjoiluammateissa muuttuvat kustannukset ovat lähes yksinomaan työvoimakustannuksia.

Täällä puhutaan korkean osaamisen ja ylemmän jalostusasteen töiden puolesta. Hyvä niin. Työvoimakustannukset vaikuttavat kuitenkin myös siellä. Mitä monimutkaisempi tuote, sitä enemmän välivaiheita tuotannossa, ja tuotannon eri vaiheissa syntyy jalostusarvoa ja niihin sitoutuu työvoimakustannuksia. Niitä syntyy myös kuljetuksessa ja varastoinnissa. Työvoimakustannukset kumuloituvat tuotteeseen ja nousevat usein 60—80 prosenttiin tuotteen verottomasta hinnasta.

Arvoisa puhemies! Siksi työmarkkinoiden toimivuus ja palkanmuodostusmekanismin parantaminen ovat keskeisimpänä hallituksen toimenpidelistalla. Täällä salissa on ylistetty suomalaista sopimusyhteiskuntaa. Ikävä kyllä tälle mallille ei löydy hurraajia reaalityaloudessa eikä omien rajojemme ulkopuolella. Eilen julkaistussa World Economic Forumin kilpailukykyvertailussa olimme työmarkkinoiden joustavuuden osalta sijalla 140 eli viimeisenä. WEFin lisäksi niin Euroopan komissio, OECD, IMF kuin luottoluokittajatkin ovat listanneet Suomen keskeiseksi ongelmaksi joustamattomat työmarkkinat. Pitkällä aikavälillä työstä ei voi maksaa korkeampaa hintaa kuin on sen tuottavuus. Tuo tuottavuus tunnetaan paremmin paikallisella tasolla kuin täällä eduskunnassa tai työmarkkinajärjestöissä.

Arvoisa puhemies! Joidenkin keskustelijoiden mielestä työvoimakustannuksilla ei ole merkitystä, ainoastaan työn laadulla on. Silloin heidän mukaansa ongelma ei ole hinnoissa vaan puuttuvassa kysynnässä. Globaalissa taloudessa tuon kysynnän määrittää asiakas. Hän tekee työllistämispäätöksen puolestamme. Hän päättää, mistä tuotteen tai palvelun ostaa ja mihin hintaan vai ostaako. Yritys toimii tässä kaupassa vain välittäjänä. Jos yritys ei saa valitsemallaan hinnalla tuotetta kaupaksi, voimme tietenkin sanoa, että ongelma on kysynnässä. Voimme uhota täällä toisillemme, ettei Suomen menestystä ole ennenkään ratkaissut työn hinta vaan osaaminen. Se ei kuitenkaan muuta sitä perustotuutta, ettei tuo tavara käy kaupaksi, jos ei hintaa lasketa. Parempaa suhdannetta odotellessa saattaa meiltä loppua rahat kesken.

Hallituksen toimenpidelistassa on keinoja, joilla työn kokonaiskustannusta pyritään käytettävissä olevin keinoin madaltamaan kertaloikalla. Pitkällä aikavälillä meidän kilpailukykyemme ratkaisee kuitenkin vain ja ainoastaan mahdollisuus sopia palkoista ja muista työehdoista siellä, missä kysyntä ja tarjonta kohtaavat, eli työpaikkatasolla. Yrityksillä on jo nyt täydet kannustimet parantaa omaa ja työntekijöidensä tuottavuutta. Myös nämä yhteiskuntasopimuksen korvaavat toimenpiteet, jotka tänään on eduskunnalle esitelty, anta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

vat paikalliselle sopimiselle tilaa. Ne kunnioittavat sopimusvapautta sen perinteisessä hengessä eli siinä, että työntekijällä ja työnantajalla on mandaatti sopia työehdoista itseään sitovasti.

16.28 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Sipilän hallituksen tavoite parantaa Suomen kilpailukykyä, työllisyyttä ja saada julkisen sektorin velkaantuminen ai-soihin saa varmaan jokaisen hyväksynnän ja tuen.

Olin muutama viikko sitten Rovaniemellä järjestetyssä Stop-mielenilmauksessa, johon ihmiset olivat tulleet protestoimaan hallituksen pakottavaa lainsäädäntöä vastaan sekä vastustamaan palkkojen leikkauksia. Rovaniemen mielenilmauksessa läsnä olleena kävi selväksi, että suomalaiset ymmärtävät Suomen talouden vaikean tilanteen ja tunnustavat, että jotain pitää tehdä. Toinen viesti oli kuitenkin se, että taloutta pitää tasapainottaa tasapuolisesti ja oikeudenmukaisin keinoin. Ei voi olla niin, että pienipalkkaiset, raskasta vuorotyötä tekevät ihmiset maksavat taloustalkoista suurimman viipaleen. Kolmas havainto oli se, että ammattiyhdistysliike ja joukkovoima eivät ole Suomesta hävinneet, vaikka niin on vä-lillä ennustettu. Sen osoitti ihmismassa, jonka hallituksen epäoikeudenmukainen sanelupoliitiikka oli saanut liikkeelle. Mielenilmaukseen tulleet palkansaajat sanoivat hallituksen politiikalle selkeästi: ei käy!

Sipilän hallituksen lääkkeet kilpailukyvyn korjaamiseksi ovat kovat: loppiainen ja helatorstai muutetaan palkattomiksi vapaapäiviksi, sairauspäivistä ensimmäinen olisi palkaton, vuosilomia lyhennetään ja lomarahat leikataan. En usko, että näillä lääkkeillä Suomi saadaan nousuun. Näiden leikkausten lisäksi hallitus tukee yksityistä sektoria julkisen kustannuksella. Hallitus alentaa yksityisen työnantajan sosiaaliturvamaksua 1,72 prosenttiyksiköllä vuoden 2017 alusta lukien. Sipilä on sanonut, että tämä rahoitetaan julkisen puolen palkkoja ja lomiam leikkaamalla. Hallituksen politiikan taustalla on ideologisia valintoja: julkista sektoria halutaan nujertaa ja samalla yksityistä puolta tukea. Sekä yksityistä että julkista puolta molempia tarvitaan, mutta vastakkainasettelua ei nyt tarvita.

Hallituksen politiikka on ollut poukkoilevaa. Ensimmäin yritettiin yhteiskuntasopimusta, joka kariutui, koska se olisi kohdellut kovimmin matalapalkka- ja vuorotyötä tekeviä naisvaltaisia aloja, joissa palkan rahallinen menetys olisi ollut suhteellisesti suurin. Sen jälkeen hallitus ilmoitti, että se toteuttaa aiotut työvoiman kustannussäästöt muulla tavalla. Kaikki heikennykset hallitus aikoo toteuttaa yksipuolisella pakkolailla, jota yleensä käytetään maissa, joissa demokratia ottaa ensiaskeliaan.

Leikattavat kohteet on vuosien saatossa saatu työ- ja virkaehtosopimukseen ay-liikkeen ja työnantajajärjestöjen välisillä neuvotteluilla ja sopimalla. Suuttumusta palkansaajien keskuudessa on lisännyt se, että hallituksen aikomuksena on saada lakiin määräykset, että edellä mainittuja asioita ei saa alakohtaisissa valtakunnallisissa työehtosopimuksissa ylittää, vaikka neuvotteluosapuolilla siihen olisi halua.

Keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset ovat valinneet kovan linjan palkansaajia ja heitä edustavia ammattijärjestöjä kohtaan. Tavoite näyttää olevan romuttaa sopimusyhteiskunta, rajoittaa ay-oikeuksia, poistaa työehtosopimusten yleissitovuus — eli työnantajalle yksinvalta määrittellä työntekijän palkka. Näinhän toimi takavuosina Englannissa Rautarouva Margaret Thatcher, jonka maine brittikadunmiehen ja -naisen mielissä on yhä puistattava.

Yritysten kilpailukykyä on parannettu jo monen hallituksen toimesta useamman vuoden ajan. Onko viennin tyrehtymiseen syytä huonon kilpailuaseman lisäksi myös tuotteiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

suppeassa valikoimassa, laadussa ja vanhanaikaisuudessa, innovaatioiden puutteessa ja markkinoinnissa? Suomi menestyy jatkossakin vain sopimalla pelisäännöt työelämää koskevissa asioissa, turvaamalla palkansaajien sekä kansalaisten oikeudenmukaisen kohtelun ja ostovoiman sekä luomalla laadukkaat puitteet elinkeino- ja yritystoiminnalle. Jos suunta ei käänny, maksamme velkaa tästä politiikasta inhimillisen kärsimyksen ja pahoinvoinnin muodossa vielä pitkään.

Merkillepantavaa on muuten tässä salissa, että keskustan ja kokoomuksen edustajia ei taida olla yhtään paikalla puolustamassa nyt tätä pakkopakettia. Huomionarvoista tämäkin.

16.34 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Inhimillistä kärsimystä ja hätää tässä maassa on tällä hetkellä jo niillä puolella miljoonalla työttömällä, jotka eivät ole työtä saaneet. Nyt yritetään tähän asiaan saada parannusta.

Tässä budjettipaketissa, joka meille tulee nyt käsittelyyn, on toki paljon asioita, joiden hyväksyminen tekee kipeää. Kaikkein kipeintä se tekee ehkä sen takia, että me emme tiedä niitä vaikutuksia tarkkaan, mitä tulee näiden päätösten jälkeen. Ihmisillä ja myös meillä on myöskin hyvin usein muutoksen vastustamisen tarve. Me emme uskalla edes yrittää kokeilla jotain uutta. Me tiedämme sen, että se politiikka, mitä tässä maassa on tehty, ei ole ollut hyvää politiikkaa. Vienti on laskenut, työttömyys on noussut, ja ihmiset voivat huonosti. Myös mielenterveysongelmat ovat kasvaneet tässä maassa tästä syystä. Näille asioille on saatava muutos.

Yksi hyvä asia tässä on — tai tässä on useampiakin hyviä asioita — se, että perhevapaiden kustannuksia jaetaan nyt sekä äidin että isän työnantajalle. Tämä olisi hyvä asia, jos esimerkiksi tässä asiassa liittojen liitot pääsisivät eteenpäin. Nehän eivät ole päässeet. Ainoastaan Metalli on päässyt kunnolla eteenpäin yksittäisenä liittona, joka antaa myös isän jäädä hoitamaan sairasta lasta kotiin. Muissa liitoissa tämä homma ei oikein ole toiminut, ja se on ikävää. Kyllä tässäkin asiassa ammattiyhdistysliikkeen työtä joka tapauksessa tarvitaan.

Ehdottomasti inhimillistä on se, että jos ihminen joutuu irtisanotuksi, hän saa työpaikkansa keskipalkan verran kouluttautumista itselleen. Hyvin useinhan nämä irtisanotut ovat ensimmäisessä vaiheessa niitä pienipalkkaisia, jolloin koulutukseen käytetään rahaa keskimäärin enemmän kuin henkilön kuukausipalkka on ollut. Lisäksi on erittäin hyvä asia, että työterveyspalvelut taataan kuudeksi kuukaudeksi. Tästä on joku sanonut, että tämä ei vaikuta mitään, jos työpaikalla on vain minimityöterveyspalvelut, mutta kyllä se vaikuttaa, koska sen työterveyspalvelun kautta saa ainakin sen lähetteen sitten sinne seuraavalle lääkärille, jos sellaista tarvitaan.

Lakisäätöinen oikeus lomarahaan on erittäin hyvä asia, ja leikkauksenahan tämä on yksi niitä tasapuolisimpia. Tämä leikkaa kaikilta niiltä, joilla lomarahaoikeus on ollut. Sen sijaan tämä ei koske sitä 10:tä prosenttia työllisistä henkilöistä, joilta on tähän saakka puuttunut oikeus lomarahaan. Heitähän tämä ei koske, mutta nyt heille sitten tulee tämä oikeus. Sen jälkeen tietysti se on sen 30 prosenttia pienempi, mitä aikaisemmin olisi ollut. Mutta tämä on ehdottomasti tasa-arvoisempi kuin meidän aikaisempi systeemimme on ollut.

Sairausajan palkasta yhden päivän palkka pois. Täällä sanottiin, että nyt sitten pikku flunssan takia ei voida jäädä kotiin, koska siitä ei saada palkkaa ja rahat ei riitä. No, minä kysyn, voiko. Minä en ole ainakaan koskaan voinut jäädä pikku flunssan kanssa kotiin. Minulla on pitänyt olla iso flunssa, että olen voinut jäädä kotiin. (Välihuuto) Tämä on kyllä semmoinen asia, että kuka määrittelee pikku flunssan ja kuka määrittelee ison flunssan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Sen lisäksi tässä paketissa ei tullut nyt vielä mitään yksinyrittäjille, joita tässä maassa on erittäin paljon. Heistä ei oikein tiedetä, ovatko he työntekijöitä vai työnantajia, mutta yksinyrittäjä kun sairastuu, niin hän sairastaa yhdeksän päivää omaan pussiin. Kukaan ei maksa mitään. Ei maksa vakuutus, sairausvakuutus, ei maksa Kela, ei kukaan. Yhdeksän päivää on omavastuu-aikaa, kuten muillakin yrittäjillä, ja sen jälkeen vasta alkavat tulla päivärahat, jollei ole erikseen olemassa jonkinlaista vakuutusta. Niitäkin lienee.

Sen lisäksi on muistettava, että tämä paketti jättää takaportin kyllä liitoille ja jättää takaportin työntekijöille, jos halutaan asioista sopia ja jos halutaan pitää sopimusyhteiskunta yllä, mikä minun mielestäni on kannatettava asia. On muistettava, että työsopimukseen tämä ei koske. Työsopimuslaki säilyy näiltä osin. Jos tehdään paikallinen työsopimus, niin sitä tämä laki, mitä nyt ollaan tekemässä, ei pysty murtamaan. Työsopimuksella voidaan aina sopia paikallisesti paremmista ehdoista, mitä laki määrittää tai mitä työehtosopimus on joskus määrittänyt.

Tässä salissa aikaisemmin joku edustajista sanoi, että ehkäpä seuraavaksi otetaan sitten käyttöön vuokrasääntely. Olisi erittäin tervetullut asia ottaa vuokrasääntely esille. Nimitäin koska meillä ei ole vuokrasääntelyä, niin se pelkästään nostaa meidän asumiskustannuksiamme ja myöskin asumisesta maksettavia asumistukia. Olisi erittäin toivottavaa, että maahan saataisiin vuokrasääntely aikaiseksi.

16.39 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen hie-man edustaja Tolppasen käsitystä liittojen määräämästä oikeudesta jäädä hoitamaan sairasta lasta. Kyllä on muillakin liitoilla tämä käytäntö kuin Tolppasen mainitsemalla Metalliliitolla. Oma mieheni muun muassa kuuluu Tehyyn, ja aivan varmasti on oikeus jäädä hoitamaan.

16.39 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä asiassa minulla on varaa antaa periksi. Metalliliitti oli joka tapauksessa ensimmäinen liitto, joka antoi isille oikeuden jäädä kotiin hoitamaan sairasta lasta. Sitä ei ole vielä kaikissa työehtosopimuksissa. Pääsääntöisesti äidit saavat jäädä hoitamaan sairasta lasta kotiin, mutta hienoa, jos Tehyssä saavat myöskin miehet. (Suna Kymäläinen: Myös Paperilla voi jäädä!) Mutta täytyy muistaa niin, että Tehy on naisvaltainen ala. — Jos Paperi on tullut mukaan, niin aina parempi. — Mutta liittoja on paljon. Kaikkiin liittoihin pitää saada sama. Sekä isällä että äidillä täytyy olla samanlainen mahdollisuus hoitaa omaa sairasta lastaan.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

16.40 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen tiedonantoa kilpailukykytoimista on varmasti odotettu mielenkiinnolla, onhan kysymys Suomelle tärkeästä selviämisen strategiasta. Mielenkiintoa on lisännyt se, että kukaan ei varmasti tiedä, mitä tulossa on. Tietämättömiä ollaan, vaikka hallitus on kyllä pitänyt tiedotustilaisuutta toisensa jälkeen. Ensin hallitus kertoi kovasta kiristyspaketista, jolla leikattaisiin sunnuntai- ja ylityökorvauksia. Televisiota katsoessaan hallituksen johto sai tietää paketinsa vaikutuksista ja päätti purkaa sen. Tuolloin tilalle tuotiin lakisääteiset lomarahat. Hallitukselle yllätyksenä tuli, että lakisääteinen lisäpalkka nostaa kustannuksia tuhansissa pienyrityksissä.

Arvoisa puhemies! Suomi on vauras kansakunta. Suomi on oikeusvaltio. Vaurautemme ja laillisen järjestyksemme perusta on se, että Suomen talousjärjestelmä perustuu markki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

noihin ja sopimusvapauteen. Sopimusvapaus tarkoittaa sitä, että työehdoista sovitaan työnantajan ja työntekijän kesken. Sopimusvapautta on myös se, että työntekijäin ja työnantajain järjestöt voivat sopia työn tekemisen ehdoista. Valtiovalta rajaa toimenpiteensä tarkasti huolehtien vain heikoimpia suojaavista minimiehdoista. Eduskunnalle annetuissa tiedonannoissa hallitus on nyt esittämässä mallia, jossa lailla säädetään lomista ja palkoista, työn tekemisen ehdoista. Päätösvalta siirretään pois sieltä, jossa on paras asiantuntemus, ja annetaan hyvällä tai huonolla tuulella käyville ministereille.

Suomen työmarkkinoiden jäykkyyttä valiteltiin eilen julkistetussa kansainvälisessä kilpailukykyraportissa. Nyt työmarkkinoiden jäykkyyttä ollaan lisäämässä. Sopimisen sijaan tuodaan palkkasäätelyä.

Arvoisa puhemies! Tiedonannon mukaan lomarahosta, eli vanhan tavan mukaan puheen lomaltapaluurahoista, tehtäisiin lakisääteisiä ja niille asetettaisiin katto. Toisin sanoen ne yritykset ja toimialat, joilla olisi varaa maksaa kesälomille meneville työntekijöille kunnan lomaraha kannustuksena, eivät saa maksaa. Ne, joilla ei ole varaa palkkoja nostaa, joutuvat maksamaan. Toisilta palkansaajilta leikataan 3 prosenttia palkasta, joillekin siunaantuu 6 prosentin korotus. Jos ymmärsin oikein pääministeri Sipilää, hän tiedonantoa esitellessään taas kerran muutti, tai niin sanotusti tarkensi, hallituksen kantaa lomarahosta. Hallituksen esityksen mukaan lomarahat olisivat lakisääteisiä. Niillä olisi katto, jota ei saisi työehtosopimuksella ylittää. Kuitenkin niillä aloilla, joissa lomarahaa ei työehtosopimuksen perusteella makseta, voitaisiin edelleen jättää ne kokonaan maksamatta. Siis toisin sanoen lakisäätäinen oikeus ei olisikaan oikeus.

Tämä sekaannus on hyvä esimerkki siitä, että työelämän lakien kolmikantaisella valmistelulla on vahvat perusteet. Toivon todella, että työmarkkinajärjestöjen neuvotteluissa päästään yhteisymmärrykseen kilpailukykyä vahvistavista toimista ja nämä tiedonannossa esitetyt toimet voidaan korvata toisilla ja että aikaansaadaan laaja sopimus, jossa voidaan sopia niin palkoista, työehdoista kuin työttömyysturvasta kuin vaikkapa paikallisen sopimisen pelisäännöistä. Valtioneuvoston ja tämän salin, eduskunnan, pitäisi voida keskittyä niihin kilpailukykytoimiin, joilla on pitkäaikaista vaikutusta: koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä osaamiseen, osaamispohjamme varmistamiseen.

Tähän liittyy myös varhaiskasvatus ja varhaiskasvatukseen liittyvät palvelut. Toivon todella, että hallitus ei päädy romuttamaan hyvin toimivaa subjektiivista oikeutta päivähoitoon, joka on taannut työmarkkinoiden toimivuuden, naisten työssäkäyntimahdollisuuden sekä toisaalta turvannut lapsille yhtäläiset oikeudet varhaiskasvatukseen ja mahdollistanut sujuvan opinpolun aina varhaiskasvatuksesta korkeampiasteiseen koulutukseen.

16.44 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Olemme tämän päivän aikana keskustelleet pitkään kustannuskilpailukykyyn parantamisesta. Jokainen puheenvuoro on mielestäni ollut arvokas, ja opposition tehtävänä on tietysti arvostella, koska heillä ei ole vastuuta maan taloudesta. Miksi ja ketä voidaan osoittaa, että maassamme on 400 000 työtöntä, on ollut irtisanomisia, tuotannon siirtoa ulkomaille, velkaa järkyttävän paljon, vienti ei vedä, talous siis kuralla eli matti kukkarossa? Olemme kaikki jotenkin syyäitä, jos haluamme tunnustaa totuuden, ja senpä takia hallituksen toimesta pyritään kustannuskilpailukykyä vahvistamaan muun muassa viidellä toimenpideohjelmalla. Pääministerin mukaan toukokuussa on käyty neuvotteluja mutta yhteiskuntasopimusta ei ole vielä syntynyt ja neuvottelut jatkuvat edelleen työmarkkinaosapuolten kesken.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Yritysten kustannuskilpailukykyä on parannettava. On ensiarvoisen tärkeää, että yritykset pysyvät kannattavina Suomessa eikä uusia irtisanomisia tarvitsisi tehdä. EU:n alueella työttömyys kasvaa nopeimmin Suomessa. Miksi? Emme ole pärjänneet kansainvälisessä kilpailussa, vienti ei vedä, ja suuryrityksiä on karannut muille maille. Meillä on yritysten kustannustaso verraten kovin korkea. Yksikkötyön kustannuksia on laskettava, jotta yrityksillä on edellytykset tuottaa. Saavutetuista eduista on vaikea luopua, mutta nyt on kaikkien osallistuttava. Kun kokoaikaisessa työssä olevan palkansaajan työaikaa pidennetään ilman lisärahaa, yritysten kustannustaso laskee ja kilpailukyky paranee. Vientisektori hyöttyy myös epäsuorasti, sillä kustannukset alenevat myös sen ostamissa välituotteissa ja oman toiminnan tarvitsemissa palveluissa. On väitetty, että työajan pidentäminen vähentäisi uusien työpaikkojen syntyä. Aluksi voi ollakin näin, mutta samalla kilpailukyky paranee, vienti lisääntyy ja kysynnän myötä syntyy uutta työtä ja työpaikkoja.

Hallituksen on uskallettava tehdä kipeitäkin ratkaisuja, jotta pitkällä tähtäimellä saadaan talous edes jonkinlaiseen kasvuun. Hallitusohjelmaan on kirjattu siis kärkihankkeiksi paljon sellaisia toimenpiteitä, jotka tähtäävät talouden kestävään korjaamiseen. Yksi kokonaisuus ovat nämä kilpailukykyyn lisäämiseen tähtäävät toimenpiteet.

Pieneltä tuntuva asia on perhevapaista työnantajille aiheutuvien kustannusten tasaaminen. Tukea maksetaan kaikille työnantajille, jotka maksavat palkkaa äitiyspäivärahaikauden aikana. Tämä on iso helpotus varsinkin naisvaltaisilla aloilla ja parantaa varmasti nuorten naisten työllisyyttä ja tasa-arvoista asemaa työmarkkinoilla.

Irtisanotuiksi joutuneiden työntekijöiden asemaa pyritään parantamaan hallituksen toimilla. Työttömyysjakson tulisi jäädä mahdollisimman lyhyeksi, ja sen aikana työkykyä ja osaamista pitää voida ylläpitää tai uudistaa. Terveyspalvelut ja mahdollisuus uudelleen työllistymistä edistävään valmennukseen ovat keinoja, joilla irtisanottu pyritään työllistämään mahdollisimman nopeasti. Irtisanotuille hallitusohjelmassa tarjotaan tehostettuja toimia myös uudelleen kouluttautumiseen.

Kilpailukyky on siis saatava kuntoon, ihmiset töihin ja vienti vetämään, mutta tämä ei olekaan niin helppo ratkaisu. Mistä löytyvät tuotteet, jotka menevät kaupan myös maan rajojen ulkopuolelle? On hyvä, että löytyi ratkaisu, joka korvaa sunnuntailisien leikkaukset, ei pelkästään kättilöiden vaan kaikkien muidenkin pienituloisten, muun muassa hoitoalan ja palvelualojen sekä kausiluonteista sunnuntaityötä tekevien vuoksi. Tämä parantaa myös opiskelun ohella tehdyn työn kannattavuutta.

Vielä tuolla maaseudulla asuneena haluan sivuta tavallaan kilpailukustannuskykyä maatalouden osalta. Suomen maataloudelle EU:n ja Venäjän välinen pakote on maksanut 500 miljoonaa, siis koko EU:n kriisipaketin verran. EU:n maatalouden kannattavuuskriisi koettelee meillä sikatuotantoa, maitotiloja ja viljanviljelijöitä. Ongelmat heijastuvat koko elintarvikeketjuun, mikä tuo toimeentulon 300 000 suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Vain yhteistyöllä ja jostain luopumalla vuosien kuluessa saamme ehkä nauttia paremmasta Suomesta, jolloin voimme puhua hyvinvointivaltiosta nimeltä Suomi.

16.50 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Pohjimmiltaan nämä pakkolait kumpuavat siitä, että pääomien omistajat pitävät panttivankinaan koko suomalaista yhteiskuntaa. Kolmikantainen neuvotteluperinne on heitetty romukoppaan ja tilanne on keikautettu niin, että Elinkeinoelämän keskusliitto ja Sipilän hallitus ovat samalla puolella työntekijöitä vastaan. Tästä ovat osoituksena toistuvasti kuullut EK:n toimitus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

johtaja Häkämiehen lausunnot hallituksen esitysten erinomaisuudesta. Hallitus on ottanut työnantajien ja suurituloisten edunvalvojan roolin ja luopunut kansalaisten tasapuolisesta kohtelusta. Miten varmistatte, etteivät esittämänne palkkojen alennukset työntekijöille vuoda lisääntyvien osinkojen ja optioiden kautta veroparatiisisarille? Miten varmistatte, että työpaikat lisääntyisivät, kun samalla leikkaatte työllistävää ostovoimaa ja kilpailukykyä luovaa koulutusta?

Viisas johtaja ymmärtää, milloin on hakkaamassa päätään peruskallioon ja aiheuttamassa suuremman ongelman. Suuri hallituksen ajattelun harha näyttää olevan se, että hallitus käyttää vain helposti ja yksipuolisesti saatavilla olevaa tietoa ja jättää huomiotta asiantuntija-arviot, joissa varoitetaan hallituksen valitseman eriarvoistavan talouspolitiikan seurauksista. Liian kapea ja vääristävä näkökulma on muodostunut hallitukselle, koska olette päästäneet EK:n liian liki ja solmineet liiton työnantajien kanssa työntekijöitä vastaan.

Suomalainen työntekijä on kuitenkin kaiken Suomessa tapahtuneen historian osana muokkaantunut identiteetiltään sisukkaaksi ja periksiantamattomaksi. Ei ole turhaan verrattu nuijasotaa suomalaisuuden symboliksi. Tällöin talonpojat taistelivat vapaudestaan aatelista vastaan. En usko, että työntekijät tulevat hyväksymään tätä hallituksen epäoikeudenmukaista kohtelua, ja sosialidemokraatit eivät hyväksy näitä nyt esitettyjä pakkolakeja.

Samaan aikaan, kun tätä keskustelua käydään, yritysten omistajat käärivät osinkoja taskuihinsa ja irtisanovat työntekijöitä, kuten viimeisimpänä Nokian Renkaat. Miksi työntekijöiden pitäisi luopua lomarahostaan, jos ne menevät vain omistajien taskuun eivätkä investointeihin ja tuotannon panostuksiin? Tulossa onkin henkinen nuijasota, jota hallitus lietsoo omilla toimillaan. Onko taustalla rikkaiden pelko etujensa heikkenemisestä, kun maailmanlaajuisesti nousee vaatimuksia veroparatiisien ja veropakolaisuuden kitkemiseksi?

Lomarahat ovat osa palkkaa ja nykyisellään paljon tuottavammassa käytössä mennessään kulutukseen ja vauhdittamaan kotimarkkinoita, kuten palvelualojen yrityksiä, esimerkiksi ravintoloita. Taantumassa kaikki kulutus on hyödyksi. Työntekijät maksavat lomarahostaan ja sairauspäivien palkoistaan myös veroa. Onko hallitus edes ymmärtänyt, kuinka suuren loven teette valtion ja kuntien kassaan verotulojen pienentyessä? Mitä ne lomarahat ja sairauspäivien palkkarahat hyödyttävät omistajien pankkitileillä? Suuryrityksillä on jo nyt hallussaan merkittäviä kassavarantoja. Miksi ette tee sellaisia pakkolakeja, että saisitte yritykset tekemään enemmän investointeja kuin haalimaan seteleitä kassansa? Taloudellinen päätösvalta näyttää olevan pääoman omistajilla, ja maan hallitus on sen edessä polvillaan.

Arvoisa puhemies! Pyydän, että hallitus irtaantuu tekemästään liitosta eliitin kanssa ja antaa työmarkkinajärjestöille tasapuolisen tuen ja vapauden neuvotella ja sopia asioista rauhassa.

16.55 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Taavitsainen kehitteli erikoisia yhteyksiä EK:n ja maamme hallituksen välille ja puhui puheessaan useampia kertoja jopa liitosta työntekijöitä vastaan. Tällaiset puheet ovat erikoisia maamme parlamentissa. Kuitenkin samaan aikaan tänään tässä keskustelussa edustaja Lindtman paljasti SDP:n osuuden yhteiskuntasopimusneuvotteluihin. Lindtman totesi, että jos edustaja Ihalainen olisi valittu sovittelijaksi yhteiskuntasopimusneuvotteluihin, "siltoin sopimus olisi syntynyt". Tämä paljastaa yksiselitteisesti, että sosialidemokraatit ovat siis esittäneet SAK:ta tekemästä yhteiskuntasopimusta. (Välihuutoja vasemmalta) — Näin edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

taja Lindtman, ryhmän puheenjohtaja, tänään debatissa kertoi: "Jos Ihalainen olisi valittu sovittelijaksi, silloin sopimus olisi syntynyt."

16.56 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä vähän tulee murheelliseksi, kun kuuntelee tällaista nuorten kansanedustajien vanhakantaista liturgiaa. Tiedättekö te, edustaja Taavitsainen, missä maailmassa te elätte? Me elämme yhteisvaluutan oloissa, Saksan vetämän vaativan yhteisvaluutan oloissa. Me elämme jatkuvaa globaalia rakennemuutosta. Me elämme digitalisaation, robotiikan, mobilisaation oloissa. Näissä muuttuvissa oloissa meidän pitää rakentaa työllisyyden siltaa, jotta ihmisillä säilyisi työpaikka näissä muuttuvissa olosuhteissa. Meidän pitää olla paljon ketterämpiä. Me emme tällä vanhalla liturgialla auta yhtään työpaikkaa Suomeen. Tulkaa nyt, edustaja Taavitsainen, tähän modernimpaan yhteiskuntaan, älkää nuorena kansanedustajana lähtekö näin vanhan liturgian tielle. (Suna Kymäläinen: Ei ikärasismia, kiitos, täällä!)

16.57 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tiedän, missä maailmassa elämme. Ja vastauksena edustaja Heinosen: edustaja Lindtman ei ole tarkoittanut tällaista niin kuin te puheenvuorossanne annoitte ymmärtää. (Timo Heinonen: Näin hän sanoi, suora lainaus!)

16.57 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että sellaista osaamista, sellaista taitoa kuin kansanedustaja Lauri Ihalaisella on olisi tarvittu tässä, jotta olisi saatu parempi tulos näistä yhteiskuntasopimusneuvotteluista. Ja itse kyllä tulkitin tämän Lindtmanin puheenvuoron nimenomaan siten, että tässä prosessissa olisi tarvittu osaamista ja taitoa, tämän koko työmarkkinajärjestelmän ymmärtämistä paremmin, ja silloin olisi saatu aikaan sopimus.

16.58 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vain kysyä edustaja Taavitsaisen puheesta siitä, onko hän tietoinen, että maassamme on pienyrityksiä, alle 50 hengen yrityksiä, noin 290 000 eli lähes 99 prosenttia ja suuryrityksiä on noin 500 eli 0,2, eli on kohtuutonta täällä väittää, että nämä pienet yritykset käärivät ja rohmuavat rahaa. Se voi olla näitten suurten yritysten osalta, mutta ei voi kaikista näin sanoa. Tiedän itsekkin, mitä on olla yrittäjänä tämän päivän Suomessa, kuinka paljon heillä on velvoitteita, ja heidänkin pitää aina uusia tuotteita ja koneita sun muita laittaa, niin että ei siellä tänä päivänä kyllä sitten paljoa kääritä rahaa ja osinkoja jaeta.

16.59 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edelliseen puheenvuoroon: juuri näin. Sen vuoksi puhuinkin puheessani suuryrityksistä. Ja mitä tulee esimerkiksi pienyritystien sosiaaliturvan parantamiseen, mielelläni kuulisin näissä hallituspuolueitten puheenvuoroissa sitä, että parannetaan pienyritystien sosiaaliturvaa, eikä sitä, että heikennetään palkansaajien sosiaaliturvaa siihen yhdeksään päivään — kuten täällä puheenvuoroissa on mainittu, että pienyritystiet saavat korvausta sairastumisestaan vasta yhdeksän päivän jälkeen. Itsekin toiminimellä työskennelleenä ajattelisin mieluummin, että pienyritystien sosiaaliturvaa sairastumisesta pitäisi parantaa eikä muiden heikentää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

17.00 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta, että edustaja Taavitsaisen puheenvuorossa käytettiin varsin kaunista vanhahtavaa retoriikkaa, ja nimenomaan tässä keskustelussa se onkin aivan paikallaan, koska merkittävä osa hallituksen tekemistä esityksistä on ehdotuksia siirtymisestä joko 1930-luvun järjestelmään, 1800-luvun lopun järjestelmään tai jopa ratkaisuihin, jotka olivat viimeksi käytössä 1700-luvulla tässä yhteiskunnassa. Sen sijaan viittaukset henkilön ikään ja puheenvuorojen mitalointi sillä perusteella ei ole tähän saliin sopivaa kielenkäyttöä.

17.01 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitin sitä, että nuoret elävät tulevaisuudessa. Heidän kannaltaan on tietenkin tämä tulevaisuusnäkökulma hyvin tärkeä. Minä olin täällä eduskunnassa silloin kun päätettiin euroon liittymisestä. Itse en kannattanut sitä, keskusta ei kannattanut, kun totesimme, että Suomi ei ole talouspoliittisesti valmis, kuten ei Ruotsikaan, siihen malliin, mikä on olemassa. Nyt valitettavasti Suomessa ei ole pystytty elämään niin kuin yhteisvaluutta vaatii, ja sen takia me olemme päästäneet kustannukset karkaamaan, ja osittain sen takia meillä on tämä työttömyys tässä globaalissa rakennemuutoksessa.

Yritin kertoa sitä, että maailma muuttuu nyt koko ajan hyvin nopeasti. Tulevaisuustutkija Olli Hietanen sanoi seminaarissa, että seuraavien 20 vuoden aikana maailma muuttuu enemmän kuin edellisten 200 vuoden aikana. Kyllä meidän täytyy nähdä tämä muutos, mikä on meneillään, ja yrittää olla paljon ketterämpiä, paljon uudistusmielisempiä, jotta me hyvin selviämme.

17.02 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän edeltäväänkin puheenvuoroon viitaten täytyy todeta, että ei puhuttu Eurooppaan liittymisestä (Mikko Savola: Euroon!) tai siinä elämisestä tai siinä pysymisestä, mutta kyllä omasta mielestänikin on hyvin loukkaavaa, että täällä eduskuntasalissa edustaja katsoo tarpeelliseksi luokitella kansanedustajia. Ei täällä kukaan muukaan lähde luettelemaan, kuka on vanha tai kuka on nuori, ja tekemään siltä osin jonkunnäköistä rajanpitoa. Kun kysytään, tietävätkö nuoret, missä maailmassa eletään, niin kyllä, lapsiperheelliset tietävät, mitä tarkoittaa, kun palkkoja leikataan, kun sairastamisesta sakotetaan, kun lomiam lyhennetään. Tässä maailmassa eletään, ja juuri sen vuoksi muun muassa nuoret lapsiperheelliset täällä huolensa ilmaisevat hallituksen aikeista.

17.03 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Se meni tuossa osittain jo vähän ohikin, mutta tässä nyt vain edustaja Taavitsainen sitten onneksi vähän tarkensi, että hän tarkoitti suuryrityksiä, koska itsekin kirjasin tähän ylös itselleni, että muun muassa valtiolla ja kunnilla eivät varmasti mene veroparatiiseihin nämä lomarahat. Mutta hyvä, että tarkensitte, koska teidän puheestanne sai semmoisen käsityksen, että te tarkoittatte kaikkia lomarahoja.

Lisäksi, kun sanoitte, että hallitus näillä toimenpiteillään provosoi jonkinlaista nuijastaa, niin kyllä minä sanoisin, että myöskin oppositio omilla puheenvuoroillaan provosoi. Tänäpäin täällä on laulettu lastenlauluja, ja vasemmiston puheenjohtaja Arhinmäki on kutsunut hallituksen jäseniä talousrikollisiksi silloin kun hallitusohjelma esitettiin, ynnä muuta, eli kyllä täällä on aika kovaa kielenkäyttöä ollut puolin ja toisin. Itse asiassa uutena kansanedustajana (Suna Kymäläinen: Nuori vai vanha?) — no, en ota siihen kantaa, ei ollut minun kommenttini, mielelläni katson itseni nuoreksi naiseksi — olen ollut vähän yllätty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nyt: kun olen ollut ja esiintynyt myös oikeussaleissa, niin edes sielläkään eivät monet käytä tällaista kieltä kuin täällä.

17.04 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinospelte sen verran, että SDP:hän tarjosi julkisesti Lauri Ihalaista neuvottelijaksi mutta hallitus ei noteerannut tätä ehdotusta mihinkään. Lauri Ihalaisen ammattitaitoa olisi varmasti tarvittu tässä prosessissa. Jos niin olisi tehty, niin kenties emme olisi nyt niin sotkuisessa tilanteessa.

17.04 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse arvostan erittäin suuresti entistä työministeriä Lauri Ihalaista, eikä puheeni siihen liittynyt millään tavalla. On varmasti totta, että hänen ammattitaidollaan on käyttöä tässä yhteiskunnassa moniin erilaisiin tehtäviin ja hän hoiti hyvin työministerin tehtävää, vaikka työttömyys hänen kaudellaan toki paheni hänestä riippumattomista syistä varmasti. Mutta itse viittasin vain sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtajan Antti Lindtmanin sanoihin, joissa hän totesi, että jos hallitus olisi ottanut Ihalaisen vetämään taikka sovittelijaksi, niin "silloin sopimus olisi syntynyt". Tämä voidaan tarkistaa pöytäkirjasta, mitä sanoja ei tarvitse silloin selittää, puheenjohtaja Lindtmanin sanoja. Näin hän sanoi, ja sen näemme pöytäkirjasta. Minun mielestäni siitä löytyy selkeä yhteys siihen, että on annettu ohje: älkää hyväksykö.

17.05 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinospelte: pelottaako hallitusta, jos asia onkin näin, että Ihalainen olisi pystynyt ratkaisemaan tämän tilanteen paremmin kuin te? Mitä tulee tähän, onko nuorella edustajalla näkemyksiä tulevaisuudesta, niin kyllä. Meillä lapsiperheellisillä ihmisillä on erittäin suuri huoli tulevaisuudesta ja siitä hyvinvointivelasta, koulutusvelasta, jonka tämä hallitus tulee tulevaisuudelle jättämään. Meidän nuorten ihmisten mielestä suomalainen yhteiskunta ei perustu hyväntekeväisyyden ja hyvätuloisten avokätisyyden varaan vaan yhteiskunnan oikeudenmukaisuuteen ja ihmisten tasa-arvoiseen kohteluun. Suomalaisen hyvinvoinnin on mahdollistanut periaate, (Puhemies koputtaa) että kaikkien osallistumista sen rakentamiseen tarvitaan.

17.06 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On äärimmäisen tärkeä asia, että täällä otetaan nyt nuoret lapsiperheet huomioon. Kyllä minua ainakin erityisesti pelottaa se, jos me jatkamme tätä tietä Suomessa, mitä me olemme nyt viimeiset vuodet eläneet. Meillä on yli 100 miljardia euroa velkaa. Ensi vuoden talousarviosakin otetaan yli 5 miljardia euroa velkaa. Ne ovat muuten meidän lapset, jotka sen joutuvat maksamaan. Jos me emme nyt laita asioita kuntoon, niin kyllä, me olemme nähneet hyviä esimerkkejä euromaista: mitä tapahtuu, mitä on tapahtunut Kreikassa, mitä on tapahtunut Irlannissa, mitä on tapahtunut Portugalissa? Kyllä muut euromaat meidät ruotuun laittavat sen jälkeen ja meiltä ei paljon kysellä. Ne leikkaukset ovat sen jälkeen paljon paljon kipeämpiä kuin mitä nyt tehdään. Me tarvitsemme uudistuksia. Meidän täytyy muuttaa työelämää. Meidän pitää muistaa se, että jos meillä ei ole kannattavia yrityksiä, niin ei meillä ole myöskään työpaikkoja tässä yhteiskunnassa. Sen vuoksi, vaikka nämä asiat ovat kipeitä, nämä tehdään ja me haluamme rakentaa sitä parempaa yhteiskuntaa myös niille meidän omille lapsillemme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

17.08 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ei kannata nyt juuttua sellaiseen asiaan, mikä voidaan tulkita eri tavalla eri korvilla, mutta haluan kuitenkin muistuttaa vielä siitä, että minulle itselleni oli päivänselvää, kun kuuntelin edustaja Lindtmanin puheenvuoroa, että kyseessä oli se, että nimenomaan Ihalaisen ammattitaidolla olisi voitu päästä parempaan tulokseen.

17.08 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei pelota. Me haluamme ennen muuta löytää ratkaisun, ja minusta olisi hienoa, että sopu löytyisi ja sellainen yhteiskuntasopimus, jossa vastuuta jaettaisiin tasaisesti kaikkien työntekijöiden kesken. Sen takia kaksi kertaa pääministeri Juha Sipilä tarjosi yhteiskuntasopimusmahdollisuutta. Kumpikin kerta ajautui kiville. Nyt on annettu tilaa jatkoneuvotteluille ja on annettu itse asiassa tilaa vieläkin tuoda vastaehdotus, sellainen paketti, millä saavutetaan tämä 5 prosentin kustannuskilpailukykyloikka ja sitten toivottavasti sen päälle tuo toinen 5 prosenttia maltillisten palkkaratkaisuiden jälkeen. Me olemme jääneet kilpailukyvyssä noin 15 prosenttia jälkeen meidän keskeisistä verrokkimaista, ja sen takia meidän pitää tehdä tämä, nimenomaan, niin kuin edustaja Savola toi esille, jotta emme jättäisi näin nopeasti kasvavaa velkaa lastemme maksettavaksi.

17.09 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhuin nuorten näkökulmasta, en yhdistänyt sitä mihinkään. Olen pahoillani, jos siitä syntyi väärinkäsitys. Mutta sanomani oli vain se, että maailma muuttuu nyt hyvin nopeasti ja tällainen "seis maailma, tahdon ulos" -asenne, mitä täällä kuulee, ei vain enää toimi.

17.09 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinosen kyllä kannattaa kysyä edustaja Lindtmanilta itseltään ennen kuin tulkitsee toisen puheita tällä tavalla. Tulkinnoista nimittäin tulee usein pahoja väärinkäsityksiä, ja sitten kun ne väärinkäsitykset lähtevät liikkeelle, niin me olemme aika pahassa umpisolmussa. Mutta minäkin voin julistaa ihan samalla tavalla, että olen sitä mieltä, että jos Lauri Ihalainen olisi ollut neuvotteluissa, niin lopputulos olisi todennäköisesti ollut parempi.

17.10 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmi, että edustaja Ala-Nissilä lähti juuri pois, koska olisin hänelle kertonut, että veroparatiisit ovat tätä päivää ja yritysten osingot ja irtisanomiset ovat tätä päivää.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

17.10 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksia ovat luottamus ja kyky tehdä yhteistyötä. Tätä luottamukseen ja sopimiseen perustuvaa tapaa ratkaista ongelmat ei pidä heittää romukoppaan, sillä tällä tavalla, luottamuksella ja yhteistyöllä, olemme onnistuneesti voineet kehittää suomalaista yhteiskuntaa tähänkin asti. Näin tapahtui myös viime hallituskaudella, kun vaikeiden ratkaisujen keskellä lähes kaikki merkittävimmät kestävyysvajetta korjaavat ja kilpailukykyä vahvistavat uudistukset saatiin aikaan nimenomaan kolmikantaisen yhteistyön tuloksena.

Tätä taustaa vasten eräiden hallituspuolueiden puheet siitä, että konsensuksen aika on ohitse, eivät tunnu hyvältä. Se, että hallitusohjelmasta ei löydy yhtään mainintaa kolmikantayhteistyöstä, ei yllätä mutta on lyhytnäköisyydessään harmittavaa. Nyt sitten olemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tyrmistyneinä voineet huomata, että työnantajajärjestöille on muodostunut jonkinlainen ohituskaista. Tuntuu, että työnantajia kuullaan mutta työntekijäjärjestöjä kuullaan vasta, kun työntekijät jalkautuvat kaduille mielenilmauksiin.

Arvoisa puhemies! Olemme erittäin vaikeassa taloustilanteessa ja samalla myös pakolatilanteen tuomien haasteiden keskellä ajautuneet lyhyessä ajanjaksossa luottamukseen ja yhteistyöhön pyrkivästä politiikasta syyttelyyn, syyllistämisen ja vastakkainasettelun tielle. Poliittisessa keskustelussa maalataan synkkiä pilviä taivaalle ja keskitytään niukkenevan kakun jakamiseen sen sijaan, että mietittäisiin sitä, mistä uutta kasvua ja uutta valoisaa tulevaisuutta voidaan löytää. Keskustelusta on vaikea löytää tulevaisuuden toivoa, vaikka juuri sitä pitäisi nyt valaa. Vaikka elämme talouslammaa, ei pitäisi antautua henkisen laman syövereihin.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tiedonantoon sisältyvä pakkolakupaketti on pahasti ristiriidassa sopimusvapauden kanssa ja tässä parannellussa muodossakin epäoikeudenmukainen. Ostovoimaa heikentävät leikkaukset yhdessä esimerkiksi lapsiperheitä koskevien säästöjen kanssa ajavat monet pienituloiset perheet toimeentulotukiluukulle. Ihmiset kokevat nyt tulleen kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti. Me suomalaiset kyllä ymmärrämme sopeutustoimien tarpeellisuuden silloin, kun ne ovat oikeudenmukaisia ja ottavat huomioon kansalaisten erilaisen maksukykyyn.

Hyvästä tarkoituksesta huolimatta pakkolakupaketti ei anna vastauksia talouspolitiikkamme ja kasvun tärkeimpiin haasteisiin: viennin vahvistamiseen, kotimaahan suuntautuvien investointien lisäämiseen, tuottavuuden ja työllisyysasteen nostamiseen tai osaamisen vahvistamiseen. Paketin mukanaan tuoma ostovoiman heikentyminen, koulutus- ja työllisyyspanostusten huomattava vähentäminen ja epävarmuuden ilmapiiri lisäävät työttömyyttä eivätkä vie Suomea kasvu-uralle. Pakottava lainsäädäntö sotii sopimusvapauden periaatetta vastaan ja vie pohjan pois tulevaisuuden sopimuspolitiikalta ja luottamukselta. Pakon ei pitäisi kuulua yhteiskunnalliseen päätöksentekoomme.

Paikallisen sopimisen, jonka lisäämiseen hallitus pyrkii ja jota itsekkin lämpimästi kannatan, pitää aina olla tasaveroista ja tuoda jotakin hyvää molemmille sopijapuolille. Tuottavuus ei nouse hallituksen toimenpitein, vaan se nousee työelämän käytännöillä ja hyvällä käytännön yhteistyöllä, siellä työpaikoilla. Tuottavuuden kasvun olisi syytä olla tärkeä osa kaikkea paikallista sopimista.

Olisi hyvä, että hallitus nyt ilmoittaisi, ettei se lähde pakkolakupakettia eduskuntaan tuomaan. Tämä olisi tärkeää luottamuksen ja neuvotteluilmapiiirin vahvistamiseksi. Hallituksen tulee nyt tukea työmarkkinaosapuolten neuvotteluja rivakassa aikataulussa toteutettavan ratkaisun aikaansaamiseksi. Niin kuin edustaja Ihalainen ryhmäpuheenvuorossaan totesi, työmarkkinapolitiikan soisi säilyvän ensisijaisesti taito- eikä voimalajina. Näin voidaan palata tutulle, tulokselliselle ja turvalliselle kolmikantayhteistyön tielle. Eihän heitetä suomalaista luottamukseen perustuvaa sopimusyhteiskuntaa romukoppaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan vielä edustaja Ihalaisen ehdollista epäluottamuslausetta.

17.15 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteena on vakauttaa ja parantaa Suomen kansantaloutta. Tämä ei ole mitenkään poikkeuksellista yhdenkään aiemminkaan vaikuttaneen hallituksen toimesta. Poikkeuksellista on sen sijaan, että hallitus lähtee rikkomaan sopimiseen perustuvaa työmarkkinajärjestelmää, joka osaltaan on taannut yhteiskuntarauhan. Hallitus hamuaa säästöjä, mutta en ymmärrä, mitä säästöä syn-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tyy esimerkiksi lomakorvauksien leikkauksella, kun Veronmaksajain Keskusliittokin arvioi, että lomarahojen leikkaus johtaa verotulojen merkittävään laskuun. Ostovoima ei kasva, ja se ei myöskään lisää vientiä.

Olen huolissani siitä, millaiseen tilanteeseen olemme Suomessa ajautuneet. Suomalaisista sopimusvapautta loukataan. Riitelemme sopimisesta. Pakko ei ole ollut koskaan sopimusyhteiskunnan työkalu. Tämä sekava prosessi hämmentää kansaa, hämmentää myöskin kansanedustajia tässä salissa. Tämä sekava prosessi on suututtanut vuoroin tahoja joka suuntaan. Sopimisen ja sovun tilalle on tullut riitaa ja tahtojen taistoa. Olemme kuulleet tänään hyviä puheenvuoroja, miksi hallituksen ei tulisi tätä pakkopakettiaan sairaussakkoi-neen, palkan- ja lomanleikkauksineen ja pyhäkorvauksien poistoineen toteuttaa. Luulen, ettei hallitus ole harkinnut asiaa loppuun saakka.

Tänään kuultiin, että pikkufunssan takia ei pitäisi jäädä koskaan kotiin sairastamaan. Monissa töissä näin onkin. Täällä eduskunnassakin moni käy vaikka pää kainalossa tekemässä töitä ja tartuttamassa muita. Tätä ei pitäisi ihannoida. Sairaana töissä oleva ei ole sankari, vaan kyllä pitää kantaa vastuuta myös muista. On myös huomattava, että on esimerkiksi hoitoalalla toimivia, joilla on ehdoton vastuu, ettei tulla pikkufunssassakaan töihin, esimerkiksi syöpäsairaiden hoidossa työskentelevien osalta.

Luulen, että loppuun asti ei ole harkittu asiaa myöskään lapsiperheiden osalta. Huolestuttaa lapsiperheiden tulevaisuus, kun samaan aikaan hallitus päättää, että sairastamisesta sakotetaan, hallitus nostaa päivähoitomaksuja noin 500 euroa per lapsi vuodessa, vaikka ryhmäkoot kasvavat. Hallitus leikkaa palkkaa ja vähentää vielä lomapäiviä. Kierre on valmis, kun funssainen hoitaja ottaa pienen lapsen päivähoitossa vastaan.

Ymmärtääkö hallitus, minkä epävakauden aikaansaa tällä pakkolistalla? Ikään kuin avataan pandoran lipas, jota ei pian kiinni saada. Tullaanko seuraavissa eduskuntavaaleissa näkemään myös hallituksen edustajat, jotka etulinjassa lupaavat lisää lomapäiviä tai sairausloman peruutuksia ja niin edelleen? On olemassa asioita, joihin hallituksen ei pitäisi kajota. Maailmaa ei kannata seisauttaa, tulevaisuuden lasku on lastemme maksettava. Liian rajuilla toiminnoilla lasku voi tosin nousta. Lastemme hyvinvointi ja erityisesti siinä tapahtuvat heikennykset vaikuttavat tulevaisuuden laskuun ja laskunmaksukykyyn. Enemmän päivähoitoa lapsille, koska vanhemmilla on vähemmän lomaa. Kun vanhemmilla on vähemmän palkkaa, se tietää lapsille niukkuutta. Vaihtoehtoja on — hallituksen esitykset eivät ole ainoita. Siksi on hyvä, että neuvotteluilla on vielä tilaa ja aikaa muuttaa näitä tällä hetkellä epäoikeudenmukaisiksi koettuja ratkaisuvaihtoehtoja.

17.19 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä aloitti puheenvuoronsa tänään sillä, että suomalaisessa yhteiskunnassa on hyvin laajasti hyväksytty tosiasia, että kilpailukykyämme on jäänyt 15 prosenttia keskeisistä kilpailijamaistamme. Tästä olisi kuitenkin hyvä saada selkeitä vertailukelpoisia numeroita, koska tälle ajatukselle on myös esitetty perustellusti vasta-argumentteja ja kysymysmerkkejä. Vähintään yhtä tärkeää kuin on etsiä kilpailukykyä palkasta, sosiaalikulusta tai työajoista, olisi miettiä, mitä yritysten sisällä voitaisiin tehdä paremmin, miten saisimme vientimme vetämään. Työajan pidentäminen ei ole mikään vastaus, varsinkaan kun työttömyys on tällä hetkellä suurin ongelmamme.

Ainoa kestävä ratkaisu on, että saamme lisää tuotteita, joista maailmalla on aidosti kysyntää. Niinpä meidän on oltava mukana luomassa uutta globaalia kestävän kehityksen mukaista kysyntää. Tässä on vastattava ilmastonmuutoksen haasteeseen ja luonnonvaro-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

jen niukentumisen haasteeseen eli on oltava mukana omalla toiminnalla ja tuotteilla ratkaisemassa maailmanlaajuisia ongelmia. Edelläkävijyys ilmastonmuutoksen torjunnassa tuo myös varmasti uusia kestäviä työpaikkoja. Tässä jos missä olisi muun muassa Saksasta ja Ruotsista opiksi otettavaa.

Hallitus onkin kärkihankkeillaan avaamassa tietä tähän suuntaan, mitä pidän hyvänä asiana. Mutta onko kuitenkin kärkihankelista liian laaja olemassa oleviin voimavaroihin nähden? Olisiko pitänyt keskittyä harvempiin asioihin, jotta myös tulosta olisi odotettavissa? Esimerkiksi biotalouteen satsataan kolmessa vuodessa 300 miljoonaa, joista yksi 100 on maatalouteen. Ministeri Stubb on sanonut julkisuuteen, että tällä satsauksella saadaan joko kaksi pienekköä biovoimalaa tai yksi isompi. Tämä ei riitä tarvittaviin isoihin kasvusäyksiin, ja pelkäänkin, että nyt esitetyt panostukset valuvat hukkaan. Tällaiseen meillä ei ole varaa. Toivottavasti kunnianhimo on kuitenkin korkeammalla. Julkisella satsauksella pitää aina löytää kohteita, joilla luodaan aitoa lisäarvoa — uusia tuotteita esimerkiksi puusta, lisää kilohintaa tärkeimmälle uusiutuvalla raaka-aineellemme. Emme saa jämähtää uusissa tuotteissa pelkästään energiantuotantoon tai biopolttoaineisiin. Myös uusiutuvassa energiatuotannossa meillä on paletissamme oltava laajempi valikoima aurinkoa, tuulta ja uusia innovaatioita muun muassa energiatehokkuuteen. Valitettavasti hallituksen päätös lisätä ydinvoimaa lyö näitä tavoitteita korville. Miten paljon enemmän saisimme aikaan todella uusissa innovaatioissa, jos tämäkin satsaus käytettäisiin niihin?

Uusien tuotteiden lisäksi yritysten sisältä löytyy muitakin kehittämiskohteita. Itselläni on ollut tilaisuus syksyn aikana tutustua useampaan yritykseen, jotka ovat menestyneet paitsi hyvillä tuotteilla myös hyvällä johtamisella. Hyvän johtamisen tunnusmerkkejä on ollut se, että kaikki työntekijät on otettu mukaan kehitystyöhön, kaikkien osaaminen on hyödynnetty, päätökset on tehty työntekijöitä kuunnellen ja heidän ammattitaitoaan arvostaen. Tämä kaikki on tapahtunut nykyisten työmarkkinapelisääntöjen vallitessa. Tarvittavat päätökset on voitu tehdä työpaikoilla.

Itselleni on keskustelussa paikallisen sopimisen lisäämisestä tullut tunne, että työnantajat eivät tunne käytäntöjä eivätkä tiedä, mihin saakka paikallinen sopiminen on nykyisillä sopimuksilla mahdollista. Vai onko niin, että ainoa hyväksyttävä paikallisen sopimisen muoto on niin sanottu pәрstäkerroinsopimus, jossa työntekijällä ei käytännössä ole mitään sananvaltaa? Näistä jäykkyyksistä puheen ollen, minulle on myös kerrottu, että Suomessa on sellaisia ylikansallisia yrityksiä, joissa on niin jäykkä työnantaja, että pieniäkään paikallisia sopimusmuutoksia ei ole voitu tehdä, eivätkä tässä jarruna ole olleet työntekijäjärjestöt. Toivonkin, että kun 15.10. tämä paikallisen sopimisen selvitys julkaistaan, se valaisee tämänkin asian kaikkia puolia ja pääsemme keskustelemaan paikallisen sopimisen eri puolista ja toivottavasti myöskin asiapohjalta.

17.25 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Suomen taloudellinen tilanne on haastava, ja Suomi tarvitsee yhteistä sopimista, mutta se on tehtävä eri tavoin kuin hallitus on sitä kaavaillut. Jos puhutaan sopimuksesta ja sopimisesta, niin silloin toinen osapuoli ei voi sanella eikä uhkailla, kuten nyt on tapahtunut. Sopimus edellyttää kaikkien osapuolten kuulemista ja mielipiteiden arvostamista ja oppivan vuorovaikutuksen kautta yhteisen tahtotilan löytämistä. Jos vuorovaikutus on kaikkia osapuolia arvostavaa, löytyy myös halua joustaa, ja silloin on mahdollista saada aikaan yhteisymmärryspäätöksiä. Suomea on varsinkin vaikeina aikoina rakennettu luottamuksen ja laajan yhteistyön voimalla. Tätä toimintatapaa on jatkettava edelleen. Olemme saaneet monia hyviä päätöksiä aikaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nimenomaan sopimisella, näistä esimerkkeinä viime vuosina sovitut kilpailukykyä parantavat maltilliset palkkaratkaisut ja eläkeratkaisu.

Hallituksen sanelulinja on aiheuttanut nyt suuren sotkun, kun on unohdettu, ettei maata johdeta kuten yritystä. Kaiken lisäksi hallituksen eri keinojen vaikuttamisarvioinnit ja vaihtoehtokustannusten laskeminen on tehty puutteellisesti eikä asiantuntijoita ole riittävästi kuultu. On toki ymmärrettävää, että eri asiantuntijoilta tulee erilaisia tulkintoja tilanteesta ja sen ratkaisuvaihtoehdoista, mutta kovin yksipuolisesti hallitus tuntuu kuulleen eri tahoja. Valitettavasti ulkopuoliselle välittyy kuva, että yhteistyötä on tehty erityisesti Elinkeinoelämän keskusliiton kanssa.

On kornia väittää, että nämä päätökset olisivat välttämättömiä. Nämä päätökset ovat valintoja. Eivät talousasiantuntijatkaan ole yksimielisiä näistä asioista. SDP:n mielestä nämä valinnat ovat osittain väärä, ja samaa mieltä on myös moni arvostettu talousasiantuntija. Tuottavuutta ei lisätä poliittisilla päätöksillä, vaan työelämässä tapahtuvalla hyvällä yhteistyöllä. Hallitus tuntuu unohtaneen myös sen, että tuottavuutta lisätään työhyvinvoinnin ja työmotivaation avulla. Työhyvinvointia ja työmotivaatiota eivät lisää ehdotukset pakko-laista tai työntekijöiden uhkailu, uhkailuksi nämä hallituksen toimet on nimittäin koettu.

Erityisesti sosiaali- ja terveysalalla työhyvinvointia ja työmotivaatiota heikentäviä toimenpiteitä ovat vuorotteluvapaan ehtojen tiukentamisehdotukset ja ensimmäisen sairauspäivän karenssi. Sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden työmoraali sanoo, ettei sairaana saa tulla töihin, mutta pienipalkkaisessa työssä on suuri kiusaus tehdä niin, jos poisjääminen johtaa päivän palkan menettämiseen. Se ei nimittäin ole pieni asia matalapalkka-alalla, vaikka joku hallituksen edustajista näin täällä tänään kertoikin. Seuraukset sairaana työhön tulemisesta muodostuvat helposti kalliimmiksi kuin karenssipäivästä syntyvä säästö, jos työntekijä sairastuttaa työoverinsa ja potilaansa.

Hallituksen viesti siitä, että nyt ei saisi ruikuttaa, on loukannut monia kansalaisia. Olen eilisen päivän jälkeen saanut useampia puhelinsoittoja esimerkiksi eläkeläisiltä ja yksinhuoltajilta, että heistä tuntuu todella pahalta, kun niin moni hallituksen kansanedustaja sanoi puheenvuorossaan eilen, että nyt ei saisi valittaa, vaikka hallituksen päätöksillä oma toimeentulo joutuu nyt todella uhatuksi. Suomen vahvuuksia ovat aina olleet osaaminen ja sopimisen kulttuuri. Nyt hallitus romuttaa tietoisella toiminnalla nämä molemmat — osaamisen historiallisilla leikkauksilla ja sopimisen sanelulla. Heikkoina aikoina pitäisi satsata vahvuuksiin, ei heittää niitä romukoppaan.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnassa olisi hyvä löytää uudelleen yhteisymmärrys ja keskinäinen luottamus. Tämän mahdollistamiseksi hallituksen pitäisi ymmärtää, että suomalaisessa yhteiskunnassa vain yhdessä tekemällä voitetaan vaikeudet.

17.29 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Itse ajattelin aloittaa oikeastaan kehumalla hallitusta, (Eduskunnasta: Hyvä!) mikä ei ehkä ole ollut ihan tämän päivän teema. Mutta minun mielestäni uuden hallituksen alku oli lupaava, itse asiassa oikein kiitettävä. Hallitusohjelma oli tiivis ja strategisuuttakin löytyi. Mutta sitten kesästä asti on ollut vaikeaa. En tiedä, epäonnistuiko tankkaus vai mitä tapahtui, mutta nyt ollaan jossain mielessä jo haipoilla. Kiinnittäisin huomiota myös lainvalmisteluun ja käsitteisiin. Tänäkin tässäkin salissa sekoitetaan, mitä on pakottava lainsäädäntö, mitä on tahdonvaltaisuus, eli puhutaan aika perusasioista.

Puhutaan sitten siitä, mitä muissa maissa tehdään: Me puhumme täällä paljon kilpailukykyvyydestä, ja hallitus on onnistunut määrittelemään kilpailukyvyynkin jo sellaisella tavalla,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

että Harvardissa ja muualla huippuyliopistoissakin ehkä jo ihmetellään, mitä se siellä Suomessa on. Mutta katsotaan Saksaa esimerkiksi, jota täällä nyt kehuaan hyvin paljon ja usein ihan syystä, ja sitä, millaisia poliittisia päätöksiä Saksassa on tehty. Siellä toimitaan monessa asiassa toisin kuin Suomessa. Siellä tehdään asioita myös työntekijän, ei pelkästään työnantajan eduksi. Saksassa työntekijät ovat vakiintuneen käytännön mukaisesti mukana yrityksen päätöksenteossa. Voidaan puhua siis yritysdemokratiasta. Siten saadaan yhteinen näkemys työnantaja- ja työntekijäosapuolten kesken. Miten sitten Ruotsissa? Siellä osallistumisoikeus yrityksen päätöksentekoon on taattu niin sanotulla myötämäärämislailla. Miten muut Pohjoismaat? Norjassa sovelletaan vain muodollisesti yleissitovia työehtosopimuksia, siitä huolimatta maassa on tiukka työehtojen, minimipalkkojen ja yleiskorotusten kontrolli. Tanskassa on helppo irtisanoa, sen me tiedämme, mutta ansiosidonnainen työttömyysturva on Suomea paljon parempi.

Arvoisa puhemies! SDP:n tavoitteena on sopimustyhteiskunta, jossa asiat tehdään sopimalla, ei pakolla. Suomen vahvuus on aina ollut yhtenäisyys ja yhteisen näkemyksen löytäminen vaikeissakin tilanteissa. Yhteistoimintalain valmistelun yhteydessä Suomessakin oli mahdollista kehittää myötämäärämis-oikeuden mukaista toimintaa. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Tässä voisimme ottaa oppia näistä kuuluisista kilpailija- tai verrokkimaista, mitä kieltä haluammekaan käyttää.

Arvoisa puhemies! Tähän teemaan liittyen esitänkin, että hallitus, joka nyt on kunnostautunut uusilla esityksillään, luo myös lainsäädäntöä, jossa yhtiöiden hallitukseen otetaan henkilöstön edustus mukaan. Näin saadaan läpinäkyvyyttä päätöksentekoon, henkilöstön osaaminen kasvaa, ja mikä oleellisinta, saadaan aidosti yhteinen näkemys vaikeissakin asioissa työntekijöiden, työnantajan, jopa omistajan ja hallituksen kesken. Muun muassa elinkeinoministeri Rehn väläytti kesällä valmiutta lisätä henkilöstön osallistumista yritysten päätöksentekoon.

Tämän päivän keskustelua kun kuuntelin, tuntui siltä, että tämä yhteisen näkemyksen, yhteisen Suomen löytäminen ei ole helppoa. Silti olen optimisti ja uskon, että sopimisen yhteiskunta jatkuu ja voi edelleen hyvin.

17.34 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! On hyvä, että hallitus suhtautuu päättäväisesti Suomen talouden ongelmien ratkaisemiseen. (Olavi Ala-Nissilä: Eikö!) Samoin on hyvä, että hallitus kuuntelee ainakin osin järkipuhetta ja on valmis muuttamaan omia päätöksiään. Erityisen hyvä asia on se, että hallitus antaa monien kiemuroiden jälkeen työmarkkinaosapuolille mahdollisuuden sopia niille kuuluvista asioista. Näissä ne hyvyydet sitten pitkälti olivatkin.

Hallituksen vatuloinnissa silmiinpistävää on työmarkkinoiden tuntemuksen puute. On häkellyttävää, että monien asiantuntijoiden lausunnoista huolimatta hallitus ei ole valmis päivittämään tilannekuvaansa. Samoin hallituksen lääkkeet kasvun ja työllisyyden luomiseksi ovat varsin erikoisia. Monet niistä tekevät tosiasiallisesti päinvastaista. Niillä tukahdutaan kansalaisten ostovoimaa ja sen myötä kotimaista kasvua. Kun tähän maahan kaivataan maltillisia palkkaratkaisuja, hallitus hyökkää poikkeuksellisella tavalla työntekijäjärjestöjä vastaan ja tähtää ihan suoraan sopimuskulttuurin romuttamiseen Suomessa.

Kun hallitus haluaa leikata pienipalkkaisten ihmisten lomarahoja 30 prosenttia, se määrää lomarahat pakolliseksi parempipalkkaisille ihmisille, joiden palkoissa lomarahat ovat jo sisällä. Herää kysymys: Miten tämä parantaa näiden yritysten kilpailukykyä, ja kuka nämä palkankorotukset loppujen lopuksi kustantaa? Onko hallituksella siis mitään käsitys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tä siitä, miten palkat tässä maassa määritellään? Mitä pahaa pienipalkkaiset palkansaajat, hoiva- ja hoitotyötä tekevät puurtajat ovat tehneet Suomen viennin sakkaamiselle tai yritysten kilpailukyvyille? Tähän toivoisin hallitukselta saavan vastauksia.

Kun pienet ja keskisuuret yritykset tuskailevat kysyntäongelmien kanssa ja maan talous sakkaa, hallitus leikkaa kotimaisen kuluttajan ostovoimaa, jolloin pienyritysten ahdinko entisestään pahenee. Pienyrittäjä ja työntekijä ovat samassa veneessä tämän taloustilanteen kanssa. Kannattaisiko nyt pyrkiä soutamaan samaan suuntaan? Kaipaan myös edelleen vastausta siihen, kuinka monta työpaikkaa syntyy siitä, että sairauslomaan tulee karenssipäivä. Hälyttävää hallituksen esityksissä on myös se, että muun muassa lomarahojen leikkausten vaikutuksista kotimaiseen kysyntään puuttuvat edes realistista suuntaa antavat luvut, samoin kuin sukupuoliarviot. Jos ne ovat olemassa jossakin pöytälaatikossa, näyttäkää ne meille.

Tämän päivän keskustelussa on myös hallituspuolueiden riveistä tullut suuria vaatimuksia liittyen paikalliseen sopimiseen. Täytyy muistaa, että paikallinen sopiminen on jo nyt monilla työpaikoilla totta, käytössä oleva elementti. Sitä tehdään hyvässä yhteistyössä työntekijöiden ja työnantajien kesken. Mutta ennen kuin siitäkään tehdään pakkolaki, kannattaa järjestää koulutustilaisuuksia siitä, mitä paikallisella sopimisella voidaan työpaikoilla yhteistyössä yleensä tehdä. Näin alakohtaisena luottamusmiehenä entisessä työssä toimineena olen nimittäin törmännyt varsin usean kerran sellaiseen yrittäjään, joka ei yksinkertaisesti tiedä, mitä paikallisella sopimisella tarkoitetaan, mitä paikallinen sopiminen pitää sisällään ja mitä sen kanssa voidaan käytännössä työyhteisössä työpaikoilla tehdä.

Arvoisa puhemies! Nyt kun hallitus kuuntelee eri ryhmiä yksi toisensa jälkeen ja muutelee ja vatuloi päätöksistään, niin voi kysyä, milloin se alkaa kuunnella oppositiota. Jos kättilöä kaivataan, niin sellainenkin meillä on omasta takaa heittää kehiin, nimittäin monta yhteiskunnan kehityksen kannalta keskeistä sopimusta kättilöinyt kansanedustaja Lauri Ihalainen. Olkaa hyvät, hän on teidän käytössänne.

17.38 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Taimelan puheenvuoron johdosta voisi todeta sen, että hänen kotiseudullaan meidän maakunnassa Salossa me olemme menettäneet 6 000 työpaikkaa, nyt viimeksi 1 000 työpaikkaa, paljolti Nokian tilanteen johdosta. Suomen taloudessa laajemminkin oli paljon yhden yrityksen, yhden tuotteen varassa. Sitä ei enää ole. Nyt on hyvin tärkeätä, että esimerkiksi Salon tapaisille paikkakunnille syntyy uusia investointeja, uusia yrityksiä, ja siihen me tarvitsemme luottamusta Suomen talouteen. Luottamus perustuu vain faktoihin, että ne investoinnit kannattavat, että siellä on tulevaisuudennäkymä yrityksen menestymiselle, ja sen takia toivoisin, että tämmöinen uudistusvalmius myöskin olisi sosialidemokraattisessa puolueessa laajempi ja että voisimme todella myöskin samantapaisia paikkakuntia auttaa. Sinne hallitus nyt tekee omia toimia, EU:kin on mukana, mutta totta kai me vaadimme tällaisen laajemman luottamuksen Suomen talouteen investointien syntymiselle.

17.40 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paitsi että me tarvitsemme joka seudulla, joka on kokenut näitä erittäin vahvoja rakennemuutoksia, sitä uudistusmielisyyttä ja me tarvitsemme sitä luottamusta, jonka tässä edustaja äskettäin totesi, me tarvitsemme myös niitä aitoja tekoja hallitukselta. Minä haluan muistuttaa hallituspuolueiden kansanedustajia, että me olemme viime vuosina, esimerkiksi viime vaalikauden aikana, jolloin meillä oli työministerinä Lauri Ihalainen, saaneet erilaisia satsauksia, joissa oli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tietysti myös EU:n globalisaatiorahasto mukana, noin 20 miljoonaa meidän seudulle. Niillä on ollut iso merkitys meidän työllisyydelle ja työllisyysmäärärahoille, palkkatuelle, kaikelle muulle. Minä toivon tietysti tältä hallitukselta vastaavanlaisia panostuksia tähän tilanteeseen. Tällä hetkellä näyttää siltä, että vastaavanlaisia panostuksia ei ole tulossa, mutta lisätalousarviossa tietysti hallituksella on myös mahdollisuus antaa Salon seudullekin muutakin kuin uudistusmielisyyttä ja luottamusta.

17.41 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nokian romahduksen yhtenä syynä oli huono johtaminen, ei niinkään sairausajan palkkojen maksaminen tai lomarahojen maksaminen. Me olemme tänään viimeksi täällä keskustelussa puhuneet paljon siitä, että tuottavuutta yrityksissä nostetaan myöskin hyvällä johtamisella ja sillä, että keskitytään myös työhyvinvointiin ja siihen, että henkilöstöä kuunnellaan.

17.41 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! En usko, että nämä vaikeat ajat ovat tulleet kovinkaan yllätyksenä, enkä usko myöskään sitä, että se on tullut kansalaisille yllätyksenä, että jotain tarttis tehä. On tuskin yllätys se, että me joudumme tekemään niitä kiipeitä päätöksiä, joudumme tekemään leikkauksia. Me olemme eläneet yli varojen viimeiset seitsemän vuotta. Meillä on yli 100 miljardia euroa velkaa, ensi vuoden budjettikin on osittain tehty lisävelan varaan, ja yksinkertaisesti tämä meidän tiemme ei voi jatkua. Tässä jo aiemmassa keskustelussa puhuttiin siitä, mikä vaikutus tällä on nuorille, mikä vaikutus tällä on lapsille. Ainakaan minä en haluaisi jättää jälkeeni sellaista yhteiskuntaa, missä meidän lapsemme joutuvat maksamaan velat ja joutuvat kärsimään siitä, että meillä ei ollut rohkeutta tehdä päätöksiä.

Rouva puhemies! Yhteiskuntasopimusta yritettiin kaksi kertaa. Se ei johtanut tulokseen. Totta kai me olisimme kaikki halunneet, että me olisimme päässeet yhdessä sopimaan, yhdessä tekemään ja yhteiskuntasopimuksen kautta tätä kilpailukykyloikkaa edistämään. Mutta siitä ei tullut mitään, se ei onnistunut, joten hallituksen on toimittava niillä mahdollisuuksilla, mitkä sillä toimia on. Mielestäni olisi vastuutonta, mikäli hallitus ei nyt tekisi mitään, pudottaisi rukkaset maahan ja antaisi ajan kulua ja katsoisi, mitä tapahtuu. Me menisimme vain entistä enemmän syvemmälle, velkaantuisimme, ja kyllä meille sitten muut euromaat kertoisivat, mitä meidän pitää tehdä, ja se olisi kylmää kyytiä jos jokin.

Mitä nyt sitten tehdään? Lomarahat ovat se yksi asia, johon puututaan, 30 prosenttia niistä pois. Tätähän ei aluksi löydetty siitä keinovalikoimasta, vaan oli tämä ylityökorvausten leikkaaminen se vaihtoehto aluksi. Hyvä, että löytyi tämä vaihtoehto. Onhan tämä asia, joka kuitenkin tasapuolisemmin koskettaa ihmisiä, ja ainakaan minulle ei tästä asiasta kritiikkiä ole tullut. Kyllä ihmiset ymmärtävät sen, että nipistää pitää, ja tämä on ehkä niistä kaikista kivuttomimmista keinoista puuttua.

Tämä ensimmäisen sairauspäivään puuttuminen: Olen itse miettinyt sitä, tässä kun syylistetään tavallaan työnantajia siitä, että tästä tulisi palkaton, mikä ihmeen vastuu se on vain sillä työnantajalla oltava? Tästä tulee joka tapauksessa kuluja, jos ihminen on pois töistä, joudutaan hankkimaan sijaisia, joudutaan ne työt tekemään joka tapauksessa, joten työnantajalle tulee joka tapauksessa siitä kuluja. Ehkä tässäkin jaetaan niitä kustannuksia myös sitten niin työnantajan kuin työntekijänkin kesken. Eihän tämä mukava päätös ole, mutta se on myös yksi välttämätön asia, joka on tehtävä.

Lomien lyhennystä tapahtuu 38 päivästä sinne 30 päivään. Tuossa kun ulkomaalaisten tuttuuden kanssa puhuu, niin kyllähän meillä lomat aika pitkät ovat, ja ehkä on jopa kohtuul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

lista myös niitä hieman lyhentää. Täällä heitettiin heitto, ovatko hallituspuolueitten kansanedustajat lupaamassa lisää lomaa seuraavien vaalien alla. Ainakaan itse en tule siihen sortumaan kuten en myöskään viime vaalien alla, jolloin sanoin, että ei muuten tule helpot ajat olemaan ja näitä ikäviä päätöksiä vain tulee.

Rouva puhemies! On hyviä asioita. Me haluamme jakaa vanhemmuuden kustannuksia, 2 500 euroa korvaus äidin työnantajalle edistää nuorten naisten työllistymistä. Se on asia, johon vihdoin ja viimein saadaan muutosta ja johon puututaan. Byrokratian purkuun on keskitytty aivan erityisellä tavalla ja niitä turhia normeja halutaan, jotka työllistymistä estävät, purkaa.

Haluan vain tähän loppuun todeta, että helppoja päätöksiä nämä eivät ole. Olisi mukava jakaa kaikkea hyvää kaikille ja riittävästi ja paljon, mutta tällaista se on välillä niukkuudenkin jakaminen. Sitä kakkuakin on joskus vain kasvatettava eikä vain jaettava. Kyllä me suomalaiset tämän kestämmme.

17.47 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies ja kuulijat! Mietin tänään, mistä puhuisin. Täällä on kaikki nämä leikkaukset ja hyvät ja huonot asiat varmaan jo käyty läpi, ja ajattelin kertoa, miltä minusta näytti tämä ensimmäinen budjettikäsittely, nämä ensimmäiset päivät ja tämän tiedonannon käsittely. Otan joitakin ryhmäpuheenvuoroja tässä esille.

SDP:n Ihalainen toi esille sen, että on tällä hetkellä syyttelyn, syyllistämisen ja vastakainasettelun ilmapiiri. No, itse tuossa jo aikaisemminkin totesin, että en ainakaan näe, että oppositio mitenkään tekisi töitä sen eteen, ettei tällaista ilmapiiriä olisi. Hyvinkin paljon tulee hyvinkin ikävää heittäjä ja usein mielestäni ei niinkään asiallista. Hän otti myös puheeksi sopimusvapauden, josta täällä on hyvin paljon tänään puhuttu. Meillä on paljon lainsäädäntöä, jossa on tilanne, että henkilöt eivät pääse sopimukseen. Mitä tehdään? Me olemme säätäneet lakeja. Ne ovat sillä lailla ratkaisuna siihen sopimukseen, että jos ei päästä sopimukseen, niin tuomioistuimien ratkaisee sen tämän lain nojalla, ja siinä ei ole kummallakaan oikeastaan nokan koputtamista. Tällaisia ovat muun muassa oikeustöimilaki, avioliittolaki, perintökaari ja kuluttajalainsäädäntö. Me puutummme jälkikäteen sopimuksiin näissä laeissa.

Ymmärrän hyvin tietysti tämän meillä vallinneen, vakiintuneen sopimusvapauden, ja totta kai toivon, että sopimus syntyy. Mutta kuitenkin katson näin, niin kuin täällä ovat muutkin sanoneet, että jos sopimusta ei synny, niin ei kai hallitus voi tumput suorana seistä. En myöskään ymmärrä ajatusta, että tähän sopimusvapauteen ei voisi missään olosuhteissa puuttua. Jotenkin miellän sen niin, että kun meillä on itsenäinen valtio, niin ei kai meidän rajojen sisäpuolella voi olla asioita, joihin lainsäätäjät ei voi mitenkään reagoida. Ihalaisen puheenvuoro oli kyllä tosin muuten hirveän asiallinen ja erittäin hyvin perusteltu, kiitän häntä siitä.

Vihreät totesivat, että me teemme täällä osaamattomien maata, ja he olisivat rahoittaneet näitä koulutusleikkauksia muun muassa kilometrikorvausten poistamisella tai leikkaamisella ja työmatkakulun verovähennyksiä alentamalla. Tämä tietysti lisäisi työn tekemisen kuluja, koska työmatkat ja työajot jäisivät silloin työntekijän itsensä kustannettaviksi. Toisaalta olen myös sitä mieltä, että tarvitseeko kaikkien ihmisten olla jopa ylikoulutettuja: jos siihen ammattiin ei vaadita sellaista tutkintoa, niin minkä takia meidän pitää väkisin edellyttää liian korkeita tutkintoja? Itse olen sitä ikäpolvea, että 15-vuotiaasta asti olen tehnyt erilaisia töitä, ja silloin se ei ollut hankalaa, koska ei edellytetty josta asiasta tietynlaisia ajokortteja. Me voisimme joskus pohtia sitäkin asiaa. Niinistö vihreistä totesi myös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

kin, että työmarkkinaosapuolten pitää saada neuvotella. Näinhän heiltä on koko ajan toivottu, ja edelleenkin sitä odotetaan.

Vasemmisto oli kyllä sitten jo kaikista hauskin tai surkuhupaisin. Paavo Arhinmäki sanoi, että Timo Soini on sanonut, että työmies on palkkansa ansainnut, ja nyt sillä ei ole mitään väliä. Minä en ole Timo Soinin kuullut missään sanovan, että työmies ei ole palkkaansa ansainnut. Nyt hallitus on tehnyt tiettyjä leikkausehdotuksia ja tuomassa tiettyjä lakeja. Minusta tämä on asioiden vääristelyä. En minä ainakaan ole tällaista missään kuullut. Muutenkin minulle tuli mieleen lähinnä lastenohjelma Paavo Pesusieni: kun oikein Paavo puristaa, niin ulos voi tulla mitä vain. Hallitustaipaleen alussa hän syytti ministereitä täällä talousrikollisiksi, ja nyt hän tänään lauloi salissa. Kyllä minulle ainakin uutena kansanedustajana tuli semmoinen tunne, että olemmeko me täällä lähinnä lastentarhassa.

Kristillisdemokraatti Räsänen oli erittäin asiallinen ja ilmoitti, että he tukevat hallituksen näkemyksiä. Hän oli hyvin perillä tästä juristeillekin tutusta ajatuksesta, että parempi laiha sopu kuin lihava riita.

Minä olen tosiaan ollut monessa paikassa istuntosaleissa ja olen ollut vankien ja demen-tiapotilaiden kanssa tekemisissä, ja kyllä jotenkin toivoisin, että eduskunnassa käytäisiin välillä vähän asiallisempaa keskustelua. Huumoria voi olla ja heittäilyä, mutta jotenkin tuntuu, että jos täällä lauletaan ja riekutaan, niin kyllä se pikkuisen minusta tuntuu erikoiselta.

Sitten olisin vielä pikkusen muutaman sanan sanonut perustuslainmukaisuudesta. Täm-möistä tapaustahan ei ole koskaan ennen ollut, että työsopimuslakiin olisi tällaisia muu-toksia tehty, joten tulkinta-asetelma on siten uusi eikä selvää ennakkotapausta ole esitettä-vissä, joten odotetaan perustuslakivaliokunnan tulkintoja, kun ne esitykset sinne tulevat, eikä etukäteen kerrota, että ne ovat perustuslain vastaisia. Ei sitä pysty tekemään kukaan professorikaan, koska ei ole nähnyt kukaan niitä esityksiä. — Kiitos.

17.53 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sen verran haluaisin kommentoida tähän edelliseen puheenvuoroon, että kyllä hyvään lainsäädäntökulttuuriin kuuluu, että lainsäädännöstä vastaavat tahot pyrkivät ennakoimaan mahdollisia perustuslaillisia ongelmia. Ja jos tällaista ennakoitua ei ole tehty tai se on tehty kovin huolimattomasti, niin erityisen ongelmallista se on tietysti silloin, kun on kysymys jostakin sellaisesta seikasta, josta ei ole olemassa vakiintunutta perustuslakitulkintaa. Totta kai perustuslakivaliokunta vasta tekee lopullisen, ajanmukaisen tulkinnan aiheesta, mutta emme me voi koko lainsäädäntöä kaataa perustuslakivaliokunnan niskaan. Kyllä virkamiehet ja erityisesti hallitus voivat vähän kantaa myös omaa vastuutaan asiassa.

17.53 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! En missään vaiheessa sanonut, että keskustelua ei saa käydä, vaan sanoin, että toivoisin, ettei esitettäisi väitteitä, että tämä on perustuslain vastainen. Puheenvuorossani totesin näin.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

17.54 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomi ja maailma muuttuvat, ja tästä syystä meidänkin pitää muuttua. Nuoren sukupolven edustajat elävät tässä muutoksessa, myöskin työelämän ja työmarkkinoiden muutoksessa. Pitkät, elämän kestävä työurat eivät ole enää tätä päivää. Työtä vaihdetaan, työpaikkaa vaihdetaan, välillä myös työsuhteet ja yrittäjyys vaihtelevat ja vuorottelevat. Meidän järjestelmämme tulee mukautua

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tähän jatkuvaan muutokseen, niin työmarkkinajärjestelmän kuin sosiaaliturvajärjestelmänkin.

Hallituksen kilpailukykypaketti lähtee siitä, että kilpailukyvyn paraneminen auttaa kiistatta pitkällä aikavälillä luomaan uusia työpaikkoja. Meillä Suomessa työikäinen väestö koko ajan pienenee, mutta siitä huolimatta meillä on nuorisotyöttömyys erittäin korkealla tasolla. Esimerkiksi kotimaakunnassani Keski-Suomessa se oli viime kesänä 32,5 prosenttia, mikä on verrattain korkea.

Vuosia sitten puhuttiin suurten ikäluokkien eläköitymisen vapauttavan suunnattoman määrän työpaikkoja. Tätä ei kuitenkaan ole tapahtunut, ja nyttemmin tämä pitkittynyt matlasuhdanne taloudessa ikävä kyllä on aiheuttanut sen, ettei eläköityvän työntekijän tilalle enää palkata uutta eivätkä etenkin yritykset, kasvuhakuisetkaan yritykset, välttämättä palkkaa nuoria töihin nyt, kun vienti ulkomaille ei vedä. Uuden työntekijän palkkaaminen on yritykselle aina kuitenkin tavallaan riski ja tietynlainen investointi, ja nyt tällä kilpailukykypaketilla pyritään myös tätä kynnystä madaltamaan. Korkea työllisyysaste on nuoren paras turva, ja näillä kilpailukykyä parantavilla toimilla ne, jotka siinä onnellisessa asemassa ovat, että heillä on vakituinen työpaikka tai on työtä, tinkivät myös työmarkkinoille kohta tulevien sukupolvien eteen, jotta yhä useamman olisi sitten tulevaisuudessa mahdollista saada työtä.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta siitä, että tätä kilpailukykypakettia näiden sunnuntai- ja ylityökorvausten osalta vietiin hyvään suuntaan. Tasa-arvonäkökulmasta kiitän erityisesti tästä tasa-arvoloikasta, jossa vanhempainvapaan kustannusten tasaaminen tällä 2 500 euron kertakorvauksella tasaa etenkin nuorten naisten työmarkkinoilla esiintyvää epätasa-arvoa. Se on askel oikeaan suuntaan. On hyvä, että tämä tavoite nyt etenee, vaikka ikävä kyllä on todettava, että miesvaltainen työmarkkinakenttä on tätä vuosia pyrkinyt jarruttamaan. Mutta nyt se menee eteenpäin, ja uskon, että tämä vanhempainvapaan kustannusten tasaaminen tulee helpottamaan nuorten naisten töihin pääsyä ja parantaa sitä kautta nuorten perheiden elämää.

17.57 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu tästä vanhemmuuden kustannusten jakamisesta ja 2 500 eurosta, joka sinänsä on ihan positiivinen asia. Mutta kun tämän hallituksen piti purkaa erilaisia normeja, niin minä jään kysymään, mitä tapahtuu sille nykyiselle korvausjärjestelmälle, joka korvaa paljon kattavammin näitä kuluja kuin tämä 2 500 euroa. Jäävätkö nämä molemmat voimaan, onko meillä kaksinkertainen korvausjärjestelmä, vai miten me toimimme tästä eteenpäin? Ja jos ajatellaan, että äitiydestä aiheutuvat kustannukset ovat erilaisten laskelmien mukaan olleet kymmeniä tuhansia, niin tuo 2 500 euroa ei kyllä riitä niitä korvaamaan. Siksi toivon, että se kustannuksiin perustuva järjestelmä, joka meillä on yhä edelleen, saisi jatkaa.

Hyvät kollegat! Edustaja Ihalainen sanoi ryhmäpuheenvuorossamme mielestäni viisaasti, että työmarkkinapolitiikassa kannattaa pitää paino sanalla taito, ei sanalla voima. Mutta nyt tuntuu siltä, että jotenkin tässä yhteiskunnassa käy niin, että kun taidot loppuvat, niin voimankäyttö kasvaa — olipa kyse sitten työmarkkinapolitiikasta tai muusta kanssakäynnistä — mikä näkyy vaikkapa erilaisina ääri-ilmiöinä. Jos ajatellaan näitä hallituksen voimankäyttölakeja, pakkolakeja, niin hallitus perustelee esityksiään kiireellä. On tehtävä ratkaisuja heti, on vahvistettava kilpailukykyä heti, ja silti, tästä huolimatta, hallituksen toimien on ajateltu tulevan voimaan 2017 eli ei sittenkään ihan heti, ei sittenkään niin kiireel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

lä. Siksi on hyvä, että neuvotteluja jatkettaisiin, jotta näistä epämuodostuneista esityksistä päästäisiin lopulta eroon.

Jos ajattelemme sitä isoa muutosta, mitä hallituksen esityksissä on tapahtumassa, niin jälleen tullaan tuohon säätelyn purkamisen. Hallitus tuo nyt minimin rinnalle myös maksimin, ja se on yksi väline, joka jäykistää meidän työmarkkinoitamme. Hallituksen suunnittelema sunnuntaikorvaus muuttui lomarahaleikkuriksi, ja se sinänsä varmasti jakaa tätä taakkaa oikeudenmukaisemmin ja laajemmalle. Mutta tällä mekanismilla hallitus puuttuu suoraan palkanmuodostukseen. Lomapalkka on ollut osa palkkaa. Se on vain sovittu lomatalapaluukorvaukseksi. Ja luulen, että tästä tulee vielä aikamoinen soppa, koska eivät nuo korvaukset ole samoja kaikissa työehtosopimuksissa, eivät ne määräydy kaikissa samalla tavalla. Jos mietimme vaikkapa niitä erilaisia prosenttipalkkaisia provikkatöitä, jotka eivät tähän mennessä ole olleet näiden korvausten piirissä, niin miten tuo aika sitten siellä määritellään? Sanon vaan, että siinä on juristeilla aika paljon töitä, että löytyy sellainen lakimuoto, joka tämän poliittisen tahdon todeksi rakentaa.

Mutta sitten vielä muutama sana tästä sairauspäiväkarensista. Mielestäni se on tämän paketin surullisin osa. Hallituksen omat arviot, siis siellä virkatyönä tehdyt arviot, ja osittain EK:ssa tehdyt laskelmat kertovat, että tämän työllisyysvaikutus on hyvin kyseenalainen, hyvin kyseenalainen, eivätkä ne ota edes juurikaan huomioon ihmisen käyttäytymisen muutosta. Itse tulen Hämeenlinnasta. Meillä ensin sovittiin, että saa olla kolme päivää sairaana työnantajalle ilmoittamalla. Sairauspäivät vähenivät ja sairauskulut vähenivät ja säästimme miljoonia. Sen jälkeen kun lisäsimme tuota määrää, tilanne alkoi muuttua kyseenalaisemmaksi, koska silloin estyi myös lääkäriin pääsy. Eli kaikki vaikuttaa kaikkeen, mutta useimmiten luottamus on se, joka työyhteisöissä toimii. Minulle laittoi viestiä eräs yrittäjä, joka sanoi, että hänellä on parisenkymmentä työntekijää. Hän sanoi maksavansa palkkaa noin 1 600 euroa kuukaudessa, ja hän oli äärimmäisen huolissaan tästä sairauskarensista, koska hän sanoi, että hän tehnyt pitkään töitä, jotta hän on saanut oppimaan työntekijänsä pysymään pois töistä silloin, kun he ovat sairaita, mutta tuolla matalapalkkaisella alalla hänen pelkonsa oli, että nuo työntekijät tulevat tästä eteenpäin sairaina töihin. EK:n arvion mukaan sairaus- ja tapaturmapoissaoloja on noin 10 päivää vuodessa, ja jos ajattelemme, mitä tämä tarkoittaa hiukan alle keskipalkan, vaikkapa kiinteistöalalla, jossa sairastetaan tosiasiallisesti keskimäärää enemmän, mutta jos sairastettaisiin tuon keskimäärän verran tai hiukan sen alle: 3 kertaa 3 päivää pois, ja menetys olisi 700 euroa.

Mutta kaikkein surullisin tämä ratkaisu on niille ihmisille, jotka sairastavat vaikkapa syöpää tai reumaa tai jotain muuta vakavaa sairautta, joka johtaa siihen, että silloin tällöin joudutaan olemaan pois työstä useammin kuin niin sanotusti normi terve ihminen. He kantavat kohtuuttoman taakan.

18.03 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Haluan sanoa tuohon edustaja Filatovin puheenvuoron loppuun, jossa hän viittasi esimerkiksi syöpää sairastaviin tai pitkäaikaissairaisiin, että minun mielestäni siihen pitää kyllä löytää sellainen malli, että tämäntyyppisessä tilanteessa jokainen hoitopäivä ei voi tietenkään olla yksi erillinen sairauslomapäivä, vaan siinä pitää katsoa kokonaisuutta. Itse olen siitä myös huolissani ja näen sen kyllä näin.

Meillä Suomen talous jatkuu edelleen hyvin haastavana. Kolmas supistuva vuosi peräkkäin, ja valtiovarainministeriön tuoreimmatkin ennusteet ennustavat tälle vuodelle vain hiuksenhienoa kasvua, ja ensi vuodellekin kasvu on ennusteissa 1,3 prosenttia. Euroalueel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

la on hienoista kasvua jo nähtävissä, mutta valitettavasti tuo imu ei ole riittänyt vielä meille. Meillä rakenteet jarruttavat aika merkittävästi sitä, että pääsisimme samaan kasvuun mukaan. Itse asiassa ensi vuoden ennusteesta — 1,3 prosenttia — kun sitä katsoo aiempien vuosien ennusteisiin, on rehellistä todeta se, että taitaa olla niin, että viitenä kuutena edellisenä vuonna nuo ennusteet ovat olleet joka kerta ylioptimistisia ja ne eivät ole sillä tavalla toteutuneet.

Ensi vuonna meidän työttömyys tulee ennusteiden mukaan nousemaan 9,4 prosenttiin ja vielä korkeammaksi monilla alueilla. Nämä ovat niitä haasteita, joiden edessä me elämme. Miksi meillä työpaikkoja ei sitten synny? Yksi merkittävä syy siihen on se, että me olemme noin 15 prosenttia kilpailukyvyssä jääneet meidän keskeisistä verrokkimaistamme, ja tätä nyt tavoitellaan kiinni kurottavaksi niin, että 5 prosentin parannus saataisiin kustannuskilpailukykyyn, mitä pakettia tänään olemme käsittelemässä. Sen jälkeen toinen 5 prosenttia tulisi maltillisista palkkaratkaisuista. Sitten kolmas 5 prosenttia syntyisi yrityksissä, minne haluamme luoda edelleen mahdollisuuksia, parantaa mahdollisuuksia hakea tuottavuutta lisää, ja esimerkiksi paikallinen sopiminen on siinä merkittävässä roolissa. Jos tässä kokonaisuudessa yhdessä onnistumme työntekijöiden, työnantajien ja myös meidän poliitikkojen ja kaikkien suomalaisten kanssa, niin vuonna 2017 hallitus on linjannut, että tulisi noin miljardin euron veronkevennys, mikä kohdistettaisiin pääpainoltaan pieni- ja keskituloisiin.

Kun nämä paketin toimenpiteet, jotka siis hallituksen toimissa rajautuvat sellaisiin toimenpiteisiin, joita voidaan lailla säätää, tulivat julkisuuteen, niin itse kiinnitin välittömästi huomiota juuri tähän samaan, mikä on ollut se ehkä eniten keskustelua aiheuttanut, eli sunnuntailisät, pyhälisät, ylityökorvaukset. Toin tämän esimerkiksi omassa ryhmässä esille, että tämä tulee kohdistumaan epätasaisesti eri työntekijöihin. Tästä olisivat eniten kärsineet sairaanhoitajat, hoiva-ala, poliisit, palomiehet ja kaupan ala, ja minun mielestäni oli järkevää ja arvostusta herättävää, että pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Stubb ja Soini päättivät muuttaa tätä ja tuoda tähän sellaisia elementtejä, että sunnuntailisät ja ylityökorvaukset säilyvät ulkopuolella.

Pidän myös erittäin arvokkaana sitä, että tämä hallitus nyt tekee ratkaisun perhevapaakustannusten tasaamisesta eri yritysten kanssa. Tämä tulee merkittävästi parantamaan naisvaltaisten alojen työllisyystilannetta ja myös tasoittamaan kustannuksia siinä mielessä. Pidän tätä yhtenä aivan keskeisen tärkeänä ratkaisuna, ja myös sitä, että hallitus parantaa työntekijöiden muutosturvaa. Nämä ovat niitä toimenpiteitä, mitä on peräänkuulutettu, että eivätkö tässä työnantajat millään tavalla ole mukana. Ovat tietenkin, ja työnantajat ovat mukana myös sitä kautta, että toivottavasti näillä toimenpiteillä tähän maahan saadaan lisää työpaikkoja.

Voiko tulla parempi paketti? Voi tulla parempi paketti. Hallitus Sipilän johdolla kaksi kertaa yritti neuvotteluja yhteiskuntasopimuksesta, sitä ei syntynyt. Senkin jälkeen ovi on pidetty auki vaihtoehtoisille toimenpiteille, ja edelleen se pidetään auki sinne asti, kunnes päätökset on eduskunnassa säädetty. Jos työnantajat ja työntekijät yhdessä pääsevät muihin ratkaisuihin, joilla saavutetaan tämä sama 5 prosentin tuottavuuden, kustannuskilpailukyvyyn parannus, niin totta kai vastuullinen ja viisas hallitus siinä tulee vastaan ja ottaa niitä toimenpiteitä käyttöön — ja itse asiassa työmarkkinajärjestöillä näitä toimenpiteitä on paljon enempi käytettävissä niin, että vastuu jakaantuu tasaisemmin eri aloille ja eri työntekijöille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

18.08 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuinka edustaja Heinonen suhtautuu sellaiseen sairastumiseen, kun sairaanhoitaja työvuorossaan saa norovirusta sairastavan potilaan oksennuksen päälleen ja on seuraavana päivänä itsekin maha-
taudin kourissa? Kuinka oikeudenmukaista on rangaista näitä henkilöitä, jotka työnsä vuoksi sairastuvat, kuten edustaja Heinonen opettajana tietää, kuinka paljon opettajat saavat lapsilta erilaisia virustauteja eli työnsä vuoksi sairastuvat ja joutuvat sen maksamaan itse omasta palkastaan? Kuinka tämä epäoikeudenmukaisuus teidän mielestänne on mahdollista toteuttaa?

18.09 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Taavitsainen kuvasi tässä hyvin niitä ongelmatilanteita, joita syntyy. Vaikka tahto olisi purkaa näitä kohtuuttomuuksia, niin yksinkertaisesti sairauksia ja työelämätilanteita on niin paljon, että luulenpa vain, että on mahdotonta säätää sellaista lakia, joka tapauskohtaisesti ottaisi nämä erot huomioon. Ainoa keino on se, että tähän tulee joku katto, jonka muutaman omavastuupäivän jälkeen ei enää olisikaan omavastuuta, tai jotakin vastaavaa. Silloin se voisi tulla näitä tilanteita vastaan.

Mutta kun edustaja Heinonen puhui tästä naisnäkökulmasta ja sunnuntaikorvauksista, niin toivoisin, että ottaisitte huomioon myös sen, että sairastavuudella on sukupuoli. Naiset ovat enemmän pois työelämästä kuin miehet. Sitten jos katsotaan erilaisissa työtehtävissä olevia ihmisiä, niin vaikkapa teollisuudessa niiden ihmisten, jotka ovat duunarina siellä lattiatasolla, sairastavuus on kolme kertaa suurempaa kuin samassa firmassa toimihenkilöiden, enkä usko, että he ovat laiskempaa porukkaa tai lintsavampaa porukkaa. Yksinkertaisesti työ on raskaampaa, ja se johtaa siihen, että sairastutaan enemmän. Mutta näissä suorittavissa työtehtävissä on paljon hyviä esimerkkejä, (Puhemies koputtaa) joissa itse asiassa ylimääräisillä lomapäivillä on saatu lisää terveyttä ja säästöä.

18.10 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia, jonka edustaja Taavitsainen otti esille ja joka aiemminkin jo on tullut tässä esille, esimerkiksi jotain kroonista sairautta sairastava henkilö, joka tarvitsee näitä hoitoja, on sitä keskustelua, jota pitää käydä sitten siinä vaiheessa, kun sitä lakia laaditaan. Ilman muuta tämäntyyppiset asiat täytyy ottaa huomioon, ja jos työstä aiheutuu se, että sairastuu, vaikkakin lyhyeksi aikaa, niin ilman muuta se täytyy ottaa huomioon. Mutta tämä keskustelu itse asiassa kuuluu siihen, kun sitä lakia laaditaan.

18.11 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu osoittaa ihan konkreettisella tavalla sen, kuinka vähän on tutkittu näiden kilpailukykyä parantavien toimien vaikuttavuutta, ja minusta on ihan oikein, että oppositio kysyy vaikutusarviointien perään. Nyt täällä hallituspuolueet yrittävät todistella, kuinka sitten lainsäädännön vaiheessa voidaan tarttua joihinkin epäkohtiin. Minusta tämä on todella iso asia yhteiskunnalle, voimmeko me todeta, että ihmiset voivat vaikka opettajan tehtävässä tai varhaiskasvattajina, hoitoalalla tai esimerkiksi kovin kuluttavassa työssä itse maksaa siitä omasta sairastumisesta, joka ei ole oma vika, tämän sairauspäivän korvauksen. Minusta se on aivan uskomatonta, minkälaiseen soppaan me olemme joutuneet, ja minä vielä vetoan kyllä hallitukseen, että tehdään nyt yhdessä sellainen ratkaisu, joka on oikeudenmukainen ja joka parantaa aidosti kustannuskilpailukykyä. Nyt me olemme tilanteessa, jossa nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

vaikutusanalyysit sanovat, että näin ei tule käymään, ja sen takia minusta tätä pakettia pitää vastustaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Pakkanen ja sitten edustaja Heinonen.

18.12 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa huomata, että kollega, edustaja Kiurukin huomautti, että tässä valmisteluvaiheessa on tärkeää päästä vaikuttamaan, mutta näinhän tässä hallitus on juuri tekemässä. Se tekee esityksen, ja sitten asia menee valmisteluun, ja kokeneena ministerinäkin tiedätte, että kyllä siinä kansanedustajat pystyvät siihen asiaan vaikuttamaan. Mutta kyllähän SDP:n ryhmän esitys päivällä, että siirretään koko asian käsittely valiokuntiin ja aletaan sieltä sitten hakemaan perustuslakivaliokunnan kannanottoa, nyt näyttää tässä tilanteessa selvältä ajan peluulta, ja itse näen sen myös, että siinä SDP hakee tällaista puolueen profiilin nostoa, että se näyttäisi tuonne SAK:n suuntaan aika hyvältä, koska siellä on ensi vuonna puheenjohtajapeli käymässä ja on vähän tämäntyyppistä peliä. Mutta kyllä ihan selvästi tämä esitys on hyvä, ja sitä sitten valiokunnissa käsitellään, ja laki valmistuu ajallaan, ja kyllä tässä pitää eteenpäin mennä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, käydäänpä tämä teroitus vielä läpi elikkä vielä edustaja Kiuru ja Filatov ja sitten ehkä pari minuuttia edustaja Heinoselle. (Arto Satonen: Oho! — Timo Heinonen: Melkein kuin ministeri!)

18.13 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä kommentti tuntuu tosi erikoiselta. Silloin kun ministerinä jouduin esittelemään eduskunnalle erilaista lainsäädäntöä ja sellaista lainsäädäntöä, joka on tuleva voimaan, jo silloin ennen kuin päätettiin alkua pidemmälle, vaadittiin vaikuttavuusarvioita. Minusta eduskunnan arvovaltaa kyllä väheksytään, jos meillä ei ole varaa ja myöskään pokkaa näitä kilpailukykyä parantavia toimia tutkia. Nyt tuntuu aika oudolta, että hallitusjoukot ovat linnoittautuneet sen kannalle, ettei yritetä edes katsoa, ovatko nämä mahdollisia toteuttaa. Tullaan sitten mai-tojunalla myöhemmin takaisin, kun ei haettu yhteistä ratkaisua, jonka kaikki yhteiskunnassa voisivat kestää ja joka olisi oikeudenmukainen. En siis yhtään ihmettele, että tämä julkisesti on herättänyt niin kovasti keskustelua. Tällainen yksipuolinen ripustautuminen EK:n käsinojalle kertoo siitä, (Puhemies koputtaa) että näin ei voi Suomessa hallitus toimia. Tämä on väärin, ja tämä on epäoikeudenmukaista.

18.14 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän valiokuntakuulemiseen, se kai eduskunnassa on ihan normaalimenettely. Jos meillä on asioita, me kuulemme valiokunnissa asiantuntijoita. Ajan peluusta on turha syyttää, koska näiden lakien olisi tarkoitus tulla voimaan vasta 2017. Jos me olisimme kuukauden verran kuulleet asiantuntijoita valiokunnissa, se ei olisi myöhästyttänyt tätä aikataulua ollenkaan. Mutta luulenpa, että hallituspuolueissa pelätään sitä, että siellä olisivat tulleet nämä ongelmakohdat liian selkeästi näkyviin ja se olisi vaikeuttanut paketin eteenpäinviemistä. Mutta se olisi myös antanut tukea hallituspuolueille valmisteluun, kun olisi tiedetty, mitkä ne ongelmakohdat ovat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaha, vielä tuli kaksi pyydettyä puheenvuoroa, edustaja Heinonen ja edustaja Satonen, ja näissä oloissa molemmille minuutti. Edustaja Heinonen, 1 minuutti. (Naurua)

18.15 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ryhmäpuheenjohtaja vei toisen minuutin, koetan tiivistää. — Työnantajat ovat tähän asti tietysti kantaneet täyden vastuun sairauslomapäivistä. Itse asiassa tässä tutkimuksessa, joka julkisuudessa oli, 17 prosenttia kertoi olleensa sairauslomalla, vaikka ei ollutkaan sairaana. Se on tietysti tässä se valitettava joukko. Arvostan edustaja Filatovin osaamista ja tietoa työelämäkysymyksissä tässä salissa varmasti kaikista korkeimmalle, ja on totta, että sairaanhoitajat, opettajat ja tämäntyyppiset kysymykset tulee käydä tässä lain valmistelussa läpi. Ääritilanteet, esimerkiksi syöpähoitotilanteet, niin kuin tuossa puheenvuorossa totesin, ovat sentyyppisiä, että ei voi olla, että jokainen hoito on oma sairauslomapäivä, vaan näihin löytyy lainvalmistelun kautta ehdottomasti ratkaisut. Itse vetoan työmarkkinajärjestöihin, että ratkaisu löytyy.

Aivan loppuun haluan todeta, että vaikuttavuusarviointi tehdään normaaliin tapaan lainvalmistelun yhteydessä. Hallituksen esitykset tulevat eduskunnan käsittelyyn keväällä (Puhemies koputtaa) ja kesällä 2016, niin että päätökset voidaan (Puhemies koputtaa) tehdä kesällä 2016. — Arvoisa puhemies! Pahoittelen, että 10 sekuntia käytin yli.

18.17 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan vain lyhyesti sanottuna itse asiaan: Jos työmarkkinajärjestöt olisivat kysyneet jo tähän mennessä tekemään yhteisen esityksen, jota on kolme kertaa jo yritetty ja neljäs yritys on menossa, niin me emme ensinnäkään olisi tässä tilanteessa. Eli se on se tausta, minkä takia tässä tilanteessa nyt ollaan, ja sen takia olisi hyvä, että sinne päin kaikki vetoaisivat, kun laajalti toivotaan, että sieltä ratkaisu tulee.

Mutta sitten tästä käsittelyjärjestyksestä: Minäkin olen ollut neljä vuotta perustuslakivaliokunnan jäsen, ja minun tietääkseni se ei ole mikään ennakkotarkastuselin, vaan kyllä asia menee juuri niinpäin, että sitten kun täällä on lakiesitys, se lakiesitys varmasti tulee sen jälkeen työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, ja perustuslakivaliokunta antaa siitä lausunnon, ja silloin se käsitellään perusteellisesti. Nyt kun meillä ei edes ole yksityiskohtaista lakiesitystä, mihin muun muassa Heinonen viittasi Filatovia kommentoiden, eihän meillä voi perustuslakivaliokunta ottaa siihen edes kantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Varsinaisiin puheenvuoroihin siirrytään nyt, ja edustaja Kantola.

18.18 **Ilkka Kantola sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen on ihan oikeassa todetessaan, että perustuslakivaliokunta ei voi ottaa käsiteltäväkseen asiaa, joka ei ole hallituksen esityksen muodossa. Viime kaudellahan perustuslakivaliokunnalle tuotiin niin sanotun Orpon työryhmän hahmotelma siitä, miten sote-uudistuksessa ehkä voitaisiin edetä. Perustuslakivaliokunta ei voinut pykälien nojalla ottaa tätä käsiteltäväksi. Sinne pitää lähettää hallituksen esitys, jota sitten käsitellään.

On aika merkillistä, että nyt viime aikoina, aina kun meillä on porvarihallitus, niin ollaan jotenkin pakkolakien säätämisen edessä. (Olavi Ala-Nissilä: Keskustavetoinen hallitus!) — Ja keskustavetoinen hallitus, niin ollaan pakkolakien säätämisen edessä. — 2007,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

jolloin olin ensimmäistä kautta, ensimmäistä vuotta eduskunnassa, syksyllä oli aika kovat ajat. Muistatte tämän hoitajien työtaistelun, joka liittyi siihen, että hoitajien piirissä oli syntynyt käsitys, että eräskin meidän eduskuntapuolueista oli luvannut vahvaa palkankorotusta ja etuisuuksien kasvattamista hoitajasektorilla. Tästä sukeutui sitten ankara työtaistelu, joka oli omiaan, niin koimme vahvasti silloisessa eduskunnassa, vaarantamaan jopa kansalaisten, hoidossa olevien ihmisten terveyden, jopa hengen. Siinä tilanteessa sitten meillä — tänään on vähän kerrattu sitä keskusteluissa — useampikin valiokunta istui joko pyhänä tai yötä päivää saadakseen nopeasti sellaisen lainsäädännön voimaan, jota tarvittaessa voitaisiin käyttää niin, että kansalaisten terveyden vakavalta vaarantamiselta ja hengen menetykseltä voitaisiin välttyä pakottamalla lain nojalla jotkut hoitajat hoitamaan tehtäviään, vaikka työtaistelu olikin päällä. No, koskaan tuota lakia ei jouduttu soveltamaan. Onneksi työtaisteluun löytyi sitten muunlainen ratkaisu.

Nyt on toinen tilanne. Nyt ollaan myös eräänlaisen pakkolainsäädännön edessä. Siinä mielessä tilanne on samanlainen, että me joudumme miettimään sitä, onko mahdollista, onko riittävät perusteet puuttua perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin. Hallituksen tiedonannossa on kiitettävän pitkä jakso pohdintaa, jossa pohditaan näiden esitysten luonosten suhdetta perustuslakiin, ei tietenkään vielä lakiesityksen, mutta kuitenkin tämän periaatteellisen, suhteellisen konkreettisen tasoisen hahmotelman suhdetta perustuslakiin, perusoikeuksiin nimenomaan siellä.

Täällä selostetaan sitä, että perustuslakivaliokunnan käytännössä ei tähän mennessä ole koskaan arvioitu sellaista lakiehdotusta, jonka perusteella työehtosopimuksella ei saisi työntekijän eduksi poiketa lainsäädännöstä. Siis lailla on säädetty minimiä, ja sen päälle on voinut sitten sopia työehtosopimuksella. Mutta nyt meillä on uusi tilanne, ja tästä ei ole ennakkotapausta, miten perustuslain näkökulmasta tulkitaan tätä sopimusvapautteen puuttumista, yhteen keskeiseen perusoikeuteen. Ja kysymys, joka tulee hyvin tässä hallituksen tiedonannossakin, kun käydään läpi tätä perusoikeusasetelmaa, se keskeinen kysymys kuuluu: ovatko hallituksen nyt valitsemat keinot, joita tullaan sitten lainsäädännössä tuomaan, oikeasti välttämättömiä? Nimittäin perusoikeuksiin voidaan puuttua vain silloin, kun se keino, joka tarvitaan ja joka johtaa niiden puuttumiseen, on ainoa, on oikea, on välttämätön keino siihen tavoitteeseen nähden, johon pyritään, niin että se on oikeutettu sillä perusteella.

Samassa yhteydessä on kysyttävä: vievätkö hallituksen nyt valitsemat keinot, joilla puututaan perusoikeuksiin, siihen päämäärään, jonka me hyväksymme? Kustannuskilpailukyvyyn parantamisen me hyväksymme, työllisyyden parantamisen tavoitteen, verotulojen kasvun tavoitteen, ja sitä kautta kaikki hyväksymme sen, että hyvinvoinnin säilymistä ja turvaamista tässä tavoitellaan ja sitä kautta monien sosiaalisten, terveyteen, sosiaalitoimeen liittyvien perusoikeuksien turvaamista. Vievätkö nämä keinot siihen ja ovatko ne välttämättömiä? Tämä on se kysymys, jota perusoikeuksien näkökulmasta joudutaan pohtimaan. Mielestäni tätä voi epäillä.

Hallituksen ratkaisuja kiirehtivä toimintapa on jo vaarantanut mahdollisuudet maltilliseen palkkaratkaisuun. Vielä ei ole menetetty sitä kokonaista mahdollisuutta, mutta tämä on vaarantunut. Jos hallitus nyt tällä niin sanotulla pakkolainsäädännöllään saakin aikaan 5 prosentin kustannuskilpailukyvyyn parantamisen, kun tavoitellaan sitä 15:tä kaiken kaikkiaan — okei, saadaan se 5 prosenttia, mutta saattaa käydä niin, että edessä olevissa työmarkkinaneuvotteluissa, kun sopimuskausi päättyy, sama 5 prosenttia menetetään kustannusten hillinnässä. Eli kun puututaan perusoikeuksiin ja ryhdytään niitä rajoittamaan, olisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

mielestäni oltava varmuus siitä, että käyttöön otettu keino johtaa tuloksiin eikä aiheuta päinvastaisia vaikutuksia, haittavaikutuksia siihen tavoitteeseen nähden nyt kustannuskilpailukyvyistä puhuen.

Suomi on edelleen kolmen A:n ja AA+:n luottoluokituksen maa. On kyseenalaista mielestäni, onko tilanne niin vakava, että joudutaan puuttumaan perusoikeuksiin, kuten hallitus nyt tekee. Nyt ei ole terveyden vaara, nyt ei ole kansalaisten hengenmenon vaara, niin kuin oli vuonna 2007 syksyllä edellisen keskustajohtoisen hallituksen aikana. Nyt pitää miettiä sitä, onko tilanne niin vakava, että meillä on perusteet puuttua perusoikeuksiin, ja ovatko ne keinot niitä, jotka vievät perille eivätkä aiheuta haittavaikutuksia, jotka tuhoavat sen, mitä tavoitellaan.

18.24 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Lisäisin tähän edustaja Kantolan ansiokaaseen puheenvuoroon, että perusoikeuksien rajoittamisperusteissa kaikissa oppikirjoissa erityisesti korostetaan sitä, että tilanne ei ole sellainen syy, jonka perusteella perusoikeuksia voidaan rajoittaa. Mikäli perusoikeuksien rajoittamiseen ei siis löydy muita painavia perusteita, se ei yksinään sellaiseksi riitä.

18.24 Jari Leppä kesk: Herra puhemies! Suomi tarvitsee uudistuksia, siitä ei liene kenelläkään epäselvyyksiä. Hallitus on lähtenyt uudistusten tielle lukuisalla joukolla erilaisia asioita. Se on asettanut myöskin selkeät tavoitteet, erittäin selkeät tavoitteet, ja tämä on uutta suomalaisessa politiikassa. Halutaan talouden sopeutusta, maltillista talouden sopeutusta. Halutaan tehdä rakennemuutoksia, tuntuja rakennemuutoksia. On valittu strategiset kärkihankkeet, ja kustannuskilpailukyvyyn vahvistaminen on yksi näitä asioita, joilla tähän samaan tavoitteeseen pyritään.

Miksi tätä tehdään? Siksi, että Suomi on jäänyt yhä enemmän jälkeen tärkeimmistä kilpailijamaistaan, joissa näitä uudistuksia on jo ajat päivät sitten tehty. Suomen suhteellinen taloudellinen tilanne on Euroopan huonoin. Työttömyys kasvaa kaiken aikaa ja on Euroopan kärkeä. Luottoluokitusyhtiöt ovat muuttaneet arvioitaan Suomen talouden tilasta ja niin edelleen. Nämä ovat niitä perusteita, miksi hallitus on tähän lähtenyt. Samalla hallitus on myöskin lähtenyt uudistamaan suomalaista päätöksentekomekanismia. Enää ei ole tärkeää se, mitä ovat ne keinot, vaan tärkeintä on se, että saavutetaan tavoitteet. Tämä on sellainen uudistus, joka tuntuu hämmentävän nyt niin täällä eduskunnassa, tämänkin päivän keskustelussa, kuin aivan erityisesti tuolla työmarkkinajärjestöissä. Halutaan edelleenkin monella osin elää siinä vanhassa ajassa, jota ei vain enää ole. Maailma ympärillämme on muuttunut niin paljon, että se tarvitsee tuntuja uudistuksia, juuri niitä uudistuksia, joita nyt haetaan.

Meidän päätöksentekomekanismimme on kaivannutkin tuulettamista, ja se ummehtuneisuus, joka meillä on ollut, ei voikaan enää jatkua. Nyt pitää kaikkien nähdä se, että ne uudistukset tarvitaan ja niitä on tehtävä, ja tuoda aidosti pöytään ne kaikki vaihtoehdot, hyvät vaihtoehdot, joita tässäkin, tämänkin päivän keskustelussa — ja se on tämän päivän keskustelun hyvä asia — on joitakin täällä tullut. Mutta perusvire on mielestäni edelleen ollut liian passiivinen uudistusten tekemiseen. Aktiivisuutta toivon meiltä kaikilta ilman muuta lisää. Se on ihan päivänselvä asia.

Samalla uutta on myöskin se, että näistä kysymyksistä ei tehdä, eikä ole alun alkaenkaan tehty, arvovaltakysymyksiä, ja tämän luulisi helpottavan kaikkia mahdollisia toimijoita näkemään sen, että heidän tekemillään aloitteilla ja avauksilla on todellista merkitys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tä, jossa halutaan keskittyä nimenomaan talouspolitiikan peruskysymyksiin, joihin kuuluu se, että kannetaan huolta ja kannetaan vastuuta kokonaisuuksista. Totesin jo aiemmin päivällä, että kokonaisuuksia, talouden kannalta kokonaisuuksia, ei aidosti tarkastele mikään muu taho kuin kulloinenkin eduskunta ja kulloinenkin hallitus. Kaikilla muilla on enemmän tai vähemmän se oma intressi päällimmäisenä, ja kokonaisuus silloin hämärtyy. On aivan luonnollista, että hallitus ja eduskunta kokoavat nämä kaikki yhteen ja tarkastelevat sitten sitä kokonaisuutta myöskin talouden ja työllisyyden näkökulmasta.

Puhemies! Yksi havainto vielä tähän loppuun investoinneista. Sen lisäksi, että meillä on talouden lama, työttömyys kasvaa, meillä on myös investointilama. Tämä johtuu siitä, että yritykset, jotka luovat sen talouskasvun, luovat ne työpaikat, eivät luota siihen, että Suomeen kannattaa investoida ja että täällä voi menestyä. Tähän on saatava muutos, ja myös siihen problematiikkaan hallituksen ehdotukset ja linjaukset tähtäävät, että tuo luottamus kasvaa ja investointeja saadaan Suomeen suunnattua.

Kun täällä on kysytty, mistä voidaan löytää se takuu, että nämä valitut keinot — taikka valitut tavoitteet paremminkin tässä vaiheessa vielä — johtavat tähän toivottuun lopputulokseen, niin eihän sellaista takuuta voi kukaan antaa, mutta se on selvä, että jos ei uudistuksia tehdä ja epäluottamus yritysten taholta Suomen tilannetta kohtaan jatkuu, ei vuorenvarmasti niitä investointeja tule. Ja siksi niitä uudistuksia tarvitaan, että me saamme investointijunan liikkeelle ja syntymään työpaikkoja tähän maahan. On aivan päivänselvää, että näin päin se talouden mekanismi toimii. Ei julkinen valta voi tänne työpaikkoja luoda, vaan kyllä ne syntyvät tuonne elinkeinoelämän puolelle.

Meillä on Suomessa paljon sellaisia mahdollisuuksia, joissa on maailmanlaajuiset trendit menossa, ja se pitää meidän huomioida, ja meidän pitää olla siinä kärkijoukoissa. Yksi sellainen on ilman muuta laajasti ottaen biotalous ja ne uudet teknologiat, puhtaat teknologiat. Me olemme siinä hyviä maailmanlaajuisesti. Otetaan siitä kaikki hyöty koko kansantaloudelle irti.

18.30 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Suomen talous on vaikeuksissa, siitä tuskin kukaan on eri mieltä. Sen sijaan Suomen talouden käypähoidosta väitellään kiivaasti. Hallitus tarjoaa ainoana vaihtoehtona amputaatiota siinä missä oppositio esittää tiukkaa dieettiä. Suomelle uhkaa käydä kuin laihialaisvitsin hevoselle, joka otti ja kuoli, juuri kun oli oppinut tulemaan toimeen ilman kuroja. Suomi ei menesty globaaleilla halpatyömarkkinoilla laskemalla työn hintaa 5 tai edes 15 prosenttia — 85 prosenttia voisi riittää, ehkä. Suomalaisten palveluiden ja tuotteiden kilpailukyvyn palauttamiseksi meidän on parannettava suomalaisten tuotteiden ja palveluiden laatua sekä suomalaisen työn tuottavuutta.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen työn tuottavuuden ja kokonaistuottavuuden kehitystrendi on ollut negatiivinen jo yli 20 vuotta. Nokian vaikeudet näkyvät tuottavuustilastoissa piikkiä vuonna 2008, muuten kehitys on jatkunut suoraan alas. Perinteisesti työehtosopimusneuvotteluissa on jaettu tuottavuuden kasvun hedelmät työn ja pääoman kesken. Vuoden 2009 jälkeen jaettavaa ei enää ole ollut, päinvastoin. Sekä työn tuottavuus että kokonaistuottavuus ovat laskeneet, kehitys on ollut negatiivinen.

Kuten tuotantotalouden perusopintojaksolla opetettiin, tuottavuutta nostetaan investoimalla, ei palkkoja laskemalla, ei työaikoja pidentämällä, vaan investoimalla työvälineisiin, osaamisiin ja toimintatapoihin. Jos hallitus haluaa aidosti parantaa kilpailukykyä, sen pitäisi kaikin tavoin kannustaa työnantajia investoimaan tuottavuuteen. Esimerkiksi Viron yritysverotus kannustaa pitämään rahat yrityksessä ja investoimaan osinkojen maksami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

sen asemesta. Investoinneista tärkeimpiä ovat toimintatavat, sillä jos uudet työvälineet eivät muuta toimintaa, tuloksena on helposti niin kutsuttu tuottavuusparadoksi. Tuottavuusparadoksi tarkoittaa sitä, että investointi työvälineisiin johtaakin tuottavuuden laskuun. Tuottavuusparadoksi koettiin esimerkiksi 80-luvulla eräissä tehtaissa, joissa oli investoitu tietotekniikkaan mutta työn tuottavuus laski rajusti. Selitykseksi paljastui se, että tietotekniikka nostaa tuottavuutta vain, jos sen avulla mahdollistetaan uusia toimintatapoja, muuten tuloksena on automatisoitua tehottomuutta.

Suomalaisen työn tuottavuuden trendi on tosiaan ollut negatiivinen jo yli 20 vuotta, koko sen ajan, kun suomalaisille työpaikoille on kannettu tietokoneita. Suomea riivaa kansallinen tuottavuusparadoksi. Siinä on syy Suomen vientiteollisuuden kilpailukyvyn katoamiseen, ei Sari Sairaanhoidajan palkankorotuksissa. Meidän palkkatasomme ei ole kilpailijamaitamme korkeampi, meidän työaikamme ei ole kilpailijamaitamme lyhyempi. Sen sijaan suomalainen työtunti tuottaa vähemmän kuin kilpailijamaissa. Meidän tuottavuutemme on jäänyt kilpailijamaista jälkeen. Hallituksen haasteena onkin keksiä, miten kannustaa yrityksiä tekemään aito digiloikka, uudistamaan radikaalisti toimintatapaansa ja liike-toimintamallinsa uuden tekniikan avulla, jos ja kun ne eivät itse sitä ymmärrä.

Ja julkisen sektorin tuottavuus, se on vielä vaikeampi rasti. Me emme edes tiedä, miten tuottavuus on kehittynyt kunnissa ja valtiolla. Miksi emme? Siksi, että Tilastokeskus ei enää edes tilastoi julkisen sektorin tuottavuutta — säästösyistä. Ja siitä säästöstä vastaa edellinen eikä tämä hallitus, se tunnustettakoon. Miten meidän kuvitellaan lopettavan valtion ja kuntien velkaantuminen, jos meillä ei ole edes mitään käsitystä siitä, miten julkisella sektorilla tehdään töitä? Digitalisoi siinä sitten julkisten palveluiden tuotantoa. Tämä ei enää muistuta tarinaa Laihialta, tämä muistuttaa tarinaa Hölmölästä.

Arvoisa puhemies! Entä se suomalaisten tuotteiden ja palveluiden laatu — laatu, josta ollaan valmiita maksamaan suomalaisen työn hinta? Laadun kehittäminen kilpailijamaita nopeammin edellyttää kilpailijamaita parempaa tutkimusta ja parempaa koulutusta, jotka mahdollistavat ne kuuluisat innovaatiot, tuoteinnovaatiot, tuotantoinnovaatiot ja liiketoimintainnovaatiot. Koulutus ja tutkimus ovat kansallisia investointeja, joista säästäminen kostaustuu, kalliisti. Ja mitä hallitus tekee? Vähentää yliopistotutkintojen määrää ja leikkaa tutkimusmäärärahoja. Suomi nousi 90-luvun lamasta nimenomaan investoimalla osaamiseen, koulutukseen ja tutkimukseen. Nyt hallitus ei jostain syystä halua käyttää tätä hyväksi ja toimivaksi havaittua reseptiä.

18.35 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tälleen maatalon emäntänä huvittaa, että täällä halutaan aina sopivaan väliin ottaa semmoinen hauska esimerkki tuosta laihialaisesta hevosesta, joka kuoli juuri, kun oppi olemaan syömättä. Meillä Savossa on vielä muutama navetta, jossa on ihan eläviä lehmiä, ja minun mielestäni tässä tilanteessa Suomessa on enemmänkin kyse semmoisesta lehmästä, joka kuoli, kun sille oli annettu liian paljon jauhoja. Se oli puhaltunut. Silloin henki lähtee, ja siihen eivät enää auta mitkään toimenpiteet. Ja olipa kyse eläimestä mistä tahansa, niin nyt tämän hallituksen tekemisistä voisi ajatella, että nyt etsitään uusia laatumia. Nämä laatumet on syöty, ja nyt pitää niitä lankoja siirtää, jotta olisi uutta evästä.

Mutta sitten kuitenkin pointti ja asia, mitä tässä edustaja Kasvi puheenvuorossaan myös toi: hän kritisoi, ettei ole onnistuttu digitalisoimaan julkisia palveluja. Myös hyviä esimerkkejä onnistuneesta julkisten palvelujen digitalisoinnista on: Kela ja Verohallinto. Erittäin toimivia ratkaisuja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

18.37 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä on jollakin tavalla uskomatonta. Kai meidän nyt kannattaa myöntää se, että jopa OECD pitää Suomen kilpailukykyloikkaa 90-luvulla onnistuneena juuri sen takia, että me satsasimme osaamiseen. Minusta se on erittäin huolestuttavaa, että kun me rakennamme kilpailukykyloikkaa, me emme tee siitä osaamisloikkaa. Semmoinen ajatus, että nämä keinot olisivat jollakin tavalla vanhentuneita tai nämä olisivat jollakin tavalla käyttökeltottomia tässä ajassa, että nyt tarvitaan uusia työkaluja — minusta se on ihan hirvittävän huono juttu, että annetaan ymmärtää, että ei ole järkevää osaamiseen satsata. Nimittäin se on ainoa tapa, jolla Suomi lamankin aikana 90-luvulla selvisi, että me teimme tämän osaamisloikan. Ja sitä kautta minun mielestä kansanedustaja Kasvi oli oikeassa siinä, että meidän ei pidä samaan aikaan tehdä hullua hyppyä taaksepäin, kun meidän pitäisi tehdä aidosti se osaamisloikka, joka tulisi ihan varmasti takaisin. Yhden euron sijoitus tutkimukseen (Puhemies koputtaa) ja tuotekehitykseen tuo monta euroa takaisin — 6 euroa on laskettu, että se tuo takaisin.

18.38 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän keskusteluun oli nyt pakko puuttua. Ei se niin ole, että yhdessä yössä Suomi menettää osaamisensa vuonna 2008. Siitä lähtien meillä on tämä kurjuus kestänyt ja kestä edelleenkin, jos asioille ei tehdä mitään. Tämä osaamisen taso ei ole meillä sen huonompi kuin Saksassa, se ei ole sen huonompi kuin Ruotsissakaan, mutta meidän kilpailukyky on mennyt. Ei osaamistaso yhdessä vuodessa häviä, ja sitä on pidetty Suomessa meidän kilpailijamaihien verrattuna ihan hyvällä tasolla. Ongelma on kuitenkin se, että euron arvo määräytyy euroalueen suurimman talouden Saksan mukaan. Ruotsilla on oma rahapolitiikka, ja nyt ollaan viime päivinä luettu näistä uskomattomista miinuskoroista, joilla Ruotsi omaa kilpailukykyään pitää ylhäällä. Se on täysin talousteorian vastaista, mutta Ruotsi on onnistunut jälleen kerran tässä. Ja tästä on tullut se, että kun Suomi ei ole tehnyt mitään, niin me olemme menettäneet kilpailukykyvyn, kun toiset ovat tehneet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Heikkinen ja sen jälkeen edustaja Kasvi, ja sitten kyllä mennään eteenpäin.

18.39 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa edellisessä puheenvuorossa viittasin tähän puhaltuneeseen lehmään, ja sillä lähinnä tarkoitan sitä, että me olemme velkaelvyttäneet vuodesta 2008 vuoteen 2014 57,5 miljardia euroa, 23 000 euroa per kotitalous. Me olemme nähneet, että tämä tie on nyt kuljettu loppuun. Sen takia on pakko etsiä uusia ratkaisuja. Se on tässä salissa tämän päivän teema, mistä puhutaan: mitä uusia lääkkeitä me löydämme erittäin sairaalle miehelle Euroopassa elikkä Suomelle? Enää eivät entiset lääkkeet riitä, ne on käytetty loppuun, ne eivät tehonneet. On viisautta etsiä uusia ratkaisuja, vaikka ne olisivat kipeitä. Ja niin se on vaan tuolla sairaalassakin, että kyllä se leikkauskin tekee ensin kipeää, mutta usein se auttaa.

18.40 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki tiedostavat sen, että maailman muutos on tällä hetkellä hyvin nopeaa, mutta me unohdamme sen, että se kiihtyy jatkuvasti, eksponentiaalista tahtia. Tulevaisuudentutkijat sanovat, että seuraavien 20 vuoden aikana maailma muuttuu yhtä paljon kuin aiemman 200 vuoden aikana. Yhtä hyvin voidaan sanoa, että yhdessä kuukaudessa maailma muuttuu yhtä paljon kuin aiemmin vuodessa, ja tästä seuraa se paha puoli, että osaaminen vanhenee hyvin nopeasti, jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

sitä ei jatkuvasti käytetä. Aiemmin selvisi kahdella, jopa kolmella ammattitaidolla koko työuransa, mutta jatkossa ei koskaan enää voi olla koko ajan tehtäviensä tasalla vaan jatkuvasti täytyy opetella uutta ja se osaaminen ja vanhat saavutukset vanhenevat kuukausissa, eivät vuosikymmenissä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään varsinaisiin puheenvuoroihin. Täällä seuraavana edustaja Vartiainen — poissa. Edustaja Vikman.

18.41 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Hallituksen kilpailukyypaketti ja teot työn lisäämiseksi ovat välttämättömiä, koska haluamme ylläpitää suomalaista hyvinvointia ja pelastaa sen. Kuuntelemalla hallitus on osoittanut, että vaihtoehtoja on, mutta tekemättä ei voi jättää. Oppositiolta puolestaan tänäänkään niitä todellisia vaihtoehtoja ei ole kuultu, on kuultu vain "ei".

Hallituksen päätös korvata sunnuntailisien ja ylityökorvausten leikkaukset pienentämällä lomarahaa oli tervetullut ratkaisu. Lisistä leikkaaminen olisi kohdistunut erityisesti naisvaltaisten alojen työntekijöihin, lomarahosta leikkaaminen puolestaan on tasapuolisempaa. Tähän oppositio sanoo, että ostovoima heikkenee. Ettekö te ollenkaan ole tulleet ajatelleeksi sitä, että sitten se ostovoima vasta todella heikkenee, jos Suomen kilpailukyky ei nyt heti pikaisesti saada paremmaksi ja jos ei saada uusia työpaikkoja pikaisesti suomalaisille syntymään?

Erityiskiitoksen hallitus ansaitsee siitä, että se vahvistaa nuorten naisten työmarkkina-asemaa ja mahdollisuuksia vakituiseen työsuhteeseen. Tämän puolesta on tehty töitä pitkään, ja tätä päätöstä on odotettu. Perhevapaiden kustannusten tasaaminen parantaa naisten uramahdollisuuksia sekä luo todellista, aitoa mahdollisuuksien tasa-arvoa työelämään. Tämä päätös edistää naisvaltaisten alojen kasvu- ja työllistämismahdollisuuksia, mikä on tässä tilanteessa erittäin tervetullutta. Suomella ei ole varaa jättää yhä koulutetumpien naisten panosta täysimääräisesti käyttämättä. On kaikkien etu, että jatkossa tämän päätöksen ansiosta työnantajalla on mahdollisuus palkata pätevin ja osaavin sukupuolesta riippumatta.

18.43 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Vikmanin toiveeseen vaihtoehtoista: Olen kirjoittanut ja puhunut tästäkin pöytäkirjasta jo useita sivuja tekstejä. Voin nämä mielelläni lähettää, mutta koska nyt ovat hallituksen aloitteet käsittelyssä, niin nyt tässä puheenvuorossa keskityn niihin.

Hallitusta on syytetty siitä, että se pyrkii esityksillään viemään meitä 1800-luvun lopun yhteiskuntaan, jonka perään edustaja Vanhanenkin keväällä jo haikaili. Tämä ei kuitenkaan kaikilta osin pidä paikkaansa, koska jotkut keskeiset esitykset menevät vielä pidemmälle, nimittäin 1700-luvulle. Silloin nimittäin Suomessa olivat käytössä maksimipalkat, enimmäispalkat. Kun sodat ja kadot olivat 1600-luvun lopulta lähtien vieneet kolmanneksen väestöstä, syntyi työvoimapula, jota sitten valtiovalta pyrki ratkaisemaan säättämällä enimmäispalkat, jotta palkat eivät olisi lähteneet liikaa kohoamaan. Kun tämä puolestaan aiheutti kaikenlaista nurinaa ja jopa elintasopakolaisuutta Venäjälle, tämä asia ratkaistiin sillä, että pidettiin voimassa irtolaislait, jotka estivät liikkumisen, ja työn vastaanottamispakko — jota sitäkin itse asiassa hallitusohjelmassa aiotaan kiristää edelleen — joka kielsi ketään rahvasta olemasta ilman palkollisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

No, vaikka hallitus edelleen nojaa näihin 1700-luvun uudistuksiin, niin sen jälkeen suomalaisessa yhteiskunnassa on aika paljon merkittäviäkin innovaatioita saatu aikaan. Meillä on semmoisia uusia jänniä asioita kuin demokratia ja ihmisoikeudet, on talous- ja yhteiskuntatieteet, on työn tuottavuuden satakertaistuminen— seikkoja, jotka näistä esityksistä päätellen ovat jääneet täysin huomaamatta.

Oikeus TESeihin, työehtosopimuksiin, ei ole syntynyt sattumalta, eikä se ole sama asia kuin se yleissitovuus, johon se usein on tässäkin salissa sekoitettu. Oikeus työehtosopimuksiin on syntynyt viimeisen sadan vuoden aikana siitä huomiosta, että jos meillä ovat vain yksittäinen työntekijä ja yksittäinen työnantaja keskenään työ sopimuksella sopimassa työn ehdoista, työntekijä häviää joka kerta. Tästä syystä kansainvälisissä sopimuksissa on päädytty suojaamaan ihmisten, työntekijöiden, mahdollisuus sopia työehtosopimuksia laajemmin. Siis yhdessä, ei pelkästään yksin. Jos me nyt säädämme sellaisen pakottavan lain, joka kieltää työehtosopimisen mutta sallii työ sopimisen, niin se on samanaikaisesti laki, jossa pyritään vahvistamaan työnantajan sopimusmahdollisuuksia, sopimusvaltaa suhteessa työntekijään. Vaikkei näistä juridisista, ihmisoikeussopimusten vastaisista ongelmista nyt puhuttaisikaan, niin joka tapauksessa tämä on hyvin ongelmallinen tässä meidän suomalaisessa järjestelmässämme. Se on ongelmallinen myös sen takia, että nyt tässä ensimmäistä kertaa säädettäisiin ikään kuin työnantajaa suojaavaa säännöstä — meillä kun perinteisesti on ajateltu, että tällaiset kajoamiset sopimus- ja järjestäytymisoikeuteen ovat mahdollisia vain sellaisissa tilanteissa, kun on jokin taho, jonka etuja on syytä näin raskain toimin suojata. Työoikeudessa se taho on ollut työntekijä. Jos me nyt lähdemme siitä, että me säädämme enimmäispalkkoja, enimmäisehtoja, niin se edellyttää tulkintaa siitä, että työnantaja on työelämän heikompi osapuoli, turvaa kaipaava osapuoli, ja tämä olisi kyllä Suomen nykyisessä työoikeusjärjestelmässä todella, todella aivan uudenlainen avaus ja menee ihan niihin peruslähtökohtiin.

No, puhuin myös ongelmista talous- ja yhteiskuntatieteiden sivuuttamisessa. Minä olen henkilökohtaisesti tosi huolissani siitä, että kaikki aloitteet, joita hallitukselta tulee, ovat täynnä kirjoitusvirheitä, ovat täynnä käsitevirheitä, ovat täynnä laskuvirheitä ja niillä ei ole minkäänäköistä referenssiä siihen tutkimukseen, jota tässä maassa taikka muissa maissa tehdään. Minun mielestäni tämän tyyppinen politiikka on vastuutonta. Se on meidän kansanedustajien halveksimista, ja se on myös kansan halveksimista. Minä todella toivoisin, että nyt siitä fiilispohjaisesta 1700-luvun politiikan tekotavasta siirryttäisiin takaisin 2000-luvun politiikkaan.

18.49 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee edustaja Kontulan niin kutsuttuun vaihtoehtoon, niin on todettava, että velaksi elämisen jatkaminen ei ole vaihtoehto. Me emme voi jättää kohtuutonta velkataakkaa tulevien sukupolvien maksettavaksi. Tässä keskustelussa vaihtoehto on sellainen, joka toteuttaa tämän 5 prosentin kilpailukykyloikan.

Suomen talous- ja työllisyystilanne ovat pahentuneet entisestään. Vienti ei vedä, koska suomalainen työ on liian kallista suhteessa kilpailijamaihimme. Liian moni suomalainen yksinkertaisesti on vailla työtä. Päätöksiä kilpailukyvyn parantamiseksi tarvitaan heti, jotta uusia työpaikkoja voi syntyä. Hyvinvointi syntyy vain suomalaisesta työstä, ja tästä hallitus nyt kantaa vastuuta, koska työmarkkinaosapuolilta sopimusta ei tullut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajat Kiuru ja Ala-Nissilä ja sen jälkeen vielä vastauspuheenvuoro edustaja Kontulalle.

18.50 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Kontula hyvin avasi tämän kilpailukykytoimien ongelmallisuutta. Jos eduskunnassa tätä keskustelua ei voida käydä, niin kyllä me kansanedustajat olemme sitten heikoilla jäillä. Minusta on aika erikoista, että täällä nähdään suomalaisen kilpailukykyyn parantamiseen ainoana vaihtoehtona sellaiset toimet, jotka on julkisuudessa esitetty jo. Ei tule loikkaa. Minun mielestäni on järkevää ja asiallista käydä keskustelu siitä, mikä on näiden ilmiöiden vaikuttavuus suhteessa tähän muuhun kokonaisuuteen.

Minusta tässä on käytetty asiallisia ja hyviä puheenvuoroja. Sellainen sinisilmäinen ajatteleminen, että nyt on vain tämä vaihtoehto käsissä, kertoo siitä, että tällaisella vaihtoehtottomuuden linjalla ei tule mitään. Ei tule, jos ei ole vaihtoehtoyhteiskuntaa kehittää. Ei ole vain yksi hallitus, jolla on ainoa vaihtoehto, joka on suoraan EK:n kynästä. Kyllä meillä täytyy olla mahdollisuus tasapuolisemmin ja oikeudenmukaisemmin yhteiskuntaa kehittää (Puhemies koputtaa) sellaisilla kilpailukykytoimilla, joista me voimme kaikki olla sitä mieltä, että syntyy kilpailukykyä.

18.52 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä velkaelvyttämisestä voisi muutaman luvun sanoa. 2008 meillä oli velkaa 63 miljardia, 33 prosenttia bkt:sta. Nyt viime vuonna se oli kuitenkin tuplaantunut, 121 miljardia, 59 prosenttia bkt:sta. Samaan aikaan (Krista Kiuru: Nyt te otatte lisää velkaa vielä!) meidän bkt oli mennyt alaspäin 6 prosenttia, kun oli velkajärjestelyä hyvin voimakkaasti... (Krista Kiuru: Te otatte lisää velkaa!) — Ei. Vaan minä juuri olin kertomassa, että velkaelvyttämisen tie tämmöisessä globaalissa rakennemuutoksen, yhteisvaluutan oloissa, ei vaan toimi.

18.52 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vikman, argumentaation peruslähtökohta on se, että tutustuu ensin siihen argumenttiin, jota vastaan väittää. Minä en ole esittänyt, että Suomen talous pitäisi saattaa nousuun velkaa lisäämällä loputtomiin. Olen todennut, että tällä hetkellä, kun Saksalla on huomattavasti enemmän velkaa kuin meillä, niin velka ei ole meidän ensisijainen ongelmamme, mutta se ei ole ollut missään vaiheessa minun vaihtoehtoni talouden kuntoon saattamiseksi. Muistetaan nyt kuitenkin, että meillä on verovuoto, johon nimenomaan kokoomuksen ansiosta emme ole pystyneet puuttumaan, 6—8 miljardia. Meillä on työhyvinvointi, jolle me voisimme tehdä todella paljon, 40 miljardia, siis 40 miljardia tällä hetkellä. Tässä maassa on maailman paras osaaminen työhyvinvointiongelmiin ratkaisemiseen. Jos me emme näihin puutu, niin ei meillä siinä vaiheessa ole talouden kanssa vielä mitään hätää, koska nämä ovat semmoisia luksusrahan hassauksia, joihin, sitten kun oikeasti alkaa olla tiukkaa, ei enää millään valtiolla ole varaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Josko nyt mentäisiin muutama askel eteenpäin ja palattaisiin debattiin taas hetken päästä. Varsinainen puheenvuoro, edustaja Heinäluoma. Heinäluoma on poissa. Edustaja Juhantalo.

18.54 **Kauko Juhantalo kesk:** Herra puhemies! Jotenkin kiusaa tässä keskustelussa tämä teoreettinen vaikeuksien lisääminen ja niiden pohdiskelu, hallituksen esityksen valmiste-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

lemattomuus ja virheet ja kirjoitusvirheet, kun meillä ei toistaiseksi ole yhtäkään esitystä täällä. Sen vuoksi toivoisin henkilökohtaisesti, että enemmän käytettäisiin aikaa tämän sovun hierontaan ja siihen, mitä myönteistä olisi mahdollisessa sovussa, johon hallitus määrätietoisesti pyrkii mutta johon ei ole löytänyt vielä vastakumppania riittävän hyvin.

Valtioneuvoston tiedonanto toteaa yksiselitteisesti Suomen olevan pieni ja avoin kansantalous, jonka menestymisen kulmakivi on vientisektori. Seitsemään vuoteen ei maamme vienti ole vielä kohonnut sille tasolle, jossa se oli vuonna 2008, ja on jäänyt selvästi jälkeen maailmankaupan tasosta. Vientisektorimme menestykseen vaikuttaa ennen kaikkea kustannuskilpailukyky, jossa juuri tuottavuus ja työhön liittyvät kustannukset ovat pääroolissa.

Puheenvuorossaan pääministeri selvitti seikkaperäisesti, miten hallitus neljästi yritti yhteiskuntasopimusneuvotteluiden kautta saada neuvotteluteitse etujärjestöjen kanssa sovituksi edes yhteisen tavoitteen, johon pyrkiä. Elokuun loppupuolella kävi selväksi, ettei tämäkään liikahdus ollut mahdollinen. Kun perustuslaki velvoittaa julkista valtaa, siis eduskuntaa ja hallitusta, edistämään työllisyyttä ja peruspalveluita, oli hallituksen ainoa mahdollisuus toimia tällä tavoin kuin tänään täällä on ollut esillä.

Olen samaa mieltä kuin aiemmin täällä tänään kuullut edustajat Timo Kalli ja Seppo Kääriäinen ja suurelta osin myös edustaja Lauri Ihalainen puheissa edustivat. He korostivat voimakkaasti luottamuksen ilmapiiriin välttämättömyyttä etujärjestöjen ja hallituksen kesken. Se edellyttää aina avointa ja argumentoitua keskustelua, jossa vakavasti kuunnellaan sopimuskomppanin mielipiteitä. Tänään salissa kuultu, moninkertaisesti toistettu ja myös yksinkertaistettu sanailu ja herjanheitto ei sitä edistä vaan sitoo osapuolet entistä pahemmin omiin bunkkereihinsa. Sinänsä en siihen osaan Ihalaisen puheesta voi yhtyä, jossa ihannoitiin tätä mennyttä aikaa, jolloin eduskunta ei voinut pilkkuakaan muuttaa siitä, mitä etujärjestöneuvottelijat toivat eduskunnan päätettäväksi. Osallistuva demokratia, niin kuin tänään on kyllä värikkäästi nähty, oli tuolloin hallituksessa tilassa. Siksi olemme nyt tilanteessa, jossa luottamus osapuolten kesken olisi välttämätöntä. Hallitus on ollut jatkuvasi aloitteentekijä ja kärsivällinen. Syntynyt orastava tie hallituksen ja etujärjestöjen välillä on syytä käyttää levennettynä hyödyksi lähiviikkojen aikana.

Joka tapauksessa nyt olemme tilanteessa, jossa hallituksen ja eduskunnan on tunnettava vastuunsa tilanteemme korjaamiseksi ja käytettävä yksipuolisesti työkaluja, joita sillä on. Päätökset ja niiden toimeenpano ovat välttämättömyys, mutta luottamus ja kansan viisaus ehtivät vielä halutessa tulla tilalle.

18.58 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahoittelen edustaja Juhantalolle, jos hän kokee minut liian teoreettiseksi. Poliitiikan tyylejä on erilaisia, ja minun tyylini on aika teoreettinen. Sitäkin kuitenkin tarvitaan.

Tällä hetkellä tilanne on se, että vientiin vaikuttaa toki myös kustannuskilpailukyky, mutta se ei missään tapauksessa ole meidän se ykkösongelmamme. Meidän ykkösongelmamme on Venäjän-vienti. Jos se toimisi normaalisti, me olisimme prosentin verran enemmän plussalla tällä hetkellä, sanoo valtiovarainministeriö. Meidän ongelmanamme on liiketoimintaosaaminen, joka pelaa edelleen aivan liikaa suurten yritysten varassa, vaikka työllistäjät ovat pk-yrityksiä, ainakin mikäli uskomme Tekesin raporttia aiheesta. Meidän ongelmanamme on myös väärät tuotteet. Jos me myymme maailmalle lautoja ja paperia, onko se ihme, jos tänä aikana sitten meidän tuotteemme eivät mene parhaalla mahdollisella tavalla kaupaksi?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

18.59 **Kauko Juhantalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viitataan tähän jälkimmäiseenkin esimerkkiin. Ruotsi muun muassa vie lautoja ja lankkuja ja vie niitä valtaavan paljon enemmän kuin me suomalaiset. Vaikka se onkin tällaista bulkkitarveta, se on kysyttyä maailmalla, ja ei pidä halveksia sitä, minkä suomalaiset osaavat. Mitä tulee Venäjän-kauppaan, en osaa arvioida täysin määrää, mutta olen samaa mieltä edustaja Kontulan kanssa siitä. Tämä on hyvin paljon nyt pakoteaikana Finpron ja kauppakamareiden asia. Yhdyn siihen osaan, että Suomen pitää säilyttää osaamista ja tietotaitoaan Venäjän-kaupassa myöskin näissä olosuhteissa. Jonakin päivänä pakotteet loppuvat, ja silloin meidän pitää olla iskukunnossa ja olla valmiina valtaamaan niitä markkinoita, joita helposti tulee meidän nykyisten markkinoiden tilalle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme listassa eteenpäin.

19.01 **Markku Pakkanen kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä on osuvasti todettu, että Venäjän-kauppa muun muassa on yksi syy tähän Suomen vaikeaan tilanteeseen. Se pitää varmasti paikkansa, mutta kun toistaiseksi olemme vielä niin pieni valtio, ettemme pysty naapurivaltion asioita päättämään, meidän pitää nähdä myös tästä näkökulmasta tämä edustaja Lepän esiin nostama asia, uusi näkymä, mikä tällä hetkellä nyt tuntuu monelta opposition edustajalta puuttuvan. Täällä pelotellaan ihmisiä osaamisen katoamisella ja irtolaislaki otetaan keskusteluun, mennään 1700-luvulle. Ne ovat kaikki asioita, joilla ei mielestäni tätä uutta näkymää kyllä saada aikaiseksi. (Krista Kiurun välihuuto) Täällä on myös valtavasti vastustettu vanhemmuuden tai perhevapaan kustannuksia ja kyseenalaistettu sitä, onko se ollut oikeudenmukainen. Lomaraha-asia on nostettu keskusteluun, kuinka se toimii, kuinka sillä menee. Tässä kuitenkin hakee hallitus uutta näkymää, ja pidän sitä tärkeänä.

Luottamusta herättää kuitenkin muutama opposition puheenvuoro. Edustajat Ihalainen ja Skinnari ovat käyttäneet tänään mielestäni ansiokkaat puheenvuorot, ja sentyyllisiä rakentavia ehdotuksia toivoisin opposition esittävän hallitukselle. Niillä on mahdollisuus rakentaa luottamusta ja yhteistyökykyä eteenpäin.

19.02 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty tänään mielenkiintoista keskustelua. Tänään lainasin itse tuota edustaja Ihalaisen aikaisempaa puhetta 90-luvun lopulta liittyen Emuun, euroon liittymiseen. Olin täällä eduskunnassa silloin. Keskustahan ei kannattanut nopeaa eurojäsenyyttä talouspoliittisin perustein. Meidän kantamme perustui silloin edustaja Pekkarisen tekemään jäätävän viileään analyysiin asiasta. (Hannu Hoskonen: Muistan!) Silloin työmarkkinajärjestöt kannattivat yleisesti ottaen eurojäsenyyttä. Silloin todettiin, että se on vaativa ympäristö, silloin ei voi päästää kustannuksia karkaamaan. Valitettavasti Suomessa ei ole onnistuttu elämään yhteisvaluutan oloissa niin kuin olisi pitänyt: meillä ovat kustannukset päässeet karkaamaan pahasti, meillä ei ole riittävää ketteryyttä ja joustavuutta, mitä tämä yhteisvaluutassa eläminen vaatisi, varsinkin kun samaan aikaan on menossa jatkuva globaali rakennemuutos ja digitalisaatio, robotiikka ja mobilisaatio, jotka syövät työpaikkoja monelta alalta.

Arvoisa puhemies! Meillä tässä kävi nobelisti Joseph Stiglitz Suomessa neuvomassa talouspolitiikassa, ainakin lehdessä oli artikkeli. Hänhän on käynyt Kreikassakin 2010 kertomassa, että tässähän on vain likviditeettiongelma, joka väistyy. Hän kävi Portugalissa neuvomassa — eivät kuunnelleet. Venezuelassa ja Kreikassa taisivat valitettavasti kuun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

nella. Hänhän ei edusta mitään talouspolitiikan valtavirtaa, vaikka nobelisti onkin. Hän kehotti Suomea tekemään lisää velkaelvytystä. Kuten sanoin, mehän olemme tehneet sitä kuuden vuoden aikana 60 miljardia julkisessa taloudessa, ja samaan aikaan bkt on pudonnut 6 prosenttiyksikköä: ei ole toiminut, ja sitä edelleen tehdään. Stiglitz sanoi myöskin, että Euroopassa ei ole tehty sisäistä devalvaatiota muualla kuin Espanjassa. Hän ei tuntenut Suomen olosuhteita, mutta hän ei tuntenut myöskään Baltian maiden olemassaoloa. Niissä kaikissa on tehty enemmän tai vähemmän menestyksellisesti sisäinen devalvaatio.

Erityisesti Latviassa tehtiin erittäin määrätietoinen ohjelma. Latvian pelastuspaketti allekirjoitettiin vuonna 2008. Sen sopeutustoimet olivat 9 prosenttia bkt:sta yksin vuonna 2009 ja kolmessa vuodessa, 2009—2011, 16 prosenttia bkt:sta. Siis kaikkiin koskettiin siellä: virkamiesten palkkoihin, lomarahoihin, sosiaalietuuksiin, julkisiin hankintoihin ja valtion virastoihin. Eläkkeisiinkin koskettiin, mutta sitten perustuslaki esti sen. Tämä kova ohjelma palautti luottamuksen Latvian talouteen. Nyt maa on ollut jo monta vuotta euroalueen kärkeä. Esimerkiksi vuonna 2010 bkt kasvoi 5 prosenttia, 2012 se kasvoi 4,8 prosenttia ja 4 prosenttia 2013 ja niin edelleen. Latvia on ollut menestystarina, kun se teki tämän voimakkaan sisäisen devalvaation. Totta kai alkuun, ensimmäisenä vuonna, oli ongelmia ja talouskehitys ei ollut niin selvä, mutta sitten palasi luottamus talouteen.

Arvoisa puhemies! Kun taloudessa on monia vajeita, tämä luottamusvaje on kaikkein pahin vaje. Se estää investoinnit, se estää yksityisten ihmisten kulutuksen, asunnon hankinnan ja niin edelleen. Kun luottamus palaa, niin talous kääntyy myönteiseen kierteseen, ja se on siinä mielessä erittäin tärkeä asia. Näin ollen meidän on tehtävä tämä sisäinen devalvaatio, ja toivottavasti se syntyy sopimalla, mutta hallitus ei voi jäädä sitä odottamaan, kun vaaditaan tämä kustannus- ja tuottavuusloikka ja maltilliset tuloratkaisut.

Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu nyt nopeasti. Meidän täytyy ymmärtää, missä maailmassa me elämme. Globaali rakennemuutos menee joka päivä yhä nopeampaa taktia. Totta kai digitalisaatio ja robotiikka tuovat myöskin uusia työpaikkoja, mutta ne myöskin syövät työpaikkoja esimerkiksi media-alalta, kivijalkakaupasta ja niin edelleen. Posti on isoissa vaikeuksissa. Näin ollen pitää rakentaa, arvoisa puhemies, sitä työllisyyden siltaa. Nokialla oli tämä Bridge-ohjelma, tehtiin työllisyyden siltaa — sellaista me tarvitsemme. On lentopallomiehenä sanottava, että totta kai on hyvä, että sovittaisiin. Hyvä joukkue menestyy. Suomessa se, että saadaan yhteinen ponnistus, on aina parempi, mutta me emme voi jäädä sitä odottamaan, vaan tätä työllisyyden siltaa yli tämän synkän virran me tarvitsemme. Rakennetaan sitä nyt tehokkaasti yhdessä ja vastataan tähän kovaan muutokseen, mikä meillä on meneillään.

19.08 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken kuulimme kauniita sanoja työllisyyden sillasta ja maailman muuttumisesta. Tosiasia on kuitenkin se, että tälläkin viikolla olemme lukeneet uutisia Nokian Renkaiden irtisanomisesta. 122 henkilöä saa lähteä, vaikka tämä yritys on maksanut omistajilleen osinkoja noin 735 miljoonaa euroa neljän viimeisen vuoden aikana. Kyseessä ei ole mikään kriisiyritys. Kuinka sitä työllisyyden siltaa nyt sitten rakennetaan?

19.09 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ajattelin, että kai täällä saa sanoa melkein mitä vain, kun ilta jo on ja kello käy, mutta kyllä minulle tulee myös sellainen ajatus, että jotenkin tuntuu, että ainoa vaihtoehto on toimia juuri niin kuin tämä hallitus on päättänyt ja millekään vaihtoehtoiselle järkevälle ehdotukselle ei tunnu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

löytyvän minkäänlaista ymmärrystä. Sitä minä en enintäkään ymmärrä, että kun te istutte nyt toisten housuilla tuleen, niin sanotaan, että näitä palomiehiä, joita tässä tarvitaan, ei muualta löydy kyllä tulta sammuttamaan kuin juuri täältä kotipesältä, ja myös niitä, joilla ei ole ollut talouspoliittista viisautta siinä mittakaavassa, että he olisivat Nobelia voittaneet. Minua ärsyttää ihan suunnattomasti se, että tällaisia nobelisteja esimerkiksi Suomessa arvostellaan, samalla tavalla tätä Fitchin päätöstä pitää Suomen luottoluokitus kuitenkin kolmessa A:ssa siitä huolimatta, että hallitus kurjistaa entisestään ostovoimaa ja talouden kehitystä näillä ylisuurilla leikkauksilla — tästä kaikesta huolimatta (Puhemies koputtaa) väärin sammutettu. Aivan uskomatonta!

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja tämän debatin sytyttänyt edustaja Ala-Nissilä.

19.10 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhuin siitä, että luottamus on taloudessa tärkeää. Se syntyy faktoista. Se ei synny meidän puheistamme täällä, vaan markkinavoimat seuraavat, mitä Suomessa tapahtuu. Ei presidentti Putin voi markkinavoimille mitään. Ei Kreikassa voitu markkinavoimille mitään. Ei Portugalissa voitu markkinavoimille mitään. Meidän täytyy kuitenkin rakentaa tämä meidän talouspolitiikkamme faktoille tässä muutoksessa.

Edustaja Taavitsainen on siinä oikeassa, että totta kai puhun joukkuepelistä, että kaikki tarvitsemme mukaan. Tämän osingonjakopolitiikan pitää olla kohtuullista, ja kohtuutta tarvitaan, mutta totta kai yrityksiltä, jos ei Suomessa ole edellytyksiä investoinneille, helposti sitten se raha menee osingonjakoon. Tässäkin mielessä, kun Suomessa luodaan edellytyksiä investoijien luottamukselle, niin se on omiaan tuomaan nyt tätä kohtuutta tähän osingonjakopolitiikkaan, joka ymmärtääkseni pitäisi kyllä nostaa esille yhtenä elementtinä tässä, kun sopimusta Suomeen rakennetaan.

19.11 **Kaj Turunen ps:** Arvoisa puhemies! En voi olla nyt kommentoimatta edustaja Kiurun edellistä puhetta. Minä ymmärrän sen näin, että ilmeisesti tarkoituksena on vain kerätä tilastopuheenvuoroja. Jos edustaja Kiuru väittää, ettei hallitus ota mitään ehdotuksia vastaan vaan pitää tiukasti oman linjansa, niin se ei ole totta, koska hallitushan on ottanut, ja silloin kun on hyviä esityksiä, on muuttanut omaa kantaansa. Mutta tänään ollaan tässä keskustelussa todettu, että sekään ei ole hyvä, mikään ei ole hyvä.

Arvoisa puhemies! Puhutaan näistä pakottavista laeista ja siitä, miksi hallitus näitä tekee. Hallitus tekee tätä sen vuoksi, että ei voi olla tekemättä mitään, ei voi seisoa tumput suorina. On yritetty neuvotella, kaksi kertaa on epäonnistuttu, kolmannenkin kerran melkein on epäonnistuttu, ja neuvottelut ovat kuitenkin vielä käynnissä, mutta hallitus ei voi jäädä katsomaan sivusta.

Tässä on moni puhuja sanonut, että tällä puututaan nyt sopimusoikeuteen merkittäväällä tavalla, mikä on aivan katastrofaalista. Mutta ajatellaan meidän työmarkkinoita ja sitä käytäntöä, mikä meillä Suomessa on ollut. Meillä on yleissitovat työehtosopimukset. Näillä yleissitovilla työehtosopimuksilla yhtä lailla pakotetaan niitä yrityksiä, aika iso kasa merkittäviä yrityksiä, tämän yleissitovuuden taakse. Se pakottaa, ei ole muuta toimintamallia. Yhtä lailla voidaan puhua siitäkin, että se on pakottavaa. Mutta minä en käyttäisi tätä pakottava-sanaa ollenkaan, ja toivon vielä, että ylipäänsäkin näistä kaikista asioista pystytään sopimaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Täällä on moni edustaja omissa puheissaan sanonut sitä, että tarvitaan uudistuksia, ja niitä nyt hallitus tekee. Yrittäjyyttä edistetään, kannustinloukkuja puretaan, paikallista sopimista lisätään, työvoimahallintoa uudistetaan, asuinrakentamista lisätään, normeja puretaan, ja sitten hallituksella on vielä kärkihankkeet. Kaiken tämän hallituksen toiminnan takana on työllisyyden parantaminen, niin kuin me tänään pääministeriltä kuulimme — työllisyyden parantaminen, koska se on merkittävä asia meidän kansantaloudellemme, se vähentää meidän velanottoamme, ja nyt on kysymyksessä, tähtäimessä, 110 000 työpaikkaa. Tämä on kova tavoite, mutta kaikki nämä toimet tähtäävät siihen. Mutta sitten meidän tilanteemme on se, että me olemme sen 15 prosenttia meidän kilpailijamaita jäljessä, ja tähän on tehty keinot sitten, 5 prosenttia plus 5 prosenttia plus 5 prosenttia. Eli tämä ensimmäinen 5 prosenttia on nyt tämä lakipaketti, ja toisin kuin täällä salissa on väitetty, että tämä 5 prosenttia nyt leikataan palkoista, niin tähän ei pidä paikkaansa, sillä liki 2 prosenttia on pelkästään palkan välillisiä kustannuksia: 1,72 prosenttia sotu-maksun kevenystä, joka rahoitetaan sitten julkisen puolen tehostamisella.

Tähän lakipakettiin kuuluvat loppiainen ja helatorstai palkattomiksi ja sitten ensimmäinen sairauslomapäivä, mistä on noussut todella iso älämölö. Tämä on aivan erilainen nyt riippuen siitä, mistä katsantokannasta sitä katsotaan. Jos me katsomme sitä nyt työntekijän näkökulmasta, niin se on monta kertaa juuri näin kuin täällä salissakin on sanottu, että helposti mennään sairaana sitten töihin. Ja niin kuin edustaja Heinonen täällä sanoi, 7 prosenttia itse kertoo, että he ovat olleet ihan saikulla, vaikka eivät olleet sairaanakaan. Mutta sitten, jos katsotaan sitä yrittäjän asemasta — sekään ei ole kuin yksi näkökulma, niitä on itse asiassa monta näkökulmaa, yrityksiä on monenlaisia, mutta otetaan esimerkki — otetaan yhden henkilön yritys, jolla on yksi työntekijä. Kun tämä yksi työntekijä on sairauslomalla — ja nyt en puhu siitä ensimmäisestä päivästä, mutta silläkin on merkityksensä — ylipäänsä sairauslomalla, sen työvoimasta on 100 prosenttia pois töistä. 100 prosenttia työvoimasta on pois. Jos otetaan yritys, jossa on 100 työntekijää ja siellä on yksi pois, niin se on 1 prosentti. Kun sitten mietitään, mitä merkitystä sairausloman ensimmäisellä sairauslomapäivällä on yritykselle, niin sen merkitys on aivan erilainen riippuen siitä yrityksestä, missä työskennellään.

Minulle sopisi hyvin — minä en esitä tätä, koska sain tämän idean vasta muutama sekunti sitten tuolla omalla paikallani, mutta kun hallitus ottaa näitä hyviä esityksiä vastaan, niin tarjoilen itsekin tässä sellaisen — että unohdetaan nyt sen ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuus ja poistetaan sitten pekkaspäivät, kaikki loput arkipyhät vappu mukaan lukien. Voisi ajatella tältäkin pohjalta sitä. Peli on vielä tältä osin minun käsittääkseni auki.

Arvoisa puhemies! Aika loppui jälleen kesken.

19.16 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta sen eduskunnalle antamasta tiedonannosta liittyen suomalaisen työn ja teollisuuden kilpailukykyä merkittävästi vahvistaviin toimenpiteisiin. Kuten moni on tänään jo täällä todennut, nämä uudistukset ovat nykytilanteessa välttämättömiä ja erittäin tärkeitä, koska niillä voidaan synnyttää uusia työpaikkoja ja toivon mukaan erityisesti vientiteollisuuteen. Muussa tapauksessa edessämme on yhä lisää nollakasvun tai jopa negatiivisen kasvun vuosia. Mutta Saksan esimerkki osoittaa, että positiivinenkin kehitys on hyvinkin mahdollinen.

Ilokseni voin todeta, että hallitus on osoittanut erittäin hyvää harkintaa ja myös tärkeää kykyä kuunnella kansalaisten mielipidettä perueensa alun perin suunnitellut sunnuntai- ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

ylityölisien leikkaukset. Kieltämättä ne toteutuessaan olisivat vaikuttaneet varsin merkittävästi erityisesti pienipalkkaisten naisvaltaisten alojen palkkatasoon. Pidänkin siten nyt suunniteltua muutosta alentaa lomarahojen tasoa olennaisesti parempana vaihtoehtona, ja käsittääkseni myös kansan selkeä enemmistö on valmis tukemaan lomarahojen pientä leikkausta. Hallituksen tarkoituksena on myös oikeudenmukaistaa vuosilomien pituuksia. Muutosten jälkeen vuosiloman enimmäispituus tulee olemaan kuusi viikkoa myös julkisella sektorilla. Jatkossa tulee vielä yhtenäistää lomapäivien laskenta yksityisen ja julkisen sektorin kesken. Nykyäänhän lauantaita ei lasketa julkisella sektorilla lomapäiväksi, kuten yksityisellä tehdään.

Periaatteellisesti tärkeä askel oikeaan suuntaan on myös työnantajan sivukulujen 1,72 prosenttiyksikön lasku. Vaikka työllistämisen kustannukset ovat Suomessa suhteellisen korkeat, korkeiden sivukulujen ja kireän verotuksen vuoksi työntekijän ostovoima ei sitä vastoin ole välttämättä erityisen korkea. Kun hallitus nyt yhdessä näiden uudistusten kanssa samalla kaavailee merkittäviä veronalennuksia erityisesti pieni- ja keskituloisille palkansaajille, on työntekijän tulevaisuudessa käteenjäävällä palkalla yhä varsin kohtuullisesti ostovoimaa.

Hallituksen toimenpiteisiin sisältyy myös työntekijöiden muutosturvaa kohentavia teki-joitä. Työntekijälle irtisanomisen yhteydessä annettava 6 kuukauden työterveyshuolto sekä kuukauden palkkaa vastaava valmennusraha ovat erityisen merkittäviä. Myös perhevaapaasta työnantajille aiheutuvien kustannusten tasaaminen 2 500 euron kertakorvauksella on esitys, jota hyvin monet tahot ovat tervehtineet ilolla. Se parantaa erityisesti nuorten koulutettujen naisten uramahdollisuuksia, minkä myös edustaja Vikman toi äsken ansiokkaasti esille.

Arvoisa puhemies! Olen valmis hyväksymään hallituksen tiedonannon ja sen keskeiset periaatteet. Hallituksen nyt tiedoksi antamien toimenpiteiden lisäksi toivoisin suomalaisessa taloudessa ja yhteiskunnassa silti kokeiltavan vieläkin uudistushenkisempiä toimenpiteitä, joista koko yhteiskunta voisi hyötyä. Yhtenä esimerkkinä mieleeni tulee erityisesti Viron yritysveromalli, jossa veroa ei makseta yrityksen kirjanpidollisesta tuloksesta vaan ainoastaan ulos jaettavasta voitosta. Käsittääkseni tämä malli lisäisi olennaisesti investointeja myös Suomessa ja toisi siten maahamme kauan kaivattuja uusia työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Puheeni päätteeksi haluan vielä kiittää erityisesti kristillisdemokraattista eduskuntaryhmää heidän pitämistään rakentavista oppositiopuheenvuoroista. Vaihtoehtoisille näkemyksille on aina tarvetta ja varsinkin näin tärkeitä päätöksiä tehtäessä. — Kiitos.

19.21 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään käytetty jo reilu parisataa puheenvuoroa, joissa on sekä arvosteltu että puolustettu hallituksen toimia kustannuskilpailukyvyyn tehostamiseksi. Totuus joka tapauksessa on, että jos yrityksemme eivät pyöri, mitkään tehostustoimet eivät auta. Kiitänkin nyt hallituksen kärkihankkeitten tavoitetta nostaa Suomi bio- ja kiertotalouden edelläkävijämaaksi. Suomen niukkojen luonnonvarojen entistä parempi hyödyntäminen kestäväällä tavalla on koko yhteiskunnan etu. Metsäteollisuuden jo päätetyt ja vielä suunnitteilla olevat isot investoinnit sellu- ja biotalouden valmistukseen tukevat tätä kehitystä.

Biotalous on merkittävältä osalta metsäteollisuutta, ja sen kannattavuus nojaa tukista saataviin kantorahatuloihin. Yli puolet energiapuusta korjataan sahojen päätehakkuilta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Sahat ovat myös merkittävä selluteollisuuden raaka-aineen tuottaja. Voidaan sanoa, että biotalouden raaka-ainehuolto edellyttää elinvoimaista sahateollisuutta.

Arvoisa puhemies! Puhun tässä nyt sahateollisuudesta, koska siitä ei kukaan muu puhu. (Olavi Ala-Nissilä: Se on biotaloutta!) — Nimenomaan. — Sahateollisuuden markkinatilanne on nopeasti heikentynyt. Tähän on vaikuttanut muun muassa suomalaisen kilpailukyvyyn heikkeneminen etenkin ruotsalaisiin ja venäläisiin nähden kruunun ja ruplan heikkenemisen takia. Aiemmin ongelma korjattiin devalvaatiolla, nyt on kilpailukyky korjattava muilla tavoin. Ollaan yhteisessä valuutassa ja talousalueessa, ja sieltä tulevat ehdot. Sen tähden hallituksen on toimittava nyt ja se on alkanut toimia.

Puutuoteollisuudessa jalostusasetetta tulisi nostaa. Millään hokkuspokkustempulla se ei kyllä onnistu, vaan sahateollisuuden pitää olla sellaisessa kunnossa, että tämän varaan voidaan rakentaa jatkojalostusta. Nykyisessä arvoketjussa Suomella ei ole kansainvälistä kilpailuetua sahatavaran jalostamisessa. Kustannustaso on noussut liian kovaksi, ja jalostuskapasiteettia on purettu, ja jalosteiden vienti on viime vuosien aikana taantunut. Esimerkiksi ahiota valmistetaan Suomessa ja loppuvalmistus tehdään Unkarissa tai jossakin siellä maassa, koska se on niin paljon halvempaa tuottaa siellä kuin Suomessa, vaikka meillä on maailman paras osaaminen. Lopputuote palaa tänne Suomeen. Jossakin mättää ja pahasti. Koulutus ei ole tuonut siihen ratkaisua eikä huippuosaaminen, mistä oppositio on koko ajan puhunut. Ongelma on hintakilpailukyvyssä, ja se on palautettava tähän maahan, niin se jatkojalostuskin palaa tänne.

Sahateollisuuden kannattavuuteen vaikuttaa kolme tekijää: tukista ja sahatavarasta saatava hinta sekä se, miten hyvin sahat pystyvät hyödyntämään sivutuotteitaan. Menevätkö tukieurot kotimaisille vai ulkomaisille sijoittajille? Nyt sahateollisuudelle on varattu maksamiehen rooli, kun tukieurot on suunnattu tuulivoimalle ja metsähakkeille. Sahojen purut ja kuoret jäävät käsiin etenkin Pohjois-Suomessa.

Arvoisa puhemies! Metsä Groupin Äänekosken investointi lisää kuitupuun tarvetta 4 miljoonaa kuutiometriä. Tämä lisää markkinoille tulevien sahatukkien määrää parilla miljoonalla kuutiometrillä. Sahateollisuus painii pienten ja heikkolaatuisten tukkien kanssa, joista kuitenkin odotetaan maksettavan laatupuun hinta. Tukkien laatu- ja läpimittakriteereitä tulisi kehittää siten, että tukkien hinta vastaa sitä laatua ja hintaa, mikä maailmalta saadaan. — Anteeksi, puhemies, taas aika loppuu kesken. Jatketaan tuolta.

19.27 **Kauko Juhantalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilo kuunnella tällaisen asiantuntijan, jota joukkoa edustaja Hakkarainen edustaa, puheenvuoroa. Se vahvistaa juuri sitä, mistä sanailimme hetki sitten toisen edustajan kanssa. Tukki, lankku ja lauta ovat kieltämättä tällaisia perusteollisuustuotteita. Keskustelin hetken aikaa sitten Versowoodin pääomistajan Keijo Kopran kanssa, ja hän sanoi, että juuri keväästä tähän mennessä on kilpailukyky Suomelta hävinnyt täysin. Kilpailukyky oli hyvä viime keväänä, ja heillä on sivutuotteille jatkuva menekki. He tekevät laadukasta työtä, aivan samaa kuin mitä tekee muun muassa Ruotsi, ja Ruotsi on yhtäkkiä karannut valtavasti Suomea eteenpäin. Kyse on juuri siitä, mihin edustaja Hakkarainen viittasi: hintakilpailukyky puutuu tällä hetkellä.

19.28 **Anna-Maja Henriksson r**: Arvoisa puhemies! Ennen kuin lähden tähän puheeseen, niin kommentti vain tästä tukki- ja puuasiasta, että tällä hetkellä selluteollisuudelle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

la menee erittäin hyvin. Se on hyvä asia, ja kannattaa muistaa, että Suomen metsäteollisuus on kehittynyt ja sellusta voidaan tulevaisuudessa kehittää vielä lisää hyviä tuotteita.

Värderade talman, arvoisa puhemies! Det är med arbete som vi ska lyfta Finland. Vi vet att vi behöver göra reformer på arbetsmarknaden. Vi vet också att det inte är lätt för någon att avstå från någonting som man har blivit van med. Och det bästa just nu skulle vara det att arbetsmarknadsparterna ännu skulle kunna komma med ett gemensamt förslag som regeringen sedan skulle kunna stöda. För det sista vi behöver är en strejkvåg om ett år när avtalsperioden tar slut. Strejker lyfter inte Finland.

Arvoisa puhemies! Hallitus on perääntynyt ehdotuksestaan poistaa sunnuntai- ja ylityökorvaukset. Tämä on hyvä asia. Kummallista on joka tapauksessa, että hallitus ei aiemmin selvittänyt ehdotuksensa vaikutuksia vaan se heräsi oikeastaan sen tiedon perusteella, jonka kaksi kätilöä onnistui antamaan suorassa tv-lähetyksessä. Tämä saa ainakin minut ihmettelemään sitä, millä tasolla hallituksen tärkeiden hankkeiden valmistelu oikeastaan onkaan. Emmekä turhan takia peräänkuuluttaneet, siis RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä, kunnollista sukupuolivaikutusten arviointia, josta emme vielä ole nähneet häivähdytystä. Mutta on hyvä, että hallitus ymmärsi, että naisvaltaiset alat eivät voi olla sen uudistusehdotuksesta pahiten kärsiviä, ja tähän tehtiin tärkeä suunnanmuutos.

Talman! Vad gäller de längre semestrarna som finns inom den offentliga sektorn så är det också ett faktum att det är någonting som man inom den privata sektorn delvis har irriterat sig på. Men jag vill ändå påminna om att det i något skede också har varit på det sättet att man har tagit till längre semestrar för att undvika högre löner, som man samtidigt har gjort inom andra sektorer. Det vill säga inom den offentliga sektorn har man tidigare kunnat undvika högre löneförhöjningar och i stället gett semester. Det här måste vi hålla i minnet nu när vi ska ta ställning till om det är ett klokt förslag att gå in för att minska på rätten till semester.

Karensipäivästä ja sairauspoissaolosta aiheutuva palkan aleneminen ei ole myöskään ongelmaton, sillä se saattaa johtaa siihen, että yhä useammat tulevat töihin sairaina, koska heillä ei ole varaa jäädä töistä pois. Erityisesti hoitoalalla, päivähoidossa ja kouluissa tämä voi johtaa vakaviin seurauksiin. Sairaaloissa ja vanhustentaloissa olevat potilaat ovat usein jo alun alkaen heikossa kunnossa, ja heidän viruksille altistumisensa suuremmassa määrin voi olla suorastaan vaarallista. Päiväkodeissa sairauksien lisääntyminen voi myöskin johtaa siihen, että yhä useammat vanhemmat jäävät kotiin sairaiden lastensa kanssa, ja myös tässä tapauksessa tarkka sukupuolivaikutusten arviointi ja muiden seuraamusten analysointi olisi nyt paikallaan.

Värderade talman! Jag undrar också hur regeringen har tänkt beakta andra specialgrupper som till exempel unga och invandrare. För att lyckas med sina målsättningar måste hela samhället känna sig delaktigt, och en ung människa eller en nyfinländare som står utanför arbetsmarknaden tappar lätt tron på systemet och det kan sitta i en lång tid under livet. Regeringen skär i ungdomsgarantin och verkar också planera nedskärningar i invandrarnas socialskydd. I stället borde vi vidta åtgärder för att bättre få med de här grupperna i arbets-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

livet, och exempelvis utökade möjligheter till läroavtal eller en direkt rätt för asylsökande att arbeta skulle vara två viktiga steg på vägen.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kävimme sosiaali- ja terveysvaliokunnan kanssa Berliinissä pari viikkoa sitten ja tutustuimme myös niin kutsuttuun Saksan malliin. Siellä on hyvä oppisopimusjärjestelmä, ja varsinkin kun on kyse maahanmuuttajista, se on ollut se oikea tie integraatioon. Toivoisin, että myös me Suomessa voisimme kehittää meidän oppisopimusjärjestelmää siihen suuntaan.

19.33 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selluteollisuudella todella menee hyvin, mutta siitä koko rungosta, mikä metsästä otetaan, sahateollisuus maksaa 70 prosenttia, ja selluteollisuuden paras raaka-aineentuottaja on saha, koska sieltä tulee paras tuote. Se ei ole puun latvasta oleva aihio, joka sitä parasta raaka-ainetta tuottaa. Sitten vielä tuosta semmoinen, että meillä on paperiteollisuutta myös ollut ja Enso-Gutzeit, joka on kansainvälinen firma. Suomesta ovat lähteneet kaikki nämä paperin tuotteet Enso-Gutzeitin alaisuudesta melkein pois. Ruotsista ei ole suljettu yhtään mitään, ja ollaan samalla leveysasteella. Hankinta on samalla leveysasteella, markkinat ovat samat. Ruotsi pärjää tässä kilpailussa, mutta ei Suomi. Mikä siinä on? Hintakilpailukyky.

19.34 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa oman puheenvuoroni alussa kerroinkin, mikä tilanne tässä on. Ja edustaja Kiuru syyttää hallitusta siitä, että hallitus jääräpäisesti pitää linjastaan kiinni. Ja edustaja Henriksson tässä nyt kertoo ja itse asiassa syyttää hallitusta siitä, että hallitus on valmis vaihtamaan tapaa saada se sama vaikutus. Jos ajattelette, että oppositio ei ole yhtenäinen, niin mikä tässä hallituksen toiminnassa sitten on mennyt pieleen? Miten tässä olisi hallituksen pitänyt toimia? Eikö oltaisi voitu sitten sunnuntaikorvausta ja ylityökorvauksien leikkauksia vaihtaa siihen lomarahaan? Eikö? Tämä kysymys on oikeastaan edustaja Henrikssonille, koska tästä syytit kuitenkin hallitusta. (Anna-Maja Henriksson: En ole syyttänyt!)

19.35 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, ymmärsikö edustaja Turunen minut väärin. Sehän on erittäin hyvä, että hallitus peräännyty tästä ajatuksesta leikata ylityökorvauksista ja sunnuntaikorvauksista. Se on hyvä asia. Mutta se, että se tavallaan havaittiin vasta silloin, kun kaksi kättilöä istui suorassa tv-lähetyksessä, on aika merkillistä. Ja sitä minä peräänkuulutan, että pitäisi hallituksella olla hyvää taustamateriaalia omille päätöksilleen. Sen takia olen huolissani tästä prosessista. Mutta erittäin hyvä, että luovuttiin siitä, ja minun mielestäni on oikea tie mennä sille tielle, että otetaan lomakorvauksista. Se on oikea tie.

19.36 **Krista Kiuru sd**: Arvoisa puhemies! Nythän käy niin, että on hyvin vaikea pidättäytyä 5 minuutissa, kun täällä jo hallituspuolueet haastavat oppositiota, joka ei ole tänään esittelemässä omaa vaihtoehtoaan vaan kyselemässä, miten hallitus päätyi pakettiin, joka tänään on esittelyssä. Tänään me käsittelemme hallituksen kiristyspakettia, ja minusta se on juuri sitä, mitä se tarkoittaakin olevansa. Nimittäin aika iso kysymys yhteiskunnan luottamuksen näkökulmasta ja hyvin vakava kysymys on todella se, tapahtuuko jatkossa työelämää koskeva valmistelu, joka on työehtolainsäädännön pohjalta ollut kuitenkin perinteisesti kolmikannassa, jatkossa niin, että ruvetaan temmeltämään, kulloinenkin hallitus,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

aina sitten täällä työmarkkinapöydässä. On erittäin vakava juttu ja todella minusta myös asiaton juttu, että hallitus lähtee osapuoleksi neuvottelupöytään, ja tästä on pitkäaikainen EK:n nyt eläkkeelle jäänyt neuvottelija varoittanut tätä hallitusta, ettei pidä ottaa roolia näissä keskusteluissa. Mutta ihmetystä kyllä herättää se, minkä takia näin toimitaan. Me olimme jo 2007 tilanteessa, jossa hoitajien palkankorotusvaatimukset johtivat siihen, että silloin syntyi poliittiselle puolelle tarvetta, että olisi löytynyt sellainen hallituskoalitio, joka olisi lähtenyt osapuoleksi palkkaneuvotteluihin, joka on kyllä minusta hyvin kaukaa haettava, kun katsotaan sitä pitkää linjaa, jolla aikaisemmin asioita on ratkaistu.

Arvoisa puhemies! On aika iso kysymys siinä suhteessa, kun perinteisesti me olemme voineet luottaa yhteiskunnan, työmarkkinoiden rauhallsuuteen ja myöskin luottamukseen siinä, että laeilla on säädetty minimejä, että tällä kertaa me olemmekin keskustelussa, jossa me aidosti tilanteessa, jossa perussuomalaisilla vielä on myös työministerin salkku, muutammekin tätä vallitsevaa historiallista perinnettä siinä, että halutaankin säätää maksimeja. Me olemme tekemässä isoa ennakkotapausta, eikä ihme, että eduskunnassa käydään aika kovaa keskustelua siitä, onko tämä oikea liike. Iso juttu tässä kaikessa on se, että kun tämä halutaan tehdä suomalaisen kilpailukyvyn parantamiseksi, niin meillä on hyvin erilaisia näkemyksiä siitä, mikä parantaa kilpailukykyä ja mikä ei.

No, jos me katsomme erikoistutkija Pekka Sauramon käsityksiä Palkansaajien tutkimuslaitoksesta siitä, mitä on suomalaisen kilpailukyvyn parantaminen, niin hän toteaa, että yleisesti keskusteluissa väitetään, että Suomen kuilu Ruotsiin ja Saksaan vaihtelee 10 ja 30 prosentin välillä, mutta Sauramo toteaa, että tällaiset väitteet ovat huonosti perusteltuja, koska niiden pohjalta käytetyt mittarit eivät sano hintakilpailukyvyn tasosta mitään. Kun sitten kysyttiin, kuinka huono tämä hintakilpailukyky tosiasiasa sitten on, niin Sauramo totesi, että Suomen ja Ruotsin ja Saksan yksikkötyökustannuksia vertailtaessa vuosina 2000—2013 voidaan päätyä hyvin helposti väärin päätelmiin. Silloin voisi sanoa, että Suomen kustannukset näyttäisivät olevan tämän kolmikoron korkeimmat. Mutta tosiasiasa me voimme katsoa myös vertailujaksoa 1990—2013, ja tosiasiasa silloin Suomen ja Ruotsin yksikkötyökustannusten kehitys näyttääkin aivan toisenlaiselta. Se nimittäin onkin silloin niin, että Ruotsissa kustannukset ovat nousseet Suomea enemmän 12 prosenttiyksiköllä.

Hyvä puhemies! Tällä yritän vain kertoa sen, että täällä on hyvin paljon asiattomia, epäperusteltuja väitteitä ilmassa, ja minusta oli ihan asianmukaista ja oikein, että entinen ministeri, oikeusministeri Henriksson, nykyinen kansanedustaja Henriksson puuttui tähän. Kyllä ihmisillä pitää olla oikeus suojanaan, ja tosiasia on se, että ihmisten perusoikeuksiin voidaan puuttua vain, jos me voimme todeta, että nämä tavoitteet, joita tavoitellaan, eivät muilla keinoin synny. Tosiasiasa näinkin voi toimia vain silloin, kun ne eivät ole taloudesta riippuvia seikkoja. Tältä osin olemme törmäämässä tilanteeseen, jossa ihmiset eivät voi enää luottaa työehtosopimukseen, ja kun ne ovat kansainvälisten oikeuksien sopimusten perusteella syntyneitä, niin työntekijät joutuvat varsin kohtuuttomaan asemaan. Siltä pohjalta on uskomattoman käsittämätöntä, että hallitus on lähtenyt vain yhden työmarkkinaosapuolen pöytään ja ajatellut, että sillä ehdotuksella mennään loppuun asti.

Minusta on oikein ja asiallista luottaa Sipilän sanaan siinä, mistä hänellä on monta blogikirjoitusta, monta julkista ulostuloa, joissa todetaan, että omalta osaltani lupaan, että kaikessa työssäni pyrin toteuttamaan uudistuksia niin oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti kuin mahdollista. Me olemme käyttäneet tänään pitkän päivän aikaa siihen, että nämä uudistukset eivät ole oikeudenmukaisia ja tasapuolisia kaikkien kannalta. Nyt kaksi ehdotus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

ta on poistunut pöydästä, mutta yksi pakkolaki on tullut lisää. Ihme on kyllä suuri, kun ihmiset ihmettelevät, miten tässä näin pääsi käymään, että 3 prosentin palkankorotus tulee yli 200 000 palkansaajalle. Samaan aikaan osa täällä hallituspuolueista on sitä mieltä, että tämä tulee, ja osa on sitä mieltä, että ei tule. Pääministeri Sipilältä ei tänään saatu selvää, tuleeko vaiko eikö.

Lopuksi, arvoisa puhemies, totean, että on tämä iso kädenojennus sen jälkeen, kun meillä on Kela-maksu poistettu, meillä on yhteisöverolla pyritty tekemään työn ja palkan kustannuksista halvempia ja jälleen meillä on toinen lähes miljardin euron paketti pöydällä. Siltä osin on aika iso kysymys, voidaanko 5 prosentin tuottavuushyppyä ja tätä kilpailukykyä tällä paketilla nostaa. Minusta on oikein, että oppositio sitä kysyy, varsinkin, kun me toteamme, että tämä valmistelu on tehty tavalla, että yksikään asiantunteva perustuslakivaliokunnan aikaisemmin tässä talossa kuulema asiantuntija ei tunnusta, että heiltä olisi näitä asioita (Puhemies koputtaa) edes kunnolla perätty. Siltä osin minusta eduskunnalla on oikeus ja kohtuus ja välttämättömyys vielä pohtia, ovatko nämä toimet sellaisia, jotka kilpailukykyä nostavat, ja minusta ne eivät ole.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustajat, muistutan, että niiden puheenvuorojen osalta, jotka pyydettiin ennen istunnon alkua, puheenvuoron pituus on enintään 5 minuuttia. Niiden, jotka on pyydetty istunnon aikana, osalta tätä rajoitusta ei ole, mutta niihinkin liittyy suositus tuosta 5 minuutista. Se on kuitenkin vain suositus. — Ja nyt vastauspuheenvuoro edustaja Turunen ja edustaja Heikkinen.

19.43 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen puhujan puheesta pari kommenttia, miksi näitä maksimeja laaditaan. Näitä maksimeja tarvitaan nyt sen vuoksi, että varmistetaan kustannuskilpailukyky ja se 5 prosentin loikka.

Mutta edustaja Kiurulta kysyisin kyllä siitä nyt, kun te sanoitte, että hallitus ei voi menä osapuoleksi työmarkkinapöytään. Minä toivoisin, edustaja Kiuru, että kerrotte minulle sitten, mikä on kolmikanta. Minulle jää tässä tapauksessa nyt aivan epäselväksi, mikä on kolmikanta. (Krista Kiuru: Mielelläni!)

19.44 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse olen valmistunut sairaanhoitajaksi edellisen laman jälkeen, ja todellakin nämä pätkätyöt yhdestä päivästä kolmeen päivään, viikkoon tai kahteen viikkoon ovat tuttuja. Omaan korvaani särähtää, että täällä ääni väristen puhutaan perusoikeuksien menettämisestä, kun puhutaan kuitenkin melko maltillisista viilauksista työelämän sääntöihin, melko maltillisista viilauksista. Hoitoalan ihmisenä ajattelen ja ymmärrän kuitenkin, että nämä kaikki toimenpiteet, mistä tänäkin päivänä täällä keskustellaan, tehdään vain siksi, jotta meillä olisi mahdollisuus tarjota tässä suomalaisessa yhteiskunnassa niitä oikeita perusoikeuksia, oikeutta hyviin sosiaali- ja terveystalouteihin, vanhustenhoivaan, lasten koulunkäyntiin, kaikkeen siihen, mitä me olemme tottuneet viime vuosikymmeninä saamaan ja olemme lihavina vuosina pystyneet kasvattamaan. Nyt on tilanne toinen. Meidän pitää pientä viilausta tehdä, jotta nämä aidot perusoikeudet (Puhemies koputtaa) pystytään jollakin tavoin turvaamaan.

19.46 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin samaan huomiota, mihin edustaja Turunen. Edustaja Kiuru vannoi kolmikannan nimeen, mutta niin, että hallituksella ei olisi minkäänlaista roolia siinä. Kyllä itse näen, että me tarvitsem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

me sellaista kolmikantaa, missä ovat sekä työntekijät, työnantajat että myös maan hallitus mukana. Tällä tavalla on hyviä tuloksia saatu aikaan. Hämmästelini edustaja Kiurun syytöstä siitä, että hallitus on mennyt yhteen pöytään. Minun mielestäni se on pöyristytävää ja loukkaavaakin pääministeri Sipilää kohtaan, joka on toiminut tässä poikkeuksellisen hienolla tavalla. Hän on kaksi kertaa avannut neuvottelut yhteiskuntasopimuksesta ja edelleen pitää ovea auki vaihtoehtoiselle sopimukselle. Eli ainoastaan se päämäärä, että meidän kilpailukykyämme pitää parantaa, on kiveen hakattu. Keinot voivat olla paljon paljon toisenlaisetkin, jos työmarkkinajärjestöt tähän ratkaisuun pääsevät. Kyllä minä annan tässä täyden tukeni meidän hyvälle pääministeri Sipilälle.

19.47 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että kun edustaja Kiurun puheenvuoroa kuunteli, niin korvaan särähti voimakkaasti se, että eivät he, oppositio ja varsinkaan SDP täällä tänään ole olleet mitään maamme talouden oikaisuehdotuksia tekemässä, vaan pelkästään vain ampumassa alas tätä hallituksen pakettia ja esitystä. Minusta se on kyllä kummallista. Eikö nyt rakentavan keskustelun alkeissakin jo todeta, että silloin kun kritisoidaan, niin ehdotetaan jotain rakentavaa sitten tilalle? Se on kyllä havaittu, että tähän ei oppositio eikä erityisesti SDP ole tänään kyennyt. Ihmettelen. SDP:n puheenjohtaja Rinne jossain vaiheessa totesi, että kenties marraskuussa saamme kuulla jotain talouspoliittisia linjauksia teidän suunnaltanne. Miksi meidän pitää odottaa niin kauan? Miksei niitä voi esittää nyt? Herranjestas, tässä on jo puoli vuotta kohta vaa-leista mennyt. Silloin jo ilmoitettiin, että talous laitetaan kuntoon, ja te vain odotatte. On tämä nyt kumma juttu.

19.48 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä on hyvin päivänselvää, että hallitus on liittoutunut Elinkeinoelämän keskusliiton kanssa. Se on tullut selvästi ilmi esimerkiksi EK:n toimitusjohtaja Häkämiehen lausunnoista, kun hän on kehunut hallituksen esityksiä erinomaisiksi. Kun edustaja Kopra perää näitä vaihtoehtoja: kyllä vaihtoehto on se, että hallitus sanoutuu irti tämän eliitin kanssa liittoutumisesta ja ryhtyy oikeaan kolmikantaneuvotteluun niin, että kohtelee tasapuolisesti molempia työmarkkinaosapuolia, sekä työnantajaa että työntekijöitä, sillä antamalla tuulensuojaa työnantajille vesittyä koko neuvottelemisen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kiuru, tämän keskustelun aloittanut.

19.49 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En aloittanut tätä keskustelua vaan olin pöntössä pitämässä puheenvuoroa, ja täältä sitten haastettiin, mutta käytän mielelläni tämän minuutin esitelläkseni näitä meidän vaihtoehtojamme ja totean tässä minuutissa, että me palaamme tähän, edustaja Kopra, vielä monta kertaa täällä. Meillä on oma prosessi menossa tällaisen vastuusopimuksen tekemiseksi koko yhteiskunnan väen kanssa.

Minusta nyt on tärkeä keskittyä siihen, että kun te täällä toteatte, että hallitus ei ottanut roolia kolmikantapöydässä asettumalla jommankumman osapuolen kannalle, niin on aivan posketonta väittää näin, koska näin juuri tapahtui. (Timo Heinonen: Ei tietenkään!) EK:lla ei ollut omaa versiota ollenkaan, koska hallituksen versio oli suoraan EK:n kynästä. Minusta ei pidä mennä kummankaan osapuolen kannalle. Me tiedämme tämän tosi hyvin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

koska me olemme myös koulutuspoliittisia muutoksia hakeneet työmarkkinajärjestöiltä, ja hallitus ei ole aikaisemminkaan lähtenyt sellaiseksi tiukaksi neuvotteluosapuoleksi, jolla ei ole muuta kuin yksi päämäärä: että ikään kuin asetetaan nämä tavoitteet, ja ne on teidän hyväksyttävä. Niin ei ole koskaan menetelty, ja tässä suhteessa minusta EK:n eläkkeelle jäänyt pääneuvottelija oli tässä aivan oikeassa.

Toimitan mielelläni edustaja Turuselle tästä yhden version vielä, jos teillä ei sitä ole, niin saatte pitää uuden tilastomerkintäpuheen.

19.50 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä minusta pääministeri Sipilä vaalien jälkeen hyvinkin selvästi ja kristallinkirkkaasti koko suomalaiselle yhteiskunnalle ilmoitti, että kaikki ovat tervetulleita neuvottelemaan ja keskustelemaan siitä, kuinka tämän maan asioita aletaan kuntoon laittaa. Aivan kiistaton juttu minun mielestäni. Ihmettelen. Ja tietysti ymmärränhän sen: jos pussi on tyhjä jauhoista, ei tällaiseen keskusteluun ole mieluisaa osallistua, ja se kyllä näkyy teidän politiikastanne. Ihan vain esimerkkinä vaikka eilisestä lähetekeskustelusta: Antti Rinne esitti näitä vienninkehittämissuunnitelmiaan ja mainitsi rataveron alentamista, teollisuuden sähköveron alentamista ja väylämaksujen poistoa ikään kuin ne ratkaisisivat nyt meidän vientiongelmamme — yhteisvaikutus noin 100 miljoonaa euroa, kun puhutaan miljardeista. Täydellistä näpertelyä ja nappikauppaa. Ei näillä konsteilla, arvoisa SDP, kyllä Suomen asioita kuntoon saada.

19.51 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Edustaja Kiuru, nyt te sanoitte omassa puheessanne — se voidaan tarkistaa kyllä nauhaltakin — että hallituksen ei pidä mennä osapuoleksi työmarkkinapöytäan. Minä kirjoitin tämän ylös. Voidaan tarkistaa nauhaltakin, mutta uskon, että te sanoitte juuri näin: "Hallituksen ei pidä mennä osapuoleksi työmarkkinapöytäan." Jos te olette sitä mieltä, niin mikä on hallituksen rooli kolmikannassa? Niin tähän nyt tarvitaan se selvitys sitten. Oletteko te oikeasti sitä mieltä, että hallituksella ei pitäisi olla mitään roolia työmarkkinapöydässä?

19.52 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru kertoi, että on odotettu EK:lta esitystä — EK:lta ei ole edes haluttu esitystä. Ei hallitus ole itse asiassa pyytänyt yhdeltäkään työmarkkinajärjestöltä omaa esitystä. Ei työnantajapuoli EK:lta, ei SAK:lta, ei STTK:lta, ei Akavalta, vaan pääministeri Sipilä on pyytänyt yhtä yhteistä esitystä, millä kilpailukykyä voidaan parantaa tuo 5. Eli tavoite on asetettu ja on pyydetty, että tehkää te malli, millä tämä saavutetaan. Ei ole odotettu EK:n esitystä, sen takia sellaista ei ole tullut. Ei ole odotettu SAK:n esitystä, ei STTK:n esitystä, ei Akavan esitystä, vaan on odotettu ainoastaan yhtä esitystä, johon kaikki suomalaiset työnantajat ja työntekijät sitoutuisivat niin, että tämä maa pelastuisi ja työpaikkoja saataisiin lisää, eikä olisi niin kuin tällä hetkellä, että meillä ollaan kuihtuvassa kierteessä työpaikkojenkin kohdalla.

19.53 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli hyvä ja reilua, että myönsitte tämän, että hallitus ei ole halunnutkaan näiden työmarkkinaosapuolten vaihtoehtoja. Tämä on juuri se ongelma, yritin muotoilla tätä lausetta, jota Turunenkin täällä perää, toteamalla, että perinteisesti kun ollaan oltu kolmikannassa, niin silloin on jääty kuuntelemaan näiden työmarkkinaosapuolten näkökulmia siitä, miten yhteisiin tavoitteisiin voitaisiin yhdellä esityksellä päästä. Nyt näyttää siltä, että hallitus (Timo Heinonen: Te äsken puhuitte EK:n esityksestä!) on siirtynyt ikään kuin omalla esityksellä hakemaankin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

toisilta vain hyväksyntää sille esitykselle, joka hallituksella on. Kun on herättänyt vielä epäselvyyttä se, onko tämä suoraan veistetty jo toisen osapuolen (Timo Heinonen: Pitkät on viikot!) niin sanotusti tavoitelialta, niin on varmaan hyvä, että täällä eduskunnassa käydään tästä keskustelua. Ja me olemme toivoneet täällä monta viikkoa, että voi kun joku, jolla olisi hyvät välit sinne EK:hon, nyt kuiskuttaisi, että olisi parasta tulla omalla esityksellä, jotta ei tulisi tällaista epäselvyyttä. Ja minä olen iloinen siitä, että nyt aidosti yritetään löytää ratkaisuja, joissa sitten hallitus kätelöi sitä, että löydetään yhteinen ratkaisu työmarkkinaosapuolten kesken. Ja se on minusta oikein, ei se, että ollaan yhdellä ainoalla vaihtoehdolla liikenteessä, joka ei tule ratkaisemaan tätä asiaa.

Aivan lopuksi, puhemies, totean vielä, että minusta on aika iso juttu, jos täällä on tämän paketin jälkeen — jos toteutetaan tämä iso tulonsiirto myöskin työnantajilta — (Puhemies koputtaa) melkein 3 miljardia (Puhemies koputtaa) verotulosiirtoa yrityksille annettu, eikä työpaikkoja näy.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt menee reippaasti ylitse sovitun ajan. Edustaja Heinonen vielä, ja sitten siirrytään puheenvuorolistaan.

19.55 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru, te puhuitte äsken siitä, miksi hallitus ei ole pyytänyt EK:lta omaa esitystä. Sen takia ei ole pyytänyt, kun hallitus ei ole pyytänyt yhdeltäkään työmarkkinajärjestöltä yksittäistä omaa esitystä vaan on pyydetty yhtä yhteistä työntekijöiden ja työnantajien pakettia, millä saavutetaan tämä tavoite, mikä meidän on saavutettava. Sen sijaan edustaja Lindtman totesi, että jos edustaja Ihalainen olisi laitettu sovittelijaksi, niin "silloin sopimus olisi syntynyt". Ja silloin herää kysymys, ovatko sosialidemokraatit estäneet SAK:ta tekemästä sopimusta, sitä yhtä yhteistä sopimusta, millä päästäisiin yli tästä haastavasta tilanteesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Kiuru, ja sen jälkeen sitten edustaja Keränen.

19.56 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Meitä on, arvoisa puhemies, tänään kyllä ihmetellyt tämä, että kokoomuksen siivestä — ja en tiedä, onko muualtakin — on tullut kovasti syytöksiä siihen, että me emme aidosti ole suomalaista kilpailukykyä parantamassa ja että me täällä estäisimme toimia. Me olemme huomauttaneet, että tämä kiristyspaketti on sellainen, jolla ei synny sellaista pitkäaikaista sopua ja sellaista kilpailukykyä tähän maahan, joka kantaisi. Ja minusta on väärin, että syytellään täällä ja osoitetaan ja jopa henkilöidytään näissä kysymyksissä. Yritetään säilyttää maltti siinä, että meillä on sellaiset yhteisesti sovitut pelisäännöt ja luottamus, joka vie tätä maata eniten eteenpäin. (Timo Heinonen: Kertokaa nyt, onko kolmikannassa hallituksella osuutta!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mentiin taas tuohon listaan. Elikä edustaja Keränen, olkaa hyvä.

19.57 **Niilo Keränen kesk:** Arvoisa puhemies! Ehkä on vähän viisainta pikkusen rauhoitua ja mennä kirjallisuuden pariin. Johan Ludvig Runeberg on kirjoittanut aikanaan kauniisti: "On maamme köyhä, siksi jää, jos kultaa kaivannet."

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat, lähihistoriassamme on kyllä ollut aikoja, jolloin Suomi ei ole ollut köyhä eikä kippee. 1980-luvun loppu oli sitä aikaa ennen suurta lamaa ja sitten taas uudelleen kymmenkunta vuotta sitten. Hyvät ystävät, tämänpäiväisestä keskustelusta päätellen näyttää siltä, että emme ole oppineet näistä ajoista juuri mitään. Iso osa puheenvuorojen käyttäjistä haluaa näköjään toteuttaa tuon Runebergin runon säkeen: köyhiä ollaan ja siksi jäädään. Me olemme pieni, viisimiljoonainen kansa. Meidän maaperäsämme ei ole öljyä, kultaa ja muuta kaivamista olisi, mutta emmepä me osaa sitä kunnolla kaivaa emmekä saa sitä myyntiin. Kun muistellaan 90-luvun nousua lamasta, me emme voi sivuuttaa Nokian ja it-alan ratkaisevaa merkitystä. Siksipä olenkin kysynyt itseltäni, mikä oli Nokia.

Suomen perusongelma on vientitulojen puute. Suomalainen tuote ei käy kaupaksi. Suomella ei ole kilpailukykyä. Ilman ulkoa tulevia tuloja näin pieni kansa ei pysty ylläpitämään sitä suurenmoista hyvinvointia, mikä meillä on ollut ja on myös tänä päivänä.

Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on antanut tiedonannon kilpailukykyä vahvistavista toimenpiteistä. Uskallan kyllä sanoa, että osa tiedonannossa esitetyistä toimenpiteistä on varsin kurjia ja niitä olisi pitänyt pystyä välttämään. Silti ne ovat kuitenkin vain ja vain ensiapua, eivätkä ne mitenkään yksin riitä siksi tehohoidoksi, mitä Suomen kilpailukykyä hoitaminen vaatii nyt ja myöskin tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! En minä pidä kaikista noista toimenpiteistä. Meitä on täällä varmaan monta, jotka eivät pidä. Näille toimenpiteille olisi vaihtoehto, ja Sipilän hallitus on sitä odottanut ja toivonut jo moneen kertaan, kuten äskeisestä debatistakin kuultiin. Tarvittaisiin yhteiskuntasopimus, jossa niin hallitus kuin työmarkkinajärjestötkin yhdessä sopisivat toimenpiteistä, joilla estetään tuo lopullinen romahtaminen Runebergin sanailemaan köyhyyteen. Monet meistä toivovat edelleenkin, että yhteiseen sopimukseen päästään. Yhdessä sopimalla on mahdollista paitsi löytää tämä ensiapu myöskin löytää niitä pidemmän ajan askelmerkkejä, joilla päästään kestäväälle pohjalle.

Arvoisa puhemies! Palaan tuohon aikaisempaan kysymykseeni: mikä Nokia oli? Nokia oli, huom., suomalaista osaamista ja suomalaista innovaatiota. Tänään suomalainen tuote ei käy kaupaksi. Osasyynä on varmastikin tuotteen hinta, johon hallitus pyrkii vaikuttamaan näillä toimenpiteillä. Mutta toisena ja luultavasti suurempana syynä on se, että meillä ei ole tarpeeksi maailmalla haluttua myytävää.

Kuuntelin tuossa illan alussa edustaja Riitta Myllerin puheenvuoroa, ja minusta se oli erinomainen puheenvuoro juuri tästä asiasta. Niinpä, arvoisat edustajat, minä haluan muistuttaa, että Runebergin pysyvän köyhyden uhkasta pääsemme pitemmän päälle vain sillä, että suomalaiset ryhtyvät taas innovoimaan. Innovoimiseen tarvitaan osaamista, ja osaamiseen hallitus haluaa panostaa muun muassa digitalisaatiolla, koulutuksen uudistamisella ja muilla kärkihankkeilla.

Arvoisa puhemies! Itse toivon edelleenkin, että ainakin osa näistä tiedonannon toimenpiteistä voitaisiin korvata yhteisellä sopimisella.

20.01 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisyrittäjien kustannuskilpailukyky on jäänyt jopa 15 prosenttia jälkeen kilpailijamaistamme Saksasta, Tanskasta ja Ruotsista. Tänään julkaistu kilpailukyky paketti on osa loogista kokonaisuutta, jonka se muodostaa yhdessä hallitusohjelman suuntaviivojen ja talousarvioesityksen kanssa. Kaikki nämä toimet tähtäävät suomalaisyritysten kustannuskilpailukykyä parantamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

miseen, jotta niiden olisi jälleen oikeasti mahdollista kilpailla kansainvälisillä markkinoilla. Näillä toimilla Suomi myös palautetaan maaksi, johon ulkomaalaisetkin yritykset haluavat investoida. Suomesta tehdään taas maa, jossa on kannattavaa perustaa yritys, tehdä työtä ja palkata uusia työntekijöitä.

Rakennemuutoksilla haetaan julkiselle taloudelle merkittäviä säästöjä. Hallitusohjelmaan kirjatut leikkaukset osuvat pitkälti työelämän ulkopuolella oleviin suomalaisiin. Tämän kilpailukykypaketin toimet taas kurittavat työssä käyviä. Lisäksi talousarvioesityksessä kohdennetaan kaikkein hyvätuloisimmille erilaisia korotettuja maksuja ja vielä lisää veroja. Samassa veneessä olemme kaikki; kaikki osallistuvat.

Julkisen talouden tilannetta on parannettava, jotta yrityksille voidaan antaa kädenojennus, kuten tässä kilpailukykypaketissa esitetty sosiaaliturvamaksujen alentaminen. Hallituksen on myös valvottava, että nämä kädenojennukset todella luovat investointeja ja uusia työpaikkoja. Kela-maksujen poisto ja viime vaalikaudella tehty yhteisöveron alennus valuivat kasvaneisiin osinkoihin. Näin ei saa enää käydä, vaan työnantajien on kannettava oma vastuunsa.

Arvoisa puhemies! Kuten talousarvioesityksessä huomattiin, hallitus tukee yrittäjyyttä, uudenlaista liiketoimintaa ja vientiä. Kansainvälistymistä ja vientiä edistävä Team Finland ja Finpro saavat toistakymmentä miljoonaa euroa lisärahoitusta. Niiden työ parantaa yritysten viennin edellytyksiä muun muassa biotaloudessa, puhtaissa ratkaisuisissa, terveysteknologiassa ja digitaalisessa liiketoiminnassa. Nämä ovat tulevaisuuden aloja, joilla Suomi voi olla edelläkävijä.

Arvoisa puhemies! Kauppataseen alijäämä heikentää kansantalouttamme. Yksi hätää kärsivistä sektoreistamme on nyt ruuantuotanto. Maatalouden ahdinko on monien tekijöitten summa, mutta on huomattava, että tällä hetkellä Suomeen tuodaan elintarvikkeita 2,5—3 kertaa enemmän kuin mitä onnistumme viemään ulkomaille. Jos haluamme säilyttää suomalaisen ruuantuotannon, keskeisin vaikuttaja siihen on suomalainen kuluttaja. Mutta jos ainoa kriteeri ostopäätökselle on halvin hinta, ei kotimainen puhdas ruoka pärjää. Kuitenkin suomalaista maitoa ja lihaa ostaessa voimme olla varmoja, ettemme saa siitä antibiootti- tai hormonijäämiä — tai niin kuin Kiinassa: melamiinia meni pienille lapsille. Viljat, marjat, vihannekset ja muut luonnon antimet ovat puhtaassa ympäristössä puhdainta menetelmän kasvatettuja. Suomalaista ruokaa syömällä et menetä terveystäsi. Siinä meillä on kansainvälisenkin tason kilpailuvaltti, jos vain sitä osaamme hyödyntää — tätähän edellisessä puheenvuorossa edustaja Keränen peräänkuulutti. Kyllä meillä on myytävää.

Liika byrokratia on suuri kasvun este tai ainakin merkittävä hidaste monelle yritykselle, myös maataloussektorilla. Oma byrokratiamme tukahduttaa monia lupaavia bisneksiä jo alkuunsa. Kuvaava esimerkki on sastamalainen kalayrittäjä, joka oli saanut kaupat tehtyä kiinalaisten kanssa. Kaikki puitteet Kiinan-vientiä varten olivat kunnossa yhtä lukuun ottamatta. Yrittäjä tuskaili vientilupiensä kanssa viranomaisten byrokratiaviidakossa, vaikka kyse saattaa olla miljoonien kasvusta. On selvää, että viennin aloittamisen tulisi olla joustavampaa. Ei voi olla niin, että jokaisen vientiin aikovan pitää olla lakimies tai virkakoneiston asiantuntija.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on turhien normien perkaaminen ja sääntelyn järjeittäminen. Myös keskustan eduskuntaryhmä ja koko puoluekenttä paiskivat töitä tämän tavoitteen eteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

20.06 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Pitkä päivä on takana, ja polveilevaa keskustelua on käyty. Paria asiaa haluaisin kommentoida, mitä tässä tänään on keskusteltu.

SAK:n edustajat — anteeksi, SDP:n edustajat — hurskastelivat ääni väristen tuossa päivällä sitä, että sopimusvapaus menee nyt näiden hallituksen esitysten myötä ja yleissitovuus ja niin edelleen on niin kuin pop juttu ja siitä pitää pitää kiinni. Tähän on kyllä pakko todeta ääneen, että suomalaisen pienyrittäjän näkökulmasta — ja sanon tämän yli 15 vuoden yrittäjäkokemuksella — se, mikä SDP:lle ja vasemmistolle on sopimusvapautta, on kyllä ay-liikkeen diktatuuria ja pakkovaltaa. Kyllä sillä tavoin tällä niin sanotulla vasemiston sopimusvapaudella yrittäjiä sidotaan ja pakotetaan tekemään asioita.

Mutta nyt kun saatiin yksi opposition edustajakin saliin paikalle, niin tahtoisin jotain positiivistakin sanoa ja kehua, nimittäin mielestäni edustaja Ihalainen puhui aiemmin päivällä viisaita sanoja. Ne kannattaa kaikkien meidän kuunnella ja pohtia niitä, kun hän puhui siitä, että myös työnantajien tulee kantaa vastuuta enemmän työntekijöistään suuryrityksissä silloin, kun paikallista sopimista lisätään. Tästä olen täysin samaa mieltä, että kyllä monilta osin käytäntö on yrityksissä ollut siltä osin liian julma, että työntekijöitä ei arvosteta, he ovat vain kulutustavaraa. Työntekijöitä on arvostettava enemmän, ja kun paikallista sopimista lisätään, niin Saksan-mallin mukaisesti myös työntekijöille pitää lisätä jotain takuuta siitä, että työpaikka säilyy, kun he joustavat työnantajan toiveiden mukaisesti yhteistyössä. Tämä oli minun mielestäni kyllä edustaja Ihalaiselta suurta viisautta, ja toivon, että hallitus ottaa nämä sanat pohdittavakseen, kun näitä asioita eteenpäin vie.

20.08 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on nyt illan aikana monta kertaa tuotu esille sitä, että tämä on ehdotonta, että on vain yksi oikea vaihtoehto. Minun mielestäni on epärehellistä sanoa tässä prosessissa, että ei olisi tilaa muille vaihtoehdoille, ja sen takia halusin vielä tämän puheenvuoron käyttää.

Keskustelussa on useaan kertaan väitetty, että vaihtoehdoille ei olisi sijaa eli hallitus ei antaisi tilaa jollekin muulle, vaihtoehtoiselle ratkaisulle saavuttaa tätä 5 prosenttiyksikön kustannuskilpailukyvyyn parannusta. Tässä salissa on toki mahdollista keskustella tai nostaa esille vain sellaisia vaihtoehtoja, mitkä voidaan ratkaista lainsäädännöllä. Työkalupakki on siis aika lailla rajattu meillä lainsäätäjillä, niin hallituksella kuin kansanedustajillakin. Toki voimme sitten keskustelussa nostaa esille myös erilaisia toiveita työmarkkinajärjestöille, että he etsisivät näitä ratkaisuja. Jos on tällaisia vaihtoehtoja, joita voidaan lainsäädännöllä muuttaa ja tehdä tästä paketista vielä oikeudenmukaisempi eri työntekijöiden kesken, eri alojen kesken, niin minun mielestäni ne ovat erittäin tervetulleita, ja näin olen ymmärtänyt, että myös pääministeri Sipilä on kertonut, että niitä voidaan esittää.

Ei hallitus ole kiveen hakannut kuin tavoitteen, ei siis keinoja. Tavoite on se, että meidän pitää tätä noin 15 prosentin eroa kilpailukyvyssä keskeisiin verrokkimaihin saada kiinni, ja siinä yhtenä palasena on tämä 5 prosenttiyksikön kustannuskilpailukyvyyn parannus, jota tänään käsittelemme. Sen jälkeen vähintäänkin yhtä tärkeä on maltillinen palkkaratkaisu, jolla saavutettaisiin tuo toinen 5 prosenttia. Sen takia itse toivon, että tässä löytyy neuvotteluratkaisu, että ei palkkaratkaisussa sitten tietyllä tavalla ostettaisi pois tätä hyötyä, joka mahdollisesti nyt saadaan. Kolmantena on se 5 prosenttia, joka tulisi yrityksistä, minne luodaan nyt sitten kasvun edellytyksiä muun muassa paikallista sopimista lisäämällä. 5 prosenttiyksikön kustannuskilpailukykyparannus on se, mistä siis ei ole syytä tinkiä, keinoista pitää voida keskustella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

5 prosenttia, 5 prosenttia, 5 prosenttia, 5+5+5-malli, on maamme kilpailukyvyyn kannalta välttämätön, työpaikkojen kannalta välttämätön. Itse uskon, että sitä toivoo myös jokainen tällä hetkellä työttömänä oleva ihminen, että se oma työpaikka syntyisi, että me saisimme tähän maahan lisää työpaikkoja, ja myös monet, jotka ovat peloissaan siitä, säilyykö oma työpaikka tulevaisuudessa — näillä toimilla myös sitä tehdään. Jos tässä onnistumme yhdessä sopien, yhdessä neuvotellen, toivottavasti hallituksen ja opposition kesken mutta ennen muuta työntekijä- ja työnantajapuolien kesken neuvotellen, niin hallitus on luvannut kotimaisen ostovoiman vahvistamiseksi 2017 vielä 1 miljardin työn verotuksen kevennyksen, ja sekin lisäisi työllisyyttä merkittäväällä tavalla. Minun mielestäni se on ehdottomasti tavoiteltava päämäärä myös.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykset tulevat eduskunnan käsittelyyn ensi vuoden kevättalvella. Päätöksistä on luvattu, että ne teemme täällä kesään mennessä, ja lain valmistelu on tehtävä nyt huolella niin, että pitää ottaa huomioon sukupuolivaikutukset, esimerkiksi vaikutukset erilaisiin perheisiin, lapsiin ja muihin, myös eri alan työntekijöihin. Ne pitää tässä lainvalmistelussa huolellisesti käydä läpi. Vielä on siis aikaa tuoda vaihtoehtokin pöytään, ja itse toivonkin, että ratkaisu syntyy työmarkkinajärjestöjen yhdessä sopien. Ratkaisuun on tällöin paljon enemmän työkaluja työkalupakissa, ja myös niin, että se ottaa huomioon erilaiset alat, erilaiset työntekijät, naiset ja miehet tasapuolisesti niin, että me kannamme tasaisesti vastuuta, jotka työn syrjässä olemme kiinni, ja selviämme sitten eteenpäin tässä maassa, sillä jos meillä ei ole työtä, niin ei ole myöskään verotuloja, ja verotulojen kautta kuitenkin kustannetaan tämän maan hyvinvointipalveluista valtaosa.

Arvoisa puhemies! Itse siis ehdottomasti odotan, että tällaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja tulee. Niitä voi tulla oppositiolta, niitä voi tulla hallituspuolueilta, mutta ennen muuta itse odotan niitä työmarkkinajärjestöiltä — enkä yksittäisiltä työmarkkinajärjestöiltä, vaan yhteistä esitystä, jolla tähän yhteiseen tavoitteeseen päästään.

20.14 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Pääministerin esittelemä kilpailukykyhyppy kuulostaa ehkä tällä hetkellä polvivivikaiselta. Kun lähdetään tekemään niin kuin urheilussa lämmittelemättä ja valmistautumatta, voivat mennä polvet tai nilkat rikki, minkä jälkeen eteneminen tulee olemaan vähän tuskallista ja vaikeaa. Ja nyt näitä viimeisiä mutkia kuunnellessa tuntuu hieman tältä.

Ihmisille on luotu epävarmuutta ensin rankoilla leikkauksilla pienituloisille, niin eläkeläisille, lapsiperheille, opiskelijoille kuin työttömille. Sen jälkeen kurituksen kohteena olivat pienipalkkaiset työntekijät. Hallitus on myös mennyt semmoisille alueille, jotka sille eivät kuulu perinteisesti ja toivottavasti eivät myöskään tulevaisuudessa eivätkä nyt, kuten lomat, sairausajan korvaukset, palkkojen lisät, jotka sittemmin nyt ovat muuttuneet lomarahojen leikkauksiksi. Yhä edelleen päivän keskustelun jälkeen jäi minulle vähän epäselväksi, kenelle kaikille sitten lomarahat tulevaisuudessa tulevat tai eivät tule.

Suomen vahvuus on ollut kolmikanta, joka edellisellä kaudella konkretisoitui työllisyys- ja kasvusopimukseksi, josta maltillisesta palkkaratkaisusta on siis vuosi vielä jäljellä. Ja silti jo nyt työntekijäjärjestöt ovat olleet valmiit jopa nollakorotuksen tulemaan hallitusta vastaan tekemällä oman vastaantulonsa. Mutta työnantajajärjestöille tämä ei tunnu riittävän, kun hallitus on lupaamassa kuitenkin jo etukäteen palkkojen alennuksia. Ongelma on tietysti jo lähtökohdassa, kun katsotaan noita VM:n omia arvioita. Täällä puhuttu 50—70 000 uuden työpaikan luominen ei ole mitenkään varmaa. Dynaamisista vaikutuksista meillä on ikävät muistikuvat aiemmilta kausilta, jotenka sitä tavoiteltua työpaikka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

määrän lisäystä ei nähtävästi ole kuitenkaan tulossa. Enemmänkin tässä on pelkona se, että kun ihmisten ostovoima vähenee, niin työpaikat vähenevät, työttömyys lisääntyy, minkä jälkeen myöskin valtion kustannukset kasvavat työttömyyden hoitona.

Demareitten mielestä olisi voinut ajatella enemmänkin niin, että nykyisellä, sillä samalla palkalla saataisiin enemmän tuotteita, enemmän palveluita, pystyttäisiin tekemään enemmän, eikä niin, että vähemmällä palkalla tyydyttäisiin vain nykyiseen, mitä tällä hetkellä tehdään. Tämä olisi mahdollista saavuttaa, sillä työn tuottavuus koostuu monesta asiasta, joista monet tutkimukset ja selvitykset ja käytännön elämä ovat osoittaneet, että parempaa tuottavuutta saadaan parantamalla osaamista, työhyvinvointia, johtamista, innovaatioita ja luottamusta.

Jos kyse oikeasti olisi vain siitä kustannuksesta, mikä tulee työnantajille ja yrityksille, niin olisi ehkä kannattanut arvioida ne noin 2,5 miljardin euron kädenojennuksen vaikutukset, jotka on ensin annettu Kela-maksun poistona, sitten yhteisöveron alennuksena ja nyt luvattuna sote-maksun alennuksena. Mikä on ollut näiden vaikutus työllisyyteen tai investointeihin? Tällä hetkellä vaikutus on ollut negatiivinen: ei uusia työpaikkoja, vaan enemmän työttömyyttä, ei uusia investointeja. Ongelma on se, että nämä toimet eivät vastaa siihen ongelmaan, johon niillä sanotaan vastattavan, sillä viennin ongelmat eivät pelastu pienipalkkaisten julkisen puolen työntekijöiden palkkoja kurittamalla. Toimet ovat ihan toisenlaisia.

Jos palkkoja ajatellaan, niin jos katsoo Saksan tai Ruotsin palkkoja, joihin täällä verrataan, niin siellä palkkataso on kuitenkin korkeammalla kuin Suomessa. Ja meillä tykan kautta, työllisyys- ja kasvusopimuksen kautta, työntekijät ovat osallistuneet jo nyt muutama vuoden näihin talkoisiin. No, nyt sitten syyllisyyttä kantavat minun monet ystäväni kunnallisen ja julkisen työntekijäpuolen puolella, omista lomistaan, lomarahoistaan, sairauspäivärahoistaan, (Puhemies: Aika!) kaikesta tästä. Se on minun mielestäni väärin, ja vielä on arvioitava, puheenjohtaja, se, kuinka paljon tässä on perustuslain tai kansainvälisen ILO-sopimuksen vastaisia toimia.

20.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käyty pitkä keskustelu tiedonannosta kustannuskilpailukyvyyn parantamiseksi on herättänyt erittäin mielenkiintoisia mielipiteitä. Edustaja Paatero äsken todisteli, että on pitkään verrytelty eikä suoritusta kuulu, tai paremminkin niinpäin, että onko liian äkkiä lähdetty liikkeelle. Voi sanoa, että tässä on pääministeri Sipilän hallitus jo hallitusneuvottelujen aikana käynnistänyt tämän yhteiskuntasopimusneuvottelun. Jos noin pitkään verryttelee, niin takaan ja alleviivaan sen verran urheilua harrastaneena, että tuollaisella verryttelyllä ei koskaan tule hyvää suoritusta, jos pitää verrytellä kuukausi kuukauden jälkeen eikä sittenkään tule tulosta. Nyt on menossa jo, arvoisa edustajakollega, neljäs yritys. Koska, koira vieköön, on oikea aika, että saadaan se urheilusuoritus syntymään?

Pääministeri Sipilän otteet ovat tässä asiassa ihan oikeat ja hyvät. Velkaa Suomella on jo se 100 miljardia euroa, ja 5 miljardin euron tahdilla tulee joka vuosi lisää. Näin ei kerta kaikkiaan voi enää jatkua. Sen me varmaan kaikki tunnustamme istutaan sitten salin oikealla puolella tai vasemmalla tai peräti keskellä. Luottoluokituksemme on tarkkailussa tällä hetkellä, ja jos sieltä tulee prosentinkin nousu, kuten sanottua, miljardi menee Suomen valtiolta lisää rahaa korkomenoihin. Mitä myrkkyä se on esimerkiksi tässä kaupungissa asuntovelallisille? Sen pahempaa myrkkyä lapsiperheille ei olekaan kuin jos lähtisi korko nousemaan. Sen kanssa ei auta edes opposition leikkiä. Jos on vastuullinen oppositio,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

sen mahdollisuuden kanssa ei ole tässä salissa yhdelläkään kansanedustajalla minkäänäköistä varaa leikkiä. Se on kuolemanvakava asia meidän kansantaloudelle ja perheille ja työssäkäyville ja kaikille suomalaisille.

Kilpailukykyemme tilanne tällä hetkellä on vakava. Se lienee korkea aika tunnustaa. Jos emme tätä oiretta tunnista, katsokaamme meidän vientitilastoja: olemme menossa alamäkeen koko ajan. Se lienee se paras indikaattori, miten Suomen kansantalous tällä hetkellä jaksaa. Siksi hallituksen esitys kilpailukykyä parantavista toimista ei voisi tulla parempaan aikaan. Nyt ovat ne viime hetket, ja nyt ei enää ole kerta kaikkiaan verryttelyn aika, ei sitten yhtään.

Yhteiskuntasopimusta on väännetty ja väännetty, ja sen on kyllä nyt tässä synnyttävä, tai sitten tässä hommassa menee uskottavuus, ja toivon omalta osaltani todella hartaasti, että kaikki työmarkkinaosapuolet ottavat tämän vakavasti ja syntyy yhteinen, kattava sopimus. Tähän me tarvitsemme joka ainoan järjestön, joka ainoan suomalaisen ja ennen kaikkea sen yhteisen hengen, että me nostamme Suomen suosta. Tämä ei nouse tappelamalla eikä verryttelemällä vaan tekemällä. Pääministeri Sipilä on luvannut tänäkin päivänä moneen kertaan, kymmeniä kertoja, että portti on auki uusille superehdotuksille, jotka ovat parempia kuin pääministeri Sipilän hallituksen tekemät esitykset. Portti on edelleen auki. Älköön kukaan enää puhuko tässä salissa siitä, että nyt on pakkolakeja tehty. Nyt on huudettu jo neljään kertaan, että tehdään nyt hyviä esityksiä tai jopa parempia. Puheet siitä, että ollaan lyömässä lukkoja kiinni, eivät pidä ollenkaan paikkaansa.

Jos katsomme sitten vähän historiaa: Miksi tämä kilpailukyky tarvitsee parannusta ja millä keinoilla? Yhteiskuntasopimus on siinä varmasti paras keino. Mutta katsotaanpa esimerkiksi vuotta 2002, kun Suomi liittyi euroon. Devalvaatiomahdollisuudestaan silloin ei saanut edes puhua, elikkä silloinhan kiellettiin se, että meidän sisäiset kustannuksemme voisivat nousta. Nythän me käymme sitä keskustelua. Kun kustannukset ovat nousseet ja devalvaatio ei ole enää mahdollinen, arvoisa puhemies, meidän on nyt itse tehtävä tämä devalvaatio sisäisesti. Se ottaa tässä koville, mutta muuta vaihtoehtoaan meillä ei enää ole.

Ruotsi ja Saksa kävivät omilla tahoillaan tämän samaisen matokuurin. Ruotsi euron ulkopuolella, Saksa euron sisäpuolella, ja niillä menee hyvin. Perustuslakivaliokunta kävi viime viikolla Ruotsissa. Siellä työttömyysaste on 6,3—6,4 prosenttia, vienti vetää hyvin, ja valtion velanotto ensi vuonna on Ruotsissa hieman alle miljardi euroilla mitattuna. Ruotsilla menee todella hyvin, ja ne tekevät hyvää tulosta. Mutta siellä valtiossa ei vatuloida, siellä tehdään. Hallitusohjelman keinot ovat aivan oikeat: kulut on saatava kuriin ja kilpailukyky kuntoon.

Lopuksi, arvoisa puhemies, nostan vielä esille sen, mitä Sipilän hallituksen esittämät keinot oikeasti ovat: Kun Suomi oli taloussuossa 90-luvun alussa edellisen kerran, markka devalvoitiin 14 prosenttia silloin 15. päivä marraskuuta 1991, ja kun markka päästettiin kellumaan 8. päivä syyskuuta 92, silloin markka devalvoitui 27 prosentilla, eli devalvaation yhteisvaikutus oli 41 prosenttia. Se oli senaikaisille suomalaisille ihmisille todellinen matokuuri. Se on näihin meidän päiviemme tapahtumiin verrattuna (Puhemies koputtaa) lastenleikkiä. Kun otamme vähän historiasta perspektiiviä tähän hommaan, niin toivoisin, että oppositiokin tässä asiassa tulisi niin sanotusti järkiinsä ja palaisi realismiin.

20.25 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Paatero otti äsken esiin aiempien muutosten dynaamiset vaikutukset. Hän mainitsi muun muassa Kelamaksun poiston ja tehdyn yhteisöveron alennuksen. On toki totta, että Suomen työllisyys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

tilanne on erittäin heikko ja on koko ajan heikentynyt tässä menneiden vuosien kuluessa, mutta on kuitenkin huomioitava myös se, että olemme kärsineet pahasta lamasta jo seitsemän vuotta, ja nämä lamaan johtaneet tekijät eivät ole pelkästään Suomesta riippuvaisia. Esimerkiksi tämän yhteisöveron alennuksen jälkeen on biotalouden alalle saatu erittäin merkittäviä investointeja. Kysymys kuuluukin nyt, mikä olisi taloutemme tila ja työttömyysasteemme, ellei näitä hyvin merkittäviä muutoksia olisi lainkaan tehty. Osaisiko edustaja (Puhemies koputtaa) Paatero vastata tähän kysymykseen?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan, nimittäin edustaja Paaterolla on siellä jossain vaiheessa puheenvuorokin, mutta nyt on ensiksi edustaja Hakkarainen. — Olkaa hyvä.

20.26 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hintakilpailukyky, mistä on puhuttu, ja 5 prosentin kilpailukykyhyppy: meillä on semmoinen tilanne, että jonkin tutkimuksen mukaan 70 prosenttia yrityksistä olisi lähdössä Suomesta pois, lähtee taikka siten osa tietysti ei pysty lähtemään, ne kuolevat paikalleen, jos jotakin ei tehdä. Meiltä on lähtenyt vuoden 2007 jälkeen 20—30 miljardia vientiteollisuudesta pois, ja tämä on saata-va takaisin, jos me haluamme pitää julkisen puolen tällä tasolla, missä se nyt on. Me elämme kaksoisvajeessa, elikkä aikaisemmin varmasti tämän julkisen puolen kustannukset on korjattu kauppataseen ylijäämällä, nyt ollaan alijäämässä. Vienti sakkaa. Tähän täytyy saada muutos.

Ja sitten näitä tutkimuksia on tehty, joita oppositio on kovasti tuossa viljellyt, viime kaudella niistä puhuttiin. Yksi tutkimus oli siitä, kuinka Suomi on hintakilpailukyvyltään yksi maailman johtava maa. Ja mitä siinä tutkittiin? Aids. Sitten oli — mikäs, se moskiitto... — malaria, terveydenhuolto ja koulutus. Terveydenhuolto ja koulutus koskettavat meitä, mutta aidsia ja malariaa ei kovin paljon täällä ole. Jos tämmöisiä tutkimuksia tehdään, se vientiteollisuuden ongelma, se taistelu, käydään jossakin muualla kuin malariassa ja näissä. Näitä on turha tuoda pöytään.

Sitten vielä jatkan siitä edellisestä puheenvuorostani, jonka käytin. Puhuin sahaateollisuudesta. Sen vientitulot ovat Suomelle 1,5 miljardia suurin piirtein. Jos saadaan 5 prosentin kilpailukykyhyppy, se tarkoittaa 75 miljoonaa. Tällä hetkellä moni saha on lomauttamassa porukkaa. Jos tämä 75 miljoonaa saataisiin siihen, niitä lomautuksia ei olisi. Kumpiko on parempi? Aina kun näitä lomautuksia tehdään ja teollisuus pysähtyy, menetetään markkinoita. Sekin on otettava huomioon. Sinne astuu joku toinen ja tuo omat palikkansa sinne. Tämä pitää ottaa kanssa huomioon.

Arvoisa rouva puhemies! Tulevien selluinvestointien markkinoille tuoma lisätukkien määrä pystytään sahaamaan nykyisillä laitoksilla. — Siis jatkan edellistä puheenvuoroani, jonka käytin tässä. — Tuottavuutta pystyttäisiin nostamaan nykyisestä ja investointejakin tarvittaisiin pullonkauloja avaamaan. Uusien investointien myötä teollisuuden raaka-ainehuollon varmistaminen on tulevaisuudessa entistäkin tärkeämpää.

Hallituksen kärkihankkeissa tuodaan esiin täsmätoimenpiteitä puun markkinoille saamiseksi. Näitä ovat muun muassa sukupolvenvaihdon edistäminen ja metsä- ja yrittäjävähennyksen lisääminen. Hallitusohjelmassa on 600 miljoonan euron panostus infraan. Kuljetusväylien alempia tieverkkoja myöten pitää olla kunnossa, jotta puu saadaan metsästä jalostukseen. Suomalaisen teollisuuden kuljetuskustannukset on pidettävä kurissa. On kohtuutonta, että suomalaisen sahatavaran kuljetuskustannukset Keski-Eurooppaan ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2015 vp

ruotsalaisiin verrattuna 8—15 euroa kalliimmat kuutiometriä kohden. Dieserveron palautus raskaalle kalustolle olisi oiva keino tukea vientieuroja tuovaa teollisuutta. Niin ikään satama- ja väylämaksuja tulisi alentaa, ja tästä kiitos myös edustaja Rinteelle, joka on tuonut esille oppositiosta tätä näkökulmaa. Sielläkin on huomattu tämä. Mutta meillä on vielä semmoinen tilanne tällä alueella, että Keski-Eurooppaan verrattuna on jäänmurtajakustannukset, niitä ei siellä ole. Ja näitä kaiken maailman rikkidirektiivejä ollaan säätämässä tänne. Nämä ovat rasitteita suomalaiselle (Puhemies koputtaa) teollisuudelle.

20.32 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Saviolle: Yhteisöveron alennuksista en tiedä tutkimusta etukäteen olleen, mutta Kela-maksun poistosta oli tehty selvitys. Sitä oli testattu Pohjois-Suomessa, kuinka monta työpaikkaa saadaan lisää sillä, että paikallisesti otettiin Kela-maksu yrityksiltä pois. Lopputulos oli nolla. Yhtään lisää työpaikkaa ei tullut, ja tämä tietäen se laajennettiin koko Suomeen, jotenka oletettavaa on, että se työttömyysmäärä olisi ihan sama, on sitä tai ei, mutta se on tullut hyväksi yrityksille, eikä siinä mitään, se oli silloisen porvarihallituksen linja.

Edustaja Hoskoselle siitä, mitä on pielessä tai että verryttelemällä ei parane. Kyllä jos kuuntelen mielenosoituksia, jotka ovat tässä hallituksen alkumetreillä olleet viikoittaisia Helsingissä, Mannerheimintiellä ja rautatieasemalla, siellä ovat olleet opiskelijat, siellä ovat olleet eläkeläiset, siellä ovat olleet lapsiperheet ja siellä on ollut 30 000 palkansaajaa, niin kyllä minun mielestäni sitä harjoitusta olisi voinut jonkun verran verryttellä, ettei tässä tilassa oltaisi ja tätä epävarmuutta luotaisi kaikille.

20.33 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä lopuksi mainita sen, että mitä tulee tähän edustaja Paateron mainitsemaan verrytteilyyn, niin eihän se verryttelyaika ole vieläkään ohi. Pääministeri Sipilähän tämän päivän keskustelun aikana sanoi, että vieläkin on se portti auki, että voidaan sitten tehdä yhteinen sopimus, joka oli hänenkin mielestään se paras vaihtoehto. Superehdotukset ovat edelleen tervetulleita. Jos me tässä tällaisista epäoleellisista asioista jaanaamme, meillä talo palaa koko ajan, ja me katselemme vain rapunpieliä, ovatko siinä kynnykslistat kunnossa. Kyllä tässä pitää iso karhu nähdä eikä lähteä sitä ampieista karkuun. Nyt on se aika, hyvät edustajakollegat, että pitää ottaa lusikka kauniiseen käteen ja tehdä töitä. Aikanaan maatalossa sanottiin, että pellot eivät tule kynnyksiksi, jos isäntä makaa pirtinpankolla ja kahtelee kattoon. Nyt pitää tehdä töitä ja lopettaa tällainen jonninjoutava, turhanaikainen väittely siitä, kuka oli enemmän oikeassa tai peräti vähemmän.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.